

CAZANIE

despre

VIAȚA PĂMÂNTEASCĂ A PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU

cu expunerea

**Învățăturii Bisericii, a prototipurilor și a proorociilor,
care se referă la Ea**

și la minunile Ei

**pe baza Sfintei Scripturi, a mărturiilor Sfinților Părinți
și a tradiției Bisericești.**

S. Peterburg
Tipografia și Litografia lui A. Tranșal – 1869

Editura mănăstirii ruse Panteleimon din Athos.

Se aprobă tipărirea .S. Peterburg. 14 ianuarie 1868.
Cenzor Arhimandritul Fotie

„IATĂ, DE ACUM MĂ VOR FERICI TOATE NEAMURILE: CĂ MI-A FĂCUT MIE MĂRIRE CEL PUTERNIC” (Luca 1, 48). – a răspuns Preasfânta Născătoare de Dumnezeu la urarea dreptei Elisaveta; și lungul șir de veacuri, care s-a scurs din acea vreme de când au fost rostite aceste cuvinte, servește ca o confirmare a adevărului lor nestrămutat. Numele Maicii Domnului se cinstește și se proslăvește de toți creștinii. Alegerea Ei cea mai înainte de veci pentru marea taină a întrupării Fiului lui Dumnezeu, curăția și înalta sfințenie a vieții, slujirea Ei la iconomia lui Dumnezeu cu privire la mântuirea oamenilor, starea ei în fața tronului lui Dumnezeu ca mijlocitoare pentru toată lumea și necurmatul șir de binefaceri spre folosul celor ce cer ajutorul Ei: iată care sunt razele neasemănatei slave, care aparțin Celeia ce este mai cinstită decât Heruvimii și mai slăvită decât Serafimii.

Tot ce se referă la slava Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care este Maica de obște a tuturor creștinilor, trebuie să fie prețios pentru inima fiecărui creștin. Iată pentru ce, cu o sinceră evlavie față de Preasfânta Fecioară, oferim binecinstitorului cititor al „Cazaniei despre viața Ei pământească”, pe temeiul povestirilor Sfintei Scripturi, ale mărturiilor Sfinților Părinți și ale tradițiilor Bisericii. Părții istorice propriu zise îi premerge expunerea învățaturii Bisericii ortodoxe, a prototipurilor și a profețiilor Vechiului Testament, referitoare la Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu; apoi îi urmează reprezentarea chipului dinafară și înălțimea Ei morală, precum și minunile, care marchează ocrotirea creștinilor de către Ea.

Ar fi de dorit ca această carte să fie primită și citită cu aceleași simțăminte de dragoste și de evlavie față de Preasfânta Fecioară Născătoare de Dumnezeu cu care ea a fost alcătuită și editată.

ÎNVĂȚĂTURA BISERICII ORTODOXE DESPRE PREA SFÂNTA NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU.

„Mărește, suflete al meu, pe Fecioara,
Preacurata Născătoare de Dumnezeu,
cea mai cinstită și mai slăvită decât
oștile cerești”
(*slujba dec. 25, can. 9*)

Învățătura, propovăduită de Biserica ortodoxă cu privire la persoana Preasfintei Fecioare Maria, ne este descoperită și lămurită de vestiții păstori și învățători – de stâlpii ortodoxiei, și apoi definită și întărită pentru totdeauna de

sfințele sinoade ecumenice. Ea cuprinde următoarele idei principale: Preasfânta Fecioară Maria este

1. - în sensul propriu al cuvântului - Mama Domnului și Dumnezeuului Iisus Hristos și – ca atare – Născătoare de Dumnezeu;

2. - Pururi Fecioară, adică Fecioară până la nașterea, în timpul nașterii și după nașterea Domnului;

3. - Mai presus decât toate puterile cerești și decât toți sfinții, mai cinstită decât Heruvimii și mai slăvită decât Serafimii și

4. - Cea dintâi după Dumnezeu și Apărătoarea noastră în fața lui Dumnezeu, precum și ajutătoarea noastră.

1.

Primul adevăr, care datează din timpul Apostolilor, a fost mărturisit de creștinii ortodocși ai tuturor veacurilor, precum și de toate popoarele, ceea ce se poate vedea din mărturiile Sfinților Părinți și Învățători ai Bisericii, din cântările și rugăciunile care s-au păstrat până în zilele noastre în uzul bisericesc și în lucrările sinoadelor Ecumenice. Fericitul Teodorit remarcă pe bună dreptate că „propovăduitorii cei vechi, precum și cei mai vechi vestitori ai credinței ortodoxe, după predania Apostolilor, învățau s-O numim și s-O cinstim pe Maica Domnului ca Născătoare de Dumnezeu”. „Această denumire-scrie Ioan, Patriarhul Antiohiei – s-a și alcătuit de către mulți Părinți, și a fost întrebuințată fie în scris, fie oral; această denumirea n-a fost respinsă de nici unul dintre învățătorii bisericești, - dimpotrivă, mulți dintre acești învățători, chiar dintre cei mai vestiți, foloseau această denumire”.

Sfântul Ignatie Teoforul – bărbat apostolic, sfântul mucenic Iustin Filosoful, sfântul Irineu, sfântul Dionisie Alexandrinul,

-Părinți din veacul al II-lea și al III-lea; sfântul Atanasie cel Mare, sfântul Grigorie Teologul, sfântul Ioan Gură de Aur, sfântul Vasile cel Mare, sfântul Efrem Sirul,

-Părinții Bisericii din veacul al IV-lea: iată care sunt propovăduitorii de Dumnezeu luminați și celei mai înalte vrednicii pe care o are Născătoarea de Dumnezeu! La sfinții Vasile cel Mare, Grigorie Teologul, Ioan Gură de Aur, Atanasie cel Mare, precum și la mulți alți de după ei, se întrebuințează însuși cuvântul „Născătoare de Dumnezeu”. Drept un nebiruit apărător al învățaturii ortodoxe despre Născătoarea de Dumnezeu a apărut, în veacul al IV-lea, Chiril, patriarhul Alexandriei, cu prilejul ereziei lui Nestorie. Acest ereziarh – cum scrie Fotie, patriarhul Constantinopolului – „credea că Maica Domnului Preasfânta Fecioară după trup n-a născut, în sensul propriu al cuvântului pe Dumnezeu Cuvântul cel cu adevărat întrupat, și că nu trebuie s-o numim Născătoare de Dumnezeu”. Ca răspuns la o asemenea învățătură mincinoasă, sfântul Chiril, în

nenumărate locuri ale scrierilor sale, o mărturisește pe Preasfânta Fecioară ca pe o adevărată Născătoare de Dumnezeu. Meditând, de pildă, la întruparea Fiului lui Dumnezeu, sfântul Părinte spune: „fraților, noi recunoaștem că din sfânta Fecioară și Născătoarea de Dumnezeu Maria s-a născut unul și același Dumnezeu desăvârșit și om desăvârșit, înzestrat cu suflet rațional; din care pricină o numim și pe sfânta Fecioară ca Născătoare de Dumnezeu, căci Dumnezeu Cuvântul s-a sălășluit într-însa cu ființa, nu în chip aparent, ci cu adevărat”. Adresându-se ereziarhului însuși, el spune: „Domnul a primit propriul nostru trup și s-a făcut om din femeie, fără să înceteze a fi Dumnezeu și Născut din Tatăl, dar și după primirea trupului rămânând Cel ce a fost; despre aceasta învață peste tot cuvântul dreptei credințe; noi găsim că așa gândeau sfinții Părinți; și tocmai de aceea îndrăzneau s-o numească Născătoare de Dumnezeu”. Una din așa numitele anatematisme alcătuită de sfântul Chiril și trimisă lui Nestorie, încă înainte de sinodul din Efes, sună astfel: cel ce nu-L mărturisește pe Emanuil ca Dumnezeu adevărat și pe sfânta Fecioară, care L-a născut trupește pe Dumnezeu Cuvântul, ce s-a făcut trup, ca Născătoare de Dumnezeu; anatema să fie”! Sinoadele Ecumenice, în deplin acord cu tradiția, exprimată de sfinții Părinți în scrierile lor, au legiuit pentru toate vremurile s-o numească și s-o cinstească pe Preasfânta Fecioară ca Născătoare de Dumnezeu.

Sinodul al III-lea ecumenic din Efes a condamnat erezia lui Nestorie și a întărit cinstea Născătoarei de Dumnezeu; în lucrările acestui sinod se găsesc multe la Părinții cei din vechime – la reprezentanții învățaturii ortodoxe atât cu privire la persoana Domnului cât și cu privire la persoana Preacuratei lui Maici, și de fiecare dată aceste indicații au fost ascultate cu încuviințare de cei prezenți, care – iscăbind hotărârea de depunere a ereziarhului- „au legiuit – cum spune patriarhul Fotie – potrivit cu predania Părinților, datorită de a cinsti și de a propovădui cu vrednicie pe Domnul nostru Iisus Hristos în aceeași persoană, precum și pe Preacurata și Pururi Fecioara Maica Lui au rânduit să fie numită Născătoare de Dumnezeu în sensul propriu și adevărat al cuvântului”.

Când la al IV-lea Sinod Ecumenic din Calcedon, în prima ședință, a fost citită epistola sfântului Chiril către Nestorie, din care am citat mai sus un fragment, Părinții au exclamat: “și noi credem ca și Chiril, credem că e Născătoare de Dumnezeu; așa am crezut și așa credem: cel ce nu crede astfel să fie anatema”!

Al cincilea Sinod Ecumenic a hotărât: „dacă cineva nu primește denumirea sfintei, preaslăvitei și pururi feciorelnice Născătoare de Dumnezeu Maria, denumire ce s-a folosit la sfântul Sinod Ecumenic din Calcedon, dacă cineva o primește în chip viclean și nu în sens propriu, acela anatema să fie”!

Al VI-lea Sinod Ecumenic, în prima pravilă, spune printre altele: „cei două sute de Părinți Purtători de Dumnezeu (de la al III-lea Sinod Ecumenic) au expus

învățătura, ca pe o nesfârșită putere a evlaviei, pe care noi o pecetluim cu consimțământul nostru, propovăduind pe unul Hristos Fiul lui Dumnezeu cel întrupat și născut fără de sămânță de către Pururi Fecioară cea fără prihană pe care o mărturisim la propriu și cu adevărat Născătoare de Dumnezeu”.

Cu deplină încuviințare au ascultat Părinții de la Niceea II, de la al VII-lea Sinod Ecumenic locurile din epistolele sfântului Tarasie, patriarhul Constantinopolului și Teodor, patriarhul Ierusalimului, unde se mărturisește Preasfânta Fecioară Născătoare de Dumnezeu. Printre altele, Teodor spune: „cinstim și ne închinăm icoanei Preacuratei Maici, sfintei Născătoare de Dumnezeu și Stăpânei noastre, care în chip de negrăit L-a născut pe Domnul”.

După toate acestea, sfântul Părinte din veacul al VIII-lea, Ioan Damaschin, putea pe bună dreptate să spună în expunerea dreptei credințe, alcătuită de el: „noi mărturisim pe sfânta Fecioară Născătoare de Dumnezeu în sens propriu și adevărat; pentru că după cum este Dumnezeu adevărat este Cel născut din Ea, tot astfel Născătoare de Dumnezeu adevărată este Ceea ce L-a născut pe adevăratul și întrupatul Dumnezeu”. Într-adevăr, străin de creștinism este acela care nu recunoaște pe sfânta Fecioară ca Născătoare de Dumnezeu, așa cum se exprimă sfântul Teodor, episcopul din Ancira: „dacă cineva se socotește pe sine creștin, dar cu toate acestea nu-i atribuie Divinei Fecioare vrednicia și denumirea de Născătoare de Dumnezeu, în sensul cel mai propriu și autentic al cuvântului, acela – contarząc dogmele – se împodobește în zadar și în chip mincinos cu acest nume sfânt”; sau – cum spune sfântul Grigorie Teologul – „cel ce n-o recunoaște pe Maria ca Născătoare de Dumnezeu, - acela este îndepărtat de Dumnezeu.

2.

Al doilea adevăr, și anume despre pururea feciorie a Născătoare de Dumnezeu, care e tot atât de limpede și de precisă ca și primul, este mărturisit de biserica ortodoxă. Vechii Sfinți Părinți și Învățători afirmă într-un glas că Preasfânta Născătoare de Dumnezeu a fost Fecioară până la naștere și a rămas Fecioară în timpul nașterii și după nașterea Domnului Iisus Hristos. Pururea feciorie, potrivit părerii sfinților Părinți, este o trăsătură inalienabilă a demnității Născătoare de Dumnezeu; și de aceea, mărturisindu-o pe Preasfânta Maria ca Născătoare de Dumnezeu, în același timp ei o recunoșteau ca Fecioară. „Este cu putință oare – spune sfântul Epifanie – ca cineva, cândva, indiferent din ce popor, să îndrăznească a rosti numele sfintei Marii, fără să rostească în același timp cuvântul: Fecioara”? Dacă Maica n-ar fi rămas Fecioară – spune un alt sfânt Părinte – atunci Cel Născut ar fi fost un om simplu, iar nașterea n-ar fi prezentat nici un fel de minune”. Pentru dovedirea Pururea fecioriei la Născătoare de

Dumnezeu putem cita mărturiile bărbaților din secolul II și III: sfântul Irineu, sfântul mucenic Iustin Filosoful, Origen, sfântul Metodiu; din secolul IV și V: sfântul Grigorie de Nisa, sfântul Atanasie cel Mare, sfântul Grigorie Teologul, sfântul Vasile cel Mare, sfântul Ioan Gură de Aur, sfântul Efrem Sirul, sfântul Ambrozie, Fericitul Augustin, sfântul Chiril Alexandrinul, sfântul Teodot de Anchira, sfântul Proclu, sfântul Andrei Criteanul, și alții. Un Părinte din veacul al III-lea, sfântul Grigorie al Neocezareii, îndreptându-și cuvântul către Domnul, astfel se lămurea: „Tu, născându-Te din Fecioara Maria așa cum însuși ai binevoit și cum singur știi, n-ai nimicit fecioria Ei, ci și aceasta ai păzit-o și pe Ea ai învrednicit-O de numele de Mamă, așa încât nici fecioria nu ți-a împiedicat nașterea, nici nașterea Ta n-a nimicit fecioria; ci s-au împreunat și s-au unit niște lucruri cu desăvârșire contrare, adică nașterea și fecioria; pentru că acest lucru este ușor și potrivit pentru Tine ca Creator al naturii”. „O, minune! – spunea episcopul Pavel din Emesa în Biserica din Alexandria, în prezența de-a pururi pomenitului apărător la dumnezeirii lui Iisus Hristos și a cinstei Maicii Domnului – o minune! Fecioara naște și rămâne fecioară; devine mamă și nu încearcă tot ce e propriu unei mame; pentru că fecioara a născut, așa cum e propriu femeilor însă a rămas fecioară, așa cum nu e propriu femeilor care nasc”. Poporul, ascultând aceste cuvinte, îl întrerupe pe predicator cu exclamațiile: „iată care este adevărata credință! Cel ce nu vorbește astfel să fie anatema! Bine ai vorbit, ortodoxule episcop”! Pentru a lămuri, după puțină, pururi feciorie a Maicii Domnului în fața minții omenești, sfinții Părinți scot în evidență atotputernicia lui Dumnezeu (sfântul Proclu, sfântul Ioan Damaschin), trecerea lui Iisus Hristos prin ușile încuiate (Fericitul Augustin, sfântul Grigorie Dialogul), rugul care ardea și nu se mistuia (Origen, sfântul Grigorie de Nissa, sfântul Teodot al Ancirei, sfântul Ambrozie, sfântul Chiril al Alexandriei), proveniența ideilor omenești (sfântul Teodot al Ancirei). Din cele mai vechi timpuri întâlnim la sfinții Părinți nume, însușite de către Maica Domnului: „Maică Fecioară” (Partenes Mitir, Partenemiter) și Pururi Fecioara” (ai Partenes ... sipes, Semper Virge).

3.

Al treilea adevăr, care decurge ca o urmare din primele două, arată măreția și înălțimea Maicii Domnului nu numai față de toți cei născuți pe pământ, ci și față de cele mai înalte cete îngerești. Aici se referă toate acele locuri din scrierile sfinților Părinți și învățători ai Bisericii, unde Preasfânta Fecioară este proslăvită cu cele mai înălțătoare laude, închinat numai Ei. Ne referim la lucrările sfântului Irineu, Tertulian, Origen, sfântul Epifanie, sfântului Ambrozie, fericitului

Augustin, sfântului Chiril al Alexandriei și a multor alți Părinți, și în chip deosebit la cele mai vechi liturghii, care sunt folosite până în ziua de astăzi de către Biserica Ortodoxă, a sfântului Ioan Gură de Aur, a sfântului Vasile cel Mare, a sfântului Grigorie Dialogul. „O minune mai presus decât toate minunile! – exclamă sfântul Ioan Damaschin – o femeie s-a ridicat mai presus decât Serafimii, pentru că Dumnezeu s-a arătat mai mic decât îngerii”. În alt loc O numește „Doamna și Stăpâna tuturor fapturilor”. La Sinodul al VII-lea Ecumenic s-a citit epistola lui Gherman, patriarhul al Constantinopolului, către episcopul Ioan, unde spune: „noi O cinstim pe Maica Domnului mai presus decât toată făptura văzută și nevăzută”, și apoi același Sinod a hotărât să se cinstească „icoanele Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, ale neprihănitei Stăpânei noastre sfintei Născătoarei de Dumnezeu, precum și ale cinstiților îngeri și ale tuturor sfinților și ale preacuvioșilor bărbați”. Din timpul Sinodului al VII-lea Ecumenic, în Biserica ortodoxă (în Grecia) apăreau mulți scriitori de cântări iscușiți și înțelepți, care alcătuiau imne pentru slujbele bisericești – și cât de des, cu câtă căldură este cântată în aceste imne Cea care este mai cinstită decât Heruvimii și mai Slăvită decât Serafimii” În afară de canoanele speciale, cum sunt, de pildă, cele cuprinse în praznicele Născătoarei de Dumnezeu, peasna a noua a tuturor canoanelor în general, și rânduielile slujbelor Bisericii Ortodoxe, este închinată spre proslăvirea Maicii Domnului.

4.

Al patrulea adevăr, care aduce atâta mângâiere neamului omenesc, ne îndeamnă ca, în toiul feluritelor întristări ale vieții, să căutăm ajutorul ajutoru-l și apărarea la milostiva noastră Mijlocitoare, la Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Din primele veacuri ale creștinismului s-au rânduit sărbători întru aducerea-aminte a diferitelor întâmplări din viața Maicii Domnului, cum sunt: Nașterea Domnului (din veacul al IV-lea), Intrarea în Biserică (din veacul al VIII), Bunavestire (din veacul al IV-lea), Adormirea Maicii Domnului (din veacul al IV-lea); atât sfinții Părinți cât și Învățătorii Bisericii alcătuiau în cinstea și slava Preasfintei Fecioare învățături și cuvinte, în care cereau ca ea să ne apere. Spre a dovedi acest lucru trebuie să recurgem la aceleași nume vrednice de cinste, pe care nu numai odată le-am citat: sf. Atanasie al Alexandriei, sf. Ioan Gură de Aur, Fericitul Augustin, sf. Proclu, sf. Ioan Damaschin, sf. Tarasie, patriarhul Constantinopolului și alții. Maica Domnului este într-adevăr „Mama celor vii, așa cum o numește sf. Epifanie, și Împărțitoarea generoasă a darurilor duhovnicești. „Este cineva părtaș la cunoașterea lui Dumnezeu? E numai prin Tine Preasfântă! – spune Gherman, patriarhul Constantinopolului; se mântuiește cineva? Prin

Tine, Născătoare de Dumnezeu! Se izbăvește cineva de primejdii? Prin Tine, Maică Fecioară! Este miluit cineva fără vreun merit din partea lui? Prin Tine, Cea plină de darul lui Dumnezeu”! Sunt mișcătoare rugăciunile cu care sfinții Părinți se adresează Preasfintei Fecioare, cerând mijlocirea Ei pe lângă Tronul lui Dumnezeu: aceste rugăciuni au intrat în alcătuirea serviciilor divine ortodoxe. Sfânta Biserică termină orice slujbă dumnezeiască cu o adresare către Maica Domnului: „Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuiește-ne pe noi”! – și slujbele de zi le încheie cu cererea: „Preaslăvită Pururi Fecioară, du rugăciunea noastră către Fiul Tău și Dumnezeuul nostru, ca să mântuiască prin Tine sufletele noastre”.

II

PREÎNCHIPUIREA PREASFINTEI NĂSCĂTOAREI DE DUMNEZEU ÎN VECHIUL TESTAMENT.

„Pe Tine Te preînchipuie cuvintele
proorocilor, și semnele, și chipurile Legii”
Slujba 25 martie, canon. 5, trop. 2.

Cu taină întru sfințitele Scripturi s-a
grăit de Tine Maica Celui Prea Înalt”.
Idem Canon 9, tropar 3.

Sfântul Apostol Pavel, definind însemnătatea Vechiului Testament, istoria, persoanele și rânduielile lui spune că toate acestea au slujit drept „umbră” sau preînchipuire a persoanelor și întâmplărilor din Noul Testament. Preînchipuirile Vechiului Testament au avut de obiect, îndeosebi, pe Mântuitorul lumii – pe Domnul nostru Iisus Hristos, spre care se îndreptau nădejdiile și așteptările bărbaților lumii vechi. Dar sfânta Biserică Ortodoxă, în canoanele și cântările serviciilor ei divine, precum și sfinții Părinți, în lucrările lor, găsesc printre preînchipuirile vechi testamentare și unele care se referă la persoana Maicii Domnului Pururi Fecioara. „În general, în toată Scriptura de Dumnezeu însuflată un cercetător atent va vedea diferite referiri la Preacurata Fecioară Maria, presărate peste tot” – remarcă sfântul Andrei Criteanul; și sfântul Ioan Damaschin O numește pe Preasfânta Fecioara „Născătoare de Dumnezeu, după cunoștința de mai înainte al lui Dumnezeu, cea mai înainte hotărâtă de sfatul cel mai înainte de veci, în felurite chipuri și cuvinte ale preînchipuirilor proorocești și ale vestirilor de mai înainte prin Duhul Sfânt”.

Pe prima pagină a Bibliei, în istorisirea lui Moise despre facerea lumii, sfânta Biserică și înțelepții lui Dumnezeu Părinți găsesc referiri la Fecioara Maria – în pământul primordial, fecioresc. Acest pământ, cu toate că n-a fost prelucrat de mâini omenești și n-a fost stropit de ploaie, totuși a odrăslit o minunată varietate de ierburi și de copaci și tot din acest pământ a fost creat însuși trupul omului. „După cum Adam cel dintâi creat – spune sfântul Irineu – a primit o alcătuire trupească dintr-un pământ curat și încă fecioresc și închipuit de mâna lui Dumnezeu, adică de Cuvântul lui Dumnezeu, tot astfel în întruparea lui Dumnezeu Cuvântul s-a repetat același lucru; Dumnezeu Cuvântul, restaurându-l pe Adam, a binevoit să se nască după asemănarea lui Adam pe care l-a restaurat, căci s-a născut din Maria, care a fost Fecioară”. „Această fecioară (adică pământul fecioresc) a fost preînchipuirea – după remarca sfântului Ioan Gură de Aur – celeilalte Fecioare, căci după cum acest pământ ne-a odrăslit nouă Raiul, fără să primească semințe, tot astfel și Fecioara ni l-a odrăslit pe Hristos fără de bărbat. În Acatist, Preasfânta Fecioară este numită: „Ceea ce ai răsărit spicul cel dumnezeiesc cu adevărat, ca țarină nearată la arătare”, „ceea ce ești câștigarea rodului celui fără de moarte, ceea ce ai lucrat pe Lucrătorul cel iubitor de oameni, ceea ce ai născut pe Săditorul vieții noastre, ceea ce ești brazdă care ai crescut înmulțirea milelor”.

Raiul – cea dintâi locuință a omului – era o prea frumoasă grădină, împodobită cu pomi, plăcuți la vedere și buni la gustare. Preasfânta Fecioară, ca „un rai însuflețit”, era plină de minunatele roade ale faptelor bune; era „ca un prea frumos rai plin de tainicele flori (ale faptelor bune)”. În mijlocul raiului era sădit pomul vieții – iar Preasfânta Fecioară îl avea în sine pe Domnul: „ca un rai al nemuririi, cu flori noi și frumos cu adevărat, s-a arătat Pomul Vieții în Tine sădit de către începătorul Dumnezeu, pe care L-ai purtat în pânțe și L-ai născut”. „Tainic este, Născătoare de Dumnezeu, raiul cel nelucrat care L-a odrăslit pe Hristos”. Pomul Vieții făcea roade, care fereau trupul omului de putreziciune și moarte; cât despre rodul Său, Domnul Iisus Hristos spune: „cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică, iar Eu îl voi învia în ziua cea de apoi”.

Femeia cea dintâi Eva, „numită în ghicitoră mama celor vii – spune sf. Epifanie – a preînchipuit pe Preasfânta Fecioară Maria. Eva abia atunci a fost numită mama celor vii când a auzit: „pământ ești și în pământ te vei întoarce”, adică după săvârșirea păcatului; e de mirare că i s-a dat o asemenea numire slăvită după cădere. Dacă vom lua în seamă cele din afară și cele ce cad sub simțuri, vom vedea că din această Evă a ieșit pe pământ tot neamul omenesc; în timp ce prin Fecioara Maria a intrat în lume însăși viața; Ea naște viața și devine mama celor vii... Eva a fost cauza morții neamului omenesc.

- printr-însa a intrat moartea în lume, în timp ce Maria a adus viața,

- printr-Însa ni s-a dat viața însăși”. Însă nu numai numele, ci și felurilele trăsături din viața Evei, după indicațiile sfintei Biserici și ale sfinților Părinți, preînchipuiau pe Preasfânta Fecioară, uneori chiar prin cele contrare. „După cum strămoașa (Eva) a fost creată din Adam – spune sf. Ioan Damaschin – tot astfel și (Preasfânta Fecioară) L-a născut pe noul Adam, deși după legea purtării în pânțe, însă mai presus de nașterea naturală; pentru că El se naște din Femeie fără tată, precum și din Tată fără mamă”. „După cum Eva – observă sf. Irineu – a fost înșelată de graiul diavolului ca să se îndepărteze de Dumnezeu, după încălcarea voii Lui, tot astfel Fecioara Maria a fost salută de cuvântul îngerului spre primirea lui Dumnezeu, prin supunerea în fața voii Lui; după cum aceea a fost ademenită spre îndepărtarea de Dumnezeu, tot astfel Aceasta a fost convinsă să se supună voii lui Dumnezeu, pentru ca Fecioara Maria să fie mijlocitoare fecioarei Eva”. Prin păcatul Evei a intrat moartea în lume și omul a fost izgonit din rai și, dimpotrivă, prin Preasfânta Fecioara Maria a intrat viața în lume și li s-a dăruit oamenilor fericirea veșnică. „Eva prin boala neascultării blestemul l-a adus – cântă sfânta Biserică – iar Tu, Fecioară Născătoare de Dumnezeu, prin zămislirea purtării în pânțe ai înflorit lumii binecuvântarea”. Și în altă cântare: „Prin rodul ei Eva moartea mi-a adus, iar Tu, născând viața ipostatnică, Precurată, toate le-ai îndreptat”. „Din Edem a ieșit neamul nostru prin strămoașa Eva, dar chemat de Tine ne-a născut pe noul Adam – Hristos”. Sfântul Irineu exprimă aceeași idee: „legăturile cu care am fost legați de neascultarea Evei au fost dezlegate prin ascultarea Mariei, căci ceea ce Fecioara Eva a legat prin necredință, a dezlegat Fecioara Maria prin credință”. „Eva i-a dat crezare șarpelui – spune Tertulian – iar Maria a crezut în cuvintele lui Gavriil; ceea ce aceea a greșit din încredere, aceasta a îndreptat prin credință”. „O femeie – spune sf. Grigorie de Nissa - a luat apărarea altei femei; cea dintâi (adică Eva) a deschis cale liberă păcatului, iar aceasta (adică Maria) a înlesnit să iasă dreptatea; aceea a urmat sfatul șarpelui, iar aceasta L-a pus înainte pe nimicitorul șarpelui și a scos la lumină pe dătătorul de lumină”.

Corabia, în care patriarhul Noe s-a mântuit de apele potopului a toată lumea, preînchipuia pe Preasfânta Fecioară. „Bucură-te corabie, locuință de Dumnezeu zidită – exclamă în fața ei sfântul Ioan Damaschin – cârmuitoarea lumii din nou zidită, din care iese Hristos – noul Noe, care umple lumea de sus cu nestrăcăriune”. O sută de ani a durat construirea corăbiei, dar și neamul omenesc multă vreme s-a pogorât pentru primirea Mântuitorului și pentru nașterea Fecioarei Maria. Corabia a fost construită din lemne ce nu putrezesc, iar Preasfânta Născătoare de Dumnezeu a rămas Pururi fecioară. În corabie s-a mântuit de potop Noe și copiii lui, iar prin Maria se mântuiesc de pieirea veșnică toți cei ce ascultă de glasul harului lui Dumnezeu. Din Noe, cel ieșit din corabie,

s-a populat lumea de după potop, iar din Hristos, Cel născut din Preasfânta Fecioară, își au obârșia fii Noului Testament.

Noe, când se afla în corabie, atunci a aflat că potopul a toată lumea se apropia de sfârșit când porumbelul slobozit din corabie pentru a doua oară s-a întors cu frunze de măslin în cioc, iar când a slobozit-o a treia oară ea nu s-a mai întors. Această porumbiță a preînchipuit-o pe Preasfânta Fecioară: „porumbiță – îi spune sfânta Biserică – care ai născut pe Cel milostiv”. Prin nașterea Celui milostiv Ea într-adevăr a vestit sfârșitul mâniei lui Dumnezeu și desăvârșita pace pe pământ. „Bucură-te, ceea ce ai mântuit lumea de potopul păcatului”! În sfânta Scriptură, mireasa cea de taină este adesea numită porumbiță, fără îndoială că din cauza desăvârșirilor ei morale. „Iată ce este bine; ochii tăi de porumbiță... Tu, porumbița mea...glasul tău este dulce și chipul tău este frumos”.

Așa cum Isaac L-a preînchipuit pe Domnul Iisus Hristos, tot astfel și nașterea lui din Sarra a slujit drept închipuirea nașterii lui Mesia Celui făgăduit din Fecioara Maria. „Sarra, născându-l pe Isaac, închipuirea lui Iisus, bucurie mi-a pricinuit Domnul, zicând: pe cel închipuit de Isaac născându-L și rămânând fecioară, mai mult te bucură, întru tot cântată Maică Fecioară”. „Nașterea lui Isaac dintr-o maică fără copii ocară o a ridicat și o a mărit cu slavă, iar Sfântul născut din Tine ți-a adus slava cea dintâi, Preacurată Fecioară și Maică”.

În drum spre Mesopotamia, în Betel, patriarhul Iacov a avut o vedenie de taină, în care i s-a arătat o scară, întărită pe pământ și cu vârful ei atingând cerul. Această scară preînchipuie pe Preasfânta Fecioară. „Bucură-te – O cântă sfânta Biserică – scară înaltă, pe care a văzut-o Iacov”. „Iacov cel de demult văzându-te în scară închipuită a zis: aceasta este scara lui Dumnezeu”. „Pe Tine, scară gândită și însuflețită, pe care Dumnezeul nostru s-a întărit și prin care dobândim o înălțare la cer, cu cântări, Născătoare de Dumnezeu, te mărim”. „Iacov Te-a văzut de mai înainte scară, Fecioară, care ne duce pe noi spre cereasca înălțime”. Și în alte locuri sfânta Biserică o numește pe Născătoarea de Dumnezeu „scară, care ne înalță pe toți de pe pământ cu harul, - scară cerească, pe care a coborât Dumnezeu, - pod, care ne duce din moarte la viață, - de la pământ la cer, - pe cei mântuiți prin dumnezeiasca intrare”. Domnul – zice sf. Ioan Damaschin – și-a făcut sieși o scară însuflețită, a cărei temelie e întărită pe pământ, iar vârful ajunge însuși cerul și pe care se sprijină Dumnezeu, - scară al cărei chip l-a văzut Iacov... Scara cea duhovnicească, adică Fecioara, este întărită pe pământ, pentru că Ea s-a născut din pământ; capul ei atinge cerul, pentru că, precum oricărei femei, capul este bărbatul, iar aceasta n-a cunoscut bărbat, și atunci capul Ei era Dumnezeu și Tatăl”. După cum scara lui Iacov, stând pe pământ, atingea cerul, tot astfel Preasfânta Fecioară a unit pământul cu cerul și printr-Însa, ca printr-o scară, a coborât pe pământ Dumnezeu; iar prin întruparea Fiului lui Dumnezeu a

deschis o intrare spre Împărăția lui Dumnezeu tuturor credincioșilor, care se înalță într-acolo, cu ajutorul rugăciunilor Apărătoarei neamului creștinesc.

Văzătorul de Dumnezeu Moise a văzut chipul Maicii Domnului în rugul aprins care nu se mistuia. ”Rugul și focul i-au arătat o minune minunată sfântului Moise, căci, căutând sfârșitul în trecerea vremurilor, într-o Fecioară curată, zice, îl voi vedea.” „Rugul, cuprins de foc, a rămas nevătămat, tot astfel și Fecioara, după nașterea Mântuitorului, nu și-a pierdut fecioria. „Chipul curatei nașterii Tale arătat ne-ars rugul aprins”. „După cum rugul aprins n-a ars, tot astfel Fecioara a născut și Fecioară a rămas”. „Minune străină, rugul a preînchipuit chipul curatei Fecioare, căci arzând odinioară pe muntele Sinai fără să se mistuie a descris taina nașterii Tale, de vreme ce focul Dumnezeirii în Tine sălășluindu-se Te-a păzit nevătămată”. Lămurind ideea sfintei Biserici, sfântul Părinte Grigorie de Nissa spune: ceea ce acela (adică Vechiul Testament) era preînchipuit prin rug și foc, aici – în curgerea vremurilor) – s-a descoperit limpede în taina Fecioarei; așa cum acela rugul arde și nu se mistuie, tot astfel aici (adică în Noul Testament) Fecioara naște lumina și rămâne nestrucată”. Din această cauză, sfânta Biserică o numește pe Maica Domnului „rugul cel nears”, iar arta creștină adeseori o reprezintă înconjurată de o lumină de foc. Asemenea icoane încă din vechime și-au însușit numele de Rugul Nears.

Evreii, scoși din Egipt cu dreapta atotputernică a lui Dumnezeu, au fost – în rătăcirea lor spre pământul făgăduit – călăuziți nu atât de Moise cât de Dumnezeu. El era prezent în stâlpul de nor, care îi umbrea ziua și îi lumina noaptea. Acest stâlp O preînchipuia pe Preacurata Fecioară. Dându-L la iveală în chip trupesc pe Hristos – soarele dreptății – și revărsând peste toată lumea ploaia harului Său, Ea a devenit „nor prea luminos, care îi luminează neîncetat pe credincioși”, „nor purtător de lumină, în care Stăpânul tuturor a coborât și s-a întrupat pentru noi”. Risipind întunericul necredinței și împrăștiind lumina adevăratei cunoștințe de Dumnezeu, Ea a devenit un stâlp de foc, povățuindu-i pe cei ce sunt în întuneric”, „conducând omenirea către viața cea mai înaltă”. Ca „un acoperământ al lumii, mai lat decât norul”. Ea îi acoperă i îi apără pe cei credincioși cu milostivirea Sa și cu apărarea Sa de toate nevoile și necazurile. Mijlocind pentru toți fiii Săi din Noul Testament, Ea se silește să-i aducă pe toți în împărăția Domnului și Fiului Său, căci „norul cel luminos, călăuzindu-i pe oamenii cei noi către pământul făgăduinței, cu adevărat că Cea plină de harul lui Dumnezeu a devenit și poarta care duce la viață”. „Să nu deznădăjduim de mila lui Dumnezeu – zice sfântul Dimitrie Rostovschi – căci iată, pe calea vieții noastre, O avem pe milostiva Odighitria, pe povățuitoarea cea plină de milă, pe Preacurata Fecioara Născătoare de Dumnezeu, pe care ne-a dat-O Dumnezeu așa cum a dat Israilitenilor stâlpul ce ducea către pământul făgăduinței. Căci Ea este stâlpul de nor și de foc, așa cum O vestește Biserica în acatist...Focul nu este

material, ci dumnezeiesc, ca unul ce îi luminează pe cei ce sunt în întuneric și îi povățuiește pe toți către mintea cea dumnezeiască. Ea este nor, ca una care L-a purtat, pe Dumnezeu și care a revărsat peste noi ploaia lui Dumnezeu cea plină de milă și de har. Ea este stâlp, ca una care întărește Biserica ce se luptă pe pământ și care ne apără de vrăjmașii cei văzuți și nevăzuți”.

Mai departe, vom spune împreună cu sfânta Biserică: „În Marea Roșie chipul Miresei nenuntite s-a scris oarecând; acolo Moise despărțitor al apelor, iar aici Gavriil slujitor al minunii: atunci Israil a trecut, adâncul neudat, iar acum Fecioara L-a născut pe Hristos fără de sămânță; marea, după trecerea lui Israil, a rămas neumblată, iar Cea fără prihană, după nașterea lui Emanuil, a rămas nestricată”.

Marea Roșie, slobozindu-i pe Israeliteni pe albie uscată, și-a adunat apele sale și a înecat oștile lui Faraon, care urmăreau poporul lui Dumnezeu: și Preasfânta Fecioară se numește „mare care l-a înecat pe faraon cel gândit”. Prin nașterea Domnului Ea a servit, pentru satana și pentru toată puterea lui, drept o mare a pierzării, iar pentru cei ce cred în Hristos, pentru acești adevărați israilteni, care călătoresc spre Patria cerească, a servit drept o mare de mântuire, drept un zid tare și „nebiruit”, care îi ferește de toate primejdiile.

„Toți credincioșii Te știu pe Tine, Născătoare de Dumnezeu Stăpână, ca pe un liman de mântuire și ca un zid neclintit, căci Tu cu rugăciunile Tale izbăvești din nevoi sufletele noastre”.

Călătorind spre pământul făgăduinței, prin pustietatea fără de apă Rafidim, Evreii au simțit lipsa apei; Moise, după voia lui Dumnezeu, a lovit cu toiagul în piatra muntelui Horeb – și apa a izvorât de acolo într-o îmbelșugată cantitate. Preasfânta Născătoare de Dumnezeu este „piatra care îi adapă pe cei însetați de viață”; „Comoară de înțelepciune Te știm, Preacurată, - cântă sfânta Biserică – și izvor de daruri curgătoare din mintea cea dea pururi izvorătoare. Din Preasfânta Fecioară, prin nașterea Domnului Iisus Hristos dintr-Însa, pe care chiar sfântul Apostol Pavel îl înțelege sub piatra din Horeb, a izvorât apa harului, care poate să potolească setea de viață veșnică.

Un loc în care în mod deosebit Dumnezeu era prezent în Vechiul Testament era la început cortul lui Moise, apoi templul lui Solomon. Aici Dumnezeu ca și cum s-ar fi sălășluit între oameni, primea rugăciunile poporului Său și dădea descoperiri bărbaților aleși. De îndată ce cortul lui Moise și templul lui Solomon au fost sfințite, slava Domnului le-a umplut pe amândouă. Preasfânta Fecioară, ca un templu însuflețit a lui Dumnezeu, se numește „locul de sfințire al slavei”, „sălașul încăpător al Cuvântului”, „al lui Dumnezeu celui neîncăput locuință, sălaș preaslăvit al Celui ce este pe Serafimi”.

Cortul și templul au servit drept preînchipuiri pentru Fecioara Născătoare de Dumnezeu. „Împlinitu-s-a proorocia celui ce strigă , zicând: voi restabili

cortul căzut al sfințitului David, în Tine, Curată, care Te preînchipuiește”. Preasfânta Fecioară – „cortul de Dumnezeu lucrat, fiind Sfânta Sfinților, care arată chipul cortului celui din vechime, care are înăuntru pe Marele Arhiereu”. „Tu ești Templul cel curat și fără prihană, Pururi Fecioară Născătoare de Dumnezeu – cântă sfânta Biserică – pe care Atoatelucrătorul Te-a dobândit pe Tine singură la arătare din veac”. „Tu care de la capătul tuturor munților sfinți ai fost templul lui Dumnezeu, precum mai înainte proorocul a zis, arată-mă templu curat lui Hristos, Stăpână”. „Născătoarea de Dumnezeu este, cu adevărat, cortul dumnezeiesc al Cuvântului, care prin curățirea Ei pe îngeri i-a întrecut și în Care „Cel ce este neapropiat Heruvimilor și înfricoșat cetelor îngerești s-a sălășluit și pe noi ne-a înnoit”. Când templul lui Solomon a fost dărâmat și comorile lui au fost răpite, atunci – în locul lui – după întoarcerea Evreilor din robia Babilonului s-a construit un alt templu. Cu toate că acest templu în multe privințe era mai prejos decât cel dintâi, așa încât Evreii, privindu-l, nu-și puteau reține lacrimile, totuși al doilea templu, în realitate, a devenit mai slăvit decât templul lui Solomon, pentru că în el s-a sălășluit slava însuflețită a lui Dumnezeu. „Preacuratul templu al Mântuitorului, mult prețioasa cămară și Fecioara, comoara sfântă a slavei lui Dumnezeu – cântă sfânta Biserică la sărbătoarea Intrării în templu a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu – astăzi intră în casa Domnului, cu care împreună a intrat harul, ce se afla în Sufletul Dumnezeiesc, pe care îl cântă îngerii lui Dumnezeu: Aceasta este cortul cel ceresc”. Și când s-a ivit în templul de sub lege însuși adevărul, slujirea vechitestamentară trebuia să se curme: „casa lui Dumnezeu a primit astăzi o ușă de netrecut, care a făcut să înceteze orice slujbă a legii, căci cu adevărat s-a ivit adevărul, care îi cheamă pe cei ce sunt pe pământ”.

După cum cortul și templul au slujit drept preînchipuire a Maicii Domnului, tot astfel a preînchipuit-O, după învățătura sfintei Biserici și a sfinților Părinți, feluritele accesorii ce țineau de slujbele Vechiului Testament. „Marele Moise Te-a descris pe Tine ca chivot și trapeză, și sfeșnic, și în chip de pecete, însemnând întruparea Celui Preaînalt, ce s-a făcut din Tine, Maică Fecioară”. „În chip preaslăvit Te-a preînchipuit, Curată, Legea în chivot, și pecete dumnezeiască, și în cort, și în catapetasmă, și ușă Dumnezeiască”. „Bucură-te, sfeșnic luminos – cântă sfânta Biserică Născătoarei de Dumnezeu – Bucură-te cupă în care se află mana; bucură-Te toiaagul lui Aaron; bucură-Te masă dumnezeiască”. Bucură-te ceea ce ai intrat în Sfânta Sfintelor, ca un sfeșnic luminos al Luminii nemateriale, ca o cădelniță de aur cu cărbunele dumnezeiesc, ca o cupă și toiağ, ca o tablă scrisă de Dumnezeu, corabie sfântă, masa Cuvântului vieții, Fecioară, nașterea Ta”. Să examinăm aceste preînchipuiri fiecare în parte.

Locul cel mai însemnat din cort și din templu era „Sfânta Sfintelor”, unde se afla arca alianței. Acest loc era accesibil numai mai marelui preoților, și numai o singură dată pe an, când în ziua curățirii intra aici pentru a-l stropi cu sângele jertfei. Sfânta Sfintelor slujea drept preînchipuire a Maicii Domnului, care L-a încăput pe Cuvântul lui Dumnezeu cel întrupat. Dar pe cât era mai presus jertfa adusă lui Dumnezeu de către Domnul, pe cât această jertfă era neasemuit superioară jertfelor din Vechiul Testament și pe cât însuși Domnul era mai presus de mai marii preoților lui Israel, pe atât și Preacurata Fecioară este mai presus și neasemuit superioară Sfintei Sfinților. „Bucură-te, Sfânta Sfintelor cea mare”.

În încăperile cele mai dinăuntru ale cortului și templului – în „Sfânta Sfintelor” - se afla arca legământului sau chivotul întâlnirii, adică o ladă acoperită cu aur, pe dinăuntru și pe dinafară, care cuprindea cele mai sfinte obiecte. Acest chivot se aseamănă cu Maica Domnului, care a încăput nu tablele legii, ci pe însuși Dătătorul de Lege. „Arca legiuită, cea din vechime, închipuindu-Te pe Tine, Curată, n-ai înăuntru tablele legii, ci pe Hristos Dătătorul de Lege”. „Arca, aurită cu Duhul Dumnezeiesc, Preacurată s-a arătat, iar Tu, purtând nu tablele legii, ci pe însuși Hristos Domnul, pe care legea și proorocii mai înainte L-au vestit în vremuri de demult”. „Acoperământ este cerul al bunelor tale fapte, Hristoase, căci din chivot a ieșit sfințenia nestricăcioasei Tale Maici, s-a arătat în templul slavei Tale”. „Ca un chivot de aur, primește Mireasa lui Dumnezeu pe Dătătorul Legii”. Chivotul însuflețit a lui Dumnezeu a fost „aurit cu Duhul”, altfel zis, Preasfânta Fecioară a fost împodobită cu toate darurile duhovnicești. „Sfânta Fecioară – spune sfântul Grigorie al Neocezarei – primind toate visteriile sfințeniei, cu adevărat este un chivot, aurit pe dinafară și pe dinăuntru”. Și după cum în vechime nu se putea să te atingi de chivot cu o mână nesfințită și cutezătoare, după cum ne arată exemplul lui Uza, tot astfel și chivotul lui Dumnezeu cel din Noul Testament este înconjurat de puterea lui Dumnezeu și apărat de orice încercare asemănătoare „ca de chivotul însuflețit a lui Dumnezeu, nicidecum să nu se atingă mâna celor necurați”. Și iată, în timpul înmormântării Maicii Domnului, mâna celui cutezător s-a atins de patul pe care zăcea trupul cel de Dumnezeu primitor, judecata lui Dumnezeu s-a săvârșit în ochi tuturor, căci „dreapta judecată a lui Dumnezeu n-a întârziat să-i taie mâinile răufăcătoare ale cutezătorului, care a îngrădit cu slavă Dumnezeiască cinstea chivotului însuflețit, în care Cuvântul trup s-a făcut”. În al doilea templu nu era chivotul lui Dumnezeu, căci în locul lui, în acest templu curând s-a arătat însăși Preasfânta Fecioară.

Arca legământului pe deasupra era acoperită cu acoperământul „curățirii”, - cu un acoperiș de aur, peste care își întindeau aripile doi Heruvimi, lucrați de asemenea din aur. Acest loc de curățire a și fost, propriu zis, în Vechiul Testament locul unde Dumnezeu cel ce este pretutindeni își descoperea în mod

special propria Sa prezență, își descoperea voia și primea rugăciunile poporului Său. Preasfânta Fecioară, potrivit învățaturii Sfintei Biserici, este „o caldă curățitoare”, „curățitoarea lumii”, curățirea a toată lumea”. Printr-însa a venit pe pământ Fiul lui Dumnezeu cel unul născut, pentru ca să-i îndreptățească înaintea lui Dumnezeu pe toți cei ce cred în El, nu numai pe Iudei, ci și pe păgâni.

În arca alianței, după porunca lui Dumnezeu, spre pomenirea neamurilor viitoare, a fost așezat toiagul lui Aaron, care a înmugurit și a înflorit în chip minunat. Aceste toiag a preînchipuit pe Preasfânta Fecioară Născătoarea de Dumnezeu. E-a s-a născut din părinți neroditori, așa cum a înflorit toiagul cel uscat. „Odrăslirea toiagului uscat a arătat lui Israil alegerea de mai înainte a preotului; și acum preaslăvita naștere a Fecioarei dintr-o mamă stearpă arată în chip minunat vrednicia luminoasă a părinților”. Răsărită din rădăcina lui David și Iesei, acum Ana începe să odrăslească toiagul dumnezeiesc, care a înmugurit floarea de taină a lui Hristos, cel ce este a toate Ziditor”. Mult mai minunată decât înmugurirea toiagului lui Aaron a fost nașterea Domnului din Preasfânta Fecioară: „odărlind odinioară toiagul lui Aaron, care preînchipuia, Curată, nașterea dumnezeiască, pe care o vei zămisli fără de sămânță, și nestrictă vei rămâne, și după naștere fecioară vei fi, hrănind pruncul care este Dumnezeu tuturor.” Pururi Fecioară, cu adevărat, este „toiagul cel de taină, floarea nevestejită care a înflorit”, și potrivit cu curăția și neprihănirea sa Ea însăși este „floarea nestrictăciunii”, care nu se „vestejește”, „vița mlădiței nevestejite”.

În afară de toiagul lui Aaron, în arca alianței se mai afla „cupa” sau un vas de aur, umplut cu mană, cu această „pâine cerească”, cu care Domnul hrănea pe poporul lui Israil în pustietatea neroditoare. Sfânta Biserică vede în această cupă chipul Maicii lui Dumnezeu: „vas de mană primitor, Născătoare de Dumnezeu, odinioară Te-au preînchipuit; căci pe Hristos L-ai purtat, rourând cu mana cea de gând pe toți cei ce te cinstesc pe Tine”. Bucură-te potir, care poartă mana ce îndulcește toate simțurile celor binecredincioși”; „potir lucrat din aur, din care izvorăște mirul cel de viață făcător celor credincioși”. În acest vas a încăput „mana vieții” – Hristos, pogorât din cer, pâinea vieții și a nemuririi, care satură și îndulcește sufletele credincioșilor”.

După a doua perdea din cort, potrivit mărturiei Apostolului Pavel, se afla „cădelnița” de aur, cu care se tămâia înaintea Domnului. Este un nou chip al Preasfintei Fecioare! „Cădelniță de aur ai fost, căci focul s-a sălășluit în pânțele Tău, Cuvântul de la Duhul Sfânt”. „Bucură-te, cădelniță, vasele de aur – spune sfântul Ioan Damaschin – Tu poți în Tine cărbunele dumnezeiesc, și din Tine s-a revărsat buna mireasmă a Duhului, care izgonește din lume mirosul cel urât al stricăciunii”. Cărbunele dumnezeiesc al acestei cădelnițe este însuși Domnul, cum cântă sfânta Biserică: „cărbunele lui Isaia Te-ai arătat – soare din pânțele fecioresc a strălucit în întuneric celor rătăciți”. Înălțarea fumului de tămâie din

cădelniță, după cugetul Sfintei Scripturi, înseamnă înălțarea rugăciunii spre tronul lui Dumnezeu. Și sub acest raport Preasfânta Fecioară este „o cădelniță cu bună mireasmă”, „o cădelniță plăcută rugăciunii”, pentru că ea este cea mai de nădejde și mai stăruitoare Rugătoare și Apărătoare înaintea lui Dumnezeu. În Sfânta Sfintelor din cort și templu se afla un sfeșnic cu șapte lumini lucrat din aur, iar candelile erau umplute cu untdelemn curat care ardeau neîncetat. Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, care a născut „lumina cea adevărată, care luminează pe tot omul ce vine în lume”, era sfeșnicul cu șapte lumini, împodobită cu toate darurile Sfântului Duh. „Mai înainte ai fost închipuită ca un sfeșnic luminos, care ai primit în chip negrăit lumina cea neapropiată, Care cu Mintea Sa pe toți îi luminează”. „Proorocul odinioară de mai înainte Te-a văzut ca pe un sfeșnic cu șapte lumini, purtând focul înțelepciunii lui Dumnezeu, Fecioară, luminând în întunericul necunoștinții pe cei ce sunt în nevoi”. „Sfeșnicul legii vechi pe Tine Te-a preînchipuit ceea ce ai născut lumina, care a luminat, Preacurată pe tot omul”. „Strălucitoare și luminoasă Te-a arătat pe Tine, lumina cea neapropiată, ce s-a sălășluit în Tine, Fecioară, ca pe un sfeșnic întru toți vecii”. „Ca pe un sfeșnic primitor de lumină, ce apare celor ce sunt în întuneric, o vedem pe Preasfânta Fecioară, căci focul cel nematerial și mistuitor, îi face pe toți să aibă mintea lui Dumnezeu”. „Bucură-te – îi zice sfântul Ioan Damaschin Maicii Domnului – bucură-te candelă, vasele de aur și puternic al fecioriei; de lumina acestei candelile se servește darul Duhului, iar de untdelemn – sfântul trup, luat dintr-un corp curat, căci de aici apare lumina neînserată Hristos, care a luminat cu viața veșnică pe cei ce ședea în întuneric și în umbra morții”.

În aceeași despărțitură a cortului și a templului se află masa, lucrată dintr-un lemn ce nu putrezește și acoperită cu aur, pe care erau așezate ca jertfă lui Dumnezeu 12 pâini. „Bucură-te, masă dumnezeiască” – cântă Sfânta Biserică Preacuratei Fecioare. „Marele Moise a scris de mai înainte în proorociile sale despre Tine, numindu-te arcă și trapeză și sfeșnic”. „Ca o masă porți în Tine pâinea cea de taină, din care mâncând nimeni nu va flămânzi, Cea întru tot cântată”. De la Ea avem noi pâinea ce s-a pogorât din cer – pe Hristos, care ne hrănește pentru viața veșnică. De aceea ea se mai numește „masă însuflețită, care porți pâinea vieții”.

În curtea cortului, între altarul de jertfă și cortul propriu zis, se află un spălător de aramă, în care se spălau preoții înainte de a-și începe slujba. Preasfânta Fecioară este „baia care spală conștiința”. Domnul Iisus Hristos a deschis tuturor drumul spre sfântul botez, care este baia nașterii din nou și în care cei ce cred în Domnul – ca niște preoți duhovnicești – se spală și se curăță nu de spurcăciunea trupului, ci de cea duhovnicească.

În cortul și în templul Israilitenilor se aduceau jertfe lui Dumnezeu, printre altele animale de tot felul, însă neapărat cu condiția să nu aibă vreun cusur, ci

numai animale neprihănite și curate. În special vițelul se aducea ca jertfă de mântuire sau de pace. „Bucură-te – se adresează sfânta Biserică Preasfintei Fecioare – vițeaua, care ai născut pe vițelul cel fără de prihană; mieușeaua care ai născut pe mielul lui Dumnezeu”. Încă de pe când avea numai trei ani, Ea a fost adusă – ca o jertfă preacurată și cu totul fără de prihană – de către părinții ei în templul lui Dumnezeu. „Ioachim și Ana, bucurați-vă acum, că aduceți în templul Domnului pe viitoarea Maică a lui Dumnezeu, pe curata Maică a lui Hristos Împăratul tuturor, care din voi s-a născut ca o copilă de trei ani”. „În templu aducându-Te pe Tine, Cea cu totul fără de prihană, ca pe o jertfă curată”. „Să se deschidă ușile slavei Dumnezeului nostru și s-o primească pe Maica lui Dumnezeu cea neispită de nuntă, ca pe o copilă nestricată de trei ani”.

Pământul canaanian, făgăduit poporului israilitean încă de pe vremea patriarhilor lui și ocupat de el după o rătăcire de patruzeci de ani, a fost în vremuri de demult extrem de roditor: din el, după expresia colorată a sfintei Scripturi, „curgea lapte și miere”. Preasfânta Fecioară, „răsărită ca o mlădiță dumnezeiască, ca o câmpie ne-arată”, odrăslindu-ne „pâinea vieții” – pe Hristos – este pentru noi adevăratul pământ al făgăduinței. „Bucură-te – îi glăsuiește sfânta Biserică – pământule al făgăduinței, din care curge lapte și miere”.

Intrând în pământul făgăduinței, Israilitenii l-au împărțit între douăsprezece seminții, și din cele 48 de orașe rezervate seminției lui Levi, șase au fost destinate pentru refugiul ucigașilor fără voie;

Acolo acești nenorociți, care sunt vrednici mai degrabă de compătimire decât de pedeapsă, se aflau la adăpost de orice urmărire. Și ei nu se puteau întoarce la locuința lor înainte de moartea mai marelui preoților. Preasfânta Fecioară este pentru sufletele credincioase „cetatea de scăpare”, este „limanul”, este locul de „pază, de îngrădire de întărire și de sfântă mântuire”. Ea este o „rugătoare caldă, și un zid nebiruit, izvor de milă și lumii scăpare”.

Ghedeon, al cincilea judecător al poporului Israil, ascultând de la înger voia lui Dumnezeu – de a merge să izbăvească țara de sub stăpânirea Madianiților – a dorit să primească un semn ca să se încredințeze că, pornind la luptă, va avea binecuvântarea lui Dumnezeu. Semnul ales de el însuși a fost următorul: pe blana unei oi, așezată pe arie, noaptea a coborât o rouă îmbelșugată, în timp ce tot pământul din jur era uscat; iar în altă noapte pământul era udat de rouă și blana de oaie care zăcea pe arie a rămas cu desăvârșire uscată. Toate împrejurările acestei minunate întâmplări se referă la persoana Preacuratei Născătoare de Dumnezeu. Aria, în sensul ei tainic, însemna poporul ales a lui Dumnezeu. Lâna de oaie este Preacurata Fecioară, potrivit tâlcuirii sfintei Biserici. „Bucură-te, lâna însuflețită, pe care Ghedeon de mai înainte te-a văzut”. „Văzutu-Te-a Ghedeon ca pe o lâna”. „Lâna și roua lui Ghedeon, într-o schimbare închipuite, au scris mai dinainte despre nașterea Ta, căci Tu singură porți în

pântece Cuvântul ca pe o ploaie, Maică Fecioară”. Aria a fost stropită de rouă, iar Preasfânta Fecioară a fost stropită de ploaia cerească și dumnezeiască, care s-a pogorât peste Ea”. „Ca pe lână, ploaia cerească, coborâtă peste Tine, Te-a înălțat Preacurată”. „Preacuratul Tău pântece l-a văzut Ghedeon, Fecioară Curată, în care, ca o ploaie, coborând Cuvântul s-a întrupat prin Dumnezeiescul Duh”. „Ca pe lână, în pântecele Fecioarei, s-a coborât ploaia lui Hristos”. Ca o lână însuflețită, Fecioara a fost rourată din belșug de harul lui Dumnezeu, în timp ce Israiliteni înșiși și păgânii erau duhovnicește uscați – din pricina arșiței superstițiilor și a necredinței. Lâna lui Ghedeon era uscată și pământul ud de rouă, tot astfel și Fecioara, după nașterea Domnului, n-a suferit schimbare, în timp ce pământul s-a umezit de roua adevăratei credințe. „Ca ploaia pe lână, a coborât fără zgomot din cer, Fecioară, roua pe patul Tău cel dumnezeiesc, și a mântuit toată firea omenească cea uscată, Preacurată”. „Din Tine roua picurând, a stins flăcările mulțimii dumnezeilor”.

Înțeleptul împărat Solomon, construind în casa sa un palat de judecată, așezat într-însul un splendid tron, lucrat din oase de elefant și din aur. Un asemenea tron încă n-a fost – remarcă un sfânt scriitor – nicăieri, în nici o altă împărăție. „Bucură-te, că ești scaun împărătesc” – îi spune sfânta Biserică Preacuratei Fecioare. Cuprinzând în sine preînchipuirea lui Solomon – pe Domnul Iisus Hristos – Ea a devenit un tron însuflețit al Împăratului ceresc. Scaunul lui Solomon a fost înălțat, dar scaunul Domnului, Preasfânta Fecioară Maria, este mai presus decât Heruvimii și Serafimii, care servesc drept tronuri Împăratului slavei”. „Înțelepții lui Dumnezeu părinți au primit un dar ceresc vrednic de Dumnezeu- un scaun, mai presus decât înșiși Heruvimii, pe Născătoarea Cuvântului și Ziditorului.” „Scaunul Tău, al Cuvântului lui Dumnezeu, îl preaslăvim, Născătoare de Dumnezeu, pe care a șezut însăși Dumnezeu omul, când s-a arătat și a fost mai presus de Heruvimii”.

Cei trei tineri credincioși – Anania, Azarie, și Misail – au fost câteși trei ucenicii lui Daniil, la curtea împăratului din Babilon, iar mai târziu și împreună conducători cu el. O dată, împăratul Nabucodonosor a ridicat un idol de aur și a poruncit ca toți oamenii se seamă din împărăția lui, la un anumit semnal, să se închine idolului neînsuflețit. Cei trei tineri nu s-au îngrozit de „mânia cea de fiară”, nu s-au închinat făpturii în locul Făcătorului, și pentru asemenea neascultare au fost aruncați într-un cuptor de foc, dar cu puterea lui Dumnezeu s-au păzit nevătămați. Îngerul marelui sfat dumnezeiesc – Domnul Iisus Hristos – pogorându-se în cuptor, a prefăcut focul în rouă și prin aceasta a preînchipuit minunata Sa naștere din Preasfânta Fecioară Maria. „Binecuvântați, tinerilor cei ce sunteți întocmai la număr cu Treimea, pe Făcătorul Dumnezeu Tatăl, cântați-L pe Cuvântul ce s-a pogorât și focul în rouă l-a prefăcut” – cântă sfânta Biserică. Nearderea tinerilor în cuptorul din Babilon, mai întâi de toate a preînchipuit

nearderea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu de către focul Dumnezeirii. „Cuptorul cel purtător de rouă a înfățișat chipul minunii supranaturale; căci el u-i ardea pe tinerii pe care i-a primit, după cum nici focul Dumnezeirii pântecele Fecioarei. „Căci precum cuptorul cel de demult pe tineri nu i-a ars, tot așa nici Fecioara zămisind pe Ziditorul nu și-a ars pântecele”. Apoi nevătămarea tinerilor în foc, după concepția sfintei Biserici, înseamnă pururi fecioria Maicii lui Dumnezeu. „O minune suprafirească a arătat chipul cuptorului de foc rourat în vremea de demult, căci focul nearzându-i pe tinerii feciori, L-au arătat pe Hristos cel ce s-a născut fără de sămânță în chip dumnezeiesc din Fecioara”. „Tinerii cei din Legea Veche, cuprinși de focul ce nu i-a ars, preînchipuie pântecele Fecioarei, care a născut mai presus de fire, ca una ce era pecetluită”. În sfârșit cuptorul din Babilon a slujit pentru cei trei tineri ca o armă, dar nu de distrugere, ci de viață și de înnoire, tot astfel prin Preasfânta Fecioară lumea a ajuns la înnoirea ei. „Pe Tine, Născătoare de Dumnezeu, noi credincioșii te vedem ca pe un cuptor gândit, căci după cum tinerii fiind mântuiți de Cel ce este de trei ori preaînălțat, lumea înnoind, în pântecele Tău a încăput întreg Dumnezeul părinților cel laudat și preaslăvit”.

O preînchipuire a pururi fecioriei Maicii Domnului sfânta Biserică o găsește în nevătămata păstrare a proorocului Iona în pântecele chitului. „Pe Iona, ca pe un prunc din pântece, l-a aruncat fiara mării, precum l-a primit; iar Cuvântul, sălășluindu-se în Fecioara și primind trup, a trecut, păstrându-o nestricată”.

Dar toate aceste preînchipuiri, prefigurații, după voia lui Dumnezeu, în fața minții și simțirii fiilor din Vechiul Testament, pălesc mult în comparație cu viitoarea măreție a Pururi Fecioarei Maicii lui Dumnezeu, în comparație cu prototipul însuși. „Mai cinstită decât Legea și Arca Te cântăm, Marie Născătoare de Dumnezeu”. „Căci ești mai cinstită cu adevărat decât chivotul cel de demult”. „Mai mult decât cortul lui Moise, Dumnezeu Te-a sfințit în întregime Născătoare de Dumnezeu”! Sfântul Ioan Damaschin lămurește astfel raportul prefigurațiilor Vechiului Testament față de persoana Preasfintei Fecioare: „acela cuvântul lui Dumnezeu pe lespezi de piatră și-a înscris legea prin Duhul, ca cu degetul Său; iar aici însuși Cuvântul lui Dumnezeu s-a întrupat din Duhul Sfânt și din sânge fecioresc... Acolo mana, iar aici e Cel ce îndulcește mana... Să se închine în fața Ei mărețul cort construit de Moise în pustie din tot felul de materiale prețioase și – mai înainte de ea – cortul de altădată al strămoșului Avraam, - să se închine în fața cortului lui Dumnezeu cel ce este însuflețit și gândit! – Preacurata Fecioara a devenit nu numai un loc de o deosebită lucrare dumnezeiască, dar și o încăpere ființială a persoanei Fiului și a lui Dumnezeu. Chivotul cel aurit peste tot să-și recunoască nimicnicia în fața Maicii Domnului, - precum și cupa de aur care

poartă mana, și sfeșnicul, și trapeza*¹ și toate cel din vechime! Toate acestea au fost însemnate numai pentru că preînchipuia Cortul cel duhovnicesc, așa cum umbra preînchipuiește adevăratul prototip.

III

PROOROCIILE VECHIULUI TESTAMENT PRIVITOARE LA PREASFÂNTA NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU

„Toți proorocii pe Tine Te
propovăduiesc Maica lui Dumnezeu
cu preaslăvite chipuri!.

(Octoih, gl. I. joi. pav. can, p. 3, trop. 1)

„Căci s-au împlinit proorociile cu
privire la Tine, Fecioară curată”.

(Idem, gl. 5, sâm. b. vecer. mică, stih. slavă)

Ceea ce în preînchipuirile Vechiului Testament se expune acoperit și în ghicitoră, se descoperă cu o mare limpezime în profețiile proorocilor. Aceste profeții, care ne servesc ca o lumină călăuzitoare, au fost grăite de oameni sfinți ai lui Dumnezeu, din îndemnul Sfântului Duh, cu importantul scop de învățătură, de demascare, de îndreptare și de îndrumare. Ca punct principal în care se concentrau privirile proorocilor în viitor, precum și preînchipuirile Vechiului Testament, era Domnul Iisus Hristos; dar întrucât Preacurata Lui Maică a slujit îndeaproape în lucrarea de mântuire a oamenilor, în sfânta Scriptură se află multe proorocii privitoare și la persoana Ei, expuse laolaltă cu prezicerile despre Mântuitorul. Și în explicarea proorociilor, ca și în preînchipuirile Vechiului Testament, trebuie să recunoaștem că povățuitorii cei mai buni și mai de nădejde sunt sfânta Biserică și sfinții Părinți și Învățători.

Un șir de preziceri despre Maica Domnului se începe cu făgăduința unui Răscumpărător, dată încă în Rai, după căderea în păcat a strămoșilor noștri. Această făgăduință, numită de către comentatorii sfintei Scripturi „protoevanghelie”, se află în cuvintele Domnului, adresate șarpelui înșelător: „dușmănie voi pune între tine și femeie, între seminția ta și seminția ei; aceasta îți va zdrobi ție capul, iar tu îi vei împunge călcâiul”. Întrucât sub înfățișarea șarpelui natural se ascundea „balaurul cel mare, șarpele cel de demult, care se cheamă diavol și satana, „desigur că și sub cuvântul femeie trebuie să înțelegem aici nu propriuzis pe Eva și nu o altă femeie oarecare obișnuită, cu atât mai mult

¹ masa

cu cât urmașele Evei, până la venirea în lume a Domnului Iisus Hristos, n-au avut o mare izbândă în lupta lor cu șarpele duhovnicesc. „Dumnezeu îi spune șarpelui – remarcă sfântul Epifanie – dușmănie voi pune între tine și femeie, între seminția ta și seminția ei; dar o asemenea seminție a femeii nu se poate găsi nicăieri; de aceea dușmănia față de Eva, pe care o va duce cu seminția ei șarpele și cel ce a intrat în șarpe – invidiosul diavol – trebuie raportată numai în ghicitorie. Dar cine este femeia care repară păcatul Evei, asta o explică sfântul Ioan Damaschin: „Eva – zice el – a devenit cea dintâi călătoare de poruncă și – prin ea – slujind ca o unealtă în căderea strămoșilor, moartea a intrat în lume; dar Maria, supusă voii lui Dumnezeu, ea însăși l-a ispitit pe șarpele ispititorul, și a introdus în lume nemurirea”. Femeia despre care vorbește Dumnezeu este Preacurata Fecioara Maria, - „binecuvântată și fericită”, prin Care „Cuvântul trup s-a făcut” , numai „prin umbrirea Duhului Sfânt și prin binecuvântarea puterii Celui Preaînalt”. Seminția femeii, „care a triumfat” asupra puterilor întunericului, „care a nimicit pe cel ce avea stăpânirea morții, adică pe diavolul”, „care a dărâmat lucrurile diavolului”, și, prin suferința, moartea și Învierea Sa, a zdrobit însuși capul șarpelui înșelător, este cu adevărat Mântuitorul lumii – Domnul Iisus Hristos . „Dumnezeu a pus dușmănie între șarpe și femeie – spune sfântul Irineu – până când va veni seminția, căreia îi este dinainte hotărât să-i șteargă capul; și această seminție a fost odrasla Mariei”.

În psalmul 44, sfântul cântăreț reprezintă în culori vii slava marelui Împărat și al Împărătesei. Dacă trăsăturile, întrebuințate în descrierea măreției Împăratului, sunt de așa natură încât ne fac să vedem în acest Împărat - pe Împăratul din împărăția duhovnicească, netrecător și veșnic, pe Domnul Iisus Hristos, atunci prin Împărăteasă trebuie să înțelegem pe Împărăteasa cerului și Stăpâna noastră – pe Fecioara Născătoarea de Dumnezeu. „Stătit-a Împărăteasa de-a dreapta Ta, în veșminte aurită îmbrăcată, prea împodobită. Ascultă fiică și vezi și pleacă urechea Ta, și uită neamul tău și casa tatălui tău. Toată slava fiicei Împăratului este înăuntru, cu haină aurită îmbrăcată și prea împodobită. Aduce-vor Împăratului fecioare în urma ei, cele mai îndeaproape ale aduce-se-vor Ție; aduce-se-vor cu veselie și cu bucurie, aduce-se-vor în templul împăraților”. Sfânta Biserică, în cântările ei, adaptează această proorocie la Maica lui Dumnezeu. „Căci pentru Tine proorocul Părinte David, în cântări despre Tine a grăit, mărimdu-Te pe Tine: stătit-a Împărăteasa de-a dreapta Ta”. „Ascultă fiică și vezi, și apleacă urechea Ta, și va dori Împăratul bunătatea Ta, căci toată slava Ta ,Fecioară, este dinăuntru, ca una ce ai zămislit pe Creatorul Tău”. „Stătit-ai de-a dreapta lui Hristos, ca o Împărăteasă, cu haine aurite, de Dumnezeu bucurată, cu adevărat îmbrăcată, cu rugăciunile Tale mijlocește-ne Împărăția cerului, Fecioară cu totul fără de prihană”. „Îl aud pe David cântându-Ți Ție: veni-vor fecioarele în urma Ta, veni-vor în templul împăratului; iar împreună cu

el și eu îi aduc cântări fiicei împăratului”. Pentru lămurirea acestei proorocii trebuie să ne aducem aminte, ce primire i-a făcut Solomon mamei sale, când ea a venit la el cu o rugămintă oarecare: „și ridicându-se împăratul întru întâmpinarea ei i s-a închinat și a șezut pe tronul său; și adus a fost un alt tron pentru mama împăratului, și a șezut de-a dreapta lui... Și i-a grăit ei împăratul: cere o maica mea, căci nu mă voi întoarce de la tine”. Șederea și starea „de-a dreapta” împăratului însemna o deosebită cinste, care se dădea persoanelor apropiate de tron. În proorocia pe care o lămurim, Domnul Iisus Hristos este reprezentat ca Cel ce șede pe tronul slavei celei veșnice, iar ce-a care stă de-a dreapta Lui este Preacurata Maică Fecioară. Ea stă pe locul cel mai înalt, ca una ce este mai cinstită decât Heruvimii și mai slăvită decât Serafimii. – „În veșminte aurită îmbrăcată și prea înfrumusețată”, - prin aceste cuvinte se arată înaltele calități harice ale Preacuratei Fecioare, potrivit cărora Ea s-a învrednicit să fie încăperea Fiului lui Dumnezeu, Cel Unul născut. Curăția, smerenia, credința, dragostea de Dumnezeu, răbdarea: iată „veșmintele aurite”, cu care Ea stă în fața Fiului și Dumnezeului Său. Cum că împodobirile cântate în acest psalm în cinstea Împărătesei nu sunt dinafară, ci lăuntrice, duhovnicești, Proorocul cântător de psalmi spune lămurit în felul următor: „toată slava fiicei împăratului este înăuntru”. „Slava oricărei alte femei este bărbatul, iar ca urmare vine dinafară – spune sfântul Ioan Damaschin – dar slava Maicii lui Dumnezeu este înăuntru: este rodul pântecelui Ei. Mai departe proorocul ca și cum ar descrie intrarea solemnă a Preasfintei Fecioare în templu, unde Ea intră însoțită de sfinții ei părinți și de prietenele Ei, de fecioare. Dar întrucât noi o reprezentăm pe Împărăteasa cerului stând în fața tronului ceresc, atunci și „venirea fecioarelor în urma Ei, cu veselie și cu bucurie, în templul împăratului” se poate înțelege de asemenea ca venirea tuturor sufletelor curate și sfinte în locașurile Tatălui ceresc, frumoase mai presus de înțelegerea omenească.

În psalmul 67 al lui David printre altele citim: „muntele Domnului, munte gras, muntele cu piscuri multe, muntele Basanului! De ce vă uitați cu ciudă, voi munți cu vârfuri multe, la muntele pe care Dumnezeu și l-a ales ca locaș al Său? Cu adevărat Domnul va locui acolo în veac de veac”. Preasfânta Fecioară, potrivit tâlcuirii sfintei Biserici, este „muntele gras și rourat de Duhul”. Ea este munte, potrivit cu înalta vrednicie de Maică a lui Dumnezeu. „Săltați, munților – spune sfântul Ioan Damaschin – adică, să salte ființele raționale care năzuiesc spre înălțimea contemplării duhovnicești, căci se naște preaslăvitul munte al Domnului, care prin înălțimea și locul lui întrece orice deal și orice munte – orice măreție îngerească și omenească...se naște vârful prea luminosului Sinai, pe care îl acoperă nu fumul, nu întunericul, nu furtuna, nu focul înfricoșător, ci luminoasa strălucire a Preasfântului Duh”. În acest sens, Maica Domnului se numește „înălțime neajunsă de gândul omenesc”. Ea este un munte răcoros, adică rourat

de harul Sfântului Duh, din care cauză îndeosebi Ei îi aparține denumirea „plină de har”.

În psalmul 86, verset 3 se spune: „Lucruri de mare cinste se povestesc despre tine, cetatea lui Dumnezeu”” Cetatea lui Dumnezeu este Ierusalimul, capitala împărăției iudaice. Dintru început Ierusalimul era un oraș de puțină însemnătate în țara Iebuseilor, unul din neamurile pământului Canaan. Dar mai târziu, când împăratul David l-a cucerit, l-a făcut capitala împărăției sale și a zidit într-însul o casă sieși, - slava lui creștea din ce în ce mai mult. Urmașul lui David, Solomon a ridicat în Ierusalim un prea frumos și unic templu în toată lumea în cinstea adevăratului Dumnezeu și, în timpul sfințirii templului, a cerut de la Dumnezeu – prin cuvinte mișcătoare, pentru ca El să ia aminte aici la rugăciunile nu numai ale israilitenilor, ci și celor de altă credință și de alt neam. Din acest timp în Ierusalim au început să sosească mulțimi multe nu numai dintre Iudei, ci și păgâni și se povesteau despre orașul lui Dumnezeu lucruri de mare cinste, despre cetatea lui Dumnezeu, în care Domnul a binevoit să facă „locuința Sa”, se povesteau lucruri minunate în toată lumea. Preasfânta Fecioară, în privința slavei Sale, potrivit învățaturii sfintei Biserici, este asemenea cetății Ierusalimului. Ea este „cetatea Împăratului tuturor, despre care s-au grăit la arătare lucruri preaslăvite și vrednice de auzit”. Ea este „cămara și prestolul Celui ce împărățește, este cetatea cea aleasă”. Odrăslită din neamul împărătesc al lui David, care a fost tăiat până la rădăcină și care nu se mai folosea de drepturile sale de altădată, dintru început Preasfânta Fecioară, asemenea Ierusalimului, nu avea nici un fel de slavă dinafară, era cea mai smerită fecioară din neamul ei. Dar devenind o de Dumnezeu aleasă Maică a Mântuitorului lumii, Ea a dobândit o slavă unică și universală. „Să venim cu toții să vedem – cântă sfânta Biserică de sărbătoarea Nașterii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu – orașul lui Dumnezeu care se naște ca dintr-o cămară mică, pe Acea Care a ieșit prin ușile pântecelui, dar care n-a cunoscut intrarea împreunării, căci numai singur Ziditorul a trecut pe această minunată potecă”. Potrivit prezicerilor despre Ea, pe Maica lui Dumnezeu o fericesc toate neamurile; Ea a devenit „o minune și o auzire în toată lumea”.

În cartea Cântării cântărilor, care zugrăvește prin trăsături înalte și tainice pe mire și pe mireasă, și prin care se subînțelege de obicei Domnul Iisus Hristos și sfânta lui Biserică, se găsesc multe indicații și cu privire la Preasfânta Fecioară Maria.

Sora mea, mireasa mea, greu mi-ai robit inima”! – citim în cartea amintită cuprinsă în Sfânta Scriptură. După învățătura sfintei Biserici, Maica Domnului este „Fecioara Mireasa lui Dumnezeu”, „Mireasa lui Dumnezeu” sau ceea ce este tot una, „Mireasă nenuntită” și „neispită de nuntă”. „Bucură-te spune sfântul Ioan Damaschin – Mireasă, Care ai ca logodnic pe Duhul Sfânt și ca mire pe Hristos”. „Mult frumoasă-mi ești, iubita mea, și fără de cusur”! „Toată ești

frumoasă și fără de prihană, iubita mea, cum te-a văzut de mai înainte, în vechime, Solomon în cântările sale”, - învață sfânta Biserică, numindu-o în alte locuri pe Preasfânta Fecioară – prea fără de prihană”, „cu totul fără de prihană”, „preacurată”. Bucură-te cea fără de prihană – zice același sfânt Părinte – înfrumusețarea de neatins a fecioriei, căci Tu ai născut pe Cuvântul Cel fără de prihană și din Tine a răsărit fecioria”.

„Cine este aceea ce se înalță ca revărsatul zorilor, ca luna de frumoasă, fără pereche ca soarele? – Aceasta este din nou Preacurata Fecioară, după tâlcuirea Sfintei Biserici. Ca zorile dimineții, care împrăstie întunericul nopții, și care merg înaintea soarelui strălucitor, împrumutându-și lumina de la el, tot astfel și Preasfânta Fecioară a mers în chip nemjlocit înaintea „soarelui dreptății”, - Iisus Hristos și de la El a primit Maica Domnului slava Ei. Dar odată cu nașterea Domnului a dispărut întunericul idolatriei și a politeismului, și a venit ziua neînserată a cunoașterii de Dumnezeu și a drepte credințe. De aceea Maica Domnului este „dimineța cea prea luminoasă, - soarele care îl poartă pe Hristos, - locuința luminii – care a nimicit întunericul și i-a izgonit pe demonii cei întunecați”, „steaua, care răsare soarele”, „zorile zilei celei de taină”

„Sora mea, mireasa mea, e o grădină închisă, e un izvor cu lacăt, o fântână pecetluită este”. „În cântările sale, Înțeleptul Te cântă pe Tine ca pe o grădină închisă, Fecioară Născătoare de Dumnezeu și ca un izvor pecetluit de Duhul cel dumnezeiesc”. „Solomon, văzându-Te de mai înainte că ai să-L primești pe Dumnezeu, Te-a numit palatul Împăratului, izvor pecetluit de apă vie, din care a izvorât apă curată pentru noi”. Apa în sfânta Scriptură înseamnă harul Sfântului Duh, care pecetluiește setea sufletului omenesc. Maica Domnului este „un izvor viu și îndestulat” cu această apă de taină, altfel spus „un izvor de apă vie”. Slujind tainei întrupării Fiului lui Dumnezeu, Ea a devenit pentru noi „un izvor nestricăcios al începătorului de viață Dumnezeu și al întrupării ce aduce mântuirea tuturor”, care izvorăște „nimicirea pentru moarte și viața” pentru credincioși. Ridicându-se pe înălțimea desăvârșirilor morale și a apropierei de tronul lui Dumnezeu, ca o Pururea Fecioară Maică a Domnului, Ea cu osârdie mijlocește pentru noi și izvorăște nescuate daruri ale bunătății sale tuturor celor ce o cheamă cu credință și cu dragoste. Cuvântul „pecetluit”, după tâlcuirea sfântului Ioan Damaschin, arată pururi fecioria Maicii Domnului. „Bucură-te – zice el – izvor pecetluit, fântână nestricăcioasă, care ai revărsat pe Hristos, izvorul vieții, în timp ce pecetea fecioriei au rămas nevătămăte”. Și sfânta Biserică învață: „Tu ai păstrat și după naștere pecetluit cu adevărat fața izvorului profetic, precum și ușa numelui încuiată, ușa fecioriei Tale, Cea întru tot cântată, zugrăvind-ne la arătare semnele pe care ți le-ai păstrat și după naștere”.

„Ce este aceasta ce se înalță în pustie, asemenea stâlpului de fum, ca și când ar arde smirnă și tămâie și toate miresmele celor ce vând miresme”?

Domnul Iisus Hristos este „mireasma mirului mai plăcut decât toate aromatele”, însuși numele Lui este „mir revărsat”. El este Unsul care stă pe o treaptă incomparabil mai înaltă decât toți unșii Vechiului Testament, decât împărații, mai marii preoților și proorocii. Dar și Preasfânta Fecioară, ca una ce este părtașă la slava Fiului Său și Dumnezeu, este de asemenea „un mir de mare preț” sau, mai exact, „vasul care a primit mirul cel nesecat ce s-a revărsat asupra Ei”. „Bucură-te mir – exclamă sfântul Părinte – alcătuirea neprețuită de bunătăți, căci Tu răspândești mireasma curăției. Din Tine s-a născut Domnul Cel de un nume cu Tine pentru că s-a spus: mir revărsat este numele Lui”.

„Precum este crinul între spini, așa este între fete draga mea”. Așa a și fost Preasfânta Fecioară Maria printre fiicele oamenilor. „Tatăl a binevoit să Te dobândească mireasă neispită de nuntă, ca pe un crin prea luminos în mijlocul măcăcinilor – cântă Sfânta Biserică – ca pe una ce strălucești de lumina bunătăților, prin Duhul cel dumnezeiesc, spre a-i fi Fiului locuință”. „Ca pe un trandafir, ca pe cel mai curat crin, ca pe o mireasmă plăcut mirositoare, din frumoasele văi ale lumii, Făcătorul Te-a ales pe Tine, Fecioară, sălășluindu-se în pânțele Tău și născându-se, fiind plin de tot felul de miresme plăcute”. Ea, cu adevărat, este „crinul cel dulce mirositor”, pentru că „radiază de strălucirea curăției și de lumina fecioriei”. Ca „Pururi Fecioară”, Ea se numește „floare nevestejită”.

„Precum este mărul între copacii din pădure, așa între cei tineri iubitul meu”. Preasfânta Fecioară a odrăslit acest rod frumos: „bucură-te ceea ce numai Tu singură ai odrăslit mărul cel cu bună mireasmă”.

„Împletiturile capului Tău, sunt ca purpura”. „Bucură-te se adresează sfânta Biserică Maicii Domnului – roșeală, care ai muiat purpura dumnezeiască a Împăratului puterilor din sânziurile Tale”. Bucură-te, porfiră împărătească – spune sfântul Părinte – că Tu din sânziurile Tale feciorești ai țesut o îmbrăcăminte de purpură” pentru Domnul.

„Zid sunt eu”. Întru tot binecuvântată Fecioara este pentru credincioși „acoperământ, și stăpânire, și zid de întărire”. „Căci tuturor celor ce sunt în lume Tu le ești Apărătoare – îi spune sfânta Biserică – și zidul creștinilor, și adăpost care nu ne dă de rușine, curată Marie”.

„Ca turnul lui David”. Preasfânta Fecioară se numește „turnul fecioriei”, așa cum, prin exemplul Ei, a arătat lumii frumusețea și înălțimea fecioriei, ca una ce este „un neclintit stâlp al Bisericii”, fiind Ajutătoare plină de osârdie și o Rugătoare pentru creștini înaintea lui Dumnezeu.

Sfântul Ioan Damaschin atribuie Născătoarei de Dumnezeu și alte expresii ce se găsesc amintite în sfânta carte. „Bucură-te nard, care curge și rouează florile cu bun miros ale curăției, ale căror abureală slujește drept un plăcut aromat pentru Acela care spune în cântările sale: nardul meu își dă mireasma sa.

Bucură-te stacti*², care din balsamul fecioresc i-ai revărsat lui Hristos sfințitul stacti sau laptele, și care cântată ești în cântări împletite Mie cu stacti de către iubitul meu. Bucură-te scorțișoară care ai odrăslit din raiul cel duhovnicesc, floarea curăției cea cu bun miros, a cărei mireasmă este plăcută Celui Care vorbește în cântări, căci boschetul tău este împletit din trestie și scorțișoară și din toți pomii Libanului.

În cartea Proverbelor se spune că „Înțelepciunea și-a zidit ei-și casă și a întărit-o pe șapte stâlpi”. Această înțelepciune – potrivit cugetării sfintei Biserici – nu este alta decât înțelepciunea ipostatnică a lui Dumnezeu – Domnul Iisus Hristos, care ne-a învățat adevărat cunoștință de Dumnezeu, iar templul zidit de Ea este Preasfânta Fecioară Născătoare de Dumnezeu. „Din Tine înțelepciunea lui Dumnezeu zidindu-și templul sie-și s-a întrupat printr-un negrăit pogorământ, Fecioară neispită de nuntă”. De aceea Maica lui Dumnezeu se numește „palatul Împăratului tuturor”, „cămara nunții fără de sămânță”, „cămara neîntinată a Cuvântului”, „prea luminoasă”.

În cartea proorocului Isaia se găsește următoare proorocie cu privire la Pururi Fecioară Născătoare de Dumnezeu: „Iată Fecioara în pânțe va lua și va naște Fiu, și se va chema numele lui Emanuil”. Doi vecini puternici ai împărăției Iudeilor – împărații Siriei și ai Israelului s-au unit să doboare pe Ahaz, împăratul de atunci al Iudeilor și să aducă în locul lui un împărat din altă dinastie. Ahaz, după ce a umplut Iudeea de idoli, căuta ajutor la împăratul Asiriei. Dar Dumnezeu, care se arată celor ce nu-L caută și se lasă găsit de către cei care nu întreabă de El, i-a poruncit proorocului Său Isaia să stea în fața lui Ahaz și să-i vestească mântuirea casei lui David. „Ia aminte fii tihnit, nu te înfricoșa și inima ta să nu-și piardă cumpătul, din pricina acestor doi tăciuni care fumegă...nu se va împlini sfatul lor, aceasta nu se poate și nu se va întâmpla”!, adică nu se va întâmpla și nu se va împlini gândul împăraților de care ți-e frică, pentru că în tainele providenței lui Dumnezeu s-a și hotărât căderea lor prin mâna împăratului Asirienilor și ei își trăiesc acum ultimii ani ai vieții lor, asemenea tăciunilor care fumegă. Când aceste cuvinte ale Proorocului au fost primite cu neîncredere din partea lui Ahaz, atunci slujitorii împăratului i-au propus să ceară de la Domnul un semn pentru o deplină încredințare în ce privește făgăduința care era atât de mângâietoare pentru el. Încăpățânarea lui Ahaz a fost atât de mare încât el a respins o asemenea propunere sub pretext care pare bun la înfățișare, zicând: „Nu voi cere semn și nu voi ispiti pe Domnul”. Atunci proorocul, adresându-se către toată casa sau neamul lui David, rostește proorocia citată mai sus: „Iată Fecioara în pânțe va lua și va naște Fiu, și se va chema numele Lui Emanuil”. Această proorocie trebuia să încredințeze pe urmașii lui David că Domnul va împlini cu credincioșie toate făgăduințele Sale, date strămoșilor lor – cu privire la

² balsam de mirt

continuitatea neamului lui, la statornicia împărăției și, în sfârșit, la nașterea Mântuitorului lumii din acest neam. Îngerul, aducându-i Preasfintei Fecioare vestea cea bună despre nașterea Domnului Iisus Hristos dintr-Însa vorbește în chip vădit cu cuvintele acestei proorocii, și – cu altă ocazie – o înfățișează împlinită cu precizie în timpul nașterii Mântuitorului. Tot astfel explică cuvintele cuvinte-le Proorocului și sfânta Biserică: „Înainte văzătorul Isaia, înțelegând nașterea Ta cea din cea fără de sămânță, Fecioară, a strigat: iată Fecioara va lua în pântec” Pătrunzând în sensul proorociei noi n-o putem înțelege altfel ca despre nașterea Mântuitorului lumii din Fecioara Maria. Ea, cu adevărat, „este o Mamă fără de bărbat – să spunem cu cuvintele sfântului Părinte – este printre mame singura curată, Mamă, și totodată, Fecioară, - o minune care este cea mai nouă dintre toate minunile! Ea fiind Fecioară a născut pe Fiul, ea este singura dintre fecioare care a născut un copil, Fecioară și, totodată, Mamă, - este una dintre cele mai uimitoare din toate minunile”! Cui altcuiva i-ar putea aparține marele nume Emanuil dacă nu Domnului Iisus Hristos? Sfântul Isaia îl zugrăvește pe pruncul prezis cu astfel de trăsături înalte încât ne dă să înțelegem limpede că este vorba de Dumnezeu.

Proorocul Isaia a prezis că Domnul nostru Iisus Hristos, precum și Preacurata Lui Maică se vor naște din neamul lui David. „toiag va răsări din rădăcina lui Iesei și floare va odrăsli din rădăcina lui, și Duhul lui Dumnezeu se va odihni peste El”. Sub cuvântul „toiag” sfânta Biserică o înțelege pe Fecioara Maria. „Toiag Te-a numit pe Tine Isaia, din care ne-a odrăslit frumoasa floare Hristos Dumnezeu”. Expresia: „rădăcina lui Iesei”, în evreiește: buturugă, ciot, are sensul stării decăzute a neamului lui David în vremea când odrăslește din această rădăcină toiagul – Fecioara Maria. Această proorocie este raportată de către sfântul Apostol Pavel la Iisus Hristos; de asemenea și în alte locuri ale sfintei Scripturi Mântuitorul se numește „rădăcină din neamul lui David”.

Același proroc vorbește despre călătoria Maicii Domnului cu Dumnezeiescul Prunc în Egipt: „iată Domnul șade pe nor ușor, și va veni în Egipt, și se vor zgudui cele făcute de mâini omenești ale Egiptului în fața Lui”. Aici – norul ușor – după învățătura sfintei Biserici – este Preasfânta Fecioară. „Pe Tine Proorocul Isaia te vede din vechime ca pe un nor ușor, luminat de Duhul, pe care șezând Domnul slavei, a venit și a doborât la pământ toate chipurile cioplite ale Egiptului”. „Nor ușor cu adevărat Te numim, Fecioară, urmând cuvântul proorocesc. Maica Domnului se numește nor, în primul rând, pentru că dintr-Însa „ne-a răsărit soarele dreptății”, și în al doilea rând pentru că Ea „izvorăște celor însetați apă vie spre lăsarea” păcatelor și ne-a rourat „norul nestrăciunii lui Hristos”.

În capitolul 29 pag. 11 citim: „orice descoperire a ajuns pentru voi ca scrisele dintr-o carte pecetluită. Dacă le dai cuiva care știe carte și-i zici:

„Citește”!, el îți răspunde: „Nu pot, căci cartea este pecetluită”! Această carte tainică, pecetluită este Preasfânta Fecioară. „Acum se naște cartea pecetluită – cântă sfânta Biserică la vecernia praznicului Nașterii Născătoarei de Dumnezeu – care nu se poate ceti cu natura legilor pământești, cartea care se păstrează în locuința Cuvântului, care a scos la iveală, prin Duhul, cărți grăitoare de Dumnezeu”. În această carte „însuflețită” Cuvântul lui Dumnezeu este însemnat cu „degetul lui Dumnezeu”. Același sens îl are „sulul” de carte, împrumutat de proorocul Iezechiel și adaptat la Maica Domnului. „Grăitorul de Dumnezeu mai înainte văzându-Te odinioară sul în care Cuvântul a scris, Curată, cu degetul Tatălui”. „Sul văzându-te odinioară proorocul, Fecioară, în care cu degetul Tatălui s-a scris Cuvântul întrupat”. Sfântul Grigorie al Neocezareii, lămurind această proorocie a lui Isaia, se întreabă: „ce este această carte pecetluită, dacă nu – fără îndoială – Fecioara Cea fără de prihană? Cine dă această carte? – preoții. Cui? – tâmplarului Iosif. Preoții, logodindu-o pe Maria lui Iosif cel întreg înțelept, i-au încredințat pe Fecioara în așteptarea vremii de căsătorie. Dar Iosif, primindu-O, urma s-O păzească în curăție, după cum a spus-o de mai înainte proorocul: „și se va da această carte pecetluită care cunoaște scriptura, însă el va zice: nu pot s-o citesc. Dar pentru ce, Iosife, nu poți? Nu pot, răspunde el, s-o citesc pentru că este pecetluită. - Dar pentru cine se păstrează ea? – Se păstrează pentru Făcătorul tuturor celor ce trăiesc în locuințe”. Dar și pentru noi Preasfânta Fecioară este o carte pecetluită, din cauza tainei de nepătruns a întrupării lui Dumnezeu. „Scriind de mai înainte proorocul despre negrăită nașterea Ta, a văzut de mai înainte o carte pecetluită, dar nimeni n-a înțeles taina ei, întruparea nașterii Tale”.

Proorocul Iezechiel, pe malul fluviului Chebar, i s-a arătat o tainică vedenie: el l-a văzut pe Domnul, șezând pe tron, sub care se aflau tăria, patru animale și tot atâtea roți însuflețite. Minunatele fiare, potrivit lămuririi proorocului însuși, erau „heruvimi”. Întrucât Cel ce ședea pe tron era Domnul Iisus Hristos, tot astfel și minunatul car preînchipuia pe Preacurata Fecioară. Ea este „căruța soarelui înțelegător”, căruța cu chip de foc a Cuvântului”, „căruța Preasfântă a Celui ce este pe Heruvimi”. Proorocul Isaia L-a văzut pe Domnul pe tron înalt și preamărit; serafimii stăteau de jur împrejur și îi proslăveau măreția Lui. Proorocul Daniil de asemenea spune despre un tron pe care ședea Dumnezeu. Sfânta Biserică adesea o numește pe Născătoarea de Dumnezeu tron. „Polată însuflețită a Împăratului și tron în chipul focului, Fecioară Te-ai arătat, iar Cel ce ședea pe el a ridicat din prima cădere toată omenirea”. „Ca pe un tron a lui Dumnezeu Cuvântul Te proslăvim pe Tine, Născătoare de Dumnezeu, pe care, ca un om, a șezut Dumnezeu, arătându-se și fiind mai presus de Heruvimi”. „Ca un tron a lui Dumnezeu Te-ai arătat, Născătoare de Dumnezeu, pe care a șezut cu trupul Hristos”.

Același proroc zice: „Apoi mă întoarse (Domnul) spre poarta cea din afară a templului, care poartă dă spre răsărit, și iată că era închisă. Și-mi zise mie Domnul: „Poarta aceasta să stea închisă și să nu se deschidă, nimeni să nu intre printr-însa. De aceea să stea închisă. Poarta, întoarsă spre răsărit, prin care trece numai singur Domnul – după tâlcuirea sfintei Biserici și a sfinților Părinți – este Preacurata Fecioară Născătoare de Dumnezeu. „Iezechil Te vede pe Tine poartă închisă, Fecioară, prin care a trecut Iisus”. „Ca pe poarta lui Dumnezeu Te-a văzut de mai înainte Proorocul, prin care a trecut numai El singur, cum a știut, Fecioară Preacurată”. „Văzându-Te odinioară pe Tine, Curată, Cu totul fără de prihană, Proorocul, ca pe o poartă întoarsă către lumina cea neapusă, de îndată Te-a cunoscut că ești locuința lui Dumnezeu”. Sub chipul acestei porți, care a rămas închisă până la trecerea și după trecerea Domnului prin ea, se subînțelege Pururi feciorie a Maicii Domnului: iar pricina pentru care poarta dă spre răsărit, este că ea a fost destinată intrării Domnului Iisus Hristos, care în sfânta Scriptură se numește „răsărit”. „Astăzi s-a zidit – spune sfântul Ioan Damaschin – sfânta poartă spre partea de răsărit, prin care Hristos va intra și va ieși – și poarta aceasta va rămâne închisă”.

În cartea proorocului Daniil se descrie o minunată vedenie pe care a văzut-o împăratul Nabucodonosor: el a văzut un trup mare, alcătuit din diferite materii – aur, argint, aramă, fier, lut – și „iată că o piatră desprinsă, nu de mână, lovi statuia peste picioarele de fier și de lut și le sfărâmă. Și fură sfărâmate în același timp fierul, lutul, arama, argintul și aurul și se făcură ca pleava vara pe arie, și vântul le mătură fără ca să se găsească urma lor; iar piatra care a lovit statuia a crescut munte înalt care a umplut pământul întreg”. Așa a fost, într-adevăr, soarta celor patru mari împărății: Babiloniană, a Mede Perșilor, Macedoneană și Romană! Piatra, desprinsă fără mână omenească din munte - din Preasfânta Născătoare de Dumnezeu – este Domnul Iisus Hristos, care a nimicit acest amestec, din care a fost alcătuită lumea veche păgână, și a așezat începutul unei noi împărății, „care în veac nu se va risipi”. „Piatra cea netăiată de mână din Tine, Fecioară, muntele cel netăiat, s-a tăiat piatra cea din capul unghiului, Hristos, care a unit firile cele osebite”. „Spăimântatu-sa Proorocul Daniil văzându-te pe Tine munte înțeleghător din care s-a tăiat piatra fără mână omenească”. „Pe muntele cel netăiat, pe piatra cea tăiată la margine, pe care le-a văzut Daniil Proorocul, pe Născătoarea de Dumnezeu Maria o mărim”. „Muntele cel netăiat, piatra cea netăiată de mână” – cu aceste noțiuni se exprimă ideea despre pururi fecioria Maicii Domnului: „Din Tine s-a depris piatra fără mâini – „fără bărbat” – cântă Biserica de sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului. ”Daniil – spune sfântul Irineu – văzând de mai înainte venirea (lui Iisus Hristos) în lume, zugrăvea această venire sub chipul pietrei, desprinsă fără mână omenească, pentru că Domnul a venit în lume fără conlucrarea mâinilor omenești, adică a

oamenilor tăietori de piatră, - fără conlucrarea lui Iosif, ci numai cu participarea Mariei”.

Același munte tainic îl vede și proorocul Avacum, care spune: ”Dumnezeu vine din Teman și Cel Sfânt din muntele Paran”. „Ochii cei mai înainte văzători ai lui Avacum Te-au văzut pe Tine munte umbrit, căci din Tine a ieșit Sfântul cel vestit al lui Israil, spre mântuirea și înnoirea noastră”. „Munte înțelegător, umbră deasă plină de bunătăți, Te-a văzut cu Duhul odinioară Avacum în vedenie dumnezeiască, propovăduind, Preacurată, că de la apus va veni din Tine Cuvântul trup luând”. „Toiag din rădăcina lui Iesei și floare dintr-însul, Hristoase, din Fecioara ai răsărit, din muntele cu umbră deasă cel lăudat”.

În felul acesta, fii Vechiului Testament au putut să vadă în cuvintele proorocilor o preînchipuire a celor mai însemnate împrejurări din viața Preasfintei Născătoare de Dumnezeu: nașterea Ei din seminția lui David, desăvârșirile morale, măreția de Mamă a lui Dumnezeu, pururi fecioria, proslăvirea, - toate acestea au fost scrise de mai înainte de către sfinții Prooroci prin trăsături pline de înțelepciune pentru sufletele credincioșilor.

IV

SLAVA PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU.

„Nu izbutește nici o limbă a Te lăuda după
vrednicie, ci se întunecă și mintea cea mai
presus de lume să cânte Ție, de Dumnezeu
Născătoare”

Slujba Ian. 6.can.I.peasna.9.Irmos

Sfinții Părinți, atât cei din vechime cât și cei noi, ai Bisericii noastre nu găsesc destule cuvinte pentru proslăvirea Maicii Domnului. Slujirea Ei în lucrarea mântuirii noastre este atât de înaltă, desăvârșirile Ei morale sunt atât de mari, apropierea Ei de tronul lui Dumnezeu și îndrăzneala Ei de Maică față de Fiul Ei sunt atât de vădite încât mintea cea teologhisitoare, adunând felurite chipuri pentru lauda Împărătesei cerului din lumea văzută și cea nevăzută, adesea se oprește într-o evlavioasă nedumerire. Vom înfățișa aici câteva locuri din lucrările sfinților Părinți, care preînchipuiesc slava Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Sfântul Proclu, arhiepiscopul Constantinopolului (veacul V), enumerând cetele sfinților, o ferește pe Preasfânta Fecioară cu cele mai alese laude. „Toate pomenirile sfinților sunt vrednice de laudă. Dar nimic nu este mai slăvit decât sărbătoarea de astăzi. Abel este vestit prin jertfă; Enoh este slăvit ca unul ce a

plăcut lui Dumnezeu; Melchisedec se proslăvește ca unul ce este chipul lui Hristos; Avraam se mărește pentru credința lui; Isaac este laudat ca un chip vrednic de urmat; Iacov se fericește pentru lupta lui; Iosif se cinstește pentru întreaga lui înțelepciune; Iov s-a învrednicit de mirarea noastră pentru răbdarea lui; Moise este celebru ca un dătător de lege; Iisus a lui Navi este vrednic de a fi pomenit ca un conducător de oaste; Samson este demn de a fi cinstit ca cel ce era împreună vorbitor cu Dumnezeu; Ilie este vrednic de laudă ca teolog; Daniil este pe bună dreptate socotit fericit de noi pentru vederea lui cea duhovnicească; Iezechil este cu drept cuvânt minunat ca un contemplator al celor negrăite; David se proslăvește ca un strămoș al Celui ce în chip tainic s-a născut după trup; Solomon se înalță ca un înțelept: dar toate acestea nu se pot compara cu darurile de care s-a învrednicit Născătoarea de Dumnezeu Maria. Toți acești sfinți L-au văzut pe Hristos numai în ghicitură, Ea însă L-a purtat în pânțe pe Cel întrupat. În lume nu există nimic din cele care s-ar compara cu Născătoarea de Dumnezeu Maria. Omule! Cercetează cu mintea ta toate faptele și vezi dacă există vre-o ființă care să poată nu s-O depășească, ci măcar să se compare cu Sfânta Fecioară Născătoare de Dumnezeu. Străbate în lung și în lat pământul tot, cercetează marea, spintecă cerul, adâncește-te cu gândul în cer, încearcă toate puterile nevăzute, și spune: există oare o altă minune asemănare în oricare creație? Cerurile povestesc slava lui Dumnezeu; Îngerii îi slujesc lui Dumnezeu cu frică; Arhanghelii i se închină cu cutremur; Heruvimii se înspăimântă, neputând să-i vadă slava; Serafimii, zburând de jur împrejur, nu se apropie, ci cutremurându-se cântă: Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot: plin este cerul și pământul de slava Lui; apele nu i-au suportat glasul; norii au slujit drept liniștită căruță Celui ce se înalță; soarele, nesuferind ocară Creatorului, s-a ascuns; iadul de frică i-a dat afară pe cei morți; portarii iadului au fost nimiciți dintr-o singură privire; muntele, primindu-L pe Cel ce locuiește în cele înalte, a fumezat; rugul, nesuferind vedenia, s-a aprins: Iordanul, spăimântându-se, s-a întors înapoi; marea, înfricoșându-se de toiag, s-a despărțit în două și s-a oprit, încercând tăria celui ce l-a preînchipuit pe Domnul; toiagul lui Aaron, prin puterea preînchipuirii, a înflorit, încălcând legile naturii; focul în Babilon s-a rușinat de întreitele fețe, - enumeră, așadar, toate minunile și proslăvește superioritatea Fecioarei. Pe Acela pe care îl laudă toată făptura cu frică și cu cutremur, Ea L-a primit în chip negrăit în Cămara Sa.

Slăvită este și ceata femeilor. În timp ce femeia Egipteancă, Izabela, Irodiada sunt acoperite de ceața uitării, - Sarra se proslăvește ca o câmpie care a odrăslit popoarele; Rebeca se cinstește ca înțeleaptă pricinuitoare a binecuvântării; Lia se mărește ca o mamă a strămoșului Domnului după trup; Debora este laudată ca o conducătoare de oaste, care a biruit neputința sexului său; Elisabeta se fericește ca una ce a simțit într-însa săltările Înaintemergătorului

și care s-a umplut de har; dar Maria s-a făcut vrednică de închinăciune, ca Maică, și ca roabă, și ca nor, și cămară, și ca chivot al Domnului; ca Maică pentru că a născut pe Cel care a binevoit să se nască; ca roabă fiindcă a primit vestea cea plină de har fără împotrivire; ca nor întrucât pe Cel ce s-a născut dintr-Însa L-a zămislit fără patimă de la Duhul Sfânt; cămară pentru că Dumnezeu Cuvântul a petrecut în Ea ca într-o cămară de nuntă: ca chivot fiindcă n-a purtat în pânțele Ei legea, ci pe Însăși Dătătorul de Lege. Și astfel să zicem către Ea: binecuvântată ești Tu între femei, căci Tu singura ai tămăduit rana Evei, numai Tu ai șters lacrimile celeia ce plângea, Tu singură ai păstrat prețul răscumpărării lumii, Tu singură ai primit spre păstrare comoara, care este mai de preț decât mărgăritarele; Tu singură ai luat în pânțe fără pofta trupului și ai născut fără dureri; Tu singură L-ai născut pe Emanuil, așa cum El însuși a dorit”!

Sfântul Chiril, Arhiepiscopul Alexandriei (veacul al VI), care s-a ostenit atât de mult pentru slava Maicii Domnului cu prilejul condamnării ereziei lui Nestorie, se adresează către Preasfânta Fecioară cu următoarele cuvinte: „Te binecuvântăm pe Tine, Născătoare de Dumnezeu Marie, comoară vrednică de cinste pentru toată lumea, făclie nestinsă, cununa fecioriei, sceptrul ortodoxiei, biserică nesurpată, încăpătorea Celui neîncăput, Maică și Fecioară. Te binecuvântăm pe Tine, Ceea ce ai încăput pe Cel neîncăput în sfântul pânțe fecioresc; prin Tine Sfânta Treime se cinstește și se proslăvește; prin Tine cinstita Cruce se cinstește și se închină în toată lumea; prin Tine cerul triumfă, Îngerii și Arhanghelii se bucură, demonii se risipesc; prin Tine ispititorul diavol a căzut din cer; prin Tine făptura căzută se înalță la cer; prin Tine toată făptura, supusă slujirii idolești, se aduce spre cunoașterea adevărului; prin Tine sfântul botez se comunică oamenilor; prin Tine – untdelemnul bucuriei; prin Tine peste tot pământul s-au întărit bisericile; prin Tine păgânii se aduc la pocăință. Dar de ce să vorbim multe? Prin Tine a răsărit Fiul lui Dumnezeu Cel unul născut – lumina celor ce ședea în întuneric și în umbra morții; prin Tine Apostolii propovăduiau mântuirea păgânilor, prin Tine morții învie, prin Tine împărații împărătesc, cu puterea sfintei Treimi. Dar cine dintre oameni ar putea să laude cu vrednicie pe prealăudata Maria”?

În expresii nu mai puțin înălțate o proslăvește pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și marele Teolog al Bisericii sfântul Ioan Damaschin (veacul al VIII-lea). El spune: „ce poate fi mai curat decât Fecioara, ce poate fi mai fără de prihană decât Ea? Pe Ea a iubit-O atât de mult Dumnezeu – lumina cea mai înaltă și mai curată – încât prin pogorârea Sfântului Duh s-a unit cu Ea în chip ființial și s-a născut din Ea ca om desăvârșit, fără să schimbe și fără să amestece însușirile”.

Să-l ascultăm și pe sfântul Părinte al Bisericii noastre Dimitrie Mitropolitul Rostovului (veacul XVIII). Puternică este Stăpâna noastră, căci Împărăteasa stăpânește toată făptura văzută și nevăzută, toată zidirea de sus și de jos, și toate

stihiiile i se supun, și cerul și pământul, văzduhul și marea ascultă de Ea și toate duhurile potrivnice, cuprinse de spaimă, se cutremură, temându-se de numele Ei sfânt, cunoscându-o că este Maica Domnului. Dacă cineva m-ar întreba: cine e puternic dintre cei de sub cer și mai tare decât toți? I-aș răspunde, nu este nimeni mai tare și mai puternic pe pământ și în cer decât (după Domnul Dumnezeu nostru Iisus Hristos) Preacurata Stăpâna noastră Născătoarea de Dumnezeu Pururi Fecioara Maria. Este puternică pe pământ, pentru că Ea a zdrobit capul nevăzutului șarpe, Ea a nimicit puterea iadului, cu Ea se obțin biruințele, prin Ea se doboară vrăjmașii, și încă în Vechiul Testament chiar prin închipuiri-le Ei multă putere a arătat printre oameni. Este puternică în cer, căci cu rugăciunile Ei îl leagă pe Dumnezeu cel tare și puternic, Ea care pe pământ L-a legat odinioară cu scutecele. Îl leagă, zic, pe Dumnezeu cu rugăciunile Sale, căci atunci când El este plin de mânie din cauza păcatelor noastre, Ea își întinde mâinile către El în timp de rugăciune și oprește dreapta Lui cea răzbunătoare ca să nu-i piardă pe păcătoși cu fărădelegile lor”.

Tot el spune în alt loc: „Minunata Maică a minunatului Dumnezeu de la începutul Ei și până la sfârșitul Ei este minunată; și în zămislirea Ei este minunată, și în viața Ei este minunată, și în adormirea Ei este minunată, toată în întregime este minunată. Este minunată în zămislire, căci este zămislită prin bunăvestire îngerească din părinți neroditori, curați și sfinți, născută în curăție și în sfințenie. Este minunată în viață, căci a fost Mamă și fecioară și Fecioară mamă, L-a născut pe Dumnezeu, iar fecioria Ei n-a fost vătămată. Minunată a fost și la adormire, căci cu sicriul Ei nu a coborât în pământ, ci s-a înălțat la cer, și mormântul i se face scară către cer”.

Cu adevărat, nenumărate sunt locurile din scrierile Sfinților Părinți, care O proslăvesc pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Slava Ei este așa de mare, curată și strălucitoare, încât noi trebuie să-i spunem cu evlavie ceea ce i-a spus sfântul Ioan Damaschin: „chiar dacă cineva Ți-ar scrie o nenumărată mulțime de laude, totuși nu Te-ar putea lăuda îndeajuns”.

După expunerea acestor noțiuni premergătoare, trecem la zugrăvirea vieții pământești a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

NAȘTEREA PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU

„După vrednicia curăției Tale, ai dobândit
și nașterea prin făgăduință, Maica lui
Dumnezeu, că oarecând celei sterpe rod de
Dumnezeu odrăslit ai fost odată. Pentru

Aceasta pe Tine toate semințiile pământului
neîncetat Te fericiuim”.

Slujba 8 set. Can.2.pesn.9. tropar 1.

Minunată este soarta poporului Israilitean! Pe bună dreptate numai lui îi aparține denumirea cu multe semnificații de „poporul lui Dumnezeu”. Toată credința vechilor israiliteni s-a concentrat în așteptarea lui Mesia; evreul lega de numele Mesia concepția lui despre cea mai bună vreme pentru poporul său. Împărații și Proorocii doreau să ajungă, să trăiască până la acea vreme, dar mureau fără să-și vadă împlinită dorința. Cei mai buni din poporul evreu au trăit cu gândul lor în viitor, iar trăsăturile lor cele mai principale erau dragostea pentru posteritate, dorința lor ca urmașii să fie binecuvântați și slăviți, dorul de a dobândi în generația lor „sămânța femeii” făgăduită de Dumnezeu, - marele „prooroc” și „împăciuitorul”. Patriarhii poporului israilitean au primit de mai multe ori făgăduința privitoare la înmulțirea urmașilor lor; dar această făgăduință, fiind una din cele mai importante, trecea din neam în neam și era întotdeauna vie în memoria poporului. Nu era, deci, de mirare, după toate acestea, că nașterea de fii la israiliteni era socotită de către femeile lor ca o cinste și slavă și că se uitau la casa cu numeroși urmași ca la o mare fericire și binecuvântare de la Dumnezeu. Pe de altă parte, lipsa de copii era socotită ca o mare nenorocire și pedeapsă de la Dumnezeu. Astfel, Avraam se plângea lui Dumnezeu pentru lipsa lui de copii; Rahila cerea insistent de la bărbatul ei Iacob cât mai mulți copii și voia mai bine să moară decât să rămână fără copii; Ana, care mai târziu a devenit mama lui Samuil, se tânguia nemângâiată pentru că nu avea copii și, în rugăciunile ei, cerea cu lacrimi de la Domnul să-i dăruiască un fiu. Elisabeta, mama sfântului Ioan Înainte Mergătorul, zicea de-a dreptul că nerodirea ei este o rușine, „o ocară printre oameni”. Și cu toate acestea, nu arareori din părinți neroditori până la o anumită vreme, hotărâtă de Dumnezeu, apăreau copii, care alcătuiau istoria poporului lui Dumnezeu! Avraam l-a avut pe fiul său Isaac, unul din principalii strămoși ai lui Israil; Ana l-a născut pe Samuil, vrednicul conducător al poporului; Elisabeta l-a avut pe Ioan, marele proroc și Înainte Mergătorul Domnului. Același lucru s-a întâmplat și cu părinții Preasfintei Fecioare.

În pământul făgăduinței, dăruit de Dumnezeu poporului israilitean, printre orașele, tivite spre nord de valea Ezdrel, care se afla în stăpânirea seminției lui Zabulon, se găsea orașul Nazaret. În vremurile despre care vom vorbi, el făcea parte din Galileia inferioară, era așezat pe panta unui munte și se afla la o distanță de trei zile depărtare de Ierusalim și la opt ceasuri de Tiberiada și de marea Genisaretului. În tot Vechiul Testament nicăieri nu se amintește de Nazaret. El era atât de neînsemnat și de puțină importanță încât evreii nu așteptau de la el nimic deosebit, spunând: „din Nazaret poate fi ceva bun”? Cu puțin timp înainte

de nașterea lui Hristos, când poporul lui Israil începea să-și piardă independența și devenea din ce în ce mai dependent de Romani, în Nazaret trăia o pereche binecuvântată de Dumnezeu – Ioachim și Ana.

Această pereche se trăgea din străvechiul neam împărătesc al lui David. Împărații din acest neam, în anii fericiți ce se succedau, stătea pe tronul strămoșesc până când Nabucodonosor a zdrobit împărăția Iudeilor. Cucerind capitala Ierusalimul, el a dus în robie partea cea mai bună a poporului, - l-a dus în vestita robie a Babilonului. De altfel, urmașii lui David, aflându-se într-o grea situație, cu toate că nu aveau sceptrul în mâinile lor, totuși mai păstrau semnul măreției. Iehonia, iubit în mod deosebit de către Evelmerodan, succesorul lui Nabucodonosor, primea de la el frumoase mijloace de întreținere și se bucura de un respect în fața celor de alt neam cum nu se bucura nici unul dintre împărații învinși; iar Zorobabel, nepotul lui Iehonia, a primit în cele din urmă permisiunea nu numai să se întoarcă cu poporul său în patrie, ci să și reconstruiască capitala dăruită Iudeilor. Ierusalimul a fost reînnoit și poporul, pe cât s-a putut, adunat și așezat, dar slava împărăției a trecut fără să se mai întoarcă. Zorobabel continua să conducă pe Iudei atât cât a fost în viață; dar odată cu moartea lui, vechile drepturi împărătești ale casei lui David s-au eclipsat atât de mult încât nu se mai pomenește de ele nici în cărțile de mai târziu ale Vechiului Testament, nici în alte povestiri iudaice. Poate că până la începutul neamului stăpânitor al Macabeilor urmașii lui David mai aveau unele distincții în mijlocul poporului iudeu, dar de aici înainte măreția lor cea de altădată s-a micșorat atât de mult încât neamul lor s-a contopit definitiv cu poporul.

Astfel a fost starea slăvitului neam al lui David, când Ioachim și Ana trăiau în Nazaret. Ioachim făcea parte din seminția lui Iuda și îl avea de strămoș pe împăratul David; iar Ana era fiica mai mică a preotului Matan, din seminția lui Aaron. Sfânta pereche trăia în belșug, pentru că Ioachim era om bogat și, asemenea strămoșilor poporului Israilitean, avea multe turme; însă nu bogăția, ci deosebita cucernicie distingea această pereche între celelalte, făcându-o vrednică de deosebita milă ce se revărsa asupra lor din partea lui Dumnezeu. Tradiția nu vorbește amănunțit despre faptele bune ale dumnezeieștilor Părinți, - astfel sfânta Biserică îi numește pe Ioachim și Ana în sensul strămoșilor după trup ai Domnului Iisus Hristos, - dar scoate la iveală îndeosebi una din trăsăturile lor care mărturisește că toată viața lor a fost pătrunsă de duhul unei iubiri evlavioase față de Dumnezeu și de milă față de aproapele. Ei în fiecare an puneau deoparte două treimi din veniturile lor, din care una o jertfeau bisericii, iar cealaltă o împărțeau săracilor. Împlinind fără abatere toate pravilele legii lui Dumnezeu, ei, - așa cum mărturisește sfânta Biserică – și în vremea „harului legiuit erau atât de drepti în fața lui Dumnezeu încât s-au învrednicit să-L nască pe pruncul de Dumnezeu dăruit”. Aceasta dovedește că, prin curăția și sfințenia lor, ei îi

întreceau pe toți cei care așteptau mângâierea lui Israil, și prin viața lor ei îi imitau pe părinții lor de altădată; în timp ce majoritatea contemporanilor lor așezau la temelia sfințeniei lor paza dinafară a obiceiurilor lor, care se refereau la litera legii, iar nu la sensul lăuntric al ei, care vorbește inimii.

În felul acesta, îndulcindu-se de pace sufletească și trăind după duhul leii lui Dumnezeu, evlavioșii soți, după cât se vede, erau pe deplin fericiți; dar nerodirea Anei, care la început se răsfrângea cu tristețe în legăturile lor de familie, în cele din urmă a trecut într-o mare mâhnire și neliniște în sfintele lor inimi. Lipsa de copii, după cum s-a remarcat mai sus, se socotea la israiliteni ca o stare neplăcută; dar ea era și mai tristă, și mai simțită pentru urmașii lui David, pentru că ei, potrivit făgăduinței de demult din partea lui Dumnezeu, ar fi putut nădăjdui, că din ei se va naște Mântuitorul lumii, dar din cauza nerodirii această nădejde dulce și mare, a dispărut. Soții s-au rugat mult și cu osârdie ca Dumnezeu să le dăruiască copii, dar trecură 50 de ani de viață conjugală și nerodirea Anei nu se dezlega. Această dorință neîmplinită, comună tuturor dreptilor Vechiului Testament, în vederea unei mai grabnice veniri în lume a lui Mesia și, odată cu aceasta, trista convingere că nu-și poate da contribuția la scopurile comune și la nădejtile poporului, - pricinuiau în sufletele lui Ioachim și Ana o tristețe cu atât mai mare cu cât se apropiau mai mult de bătrânețe. Măsurată după simțămintele lor religioase, după greutatea opiniei poporului, după calda lor inimă rămasă orfană, această durere era mare și grea pentru ei; dar dreptii o suportau fără cârtire și cu smerenie, stăruindu-se să-I placă lui Dumnezeu, păzind cu tărie legea Lui cu o mai mare râvnă.

Însă cu toată blândețea și cu tot devotamentul față de voia lui Dumnezeu, sfinții soți nu puteau să nu se amărască din cauza disprețului cu care nu arareori se întâmpla să-l sufere de la compatrioții lor pentru lipsa lor de copii. O dată acest dispreț, exprimat public, l-a amărât pe Ioachim până în străfundul sufletului și l-a prăvălit într-o stare în care nu-și găsea nici un fel de mângâiere. Într-una din marile sărbători, sfântul Ioachim, ca unul ce împlinea cu exactitate prescripțiile legii, a venit împreună cu rudele sale în templul din Ierusalim, cu gândul să aducă, după obiceiul său, întreita jertfă Domnului și a oferit-o, poate, cu un simțământ mult mai curat și mai cald decât toți ceilalți. Dar cât de mare i-a fost mirarea dreptului bărbat când un oarecare Ruvim a respins cu dispreț ofranda lui, zicând: „de ce vrei să-ți aduci darurile tale lui Dumnezeu înaintea altora? Tu nu ești vrednic să faci una ca asta, pentru că ești neroditor”. Acest reproș neașteptat i-a străpuns inima ca un fulger din senin și a toate nimicitor. El și-a închipuit că, poate, el este atât de păcătos încât mânia cerească pe bună dreptate îl urmărește, pedepsindu-l cu lipsa de copii. Acest gând i-a răpit lui Ioachim toată îndrăzneala, ieșind din templu profund îndurerat. „Vai! – spunea el – acum toată lumea se bucură de această măreață sărbătoare, dar pentru sine ea nu este decât un prilej de

tânguiri pline de lacrimi”! Ca să-și găsească măcar o cât de mică mângâiere, dovedindu-și că exemplul lui de nerodire nu este unic, din templu el s-a dus să se uite la tabloul cu neamurile celor douăsprezece seminții. Dar încredințându-se aici că toți bărbații drepti au avut urmași și chiar Avraam cel de o sută de ani n-a fost lipsit de această binecuvântare dumnezeiască, Ioachim s-a întristat și mai rău și nici n-a vrut să se mai întoarcă acasă, ci și-a îndreptat pașii spre îndepărtata pustietate – în munți, unde pășteau oile lui.

Patruzeci de zile a petrecut el acolo în rugăciune și post aspru pentru Domnul, cerând să vină mila Lui asupra sa și spălând cu lacrimi amare necinstea ce i se făcuse în fața oamenilor. „Nu voi gusta din hrană – zicea el – și nu mă voi întoarce în casa mea! Rugăciunea și lacrimile îmi vor fi hrana mea, iar pustia – casa mea, până când mă va auzi și mă va cerceta Domnul Dumnezeu lui Israil”! – Dumnezeu părinților mei! – se ruga îndureratul Ioachim – Tu i-ai dat lui Avraam un fiu la bătrânețe: învrednicește-mă și pe mine de binecuvântarea Ta! Dă rod însoțirii mele, ca măcar la apusul anilor mei să mă pot numi tată, iar nu să fiu un lepădat de la Tine, Domnul meu”!

Între timp, zvonul despre cele întâmplate cu Ioachim în Ierusalim a ajuns până la evlavioasa Ana, care rămăsese acasă. Aflând amănuntele, precum și faptul că Ioachim sa retras în pustie și nu vrea să se întoarcă acasă, ea a fost cuprinsă de o nemângâiată întristare. Socotindu-se că ea este principala vinovată pentru necazul ce i-a lovit, se plângea zicând: „acum eu sunt cea mai nenorocită! Dumnezeu m-a lepădat, oamenii mă ocărăsc, bărbatul m-a părăsit! Ce să-mi plâng mai întâi, lipsa mea de copii sau singurătatea mea? Pentru că nu m-am învrednicit să mă numesc mamă sau pentru că am rămas văduvă și orfană”? În tot timpul cât a fost despărțită de bărbat, lacrimile nu i se uscau pe obraz, nu mânca nimic și, asemenea mamei lui Samuil, apăsată de o grea mâhnire îl ruga pe Dumnezeu să-i dezlege nerodirea.

Într-o stare sufletească atât de neliniștită, într-o bună zi a ieșit Ana în grădină și, ridicându-și gândurile la rugăciune, și-a înălțat totodată ochii spre cer, iar cu acest prilej a văzut printre ramurile de laur ale unui copac un cuib plin de puișori care abia se acoperiseră cu pene. Vederea acestor puișori i-a tulburat și mai mult inima ei îndurerată din cauza lipsei de copii. „Vai mie - zice ea - cea singură rămasă pe lume, cea lepădată de la templul Domnului Dumnezeu, fiica lui Israil cea mai înjosită în fața tuturor! Cu cine mă voi asemăna? Toate în natură nasc și cresc puișori, toate se mângâie cu copii, numai eu nu cunosc această fericire. Nu mă pot compara nici cu păsările cerului, nici cu fiarele pământului, căci și unele și altele își aduc roadele Ție, numai eu singură rămân fără rod! Nici cu apele nu mă pot asemăna, căci ele, cu pâraiele lor repezi, rodesc întru slava Ta făpturile vi; numai eu am rămas moartă și fără viață! Nici cu pământul nu mă pot asemăna, căci și el, odrăslind, Te proslăvește pe Tine cu roadele Sale, pe Tine

Părinte Ceresc; numai eu sunt fără de copii, ca o câmpie fără apă, fără viață și fără plante! O, vai mie! Vai mie”! „Doamne! – continua ea – Tu care i-ai dăruit Sarrei un fiu la bătrânețe, care ai deschis pânțele Anei pentru a-l naște pe proorocul Tău Samuil, caută spre mine și dezleagă legăturile nerodirii mele. Ca să fie ceea ce se va naște din mine un dar adus Ție și ca să se binecuvinteze și să se proslăvească într-însa milostivirea Ta”. Ana abia rostise aceste cuvinte când îngerul Domnului s-a înfățișat în fața ei. „Rugăciunea ta a fost auzită – i-a spus vestitorul cel ceresc – suspinele tale au străbătut norii și lacrimile tale au picurat înaintea Domnului. Tu vei zămisli și vei naște o fiică binecuvântată, mai presus de toate fiicele pământului, printr-Însa se va da mântuirea lumii întregi și ea se va chema „Maria”! Auzind aceste cuvinte, Ana s-a închinat îngerului și a zis: „Viu este Domnul Dumnezeu meu! Dacă voi avea un copil îl voi dăruia Domnului spre slujire, să-I slujească zi și noapte, laudând sfântul Lui nume în toate zilele vieții sale”! Tristețea de altădată a Anei acum s-a schimbat în bucurie, care se revărsa printr-o entuziastă recunoștință în fața lui Dumnezeu. După ce i-a binecuvântat, Îngerul s-a făcut nevăzut.

Sfânta Ana, cu toate că îl iubea pe bărbatul ei și cu toate că dorea să-și împărtășească cât mai curând bucuria în fața lui, totuși, supunându-se primului impuls al inimii ei evlavioase, s-a grăbit să se ducă la templul Domnului din Ierusalim, pentru ca acolo să-I mulțumească lui Dumnezeu și să-și reînnoiască făgăduința de a-I închina rodul așteptat.

Îngerul lui Dumnezeu, după ce i-a binevestit Anei, i s-a arătat și sfântului Ioachim în pustie, zicându-i: „Dumnezeu a primit cu milostivire rugăciunile tale; femeia ta, Ana, va naște o fiică de care toată lumea se va bucura. Iată îți dau și semnul adevăratelor mele vorbe: mergi în Ierusalim și acolo, la porțile de aur, o vei găsi pe femeia ta, care a primit aceeași veste bună”!

O bucurie binecuvântată a cuprins inima sfântului bătrân. Fără să zăbovească, adunând în grabă jertfe bogate, el s-a dus la Ierusalim și, acolo, într-adevăr, pe locul arătat de înger, a întâmpinat-o pe femeia lui. Văzându-l pe bărbat, Ana s-a grăbit spre el cu cuvintele: „știu, știu, Domnul Dumnezeu m-a binecuvântat cu dărnicie, pentru că eu eram ca o văduvă, iar acum nu mai sunt văduvă, - eram fără de copii, iar acum voi avea un copil”! Aici ei și-au povestit unul altuia toate amănuntele arătării Îngerului, au adus în templu o jertfă Domnului și s-au întors acasă cu încredințarea puternică cum că făgăduința primită de ei nu se va schimba.

În curând sfinții Părinți dumnezeiești au văzut cu ochii lor cum s-a împlinit această minunată făgăduință, căci în ziua de 9 decembrie Biserica ortodoxă prăznuiește zămislirea Preasfintei Fecioare Ana și cântă: „Astăzi Ana începe să odrăslească toiagul dumnezeiesc (pe Născătoarea de Dumnezeu), zămisbind

tainica floare Hristos, Ziditorul tuturor”. „Cea neroditoare, care a născut pe Fecioara, rodul cel mai presus de orice așteptare, ce va să nască pe Dumnezeu cu trup, se luminează de bucurie și se veselește, strigând cu tărie: bucurați-vă cu mine toate semințiile lui Israil; eu port în pânțece și mă izbăvesc de învinuirile pentru lipsa de copii; așa i-a plăcut Ziditorului, care mi-a auzit rugăciunea și care mi-a tămăduit boala inimii prin împlinirea celor dorite de mine”. „Vedeau-o oamenii și se vor mira – spunea Ana – că eu am devenit mamă: iată că și eu nasc, pentru că așa a binevoit Cel ce mi-a dezlegat legăturile nerodirii mele”.

Nu se poate să nu ne exprimăm evlavia în fața acestei minunate zămisliri și să nu vedem într-însa țelurile neobișnuite și mărețe ale Proniei Divine.*³ Dumnezeu în mod vădit voia să-i pregătească pe oameni pentru o credință în cele

³ Socotim că este necesar să menționăm că în sfânta Biserică ortodoxă, pomenind „zămislirea sfintei Ana, când a zămislit-o pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu pe data de 9 decembrie, și numindu-o „preaslăvită (slujba 9 dec. stih la laude slava), „sfântă” (ibidem, can. p.3 sedelna), zămislire de îngeri și de oameni necunoscută, măreață, taină cea din veac ascunsă” (ibidem, stihiră la Doamne strigat-am, slava) – dar cu toate acestea ea este foarte departe de gândul s-o recunoască ca pe o zămislire fără de prihană sau precis fără de sâmbânță. Învățătura despre zămislirea fără de prihană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu a apărut în biserică din Apus în veacul al IX-lea; dar neavând temei nici în Sfânta Scriptură, nici în sfânta Tradiție, n-a fost primită nici chiar în biserică romano-catolică deopotrivă, și întâmpinând destui potrivnici, ca și apărători, n-a primit o definiție precisă, iar în sistemele teologice se considera numai ca părere. Papa Pius al IX-lea a ridicat această părere la treaptă de dogmă în ziua de 8 decembrie 1854, în ciuda sensului întregii sfinte Scripturi și a sfinților Părinți ai Bisericii. Împotriva dogmei nou inventate au apărut puternice obiecțiuni, și în prezent s-a dovedit cu prisosință cât de șubrede sunt temeliile pe care se bazează (a se vedea Lecturi creștine 1857, p.II, articolul: „Privire ortodoxă asupra noii dogme a bisericii romane despre imaculata concepție a Preasfintei Fecioare Maria” ;Lecturi creștine 1858, p. I: „Zămislirea Preasfintei Fecioare Maria fără de păcatul strămoșesc în fața tribunalului sfinte Scripturi și a tradiției sfinților Părinți”; cartea pâr. Guette: Dogma cea nouă în fața sfinte Scripturi și a tradiției catolice”). Catolicii înșiși recunosc că în sfânta Scriptură nu există un reazem lămurit pentru această dogmă: „fără ocolișuri, noi suntem de acord – spun ei – că ideea despre imaculata concepție nu poate fi scoasă din dogmele revelate; Dumnezeuasca Scriptură, trebuie să spunem adevărul, nu afirmă lămurit, ca o atât de neobișnuită prerogativă să fi fost înșușită de Maria”; - astfel se exprimă cardinalul Lambrosini (pag. 19) și Heranger (pag. 58). Cât despre locurile citate din sfinții Părinți de către catolici în sprijinul dogmei lor, unele nu se referă deloc la subiect, iar altele trebuie înțelese altfel, într-un sens nefavorabil noii învățăături. Sfânta Scriptură îl recunoaște limpede ca pe singurul fără de păcate pe Domnul Iisus Hristos, Dumnezeu Omul, care a luat trup din Preasfânta Fecioară Născătoare de Dumnezeu, prin umbrirea sfântului Duh (1Petru 1, 19,2,22; 1Ioan 3,5; IICor.5.21; Evrei 7, 26; Luca 1, 35; Mat. 1,18,20); iar sfinții Părinți, pe de altă parte, afirmă în de acord, că Preasfânta Fecioara Născătoare de Dumnezeu a fost zămislită, - deși în chip minunat – din părinți neroditori, dar mai presus decât legile unei obișnuite nașteri omenești. „Fecioara Maria – spune sfântul Epifanie – n-a avut o altă proveniență în afară de cea pe care au avut-o și toți ceilalți muritori, și s-a născut asemenea lor, din tată și mamă. Cu toate că se cunoaște din istorie și tradiție că tatălui Ei i s-a vestit de sus în pustie: femeia ta va zămisli; totuși această vestire nu trebuie înțeleasă ca și cum zămislirea s-a săvârșit fără împreunare conjugală” (Contra ereziilor, LXXIX , & 5 Patrolog. Tom. XLII, col.748). „Dintre toți cei născuți din femei – spune sf. Ambrozie – numai unul este cu desăvârșire sfânt – Domnul Iisus Hristos, Care potrivit unui nou chip deosebit de naștere fără de prihană, n-a încercat de mai înainte o vătămare pământească”, - solus enim per omnia ex natis de femina sanctus Dominus Jesus, qui terrene contagia corrupte – les immaculati partus novitae non senserit (Tâlcuire la Evanghelia de la Luca cap.2 & 56). – Sfânta Biserică ortodoxă îngăduie, că Preasfânta Fecioară s-a născut potrivit obișnuitelor legi ale nașterii omenești, dar pentru taina întrupării lui Dumnezeu Cuvântul a fost „purificată de mai înainte de către Duhul Sfânt”: „și s-a sălășluit în pânțele fecioresc, cel de mai înainte curățit prin Duhul” – cântă ea în praznicul Bunei Vestiri (Martie 25, stihira la litie, slava). Sfântul Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu spune despre Domnul Iisus Hristos, că El a fost „purat în pânțece de Fecioara, de mai înainte purificat de către Duhul la suflet și la trup” – chiitis ec tis Partenu che psihin che sarca procatartisis to Pnevmati. (Cuvântul XLV & 9 Patrolog Curs compl. tom.XXXVI, col.633. Lecturi creștine 1840,p.IV,pag.313).

viitoare, mult mai minunate, - pentru zămislirea și nașterea Unului Născut Fiu al Său: „unei taine îi premerge altă taină”. „Fecioara Maică s-a născut dintr-o neroditoare – spune sfântul Ioan Damaschin – pentru că prin minuni trebuia pregătită calea către singura noutate sub soare, către cea mai principală dintre minuni, și treptat să se înalțe de la ceea ce este mai mic la ceea ce este mai mare”. „Dacă – după cum observă sf. Andrei Criteanul - e mare lucru că naște cea neroditoare, atunci nu va fi mai de mirare că naște Fecioara?. A trebuit ca Acela Care este totul și în Care este totul, ca Domn al naturii, a arătat minunea în bunica Lui, făcându-o mamă dintr-o femeie neroditoare, iar mai târziu a schimbat legile naturii și în Maica Lui, făcându-o pe Fecioară Maică și păstrându-I pecetea fecioriei”.

De bună seamă, dacă pentru construirea cortului din Vechiul Testament – pentru acest templu material – nimeni de pe fața pământului n-a avut voie să alcătuiască schița și chipul lui care i-a fost arătate de către Dumnezeu lui Moise, pe muntele Sinai, și dacă pentru acest cort însuși Dumnezeu i-a ales pe pictori și I-a făcut capabili ca să-l ridice, atunci cu cât mai mult Ioachim și Ana trebuiau să se supună Providenței care îi călăuzea spre întocmirea unui nou cort a lui Dumnezeu nefăcut de mână? Dacă David a fost socotit nevrednic să construiască templul lui Dumnezeu în Ierusalim, numai pentru că mâinile lui erau înroșite de sânge, atunci câtă curăție și sfințenie se cerea de la părinții templului însuflețit al lui Dumnezeu? Dacă, în sfârșit, pentru împodobirea cortului și templului erau folosite comori peste seamă de scumpe, iar pentru sfințirea lui s-au făcut multe spălături și curățenii, tămâieri, aduceri de jertfe și alte rânduieli, atunci ce fel de simțăminte și stări sufletești trebuiau să nutrească în ei înșiși sfinții Părinți dumnezeiești, după ce au primit făgăduința cu privire la nașterea Fecioarei din ei care erau aleși lui Dumnezeu? Câtă prudență și băgare de seamă trebuiau ei să aibă, pentru ca nu numai să nu lucreze împotriva, ci din contra să lucreze împreună la construcția înțeleaptă a lui Dumnezeu? Nu mai vorbim de faptul că o conlucrare de acest fel era necesară în sensul că - așa cum mărturisește sfânta Scriptură și toată istoria neamului omenesc – calitățile inimii părinților influențează puternic asupra calităților asemănătoare ale copiilor: „dacă rădăcina e sfântă, atunci și ramurile sunt sfinte”, spune Apostolul. Dacă proorocul Ieremia și Înainte Mergătorul Domnului Ioan au fost sfințiți de Dumnezeu înainte de naștere și s-au umplut de Duhul Sfânt fiind încă în pântecele mamelor lor, atunci o sfințenie mult mai mare, fără asemănare, și-a însușit-o dreapta Ana în vremea sarcinii. Aici se pregătea nu o simplă naștere, ci totodată și descoperirea tainei

„U men, eteros gheghennimeninn para tin ton antropon fisin, alla catos pantes, ec spermatos andros che mitras ghinecos. I gar che i tis Marias istoria che paradosis ehusin, oti erreti to patri avtis Ioachim ev ti erime, oti „i ghini su sinilipnia”. U oti anev sirighies tuto eghenete, udo oti anev spermatos andros” (Împotriva ereziilor, LXXIX & 5 Patrolog. Tom XLII, col.748).

înțeleptului sfat dumnezeiesc, din veci ascuns și nepătruns chiar pentru înșiși Îngerii!

Aici s-a alcătuit arca lui Dumnezeu cea nefăcută de mână, s-a pregătit locuința vie a Celui Prea Înalt! De aici trebuia să iasă unica și sfânta Fecioară, pe care – după prezicerea proorocului – Cel de Sus a hotărât de mai înainte s-o facă Mama lui Dumnezeu Cuvântul. „Taină preaslăvită – cântă sfânta Biserică – de Îngeri neștiută, măreață pentru oameni și din veac ascunsă! Iată curata Ana poartă în pânțe pe fecioara lui Dumnezeu Maria, pe care o pregătește ca locuință pentru Împăratul tuturor veacurilor și pentru înnoirea neamului nostru”.

După ce au trecut zilele sarcinii, bunavestire îngerească s-a împlinit – și sfânta Ana, în ziua de 8 Septembrie, a născut o fiică.

Bucuria părinților, eliberați de „rușinea lipsei de copii”, a fost negrăită. Minunea arătată a milostivirii lui Dumnezeu, mai întâi de toate a ridicat ochii lor, plini de lacrimile recunoștinței, la cer – și Ioachim glăsuia cu evlavie către Dumnezeu cel Atotputernic: „Tu care ai izvorât celor nesupuși apă din stâncă, dăruiești celor ascultători roade din coapse sterpe, spre bucuria noastră”. Ana, plină de o încântare tăcută, înălțându-se cu sufletul la cer, cugeta cu smerenie: „Tu Cel ce închizi și deschizi adâncul, care ridici apa în nori și care dai ploaie! Tu, Doamne, mi-ai dat mie să odrăslesc precuratul rod dintr-o rădăcină stearpă”. – Și sfânta Biserică, împărtășind bucuria sfinților Părinți dumnezeiești, strigă împreună cu ei către toată lumea: „aceasta este ziua Domnului! Bucurați-vă, oamenilor! Căci a ieșit din pânțe camera de Lumină și cartea ce cuprinde Cuvântul vieții, și ușa care a apărut la răsărit așteaptă intrarea Mai Marelui Preoților, singura care introduce pe singurul Hristos în lume, pentru mântuirea sufletelor noastre”.

Preabinecuvântata Fecioară, în pofida micii însemnătăți pe care o avea atunci casa lui David, care era atât de vestită altădată, în nașterea ei a moștenit o mare slavă, căci rodul ei, ieșind din Avraam și din David și continuându-se multe veacuri, cuprindea numele patriarhilor din Vechiul Testament, ale Mai marilor preoților, ale conducătorilor, ale cârmuitorilor și ale împăraților iudei. Strălucirea proslăviților strămoși, chiar în momentul nașterii pruncului plin de har, îi împodobeau deja numele lui. Dar toate aceste privilegii, atât de prețuite în lume, au pălit curând când a apărut lumina strălucitoare a slavei nepământești, pe care Cel Prea Înalt a pregătit-o Fecioarei cea de curând născută!

De multă vreme o aștepta lumea, de multă vreme erau nedumerite slugile cerești și pământești ale lui Iehova, „cine va fi aceea care răsare ca zorii dimineții”? – și iată, în sfârșit, se naște Cea Dorită! Apare în întunecatul apus al lumii „aurora” luminii neapuse; se împrăștie întunericul nopții întunecoase și inimile răcite ale muritorilor învie prin razele bucuriei cerești! Se deschid „porțile”, prin care „Cel ce este Dumnezeu peste toate”, îmbrăcat în trup, intră în

lume. Apare scara însuflețită, pe care Dumnezeu „a venit pe pământ și cu oamenii au viețuit”! Vine pe pământ ”mielușeaua cea plină de har, prin care „Păstorul” și „ușa oilor” s-a făcut „miel”! Se coace pentru cei născuți pe pământ prea dulcele „strugure”, care izvorăște băutura veșnicei bucurii; se aprinde „lumina lumii”, „pentru ca oamenii să-L caute pe Domnul”; se construiește „Vitezda” cea tămăduitoare, care a primit în sânul ei nu pe Îngerul – duhul slujitor, ci pe „Îngerul de Mare Sfat”, ca să se întoarcă spre sănătate și spre viață neîmbătrânitoare toată omenirea ce se află în suferință și aplecată spre stricăciune! Ea este Mijlocitoarea vieții și un zălog neîndoios al mântuirii, ea este Împăciuitoarea prin Care cel nemiluit primește milă, iar cel lepădat devine iubit. „Tu – zice un sfânt Părinte al Bisericii – nu Te-ai născut pentru Tine! Tu vei trăi pentru Dumnezeu, prin harul Căruia ai intrat în viață ca să dobândești mântuirea întregii lumi! Tu vei crește ca pomul vieții în rai, lângă izvoarele de apă ale Sfântului Duh, și-Ți vei da rodul Tău la vremea hotărâtă”!

Sfântul Ioachim, în recunoștința lui cea mai vie, a adus în templu jertfă lui Dumnezeu ceea ce a putut; dar când s-au împlinit cincisprezece zile de la nașterea pruncului, după obiceiul iudeilor, au numit-o pe fiica nou născută cu numele „Maria”, pe care i l-a dat îngerul mai înainte de zămislire. Sfântul prunc a fost păzit și educat cu toată gingășia și grija de către evlavioșii părinți și, din zi în zi, se întărea în chip văzut. Tradiția spune că atunci când Preasfânta Fecioară a împlinit șase luni, mama ei a slobozit-o pe pământ ca să încerce dacă poate să stea în picioare și Preabinecuvântata, făcând șapte pași, s-a întors în brațele mamei. Atunci sfânta Ana a luat-o în brațe și i-a spus: „Viu este Domnul Dumnezeu meu! Tu nu vei merge pe pământ până când nu te voi duce în templul Domnului”! Și întocmind un loc deosebit în dormitor, unde era oprită intrarea pentru tot ce era necurat, Ana a ales câteva fiice neprihănite evreiești, pentru ca ele să poarte grijă de binecuvântata ei fetiță. Când Maria a împlinit un an, Ioachim a făcut un ospăț mare și a poftit la masă pe preoți, pe cărturari, pe bătrâni și tot poporul. La acest ospăț, el a adus-o pe fiica lui în fața preoților și ei, binecuvântându-o, i-au spus: „Dumnezeul părinților noștri! Binecuvântează acest copil și-i dă un nume slăvit și veșnic întru toate neamurile”! Cei ce erau de față au spus cu acest prilej: „așa să fie! Amin”! După aceasta el a adus-o pe fiica lui în fața mai marilor preoților, care de asemenea binecuvântându-o i-au spus: „Dumnezeule cel Prea Înalt! Caută la copil și-l binecuvântează cu binecuvântarea cea mai de pe urmă, neavând moștenitori”. Cât despre Ana, ea cu bucurie glăsuia cu acest prilej: „Cânta-voi cântarea mea Domnului Dumnezeului meu, căci El a căutat spre mine și, ridicând ocara vrăjmașilor mei, mi-a dat rodul dreptății, care de mult preț și unic în fața Lui. Cine va vesti fiilor lui Ruvim, că Ana hrănește cu lapte? Auziți, ascultați cele douăsprezece seminții ale lui Israil, că Ana hrănește cu lapte”! Și ducând pe prunc în dormitor, a ieșit din nou în fața oaspeților și îi

servea. „Ce înseamnă acest zgomot al celor ce prăznuiesc? – Aceasta este tainica sărbătoare a lui Ioachim și a Anei! – bucură-te acum cu noi – zic – Adam și Eva, căci voi odinioară ați închis raiul cu păcatul, iar nouă ni s-a dat rodul slăvit – Dumnezeiasca Pruncă Maria, care deschide intrarea Lui pentru toți”.

După ce a împlinit Maria vârsta de doi ani, sfântul Ioachim a vrut să împlinească asupra fiicei pline de har făgăduința de o a închina templului; dar sfânta Ana, atât din simțământul gingaș de mamă cât și de teamă ca nu cumva copilei să-i fie dor de casă și să înceapă să-și caute părinții, l-a convins pe soțul ei să amâne închinarea ei peste un an. În acest timp, în ființa binecuvântatului prunc, în ființa Fecioarei au început să se dezvolte puterile minții și inimii, care au apărut mai înainte de vreme, și atunci părinții au început să-i sugereze din ce în ce mai des, că Ea s-a născut în urma rugăciunilor lor; că Ea este închinată lui Dumnezeu înainte de naștere și, ca un copil a lui Dumnezeu, trebuie să se despartă de ei și să rămână în templul lui Dumnezeu; că acolo îi va fi mult mai bine ca acasă și, dacă Ea îl va iubi pe Dumnezeu, și va urma legea Lui, atunci Dumnezeu va face pentru Ea mult mai mult decât tata și mama! Așa o pregăteau sfinții Ioachim și Ana pe copila lor în vederea închinării sale Domnului.

INTRAREA ÎN BISERICĂ A PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU.

„Astăzi Biserica cea însuflețită a sfintei slave a lui Hristos, Dumnezeului nostru, singura binecuvântată între femei, curată, se aduce în Templul legii, să viețuiască în cele sfinte. Și se bucură împreună cu dânsa, Ioachim și Ana, cu duhul. Și cetele feciorești Domnului cântă, cu psalmi laudând și cinstind pe Maica Lui”.

(slujba 21 nov. Vecer. Mare st.2 la D. Str.)

În Dumnezeiasca lucrare a mântuirii noastre totul a fost îmbrăcat în veșmânt de taină, și această taină, ascunsă din veac și din neam în neam în Dumnezeu, a fost vestită prin bună vestirea Sfântului Duh, mai întâi pe pământ în Biserica lui Dumnezeu, iar de aici s-a și făcut cunoscută începătoriilor și stăpâniilor cerești, arătându-și prin aceasta înțelepciunea lui Dumnezeu cea în multe feluri. Îngerii și Proorocii încercau această taină cu nedumerire, - dar nu puteau s-o pătrundă. Cu un asemenea caracter tainic s-a pecetluit și închinarea Mariei spre slujirea lui Dumnezeu, în timpul intrării Sale în Biserică. Ea – rodul unei rugăciuni înflăcărare și ale așteptărilor îndelungate – când a ajuns la vârsta

de numai trei ani, trebuia, potrivit făgăduinței părinților, să-și părăsească casa părintească și să trăiască pe mâini străine pe lângă templu, nevoindu-se în rugăciuni și în osteneli. Nici fireasca legătură a inimii părintești, nici teama inspirată de slăbiciunea vârstei și sexului, nici greutatea propriei însingurări în anii adâncilor bătrâneți, - nimic n-a clătinat hotărârea lui Ioachim și Ana! Dar ce este această închinare? Este oare numai un dar adus lui Dumnezeu din partea unor părinți neroditori pentru că li s-a ridicat „rușinea lipsei de copii”? Binecinstită este numai tăria împlinirii unei făgăduințe care, odată rostită, și pecetluită cu jurământ, trebuia împlinită sau e binecinstită jertfa adusă lui Dumnezeu, după pilda jertfelor aduse de strămoși? Nu. Aceasta este taina „în care vrând Domnul să spună cu graiul mântuirea Sa, a primit de la oameni acum pe cea neispită de nuntă ca semn de împăcare și de înnoire”

Prin căderea sa în păcat, omul a rupt legătura vie și nemijlocită cu Dumnezeu și s-a îndepărtat de El: păcatele, ca un perete de mijloc s-au ridicat între el și Dumnezeu, și adâncul căderii, ca o prăpastie a despărțit pământul de cer. Omul păcătos n-a putut trece singur peste această prăpastie, după cum și preasfântul Dumnezeu n-a vrut să se apropie de pământul spurcat de om, înainte de a-și satisface dreapta Sa judecată care era ofensată, „ca nu cumva venind – cum zice Proorocul – să nimicească pământul până în sfârșit”. Se cerea în acest scop o Dumnezeiască mijlocire de sus și ea a venit! Taina împăcării s-a descoperit în Domnul nostru Iisus Hristos, Care a fost Fiul lui Dumnezeu și Fiul omului, și în felul acesta a întrunit în sine omenirea cu Dumnezeirea.

Dar ceea ce s-a hotărât în sfatul Dumnezeirii cel mai înainte de veci nu s-a putut realiza curând pe pământul care, în persoana fiicelor sale multă vreme nu înfățișa o cămară vrednică pentru întruparea lui Dumnezeu!... Proorocul Cântător de psalmi ca și cum striga către fiicele omului: „ascultă fiică și vezi, și apleacă urechea ta, și uită poporul tău și casa părintelui tău, și va dori Împăratul frumusețea ta”. Dar acest glas multă vreme nu-și găsea răspunsul, căci firea omenească încă nu era gata spre primirea Dumnezeirii, și de aceea taina unirii omului cu Dumnezeu se tot amâna, veacuri în șir, până în vremurile viitoare! Și iată, în sfârșit, Dumnezeu îi alege pe dreptii Ioachim și Ana, și din ei răsare cea „Femeie”, care a fost vrednică să primească și să păstreze cu sfințenie cea mai înaltă taină a întrupării lui Dumnezeu! Fața omenească, în persoana acestei Femei Prebinecuvântate, îndrăznește să se apropie de cer, în chipul neapropiatei „Sfintei Sfintelor”. Prin intrarea Ei în sanctuarul cel mai dinăuntru Prunca lui Dumnezeu a pus începutul aducerii în fața lui Dumnezeu a tuturor celorlalți fii și fiice omenești, căci „sfatul cel mai înainte de veci al lui Dumnezeu cel mai înainte de veci vine spre împlinirea prin Cea care vine de mai înainte să se învețe în Sfânta Sfintelor – în locuința Cuvântului”.

Intrarea Preasfintei Fecioare în templu – după învățătura sfintei Scripturi și a sfintei Biserici – a contribuit mult la slava templului însuși. „Mai mare va fi slava cea mai de pe urmă a templului acestuia decât cea dintâi, grăiește Domnul Atotțiitorul”! exclamă Proorocul Agheu. Templul din Ierusalim, înnoit după robia babiloniană de către Zorobabel, din care cauză numit, spre deosebire de cel al lui Solomon, al doilea, în strălucirea lui exterioară ceda mult în fața celei din urmă, iar bătrânii, care au văzut templul lui Solomon, în comparație cu cel de al doilea, nu-și puteau stăpâni lacrimile.

Și cu toate acestea slava celui de al doilea templu trebuia să strălucească mai mult decât slava celui dintâi! Cum urma să se săvârșească acest proslăvire, - o lămurește un alt proroc: „pe neprins de veste va veni în biserica Sa Domnul, pe care îl căutați, și Îngerul Legământului pe care îl doriți”. Dar iată că dea atunci a trecut mai mult de 400 de ani, - iar Îngerul Legământului n-a mai venit, și slava templului lui Zorobabel, care chiar de la început nu era mare în comparație cu templul lui Solomon, nu numai că nu s-a înălțat, ci a decăzut aproape cu desăvârșire, căci aici nu se mai afla nici arca alianței, nici proorocescu-l „urim și tumim” (al luminii și al desăvârșirii), care indicau prezența lui Dumnezeu, nici sfântul untdelemn al ungerii! Prin cine dar, în ce fel și când a strălucit această slavă mai înainte vestită de Prooroci? Prin Domnul Iisus Hristos: „a venit Domnul în biserica Sa”, - și moartea s-a nimicit, blestemul strămoașei s-a dezlegat și toate neajunsurile templului de mai târziu sunt răsplătite cu slavă, cu o slavă neasemuit mai presus față de cea dintâi! Domnul, întocmind mântuirea oamenilor Săi, o alege în „cortul” Său pe curata Fecioară și, în felul acesta, pregătește pentru lume și pentru biserică o mântuitoare înnoire. „Cortul cel sfânt și mai întins decât cerurile, care a primit Cuvântul lui Dumnezeu cel ce nu poate încăpea în toată lumea”, apare în lume și încape în templul lui Dumnezeu Iehova. În acest templu se vede un nou „chivot” Purtător de Dumnezeu și un nou „altar” al lui Dumnezeu, pe care strălucește limpede „urim și tumim” prezența lui Dumnezeu și sfânta „ungere” – prin îmbelșugatul har al Sfântului Duh. Intră în Biserică „Femeia” cea făgăduită de Dumnezeu și „Fecioara” cea prezisă de Prooroci, „preacurata biserică a Mântuitorului, mult prețioasa cămară, sfânta vistierie a slavei lui Dumnezeu, harul împreună călăuzitor întru Duhul lui Dumnezeu”, și – întru întâmpinarea ei – lumea strigă: „ascultă, Pruncă, Fecioară curată, căci Gavriil rostește sfatul cel de demult, cel adevărat al Celui Prea Înalt, fii gata pentru a-L primi pe Dumnezeu”. În biserică strălucește lumina neapusă, care răspândește multe lumini strălucitoare; și sufletele credincioase strigă cu bucurie: „Fecioară, cu Lumina se strălucește din Tine, luminează mintea mea, înseninează inima mea, alungând întunericul păcatelor și nimicind negura trândăviei mele”. Se răspândește în biserică „norul” purtător de lumină, din care Dumnezeu, ca roua pe lână, coboară pe pământ, și lumea o cheamă: „bucură-te

acoperământul lumii, norul cu chip de lumină, care călăuzește pe oamenii noi către pământul făgăduinței”!

Atât de slăvit a fost vechiul templu prin făgăduința lui Dumnezeu, încât Domnul a zis: „ochii mei și inima mea să vegheze în el în toată vremea”! El a mai fost slăvit prin semne și proorocii minunate, prin evlavia și jertfele împăraților, prin cucernicia și dragoste poporului! Dar slava celui ce al doilea templu, care a primit între pereții lui pe Domnul Iisus Hristos și pe Preasfânta Fecioară a fost neasemuit mai mare!

„Dar cine este aceasta care se înalță din pustie, asemenea stâlpului de fum, ca și când ar arde smirnă și tămâie”? – întreabă Proorocul văzându-O de mai înainte pe Dumnezeiasca Pruncă. Cine este aceasta care se înalță ca „tămâia cea plăcută lui Dumnezeu” în biserică, și care locuiește ca o sfântă în sanctuar? Cine este aceasta „neprihănită copilă de trei ani”, care este adusă jertfă lui Dumnezeu de către părinți în biserica Lui? Aceasta este „biserica însuflețită și intră în biserică ca să se pregătească a-i fi marelui Împărat o Dumnezeiască locuință”, - răspunde cu solemnitate sfânta Biserică, înțelegând taina cercetării lui Dumnezeu. „Astăzi bunăvoința lui Dumnezeu se preînchipuiește și mântuirea oamenilor se propovăduiește, căci în biserica lui Dumnezeu Fecioara luminat se arată și pe Hristos tuturor îl binevestește”.

Templul cel dintâi precum și cel de al doilea aveau prin împrejurimi, în afară de clădirile sfinte propriu zise, cum erau „Sfânta” și „Sfânta Sfințelor”, multe curți și pridvoare, unde erau amenajate diferite încăperi, în care viețuiau persoanele, care îndeplineau o oarecare slujbă sfântă. Tot acolo se păstrau vasele necesare slujbelor dumnezeiești, precum și proviziile. Într-o asemenea încăpere a fost educat în taină Iudaem de către mai marii preoților și apoi a fost înălțat pe tron Ioasă, Împăratul Iudeilor. Pe lângă templu – așa cum mărturisesc scriitorii evrei – trăiau bărbați și femei (văduve și fecioare), care duceau o viață de înfrânare. Sfântul Epifanie, care cunoștea bine obiceiurile evreiești, spune că evreii închinau lui Dumnezeu pe toți întâii născuți de parte bărbătească, de sex bărbătesc și femeiesc, care erau educați în pridvoarele templului până la maturitate. Iar pentru o slujire permanentă pe lângă templu se primeau așa numiții „nazorei”, care prezentau ceva în genul călugărilor din Biserica Nouului Testament. Acestea erau persoanele care dădeau o făgăduință lui Dumnezeu, reținându-se de la folosirea vinului și al altor băuturi ametoitoare și de la tunderea părului de pe cap și al bărbii. De obicei nazoriatul se continua un anumit timp, era primit de bună voie, dar din diferite îndemnuri: dar uneori, deși foarte rar, părinții dădeau făgăduință de nazoreu pentru copii lor, - și anume, în cazul când ei, neavând copii, doreau să-i primească de la Dumnezeu, - pentru un scop plăcut lui Dumnezeu. Nazoreii vremelnici, după ce trecea termenul făgăduinței, se întorceau în familiile lor, după ce îi aduceau lui Dumnezeu o jertfă ardere de tot

pentru păcate, de mulțumire și de pace, și după ce își tundeau părul. Talmudiștii vorbesc despre nazorei – despre femeile care dădeau făgăduința înfrânării. Toate aceste persoane puteau să trăiască în numeroasele clădiri construite lângă templu.

Preabinecuvântata Fecioara Maria, în pofida vârstei sale de numai trei ani, dovedea o năzuință spre un asemenea chip de viață și îi ruga ea însăși pe părinți ca să-și grăbească împlinirea făgăduinței. Sufletul cel preacurat al sfântului prunc, chemat către marea taină a lui Dumnezeu, voia să-i slujească lui Dumnezeu în rugăciune și osteneală. Și cu toate că la vârsta ei, când abia învățase să vorbească, aleasa lui Dumnezeu era încă prea slabă pentru a înțelege adâncă învățătură de credință, totuși inima ei se înflăcăra de dragostea pentru Dumnezeu, - de o dragoste care era cea mai curată și cea mai sinceră. După expresia sfintei Biserici, Prunca cea dumnezeiască „era copilă cu trupul, dar cu sufletul era desăvârșită”, era de trei ani cu trupul, însă număra mulți ani cu duhul”. Tocmai de aceea sfinții părinți ai Celei plină de dar s-au hotărât, în pofida prunciei sale atât de fragede, să se despartă de Ea și să nu mai amâne rânduiala consacrării.

Intenția de a o închina templului pe Fecioara Maria deveni publică în orașul natal, și toți israilitienii blagocestivi, precum și israilitencile o așteptau cu un deosebit simțământ de evlavie. (Amintirile privitoare la Fecioara Maria s-au putu păstra nu numai în sfânta familie, sau la contemporani, ci s-au putut răspândi și printre creștini prin mijlocirea sfântului Apostol Ioan Teologul, care putea să audă din însăși gura Pururi Fecioarei povestirile cu privire la cele mai importante împrejurări din sfânta Ei viață. De aceea nu e de mirare că, potrivit tradiției, sunt cunoscute amănuntele și acestei întâmplări). La solemnitatea închinării s-au adunat toate rudele și toți cunoscuții lui Ioachim și Anei și numeroase fecioare tinere, de o vârstă cu Maria, care trebuiau s-o însoțească pe Ea în templu. Ei au fost chemați nu pentru ca să împartă cu părinții tristețea despărțirii și nu pentru ca s-o mângâie pe fiica care le ducea dorul, ci ca să ia parte la obșteasca bucurie și să fie martori la deplina lor pregătire pentru despărțire! Cine își iubește mai mult copilul dacă nu mama? Dar „Ana, insuflată de duhul – cum mărturisește sfânta Biserică – o aduce pe Preacurata Pururi Fecioară cu veselie în templul lui Dumnezeu, chemându-le pe fete să meargă înaintea ei, cu lumânări în mână, zicând: mergi, copilă, ca să fii Celui ce te-a dat pe Tine ca o tămâie binemiroitoare și ca o nădejde, intră în locul cel de nepătruns și vezi tainele, și pregătește-te să fii o încăpere veselă și frumoasă pentru Iisus”. Alaiul era solemn, mergerea era însoțită de împreună călători, care țineau în mâini făclii aprinse; toată ceata celor ce o conduceau cântau psalmi și cântări sfinte, iar corurile Îngerești, cuprinse de o nedumerire cutremurătoare, contopeau glasurile raiului cu slavosloviile pământești înălțate către Dumnezeu”.

„Începeți fecioarelor și întocmiți cântări, ținând în mâini lumânări, lăudând în curăție mergerea înainte a Născătoarei de Dumnezeu, care acum vine în templul lui Dumnezeu”.

„Ioachime și Ana, veseliți-vă acum, aducându-O în templul Domnului pe curata Maica lui Dumnezeu, a lui Hristos Împăratul tuturor Maică viitoare”.

Ar fi putut cineva din însoțitorii Mariei să se gândească că ei o conduc pe Aceea Care este sortită să fie „binecuvântată între femei”, „fericită de toate neamurile”? Ar fi putut cineva să prevadă că această tânără Fecioară în curând va fi proslăvită de cetele duhurilor netrupești, de sfinți și de prooroci, ca „mai cinstită decât Heruvimii și mai slăvită decât Serafimii”?

Îngerii, Intrarea celei Preacurate văzând,
s-au mirat cum Fecioara a intrat în Sfânta
Sfintelor”.

Slujba din 21 nov. can. p. 9.

În tradiția oamenilor evlavioși și cu luare aminte la căile Proniei lui Dumnezeu s-au păstrat următoarele amănunte în legătură cu Intrarea Preasfintei Fecioare în templu:

Când în întâmpinarea adunării solemne, care o însoțea pe sfânta Fecioară, au ieșit cu cântări din templu preoții care slujeau într-însul și însuși mai marele preoților, atunci Ioachim și Ana, apropiindu-se cu fiica închinată de intrarea în templu, au așezat-o pe prima treaptă a aripei templului. Cu acest prilej, sfântul Dimitrie Rostovschi pune în gura dreptei Ana următoarele cuvinte către Copilă: „mergi, fiica mea, către Acela Care mi Te-a dăruit mie! Mergi, chivot sfințit, către mult milostivul Stăpân! Mergi, ușa vieții, către Dătătorul cel milostiv al bunătaților! Mergi, arca Cuvântului, în templul Domnului ! Intră în biserica lui Dumnezeu, bucuria și veselia lumii”! Iar către mai marele preoților Zaharia tot el o înfățișează pe ea vorbind în felul următor: „Primește, Zaharia, acest cort curat, această corabie neprihănită: primește, proorocule, această cădelniță cu cărbune nematerial; primește, dreptule, această tămâie duhovnicească; primește pe fiica pe care mi-a dat-o Dumnezeu! Condu-O și sălășluiește-O pe muntele sfânt, în locuința lui Dumnezeu, necercând despre Ea, ci așteptând ce va binevoi să facă Dumnezeu cu Ea, căci El a chemat-O”

Fericitul Ieronim scrie că aripa templului, treapta de jos pe care a fost așezată, de către părinți, Copila plină de har, avea 15 trepte înalte, după numărul „treptelor” psalmilor. Preoții și Leviții cântau acești psalmi, când intrau în templu ca să slujească, câte un psalm pe fiecare treaptă.

Preacurata Fecioară, când a văzut locuința Domnului și pe slujitorii sfințeniei Lui, ca și cum ar fi fost înaripată de duhul dragostei pentru Dumnezeu și întărită de puterea Lui, - singură, fără să fie susținută de cineva, a urcat repede și sprintenă toate treptele până sus pe pardoseala templului. „Îngerii lui Dumnezeu – spune Gheorghe al Nicomidiei – au înconjurat-O în chip nevăzut și îi slujeau! Și cu toate că ei încă nu văzuseră taina întrupării, dar ca niște slugi ale Domnului, după porunca Lui, îi slujeau Copilei lui Dumnezeu în timpul când urca treptele. Ei se mirau ca de un vas plin de fapte bune, care purta semnul curăției veșnice, și au văzut că trupul ei nu era părtaș necurăției păcatului; și astfel, împlinind voia lui Dumnezeu, ei își săvârșeau slujba ce li se poruncise.

O asemenea escaladare suprafirească din partea unui prunc slab, care i-a lăsat departe în urmă pe toți cei mai mari, i-a uimit pe toți cei ce erau de față și, desigur, mulți dintre ei, văzând acest salt minunat – fără să mai vorbim de Zaharia – puteau să ghicească de mai înainte că, în această Copilă atât de fragedă ca vârstă, dar atât de puternică după duh, se tănuiește acea putere de „escaladare a treptelor inimii”, despre care vorbește strămoșul Ei cel ce Dumnezeu însuflă.

După cugetarea sfântului Dimitrie al Rostovului, Zaharia a primit din mâinile părinților pe Preacurata Fecioară cu astfel de cuvinte: „Copilă curată! Fecioară neprihănită! Fecioară prea frumoasă! Înfrumusețarea tuturor femeilor, chipul și pilda de fapte bune pentru toate fiicele! Tu, care ești binecuvântată între femei, proslăvită cu curăția și pecetluită cu fecioria, - Tu ești dezlegarea blestemului lui Adam”! Apoi – după spusele aceluiași sfânt Părinte – adresându-se dreptei Ana, a continuat: „binecuvântat este rodul tău, femeie vrednică de cinste mai mult decât toate femeile! Proslăvită este nașterea ta și proslăvită este fiica ta cea iubitoare de Dumnezeu, pe care tu ai adus-o lui Dumnezeu”! Apoi, venind în urma Preacuratei Copile în templu, el a așezat-o pe a treia treaptă a jertfelnicului. Aici – zice vechea tradiție – Domnul Dumnezeu a umbrit-O cu harul Său, și Ea s-a bucurat cu duhul.

Întrezărind în sufletul Copilei pe care o conducea marile planuri și judecăți ale lui Dumnezeu, mai marele preoților nu s-a oprit acolo, unde de obicei stătea poporul care se ruga, ci a condus-O pe Maria mai departe, „după prima și a doua catapetasmă”, în adâncimea sanctuarului celui dinăuntru, în „Sfânta Sfintelor”, unde nu le era îngăduit să intre nu numai celor de sex feminin, ci nici preoților, și unde numai o dată în an, în ziua curățeniei, avea dreptul să intre numai unul dintre mai marii preoților cu sângele jertfei. „În Sfânta Sfintelor, cea sfântă și neprihănită este adusă de Sfântul Duh” – cântă sfânta Biserică. Sfântul Dimitrie al Rostovului, pătrunzând gândul lui Zaharia, îl înfățișează astfel vorbind în această împrejurare: „vino, împlinirea făgăduinței Domnului, pecetea legământului Lui! Vino, arătarea sfatului Lui, săvârșirea tainelor Lui și oglinda tuturor proorociilor! Vino, înnoirea celor învechiți, lumina celor ce zac întru

întuneric! Vino, darul lui Dumnezeu! Intră cu bucurie în biserica Domnului Tău, - acum în cea pământească, iar mai târziu în cea de sus"! O asemenea intrare a Fecioarei în Sfânta Sfintelor, atât de neobișnuită, care parcă nimicea vechile obiceiuri ale Bisericii Vechiului Testament, i-a pus în nedumerire pe toți cei ce erau de față în templu, i-a uimit chiar pe înșiși Îngerii, care „văzând intrarea Preacuratei s-au mirat, cum de intră Fecioara în Sfânta Sfintelor”.

Zaharia, conducându-o pe Maria în Sfânta Sfintelor, a însemnat acest loc pentru rugăciunile Ei neîncetate. În timp ce altor fecioare li se interzicea cu severitate să se apropie de sanctuar, Preacurata Fecioară, din momentul intrării Sale în Templu, putea să intre în orice timp acolo pentru rugăciune, ceea ce a făcut Zaharia, fără îndoială potrivit unei deosebite inspirații din partea lui Dumnezeu. Sfântul Teofilact spune despre aceasta astfel: „Arhiereul în acea vreme, fiind învăluit de Duhul lui Dumnezeu, era în extaz și a priceput că această Copilă este încăperea harului lui Dumnezeu și este mai vrednică decât el însuși să stea în fiecă ceas în fața lui Dumnezeu. Iar aducându-și aminte de cele spuse în Lege despre chivot, căruia i s-a poruncit să stea în Sfânta Sfintelor, el a înțeles că această poruncă o indica tocmai pe această Copilă. Și de aceea, neîndoindu-se câtuși de puțin, a îndrăznit, contrar rânduielilor, s-O introducă în Sfânta Sfintelor.

Iată pentru ce Îngerii, fiind cuprinși de nedumerire și de cutremur, și întrezărind în întâmplarea de față lucrarea economiei lui Dumnezeu, cu multă evlavie se mirau de intrarea Fecioarei în Sfânta Sfintelor. Sfânta Sfintelor în acest timp nu mai avea chivotul legii, cu toate accesoriile lui, era cu desăvârșire pustie – și prin aceasta parcă mărturisea despre sfârșitul vremurilor de sub lege. Tainele vechi testamentare cu privire la „corturi și ghicituri” începeau să se lămurească, descoperind un șir de alte taine, mult mai înalte; și slujitorii cerești, văzând că s-a copt vremea mântuirii lumii, își întindeau aripile de data aceasta nu deasupra chivotului Vechiului Testament, care nu mai exista în templul lui Zorobabel, ci deasupra unui nou și viu chivot al întâlnirii, și îl slavosloveau pe Domnul! „Scriptura a trecut pe-alături și lega a sărăcit ca și cortul, iar razele harului au răsărit și Te-au luminat pe Tine Fecioară Maică curată care ai intrat în templul lui Dumnezeu"! exclamă sfânta Biserică.

Dreptii Ioachim și Ana, dându-și copilul în mâinile voii lui Dumnezeu, după ce au adus jertfele de mulțumire, darurile și arderile de tot și după ce au primit binecuvântările de la preoți, s-au întors cu rudele lor la casa lor. Viața lor a decurs din nou singuratecă, deși nu mai era așa de tristă ca altădată. Acum nu-i mai neliniștea nici propriile necazuri cu privire la nerodire, nici reproșurile străine pentru lipsa de copii; dar copilul - mângâierea lor – nu era cu ei! Lor li s-a dăruit de sus un dar Dumnezeiesc pentru suferințele lor, li s-a dat să guste la bătrânețe simțăminte pline de bucurie ale inimii de părinte, dar obiectul bucuriei lor iarăși nu era cu ei! De altfel dreptii Părinți dumnezeiești au plâns la

despărțirea lor de iubita lor fiică, ci se bucurau și îl slăveau pe Dumnezeu, căci ei au adus ca pe o plăcută jertfă Aceluia de la Care au și primit copilul, toate simțămintele firești iubitoare de copii, toată dulceața unei iubiri fierbinți față de mica Fecioară pe care ei au adus-o cu o netăgăduită pregătire și cu o evlavioasă bucurie. În puls sfinții soți puteau să-și dea seama că cea mai bună expresie de dragoste din partea lor față de pruncul dăruit de Dumnezeu poate fi numai păstrarea lui neîntinat de orice rău și o mai bună educație în duhul legii lui Dumnezeu; dar unde s-ar putea realiza mai deplin și mai cu succes acest lucru, dacă nu în templul lui Dumnezeu, unde nu pătrundea nimic necurat, unde peste tot respiră sfințenia? Și când s-ar fi putut începe mai firesc această lucrare sfântă, dacă nu în anii cei mai fragezi ale copilei, când inima ei este atât de pregătită pentru orice impresie frumoasă? Se cuvenea, deci, ca Preasfânta Fecioară – ca una ce era un templu însuflețit al lui Dumnezeu – să fie educată în templu, cum îi cântă sfânta Biserică: „în templul lui Dumnezeu, ca una ce ești un templu dumnezeiesc, curată din pruncie, închinată cu făclii luminoase, te-ai arătat prietena luminii neapropiate și dumnezeiești”.

Preasfânta Fecioară, intrând în Biserică, avea acolo un loc deosebit pentru rugăciune și un alt loc deosebit pentru citit și rucodelie; în Sfânta Sfintelor, - unde nu era îngăduit să introduci vreun obiect sau lucru străin – Ea intra pentru rugăciune; iar cu cărțile și cu rucodelia se ocupa în odăile fecioarelor care țineau de templu, unde fecioarele mai în vârstă, care cunoșteau mai bine Sfânta Scriptură și erau mai iscusite în ale rucodeliei, O învățau și una și alta. Desigur, copila cea plină de har la început simțea lipsa acelei iubiri înflăcărate cu care O înconjurau părinții, cu toate că evlavioasele supraveghetoare îi dădeau o mângâiere neprefăcută și din inimă; dar oare cele mai gingașe mângâieri ale celor străini pot înlocui cuvintele dragi ale părinților adresate copilului? Inima Mariei simțea din când în când un gol și o tristețe, iar unica Ființă, în fața căreia putea să-și deschidă sufletul, nu era acum decât Acela înaintea Căruia au închinat-O părinții și în Care i s-a spus s-și caute mângâierea.

Și de aceea, când golul se cerea să fie umplut, iar tristețea căuta bucurie începea să se roage lui Dumnezeu, și El – „Dumnezeul iubirii și al păcii” – își revărsa pacea Sa peste sufletul Ei curat. În curând Preacurata Fecioară a simțit negrăita dulceață a rugăciunii și, totodată, a îndrăgit singurătatea care îi era atât de necesară.

Astfel fiind starea sufletească a sfintei Copile, toate cele referitoare la Dumnezeu, care acționează slab asupra inimilor altor copii, pentru un timp scurt, în inima ei făceau o impresie profundă și de neșters. Măreția templului din Ierusalim, cu toate podoabele și perdelele lui, nenumărata mulțime de închinători care veneau aici nu numai din Iudeea, ci și din diferite țări ale lumii, toate acestea trezeau și intensificau într-însa cea mai adâncă evlavie față de Dumnezeu!

Graiurile profetice pe care le asculta, însoțite de amenințări și îngroziri pentru cei ce calcă legea, deștepta într-însa o repulsie chiar numai la gândul vreunei patimi; iar amintirea despre necurmatele faceri de bine ale lui Dumnezeu față de poporul lui Israil îi umilea inima; fiecă obiect, fiecă lucrare în templu, îi întorceau gândurile Ei către Dumnezeu și o făceau să-L iubească din ce în ce mai mult!

În ce privește împărțirea timpului, potrivit cu îndeletnicirile Ei, Preasfânta Copilă urma rânduiala, stabilită de conducerea templului, și se distingea cu niște calități atât de frumoase ale sufletului, încât sfinții Părinți zic că viața Ei din templu era un exemplu de viață curată și sfântă.

Astfel sfântul Ioan Damaschin observă: „în templu Ea trăia în așa fel încât, fiind departe de societatea bărbaților și femeilor cu obiceiuri rele, prezenta un chip de viață mai bun și mai curat în comparație cu alții”. Trezvia în rugăciune, smerenia, statornicia, luarea aminte și blândețea față de colegele Ei – erau calitățile Ei distinctive. Părea că zi de zi Ea se desăvârșește din ce în ce mai mult. Nimeni n-a auzit din partea Ei vreun cuvânt de mustrare, nimeni n-a văzut-o cuprinsă de mânie. Cuvântul Ei era plăcut și cei ce O ascultau simțeau că adevărul – numai adevărul – vorbește prin gura Ei. Preasfânta Copilă, - după cum istorisește tradiția – trăind în preajma templului, își împărțea timpul astfel: dis-de-diminează până la ceasul al treilea (ora nouă), Ea stătea la rugăciune; de la ceasul al treilea până la ceasul al nouălea (ora trei) – se îndeletnicea cu rucodelia sau cu citirea cărților Sfintei Scripturi; de la ceasul al nouălea Fecioara își începea din nou rugăciunea și o continua până când Îngerul venea la Ea cu hrana.

În scurt timp Preasfânta Fecioară a învățat la perfecție citirea Scripturii, de care se și folosea pentru o cât mai bogată cu putință cunoaștere a legii lui Dumnezeu. Ea era ageră la minte, îi plăcea să învețe, adeseori citea Sfânta Scriptură și cugeta asupra ei. Înțelepciunea și cuminenția Ei îi uimea pe toți. În ce privește lucrul de mână se ocupa cu torsul lânii; îi plăcea să croșeteze mătăsuri, îndeosebi haine, care țin de veșmintele preoților care slujesc, și în toate acestea era foarte iscusită. Ea și-a dovedit iscusința mai târziu când a pregătit pentru Domnul Iisus Hristos cămașa, adică hitonul care n-a fost cusut, ci țesut de sus până jos, și care era atât de frumos încât răstignitorii au hotărât să nu-l sfășie, ci să arunce sorții ce vor arăta al cu va fi.

Aparițiile îngerești în fața Preacuratei Fecioare, în templu, se confirmă prin cântările sfintei Biserici și prin mărturia Sfinților Părinți. Comunicările atât de timpurii cu lumea duhovnicească a sufletului Ei atât de curat explică acea netemere cu care Ea mai târziu a primit de la Arhanghel buna vestire. Despre Zaharia, care a văzut odată apariția Îngerului, se spune: „tulburatu-sa Zaharia, văzând, și frica îl cuprinse”. Și de aceea nu ne putem închipui ca tânăra Fecioară, în timpul buneii vestiri, să nu fi fost atât de netemătoare, încât să nu se înfricoșeze de o ființă venită din altă lume în fața Ei, dacă aceste apariții, înmulțindu-se încă

din tinerețe, nu i-ar fi fost niște vedenii cu care Ea se obișnuise. Sfânta Biserică, proslăvind petrecerea copilei lui Dumnezeu în templu, cântă: „fiind sfânta sfinților, Curată, ți-a plăcut să te sălășluiești în templul sfânt și să petreci, Fecioară, stând de vorbă cu Îngerii, primind în chip preaslăvit pâine din cer, Hrănitoarea vieții”.

Astfel descrie arătarea îngerească în fața Preacuratei Fecioare unul din vechii învățători ai Bisericii. „Pe măsură ce Preacurata creștea din zi în zi, odată cu Ea creșteau și darurile Duhului Sfânt. Ea petrecea cu Îngerii, fapt pe care l-a aflat și Zaharia. Căci odată săvârșindu-și slujba în sanctuar, a văzut pe cineva, înfricoșat la chip care semăna cu un Înger, dându-i hrană. Zaharia s-a mirat peste măsură și cugeta: ce fel de vedenie neobișnuită și nouă este aceasta? După cum se vede, Îngerul vorbește cu Fecioara; cel fără de trup aduce hrana care hrănește trupul; cel nematerial cu firea dă Fecioarei ceva material? Arătările Îngerilor se întâmplă numai în fața preoților, și acestea foarte rar; dar ca un Înger să vină la o fecioară, și pe deasupra foarte tânără, - acest lucru este neobișnuit. Dacă Ea ar fi fost măritată – și s-ar fi rugat pentru dezlegarea nerodirii Sale, ca Ana, eu nu m-aș fi mirat de vedenie, dar fecioara nu poate să se roage pentru așa ceva. Iar Îngerul mereu i se arată, după cum văd, și iată ce mă pune pe mine într-o mare nedumerire, mirare, îndoială și spaimă! Ce înseamnă toate acestea? Ce îi vestește Ei Îngerul și ce fel de hrană este aceea pe care o aduce. De unde este luată și cine a pregătit-o? Căci Îngeri nu se îngrijesc de nevoile noastre trupești! Desigur, au existat oameni, care au fost hrăniți de ei; dar și atunci mâinile oamenilor pregăteau hrana: pe Daniil îl hrănește Îngerul din porunca Celui Prea Înalt; însă el l-a luat pe Avacum, cu coșul plin de pâine, pentru ca ciudata apariție a Îngerului și hrana cea neobișnuită să nu-l înspăimânte pe cel ce primea hrana. Tot astfel și corbul, care îi slujea lui Ilie, lucra după indicațiile Îngerului, aducându-i hrana din proviziile pregătite. Dar aici Îngerul însuși vine la o copilă! Pentru mine e o taină de nepătruns, cum de s-a învrednicit Ea de asemenea daruri, de o asemenea slujire din partea duhurilor netrupești. Dar ce înseamnă oare toate acestea? Prin curăția moravurilor Ea depășește toate neamurile ce-au existat până atunci. Deci, oare nu asupra Ei se cuvine să se împlinească prezicerile proorociilor? Oare nu prin Ea se vor împlini așteptările noastre de veacuri? Oare nu din Ea va primi firea omenească Acela care va veni să mântuiască neamul omenesc? Această taină este de multă vreme vestită de mai înainte și „Cuvântul” caută pe Aceea Care să slujească spre împlinirea tainei. Oare nu Fecioara văzută de mine este aleasă de noi înainte ca unealtă pentru marea taină a celui Prea Înalt? O, cât de fericită ești tu, casa lui Israil, care ai odrăslit un asemenea rod! O, cât de binecuvântată ești tu, rădăcina lui David, care ai crescut ramura, pe care va înflori floarea de mântuire a lumii! Cât de slăvită este amintirea celor ce au născut-O pe Ea și cât de fericit sunt eu, care pregătesc o asemenea Fecioară pentru a fi

mireasa „Cuvântului”! Eu văd cu proprii mei ochi începutul tainei pe care Proorocii de mai înainte o vedeau în umbră și în chipuri”. Fericitul Ieronim adaugă la acestea: Îngerii o cercetau în fiecare zi; și dacă cineva ar fi întrebat, ce conținut aveau aceste convorbiri, asta ar fi știut-o Dumnezeu, Preacurat Lui Maică, Arhanghelul Gavriil, păzitorul Ei nedezipit, și alți îngeri, care vorbeau în fiecare zi cu Ea. Mintea firească a Preacuratei Fecioare, instruită prin lectura Sfintei Scripturi și întărită cu meditația și rugăciunea, a fost și mai mult luminată prin îndrumările îngerești. Învățând bine sfintele cărți, Ea citise de mai multe ori proorocia lui Isaia: „iată Fecioara va lua în pânțe și va naște un fiu, și va fi numele lui Emanuil”, și întotdeauna se înflăcăra de o fierbinte dragoste nu numai așteptându-L pe Messia, ci și când se gândea la acea Fecioară, care i-a fost sortită să-I fie Maică. Meditând cu acest prilej la marea demnitate a acestei fericite alese de Dumnezeu și știind din cărțile profetice că vremea venirii lui Messia s-a apropiat, că sceptrul lui Iuda este luat și că cei șaptezeci de ani ai lui Daniil sunt pe sfârșite, - Ea presupunea că în lume trebuie să existe și această mare Fecioară, și adeseori îl ruga pe Domnul, din adâncul sufletului și cu lacrimi în ochi, ca s-O învrednicească a o vedea pe Maica lui Dumnezeu. Și iată că dată când, după obiceiul Ei, Preasfânta Maria se ruga după cea de a doua perdea și-și înălța dorințele Ei înflăcărâte de a o vedea pe Maica Domnului Fecioara cea plină de har, deodată a luminat-O o lumină neobișnuită și de sus s-a auzit un glas, care îi spunea: „Tu îl vei naște pe Fiul Meu”! Ce cuvinte ar putea descrie acea bucurie, de care s-a umplut Preacurata Fecioară, auzind aceste cuvinte, precum și extazul cu care Ea s-a închinat în fața Creatorului Său!

Cam în acest timp Fecioara cea plină de har s-a lipsit de bătrânii Săi părinți, dintre care mai întâi s-a pristăvit Ioachim (80 ani), iar după el în curând a adormit și sfânta Ana. În felul acesta, odată cu pierderea părinților, Aceea Care era sortită să devină mai târziu Mama tuturor orfanilor și ai neamului omenesc, a încercat Ea însăși starea amărâtă a unui orfan, și a încercat-o atunci, când ea este în chip deosebit mai greu de purtat, adică la o vârstă tânără, când copilul mai crește încă și mai caută privirea mângâietoare a mamei, așa cum o plantă fragedă caută razele dătătoare de viață a soarelui. Acum, după ce a pierdut tot ce a avut mai scump, ce mai putea s-O lege de pământ? Ea și-a închinat în întregime inima numai lui Dumnezeu. Râvnind curăția convorbirilor Săicerești și fiind plină de iubire serafimică înflăcărată către Dumnezeu, Ea a luat hotărârea fermă de a nu-și îngădui nici un gând privitor la vreo dragoste pământească. Starea Ei de copil orfan și permanenta Ei singurătate, păzindu-O de cunoștințe și de priviri omenești, contribuiau în parte la întărirea acestei sfinte dispoziții din inima Ei. Dacă, pe deasupra, vom mai pune înainte simplitatea Ei, sufletul Ei neprefăcut, netăgăduita Ei smerenie în fața lui Dumnezeu, vom înțelege că încă din tânără vârstă Ea a devenit ceea ce a rămas până la sfârșitul vieții, adică „roaba

Domnului”. Într-adevăr, toată istoria vieții Sale mărturisește că în momentele celor mai mari bucurii pe care nu le mai poate încăpea inima omenească, pe Ea o stăpânea un singur simțământ, că Ea este „roaba Domnului”, și în timpul celor mai mari greutăți care au împovărat vreodată inima Ei, avea o singură năzuință – să fie supusă voinței lui Dumnezeu. Ochiul atotvăzător al lui Dumnezeu a văzut acest mare caracter, care îi stătea atât de bine Maicii lui Dumnezeu. Preacurata Fecioară, presimțind parcă înalta Ei însemnătate, a dorit să-și petreacă viața într-o îngerească curăție și să rămână pentru totdeauna Fecioară, și de aceea a și dat făgăduința neobișnuită în acea vreme, înaintea lui Dumnezeu, de a-și păstra fecioria până la moarte. „Fiind o biserică aleasă și cu totul fără de prihană, Ea s-a logodit de mai înainte cu Cuvântul lui Dumnezeu cu duhul în taină, logodindu-se cu Dumnezeu și Tatăl”!

Ea a fost cea dintâi dintre fecioarele iudeilor, care și-a logodit fecioria lui Dumnezeu și a preferat fecioria în locul căsătoriei.

Puterea acestei făgăduințe și tăria gândului de a o păzi întocmai au fost atât de mari în sufletul sfânt al Preacuratei Fecioare încât ele s-au exprimat limpede mai târziu la răspunsul dat Îngerului: „cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu cunosc bărbat”? Ea s-a tulburat de cuvintele lui – observă sfântul Ioan Damaschin – pentru că Ea nu avea obiceiul să stea de vorbă cu bărbații, dând făgăduința să păzească fecioria pentru totdeauna”. Însăși aducerea Preacuratei Fecioare în templu era deja o preînchipuire a acestei făgăduințe, după cum lămurește sfânta Biserică: „împrejurările logodirii tale de acum cu Duhul Sfânt în casa lui Dumnezeu se dovedesc a fi semne dumnezeiești mai presus de minte ale nașterii tale, curată Fecioară”. „Mireasa Împăratului Dumnezeu! – mai cântă sfânta Biserică – Tu ești închinată acum în templul de sub lege – ca să te păstrezi pentru El, Preacurată”!

De îndată ce Preasfânta Fecioară și-a trăit – în atmosfera ziditoare de suflet a templului – anii copilăriei și adolescenței, Pronia lui Dumnezeu a rânduit împrejurările în așa fel încât, cu toată acoperirea necesară, s-a înfăptuit o veșnică hotărâre de mai înainte pentru mântuirea omenirii. Logodirea Fecioarei cu un bărbat drept a aruncat un acoperământ de taină asupra lucrării ce se săvârșea cu privire la răscumpărarea noastră. Mai întâi de toate – cum spun sfinții Părinți – era necesar ca lucrarea iconomiei dumnezeiești să se tăinuiască din fața vrăjmașului de veacuri al neamului omenesc, care este diavolul. În felul acesta – observă sfântul Irineu – „s-au tănuit din fața prințului veacului acestuia fecioria Mariei, nașterea Domnului, precum și moartea Mântuitorului”. Citând aceste cuvinte ale vechiului Părinte bisericesc, sfântul Andrei Criteanul adaugă: „nu fără motiv a fost ascunsă atunci din fața poporului nașterea lui Hristos de la Sfântul Duh, și Iosif a fost cinstit în loc de tată”. Sfântul Ioan Gură de Aur mai arată o pricină a logodnei Preasfintei Fecioare. „Pentru ce – întreabă el – Fecioara n-a

zămislit înainte de logodnă”? – și răspunde: „pentru ca lucrarea să fie tăinuită și Fecioara să scape de orice bănuială”. „Căci dacă – spune sfântul Părinte în altă parte – Iudeii ar fi auzit despre zămislire dintru început, atunci – înțelegând cele întâmplare în chip pervers – ar fi omorât-O pe Fecioară cu pietre... Când ei ar fi tâlcuit fără nici o rușine și exemplele din Vechiul Testament, câte n-ar fi spus, dacă ar fi auzit despre zămisirea Fecioarei? Tot timpul trecut, care nu înfățișa ceva asemănător, era de partea lor...pe ei i-ar fi tulburat peste măsură o întâmplare atât de nouă, atât de neobișnuită, pentru care ei n-ar fi găsit un exemplu la strămoșii lor”. Spre lămurirea cuvintelor sfinților Părinți vom aminti că la Iudei într-adevăr, după legea lui Moise erau ucise cu pietre fecioarele care nu-și păstrau fecioria, precum și miresele siluite, împreună cu cei ce le-au sedus. Dar înțelepciunea lui Dumnezeu a înlăturat toate aceste greutăți, căci a întocmit nașterea Cuvântului din Fecioară în chip plăcut lui Dumnezeu, ar pe Fecioara însăși a păzit-o de mai înainte de ura vrăjmașilor lui Hristos.

Când – potrivit mărturiilor predaniei – Preacurata Fecioară a împlinit 14 ani și 11 zile de petrecere în templu, mai marii preoților a anunțat-O că Ea, potrivit legii, trebuie să părăsească templul, să se suie în casa Ei, asemenea celorlalte fecioare de vârsta Ei, și să se mărite. Dar Preacurata Fecioară le răspundea că fiind închinată din naștere lui Dumnezeu de către părinți, în cele din urmă Ea însăși i-a dat lui Dumnezeu făgăduința să-și păstreze pentru totdeauna fecioria, și că nu există putere în lume care s-O poată obliga să-și trădeze făgăduința și să se mărite. O asemenea declarație fermă și pozitivă din partea Fecioarei i-a uimit pe mai marele preoților și pe preoți. Noutatea făgăduinței și cazul nemaiîntâlnit în sânul fecioarelor israilitene, precum și invulnerabilitatea jurământului, care era întărit de lege: „Omul dacă dă o făgăduință Domnului, s-o țină” – i-a pus într-o grea situație. Ei nu puteau nici să nimicească legea privitoare la făgăduință, nici s-o silească pe Fecioara Maria ca s-O calce în picioare; și totodată nu puteau nici să-i permită să-și împlinească această făgăduință, precum nici să mai rămână în templu, pentru faptul că nu aveau exemple asemănătoare în trecut. Astfel, ei au făcut un sfat, la care, într-o vădită agitație, făceau diferite propuneri și apoi le schimbau, căci voiau să nu-i mai îngăduie să intre în templu dincolo de perdea, și totuși n-au îndrăznit să se hotărască nici s-o logodească cu cineva, ca pe una care și-a dat deja făgăduința lui Dumnezeu; se mai temeau să nu-L mânia pe Dumnezeu și, nu știau cum să-i întocmească mai cuviincios viața ei feciorelnică! Și oricât au cugetat, ajungeau la una din cele două necesități: ori s-O oblige ca să se mărite ori să-I îngăduie să mai rămână lângă templu și după împlinirea vârstei majoratului. Dar și una și alta din aceste două soluții erau socotite, în același timp, o călcare a legii și, din această cauză, drept un mare păcat. Nedumerirea lor nu mai avea sfârșit și sfatul nu s-a putut opri asupra vreunei hotărâri. „Atâta timp cât Preasfânta Fecioară era

mică – spune sfântul Grigorie de Nissa – preoții o educău, ca și pe Samuil, în clădirile bisericești; dar când Ea a crescut mai mare, ei se sfătuiau ce măsuri trebuie luate cu privire la Ea ca să nu-L mânie pe Dumnezeu; a O supune legilor naturii, dându-O cuiva de soție, li se părea foarte nepotrivit, căci dacă un om ar posedea un dar închinat lui Dumnezeu, ar săvârși – în parte – un furt de cele sfinte. Dar a-i îngădui unei femei să petreacă în templu, laolaltă cu preoții, și a se arăta în sanctuar era nepermis de lege și nepotrivit cu importanța și cuviința locului”. Preoții, văzând că sfatul lor nu are o ieșire definitivă, au hotărât să ceară dezlegarea nedumeririlor lor de la Dumnezeu. Adunându-se în Sfânta Sfintelor, ei s-au rugat stăruitor lui Dumnezeu ca să-și arate voia Sa. În urma acestei rugăciuni, mai marele preoților, îmbrăcându-și veșmintele, a intrat dincolo de perdea pentru a primi răspunsul. Acolo i s-a înfățișat Îngerul Domnului și i-a spus: „Zaharia, adună pe bărbații necăsătoriți din seminția lui Iuda, din casa lui David, și fiecare din ei să-și aducă toiégele lor; cel căruia Domnul îi va arăta un semn, aceluia să-i dai Fecioara spre paza fecioriei Sale”.

Zaharia, comunicând preoților porunca Domnului, a trimis crainici în toate colțurile pământului israilitean, pentru a-i invita pe bărbați în Ierusalim. Tot atunci se apropia sărbătoarea înnoirii templului instituită de Macabei, la care se aduna mult popor de peste tot; de data aceasta, printre alții, au venit și bărbați din neamul lui David. Mai marele preoților, adunând bărbații din neamul lui David în templu, a strâns toiégele lor și a strigat în auzul tuturor: „Doamne, Dumnezeule! Arată-l pe bărbatul vrednic să se logodească cu Fecioara”! Rostind aceste cuvinte, a introdus toiégele în templu. Primind toiégele din sanctuar, mai marele preoților a văzut, că multe din ele nu aveau asupra lor nici un semn, iar toiagul care aparținea bărbatului cu viață sfântă, care aștepta cu nerăbdare mântuirea lui Israil, - toiagul octogenarului tâmplar Iosif, care era rudă cu Preacurata Fecioara Maria, - a înflorit, și pe el stătea un porumbel, care s-a lăsat asupra capului lui Iosif. Atunci mai marele preoților, luând toiagul și dându-l lui Iosif, i-a spus: „primește-O pe Fecioara spre pază”. Dar când Iosif începuse să răspundă împotriva, spunând că are în casă feciori în vârstă și că el e bătrân, iar Fecioara e încă tânără și, din această pricină, îi este teamă să nu se facă de râs în fața fiilor lui Israil, atunci Zaharia i-a spus: „teme-te de Domnul Dumnezeuul tău și adu-ți aminte ce i-a făcut Dumnezeu lui Datan, Core și Aviron; cum a crăpat pământul și i-a înghițit pentru că stăteau împotriva! Teme-te deci, și tu ca nu cumva să se întâmple ceva și cu casa ta”. Iosif, frapat de aceste cuvinte, îndată și-a arătat bunăvoința de a primi pe Maria și, de aceea, Preacurata Fecioară, tot atunci s-a și logodit cu el. Alții afirmă, că Ea s-a întristat foarte tare din cauza acestei hotărâri luată de sfatul preoților și din cauza necesității de a părăsi templul, însă ei mai afirmă că Fecioara a avut o descoperire specială, ca să nu se îndoiască a merge în casa lui Iosif, care este bărbat drept, și ruda și logodnicul Ei, căci a primit-O din

măinile arhiereului și preoților nu pentru o însoțire obișnuită, ci pentru paza curăției Sale, și sub numele de bărbat s-a făcut numai păzitorul și slujitorul fecioarei și înaltei Sale sfințenii. „Când Ea a împlinit vârsta – spune sfântul Ioan Damaschin – atunci, potrivit legii, care nu îngăduia să mai viețuiască în curtea templului, se încredințează de către ceata preoților logodnicului sau păzitorului curăției, care să păstreze neștirbită făgăduința Ei”.

Sfântul Epifanie amintește de tradiția iudeilor, care spune că Preasfânta Fecioară a fost încredințată lui Iosif „nu pentru căsătorie” ci pentru ca acest bărbat drept să fie „martorul” nașterii fără de bărbat a Domnului Iisus Hristos. Sfântul Grigorie de Nissa observă de asemenea că logodna lor avea un tâlc deosebit. În felul acesta, Pronia lui Dumnezeu a întocmit toate în așa fel încât – cum spune sfântul Epifanie – „Maria, unită cu Iosif, părea să fie femeia bărbatului, în timp ce între ei nu era nici o legătură ca între bărbat și femeie”.

Dreptul Iosif se trăgea din neam împărătesc și era urmașul lui David și al lui Solomon. Mama lui, al cărei nume istoria nu l-a păstrat, era căsătorită cu Ilie, care se trăgea din David pe linia lui Natan, fiul lui. După moartea lui Ilie, ea s-a măritat cu Iacob, care „potrivit legii leviratului – trebuia să ridice urmași fratelui său, care a murit fără copii. Din această căsătorie s-a născut Iosif și a fost fiul natural al lui Iacov, iar după lege fiul lui Ilie. În ce privește renumele neamului, Iosif nu întrunea întru sine măreția și bogăția pământească ale strămoșilor săi, dintre care mulți erau împărați și prooroci și se proslăveau cu măreții pământești. În locul tuturor acestora, el moștenește de la cei mai buni strămoși visteria faptelor bune, a dreptății și sfințeniei, așa încât însuși Duhul Sfânt l-a numit „drept” și l-a făcut logodnicul Preacuratei Fecioare. Ea s-a învrednicit de o mare cinste: căci lui i s-a încredințat slujirea tainei, care, - fiind ascunsă din veșnicie – a fost sortită mai înainte de veci spre slava credincioșilor. După îndeletnicirile sale, dreptul Iosif făcea parte din clasa unor simpli meseriași, era dulgher sau – vorbind mai simplu – era tâmplar, și-și dobândește hrana de toate zilele din osteneala mâinilor sale. Până la vârsta de optzeci de ani el a trăit ca un muncitor simplu, dar cinstit și virtuos, și a avut-o de soție pe Salomia, iar din această binecuvântată pereche odrăslit patru fii și două fiice.

Cum a fost viața familială și casnică a lui Iosif, despre aceasta nu ne spune nimic nici sfânta Scriptură, nici tradiția. În Evanghelie el se numește cu numele de „drept”, iar această denumire arată un șir întreg de fapte bune. Informațiile, pe care ni le procură tradiția cu privire la viața de mai înainte a lui Iosif, se reduc doar la faptul că el, după sfârșitul femeii sale Solomeia, „a trăit mulți ani în văduvie”. În această situație l-a găsit alegerea Proniei Divine, care lucrează uneori în lume cu astfel de căi obișnuite, încât importanța și însemnătatea lor este trecută cu vederea nu numai de cei în fața cărora și pentru care ele se săvârșesc,

ci chiar și de aceia care în această vreme sunt aleși ca unelte pentru aducerea lor la îndeplinire, cum a și făcut Domnul în cazul de față.

După logodna din templu, dreptul Iosif n-a rămas multă vreme în Ierusalim, căci a plecat. El s-a îndreptat cu Maria în micuțul său Nazaret din Galileia.

Din puținele cuvinte despre Iosif în sfânta Scriptură se evidențiază maturitatea caracterului său. El era foarte tare în năzuința lui spre tot ce este sfânt, era hotărât, nobil, sincer, modest, curat, atent la inspirațiile conștiinței lui și la poruncile ce-i veneau de sus, - într-un cuvânt era un bărbat „drept”, ca unul care numai acest nume putea să-l poarte „bărbatul Mariei”.

Și iată acest bătrân drept o conducea pe Preacurata Logodnică în casa lui, pentru ca acolo să păzească cinstea Ei, o conducea în sărăcăcioasa lui familie la o muncă obișnuită și, omenește vorbind, la o soartă care nu era de invidiat, fără să știe încă ce-i așteaptă în viitor! O conduce în smeritul Nazaret, fără să știe că în curând toate capitalele lumii vor invidia acest orașel neînsemnat și disprețuit de toți.

BUNAVESTIREA PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU.

„Astăzi începutul mântuirii noastre și arătarea
tainei celei din veac. Fiul lui Dumnezeu fiu
Fecioarei se face și Gavriil harul îl binevestește.
Pentru aceasta și noi, împreună cu dânsul
Să-i strigăm: Bucură-te, cea plină de har,
Domnul este cu Tine”!
Slujba 25 martie Troparul.

După toate aprecierile omenești, s-ar părea că vestea cea plină de har, privitoare la venirea lui Mesia în lume, ar fi fost mai cuviincios să se audă în Ierusalim, în „orașul lui Dumnezeu”, unde de preferință erau concentrați atunci înțelepții și învățătorii iudei, care comentau atât de mult despre Mesia și despre viitoare lui Împărăție și învățau atâta cu atâta luare aminte proorociile despre persoana și viața Lui, care urmăreau cu atâta grijă toate semnele apropiata Lui venire și care, după cât se pare, așteptau cu o dorință atât de înflăcărată această venire. Și cu toate acestea nu i-a fost sortit învățatului Ierusalim, nici altui oraș oarecare vestit de atunci să audă și să primească cel dintâi vestea mântuitoare, ci aceluiași modest Nazaret, unde au trăit părinții Preasfintei Fecioare. Minunat loc ales pentru bună vestirea măreței taine, dar și mai minunat pentru persoana căreia i-a fost vestită! Taina Mântuirii lumii este descoperită nu oamenilor însemnați și

puternici – conducătorilor de popoare, nu cărturarilor și legiuitorilor – acestor luminători ai științei, ci unei sărmene și necunoscute Fecioare, care trăia smerită în casa unui tâmplar. Este adevărat că această Fecioară și acest tâmplar cu care era logodită se trăgeau dint-un neam împărătesc; dar, după cum am notat mai sus, nimeni nu-și mai amintea de faima neamului lor.

În felul acesta taina venirii în lume a Mântuitorului dintru început se cam îndepărtează și se ascunde de la tot ce lumea numește mare și înalt, adică de la tot ce este putere, înțelepciune, bogăție, splendoare, slavă și cinste. În această împrejurare mai întâi de toate se vede înțelepciunea lui Dumnezeu, care ne sugerează o idee privitoare la latura înalt duhovnicească a acestei taine, care nu depinde de ceva trupesc și simțit. Și în cele din urmă pentru vestirea ei Domnul ales de asemenea oameni puțin cunoscuți, slabi și fără nici o apărare, fapt prin care a vădit că împărăția Lui” nu este din lumea aceasta”, că ea are o altă putere – nevăzută și duhovnicească, alte scopuri – nepământești, ci cerești, alte mijloace – nu omenești, ci Dumnezeiești!

O altă pricină a smeritei veniri în lume a Domnului se ascunde în împrejurările de atunci ale lumii. Starea politică a lumii, care gemea sub jugul de fier al Romanilor, era de așa natură încât popoarele vedeau în stăpânitorii lor niște oameni mândri și autocrați, care se uitau la cei mai mici cu un dispreț total și care dispuneau de averea, de cinstea și chiar de viața lor după bunul lor plac. Situația intelectuală din acea vreme era tot atât de deplorabilă, căci înțelepții sau, oamenii care se numeau astfel, epuizându-și toate eforturile în vederea satisfacerii înaltelor trebuințe ale minții privitoare la scopul existenței omului, s-au despărțit pe diferite concepții sau școli cu direcții contrare, ba îngăduind o virtute riguroasă, stoică, ba urmând necondiționat un senzualism grosolan, ba îndoindu-se de existența ființei Preaînalte etc. În chiar sânul poporului ales de Dumnezeu, căruia i-a fost încredințată înțelepciunea descoperită de Dumnezeu, adevărul s-a întunecat în așa măsură încât Domnul Iisus Hristos – adevăratul Mesia – a fost respins; cuvintele proorocilor au fost uitate ori interpretate în mod sucit; au apărut o mulțime de secte și unele, de pildă saducheismul, tăgăduia adevărul în însăși ființa lui.

În asemenea condiții, predica evanghelică mai putea oare să aibă succes de felul cum a avut ea mai târziu, dacă vestitorii ei ar fi apărut ori din planul mediu al societății, în gurile cărora cuvântul iubirii și al păcii ar fi putut căpăta ușor o nuanță de constrângere ori din celălalt mediu, dintre oamenii care se credeau înțelepți, dar erau sectari, și care prin contrazicerile lor au meritat pe bună dreptate, din partea contemporanilor, o deplină neîncredere?

Dar ce-a făcut Domnul cel Înțelept în judecățile Sale, pentru ca „binevestind taina mântuirii – să renască lumea spre o viață nouă și să-i unească pe toți cu legăturile iubirii frățești? El a descoperit această taină în săracul și puțin

cunoscutul Nazaret, în smerita colibă a unui tâmplar, Fecioarei preacurate umile. Corespunzător cu un astfel de început, această taină s-a răspândit mai târziu prin păstori, pescari și vameși, adică prin oameni simpli săraci și neînvățați. Dar întrucât ei erau oameni simpli și neînvățați, tocmai de aceea predica lor era primită de popor cu dragoste și cu încredere; pătrunsă de o sinceră convingere și de un profund simțământ, ea a atras asupra ei atenția înțelepților și învățaților și, prin conlucrarea lui Dumnezeu, s-a dovedit mai biruitoare și mai presus de toate învățăturile și decât toți înțelepții păgâni. Adevărul lui Dumnezeu vorbea prin gurile propovăduitorilor cu inimi curate care predicau Evanghelia și pe care puterea lui Dumnezeu îi completa în neajunsurile lor. „Dacă n-ar fi fost așa – spune sfântul Ioan Gură de Aur – atunci cum ar fi putut un vameș, un pescar și un neînvățat să filosofeze asupra unor asemenea subiecte? Ceea ce unii n-au văzut nici în vis, aceea vestesc și proclamă ei cu o mai mare putere, și nu numai în timpul vieții, ci și după moarte; nu la doi sau la douăzeci de oameni, ci sutelor și miilor sau zecilor de mii; ci orașelor, neamurilor, popoarelor, pământului, mării, Greciei, țărilor barbare, laturilor populate și nepopulate... Lăsând la o parte pământul, ei ne vorbesc despre cer, aducându-ne o viață nouă și obiceiuri noi, schimbându-ne felul nostru de a privi asupra tuturor lucrurilor: asupra bogăției, sărăciei, libertății, robiei, vieții și morții, asupra lumii și cetăților”. Până și puternicii lumii au văzut curând cu mirare căci cuvintele simple ale propovăduitorilor Evangheliei se dovedesc a fi mai puternice decât s-ar fi putut aștepta, și ele cuceresc lumea în chip duhovnicesc – fără nici o armă și fără nici o constrângere! Și iată că această propovăduire cuprinde repede toate împărățiile și popoarele, pricinuind într-însele o minunată luptă de păreri și de credințe, din care adevărul Divin iese biruitor. Cei înțelepți se supun celor neînțelepți și înțelepciunea lor o fac slujitoare tainei mântuirii oamenilor; stăpânitorii își depun în fața Evangheliei mândria și iubirea de stăpânire, iar în robii lor îi recunosc pe semenii și frații lor; relațiile păgâne dintre soț, soție și copii, dintre stăpân și rob-dispar; Iar minunata putere a acestei predici face ca să nu mai fie „nici Iudeu, nici Elen; nici rob, nici slobod; să nu fie „nici parte bărbătească, nici parte femeiască, căci toți sunt una în Hristos Iisus”. Această lege generală de înfăptuire a planului mântuirii noastre, adică a înlăturării a tot ce – după concepția lumii – este mare și bătător la ochi, precum și smerenia cea mai adâncă, - se vede în toate împrejurările vieții pământești a Domnului; ea se vede și în buna-vestire adusă de Arhanghel Preasfinte Fecioare.

Trăind în Nazaret, Fecioara Maria se întărea din ce în ce mai mult în bunele rânduieli pe care le învățase în templul din Ierusalim. Petrecând cea mai mare parte a timpului în singurătate și tăcere, Ea se ocupa cu cugetarea de Dumnezeu și cu rugăciunea, cu cititul sfintelor cărți și cu lucrul de mână. Drept mărturie că Ea mereu învăța și cunoștea profund sfânta Scriptură slujește cântarea

de mare înălțime, pe care Fecioara a cântat-o când s-a întâlnit cu Elisabeta și care se compune din diferite stihuri sfinte. În casa lui Iosif Ea n-a schimbat chipul vieții Sale cu care s-a obișnuit în templu, așa încât această casă a devenit pentru Ea aceeași casă de rugăciune, cum a fost și Sfânta Sfintelor. Aici, ca și în templu, Ea ducea cea mai blândă, cea mai smerită și cea mai tăcută viață. Fiind străină de orice aroganță, Ea nu supăra pe nimeni; și fiind respectuoasă față de cei mari și de rude, era binevoitoare față de toți.

În felul acesta decurgeau zilele Preacuratei Fecioare în casa lui Iosif, ca și în sfânta Ei locuință de mai înainte, și aici, în mijlocul oamenilor, Ea trăia ca și cum ar fi fost singură; aflându-se mereu în osteneli și griji casnice, Ea trăia numai pentru Dumnezeu.

Dar se apropiase „anul Domnului” cel de veacuri așteptat, a venit vremea restabilirii neamului omenesc și răscumpărarea lumii. A venit ziua, așteptată cu nerăbdare timp de cinci mii de ani, în care – potrivit cuvintelor împărătescului prooroc David – „mila și adevărul s-au întâmpinat, dreptatea și pacea s-au sărutat”: *adevărul* și *dreptatea* – în dreapta judecată a lui Dumnezeu, care cerea o satisfacție pentru păcatul strămoșilor, *mila* și *pacea* – în pogorământul Fiului lui Dumnezeu până la chipul omului.

Dumnezeu – zice sfântul Andrei Criteanul – „privind cu compătimire la neamul omenesc, deja stricat prin căderea în păcat, și-a adus aminte de lucrul mâinilor Sale, și nevrând să-l vadă pierdut pentru totdeauna, la început i-a dat lui Moise o lege scrisă, înscrisă pe lespezi de piatră. Deoarece însă legea scrisă nu producea lucrări mântuitoare, atunci El trimetea bărbați insuflați de Dumnezeu, adică pe proorocii clarvăzători, pentru ca ei să arate oamenilor toate căile cele drepte ce duc la Dumnezeu. Și mai târziu, când aceia către care au fost trimiși, închizându-și simțirile, nu s-au făcut nimic mai buni în urma lecțiilor primite, Creatorul tot încă n-a disprețuit făptura Sa, ci a trimis – din preabunele și prea neprihănitele Sale sânnuri – către sfârșitul veacurilor pe Fiul Său, deopotrivă cu El și după stăpânire, și după putere, și după bunătate.

„Chemându-l pe Gavriil pentru bunăvestirea măreței taine a întrupării Fiului lui Dumnezeu, pe unul din primii Îngeri – spune sfântul Grigorie al Neocezarei – înflorind scurta povestire evanghelică cu florile poeziei duhovnicești – Dumnezeu i-a grăit: „du-te, Arhanghele, și fii slujitorul înfricoșătoarei și ascunsei taine: slujește acestei taine. Mișcat de marea Mea milă, Eu mă grăbesc să-l caut pe Adam cel răătăcit. Păcatul a desfigurat pe cel creat după chipul Meu, a vătămat făptura mâinilor Mele, a întunecat frumusețea creată de Mine; locuința raiului e pustie; pomul vieții e păzit de o sabie înflăcărată; locul plin de dulceață și de fericire este închis: vreau să-l miluiesc pe cel ce se află în suferință și să-l leg pe vrăjmaș. Dar Eu vreau să ascund această taină din fața tuturor puterilor cerești și ți-o încredințez numai ție”. „Du-te la Nazaret, un oraș

din Galileia – completează sfântul Andrei Criteanul expunerea poetică a sfântului Grigorie – du-te la Nazaret, în care trăiește o tânără Fecioară, logodită cu un bărbat, cu numele Iosif; numele Fecioarei este Maria. Du-te și spune-i Fecioarei acea bună veste de bucurie, de care s-a lipsit odinioară Eva, și nu-i tulbura sufletul Ei, căci această bunăvestire este de bucurie, iar nu de întristare; aceasta este o salutare de veselie, iar nu de mâhnire”.

Arhanghelul – continuă sfântul Andrei Criteanul – „ascultând Dumnezeiasca vestire și cunoscând porunca, rostită de glasul lui Dumnezeu, dar depășindu-i puterile, se afla între spaimă și bucurie. Știind că nu este vrednic să îndeplinească porunca Dumnezeiască, dar nici neîndrăznind să se lepede de ea, el – supunându-se glasului lui Dumnezeu – a zburat către Fecioara, și sosind în Nazaret i s-a înfățișat înaintea Ei; apoi, scufundându-se parcă într-o meditație și nedumerindu-se de el însuși, rămăsese clătinat de multe gânduri. Cu ce să încep îndeplinirea voii lui Dumnezeu? Să apar oare dintr-odată în camera Ei? – Dar printr-o asemenea apariție voi înspăimânta sufletul Fecioarei. Ori să nu intru dintr-odată? – Dar de voi intra printr-o tainică Fecioara mă va socoti cutezător? Un asemenea procedeu nu este propriu Îngerilor: nici un lucru fizic, nici tare, nici slab, nu poate reflecta de la sine lucrarea unei ființe netrupești. Ori să merg de-a dreptul și să deschid ușa? – Dar și atunci când ea este închisă, pot trece prin ea. S-O chem oare pe Fecioara pe nume? – Dar prin aceasta nu fac decât s-o înfricoșez pe Copilă? Așadar, eu îmi voi împlini misiunea, după voia Celui ce m-a trimis, și-mi voi împlânzi pornirea. Intenția Lui este de a mântui neamul omenesc; voia Lui, deși e neobișnuită, e plină de milostivire și servește ca o cheazășie a împăcării. Dar iarăși, în ce fel să mă apropii de Fecioara? Cu ce să încep vorba? Cu bunăvestire cea plină de bucurie sau cu sălășluirea Domnului meu în sânul Ei? Cu însuflarea Duhului Sfânt sau cu umbrirea Celui Prea Înalt? Mă voi adresa Fecioarei, îi voi vesti minunea, mă voi apropia de Ea, O voi saluta, și-i voi zice cu blândețe: Bucură-te! Salutarea va fi pentru mine o fericită intrare în vorbă, într-o convorbire liberă. Cuvântul: bucură-te! îmi va servi ca o cheazășie pentru permisiunea de a vorbi cu Ea; glasul: bucură-te! n-o va înspăimânta nici un pic, ci îi va îndulci sufletul. Deci, voi începe cu salutul: bucură-te! iar după aceasta îi voi anunța și mărturia bucuriei”.

Astfel, unul din căpeteniile slujitorilor ne-apropiatului Dumnezeu stătea într-o hotărâre plină de cutremur în fața ușilor unei sărăcăcioase colibe în care locuia modesta Fecioară, cugetând cu evlavie, cum ar putea să se înfățișeze cu mai mult respect în fața Ei și cum să-I vestească mai cu vrednicie că Ea este aleasa sfatului celui mai înainte de veci și Mama Creatorului tuturor! Fără să poată cuprinde în sinea lui toată măreția tainei anunțate, Arhanghelul își închipuia cum această taină va uimi și O va umple de bucurie pe Preacurata Fecioară. A fost sau va fi oare pentru neamul omenesc vre-o bucurie mai mare ca

– împăcându-ne cu Dumnezeu – să ne facem din nou părtași ai fericitei vieți veșnice? Poate fi oare ceva mai de mirare ca pogorârea lui Dumnezeu pe pământ și întruparea Fiului lui Dumnezeu Celui fără de ani?

În acest timp, Preabinecuvântata Fecioară - potrivit tradiției – medita la tainicele cuvinte ale proorocului Isaia: „Iată Fecioara în pânțece va lua”, și fiind de mult înștiințată că unealta aleasă pentru săvârșirea acestei taine e sortită să fie Ea, Fecioara – răpită de dragostea Dumnezeiască și înflăcărata nerăbdare să vadă mai repede pe Mesia cel făgăduit, - a început să se roage astfel către milostivirea Lui: „dar când va veni acea vreme dorită și când Făcătorul meu vei binevoi să se pogoare din cer și să primească trup omenesc?!

În acest moment de sfinte meditații înălțate în rugăciune, s-a înfățișat înaintea Ei Arhanghelul și, ca și cum ar fi răspuns la gândurile Ei, a rostit: „Bucură-te, ceea ce ești plină de dar. Domnul este cu Tine! Binecuvântată ești Tu între femei”! Ca și cum Arhanghelul ar fi vorbit astfel. „Domnul este acum cu Tine și în curând se va naște din Tine. Singura Lui naștere a fost veșnică, dar aceasta va fi vremelnică! Însuși Împăratul cerurilor și al pământului este de față aici și se întrupează în întregime din Tine cu toată slava Lui. „Bucură-te, ceea ce ești plină de dar! Bucură-te unealta lumii, prin care se nimicește hotărârea care a osândit lumea spre blestem, și prin care i se dă dreptul la bucurie! Bucură-te, ceea ce ești cu adevărat binecuvântată și prea-proslăvită, care ai concentrat în persoana Ta „toate comorile harului” cea aleasă din toate neamurile și semințiile, cea sfântă cu trupul și cu duhul”! Bucură-te, pământ fecioresc, din care în chip de negrăit se închipuiește noul Adam pentru mântuirea lui Adam, cel vechi! Bucură-te, ceea ce ești plină de dar, Domnul este cu Tine! Sfânt după natura Sa, prin întrupare se închide în chip minunat în pânțele Fecioarei, fără să înceteze să fie ceea ce a fost, dar făcându-Se ceea ce n-a fost. „Domnul este cu Tine – Fiul Părintelui Luminilor, care din veșnicie S-a născut din El, dar care în timp Se întrupează din Tine, Care în cer este întreg în sânurile Tatălui, iar pe pământ este întreg cu Tine – în pânțece. El este cu Tine și în Tine. „Binecuvântată ești Tu între femei”: pentru că Dumnezeu Te-a ales să-I fii locuință și îl vei încăpea pe Cel neîncăput, primind comoara, în care sunt ascunse „toate comorile înțelepciunii”! „Binecuvântată ești Tu”, ca una și singura din toate mamele care s-a învrednicit să fie Mama Creatorului Său! „Binecuvântată ești Tu”, ca Mama Binecuvântatului Fiu, către care vor striga popoarele: „binecuvântat Cel ce vine în numele Domnului” și despre care a grăit proorocul: „binecuvântat este numele slavei Lui în veac și se va umple de slava Lui tot pământul”!

Apariția Arhanghelului n-a înspăimântat-O pe Preasfânta Fecioară: viețuind în templu, Ea s-a obișnuit cu aparițiile și cu convorbirile Îngerești; dar salutarea pe care Ea a auzit-o acum a tulburat-o cu cuvintele ei neobișnuite. „Până acum – spune un învățător al Bisericii – nici unul și, îndeosebi, nici una

din cele născute pe pământ n-au auzit o asemenea salutare. „Pace Ție”! i-a spus Îngerul Domnului lui Ghedeon, din nevoia de a-l liniști, căci Ghedeon, după concepțiile vremii sale, credea că vedenia Îngerului îi va aduce moartea. Dar salutarea „bucură-te”! nu-și găsește un exemplu corespunzător în vechile apariții ale Îngerilor. „Domnul este cu Tine”! astfel îl saluta Îngerul pe același Ghedeon și, de asemenea, potrivit unei speciale necesități, i-a insuflat putere și bărbăție pentru a-i birui în chip minunat pe vrăjmași și pentru mântuirea poporului lui Israil. De multe ori și cu multă dărnicie îl binecuvânta Dumnezeu pe Avraam, așa de pildă: „cu adevărat binecuvântând te voi binecuvânta și înmulțind îți voi înmulți seminția ta, ca pe stelele cerului și ca pe nisipul de pe malul mării; și va moșteni seminția ta cetățile vrăjmașilor; și se vor binecuvânta întru seminția ta toate limbile pământului”. Dar nu se spune aici că Avraam se va binecuvânta între bărbați, adică va fi preferat în fața tuturor bărbaților; iar despre binecuvântarea Saarei, cu toate că și ea a luat parte la aducerea pe lume a seminției binecuvântate, Scriptura o trece cu totul sub tăcere. Este adevărat, a spus Domnul o dată și de Saara: „o voi binecuvânta”; dar este vrednic de notat că și această scurtă binecuvântare e rostită nu ei personal, ci în lipsa ei, lui Avraam. Se vede că așa se cuvenea ca, după judecățile lui Dumnezeu, de la femeie, în care înaintea bărbatului a început pierderea binecuvântării în raiul cel fericit, mai mult decât de la bărbat, să se înfiripeze în taină începuturile binecuvântării ce s-a întors pe nenorocitul nostru pământ. Fără îndoială, Fecioara Maria a înțeles acest lucru atât din cuvântul cel scris al lui Dumnezeu cât și prin mijlocirea propriilor sale smerite meditații, și de aceea, când a auzit că neașteptatul vizitator O salută nu numai cu pacea, ci și cu bucuria; că îi atribuie darul nu ca pe un cadou, ci ca pe o moștenire ce nu poate fi luată de la Ea; că îi vestește binecuvântarea, dându-i o întâietate în fața tuturor femeilor din lume; sufletul Ei liniștit, ca o apă liniștită la suflarea unui vânt puternic, auzind puternicele cuvinte ale duhului, în chip necesar se pune în mișcare: „s-a tulburat de cuvântul lui”. În această tulburare nu este nimic necurat, dar în momentul tulburării nu se află acea liniște sufletească, care i-a precedat! Când vântul, lovind suprafața apei, în parte o ridică din locul ei de liniște, atunci și apa curată tremură și pare că e tulburată; tot astfel și sufletul Mariei, prin cuvântul de laudă al Îngerului nu numai că este ridicat din starea de umilire de sine, în care Ea s-a obișnuit să se odihnească, dar înălțat mai presus de tot ce s-a creat, ea tremura de o teamă curată, și în năzuința Ei de totdeauna spre adâncurile smereniei, devenind sensibilă la cuvintele de prea-înălțare, s-a manifestat sub forma unei tulburări”.

Cea mai smerită dintre femei, deși a fost pregătită de mai înainte pentru măreția Ei ce se apropia, Fecioara Maria socotea făgăduințele Îngerului ca fiind prea înalte și de neajuns pentru Ea, și – totodată – din prudență și dreaptă cumpănire, la auzul unor făgăduințe prea pline de bucurie, Ea poate că se

conducea după regula tuturor dreptilor: „ispitiți duhurile, de sunt de la Dumnezeu”; și iată că Ea cugeta ce fel de salutare este aceasta și de este cu adevărat de la Dumnezeu? Preasfânta Fecioară, care a dat dovadă în copilărie de o minte clară, își aducea bine aminte că strămoașa Eva, deschizându-și odată inima în fața vrăjmașului viclean și încrezându-se inspirațiilor lui pline de șiretenie, s-a înșelat în chip păgubitor pe când i s-a propus cinstea de a fi a toate cunoscătoare și asemenea cu Dumnezeu. Pe Eva n-au tulburat-o cuvintele ispititorului; ea nu și-a întors auzul de la inspirațiile lui înșelătoare și îndată a spus care este pricina care o reține de la gustarea fructului oprit; iar ispititorul, cunoscând cât este de slab reazemul de care se sprijină ascultarea Evei de porunca lui Dumnezeu, a alungat de la strămoașa noastră teama și a ademenit-o către cădere. Dar strămoașa noastră din Noul Testament – Fecioara Maria – n-a fost atât de grăbită și, dimpotrivă, a fost foarte prudentă. „Ea n-a procedat – spune sfântul Grigorie al Neocezarei – ca Eva cea de altă dată, care în același timp umblând prin grădina raiului, a luat aminte cu mintea risipită și cu multă imprudență la înșelătoarele făgăduințe ale șarpelui și, în felul acesta, stricându-și mintea și inima, i-a contaminat pe toți cu veninul său otrăvitor și a născut moartea pentru toată lumea... Dimpotrivă, această Preaneprihănită dintre femei n-a primit darul înainte de a afla cu hotărâre cine este cel ce i-l oferă, și ce fel este acest dar, și cine îl aduce”.

Presimțirea plină de bucurie a împlinirii tainei ce i s-a vestit mai înainte și neobișnuita salutare auzită de Ea acum se luptau într-însa cu simțământul sfintei temeri cu privire la chipul întrupării Domnului și cu gândul la o posibilă ispită diavolească. Ea nu putea să-și lămurească dintr-odată toate sentimentele pe care le încerca și, silindu-se să-și liniștească duhul Ei tulburat, tăcea și numai prin expresia înfățișării din afară își arăta starea sufletului Ei. „Să fie oare cu putință ca Eu, singură din toate femeile (așa o înfățișează sfântul Andrei Criteanul pe Preasfânta Fecioară meditând la cuvintele Arhanghelului) să dau naturii o lege nouă și să pot aduce un rod fără de bărbat? Cine mi-a adus o asemenea veste și de unde a venit el? Să-l iau oare pe acest vestitor drept om? Dar el nu are trup și înfățișarea lui mi-e demult cunoscută. Oare să-l numesc înger? Dar el îmi vestește ca om!.. Nu, eu nu înțeleg ceea ce văd și sunt nedumerită de ceea ce aud”.

Cu un cutremur plin de evlavie se uita cerescul vestitor la tulburarea Preacuratei Fecioare. Vrând s-O liniștească mai repede și s-O încredințeze de adevărul salutării sale, Arhanghelul îi vorbea că Ea cu adâncă Ei smerită cugetare a dobândit cel mai mare de la Dumnezeu, care îi aparține numai Ei, să fie Maica Fiului lui Dumnezeu. „Nu te teme, Marie! Căci Tu ai dobândit dar de la Dumnezeu”. „N-am venit să Te înșel; nu șarpele cel viclean vorbește cu Tine și nu un vestitor pământesc stă în fața Ta! Îți aduc o veste bună din cer, - și, pe deasupra, nu o veste simplă, ci o veste bună plină de bucurie. „Nu te teme”!

Această veste nu vine în zadar; ea nu-ți prevestește tristețe” Ți-am spus: „Domnul este cu Tine”, adică Domnul dătătorul tuturor bucuriilor și Mântuitorul lumii întregi, Domnul legii, însă Părintele harului și izvorul adevărului. Eu te-am numit plină de dar ca prin aceasta să exprim plinătatea bucuriei pe care o ascunde în tine taina. „Nu te teme, Marie! Căci ai dobândit har înaintea lui Dumnezeu”, harul pe care nu l-a primit Saara, nu l-a încercat Rebeca, nu l-a cunoscut Rahila, nu s-a învrednicit nici slăvita Ana (mama lui Samuil), nici rivala ei Fenana; pentru că deși ele fiind fără copii au devenit mame, însă mame de oameni, în timp ce Tu vei fi Mama Fiului lui Dumnezeu însuși”.

Pentru o mai mare încredințare a Preacuratei Fecioare, Arhanghelul i-a vestit taina întrupării lui Dumnezeu cu aceleași cuvinte cu care i-a prezis, cu șapte sute de ani înainte, această întâmplare proorocul Isaia: „iată vei lua în pânțe, și vei naște fiu, și-i vei pune numele lui Iisus”. Mărețul nume Emanuil, întrebuițat în acest caz de Proroc, înseamnă după traducere din evreiește: „cu noi este Dumnezeu” și exprimă marea taină a unirii celor două firi – Dumnezeiască și omenească într-o singură persoană a Dumnezeu-omului; în timp ce prea dulcele nume Iisus, rostit de Arhanghel, arată lucrarea Domnului, care mântuiește neamul omenesc de la veșnica moarte și din robia diavolului. „Acesta va fi mare și fiul Celui prea înalt se va chema și Domnul Dumnezeu îi va da lui tronul părintelui său David. Și va împărăți peste casa lui Iacob în veci și împărăția lui nu va avea sfârșit”. Lămurind aceste cuvinte însușirile celui ce urma să se nască, Arhanghelul a exprimat prin ele că acest „mare”, care va primi de la Fecioara trup omenesc, este „Domnul” în toată măreția Sa, și de aceea se va numi „Fiul Celui Preaînalt”, al lui Dumnezeu Tatăl ceresc! Dar întrucât Preacurata Maria se trăgea din neamul lui David, atunci și Cel născut din Ea, ca urmaș al lui David după trup, va fi urmașul tronului său împărătesc. Numai că această nouă împărăție nu va fi pământească și trecătoare, ci duhovnicească și veșnică, a cărei preînchipuire a slujit în Israil slăvita împărăție a lui David! Domnul va împărăți „peste casa lui David în veci”, adică în Biserica Sa, pentru că El va fi Capul și Conducătorul tuturor celor ce cred în numele Lui și năzuiesc spre împărăția slavei cerești.

Preasfânta Fecioară, luând aminte la minunatele cuvinte ale Arhanghelului, chibzuia toate cele auzite cu posibilitatea de a-și păstra făgăduința dată cu privire la fecioria neprihănită: oare este cu putință, cugeta Ea, ca această făgăduință, adusă lui Dumnezeu cu toată osârdia și bunăvoința, să fie respinsă de El, și ca sufletul Ei, care nici cu gândul nu s-a făcut părtaș păcatului, să tolereze ceva ce nu este de acord cu dragostea Divină? – iar fără aceasta i se părea Ei că e cu neputință să se facă Mamă.

Strămoașa Eva nu propunea asemenea întrebări nici sieși, nici șarpelui! Nu se întreba, de pildă, pe sine: se poate oare ca Preabunul Dumnezeu – după cum

clevetea ispititorul – să-i oprească pe oameni de la un lucru care îi poate ajuta să se desăvârșească? Și oare e posibil numai dintr-o simplă gustare din rodul oprit să devină asemenea cu Dumnezeu? Fără să vorbească împotriva clevetitorului, fără cea mai mică îndoială, ea s-a uitat cu o lacomă luare aminte la rodul oprit, și această privire a aprins într-însa dorința pierzătoare, care i-a înfățișat pomul oprit, înaintea ochilor ei încețoșați, ca pe cel mai bun pom din toți câți se găsesc în grădina raiului. Ea a rupt rodul, și a gustat într-însul, ca să spun așa, păcatul și moartea pentru toată omenirea!

Cu totul altfel a procedat Femeia, cu a cărei seminție era sortit să se zdrobească capul ispititorului șarpe! Cu demnitatea curăției feciorelnice Ea l-a întâmpinat pe bine vestitorul ceresc; cu înțelepciune cumpănea fiecare cuvânt rostit de el și cu mărinimia duhului intra în luptă cu el, pe când încă nu pătrunsese toată adâncimea tainei! „Tu îmi făgăduiești – așa tâlcuiește sfântul Andrei Criteanul răspunsul Fecioarei pe care l-a dat Arhanghelului – ceva ciudat, și-mi vestești ceea ce covârșește firea! Eu nu sunt măritată, - Eu m-am logodit, dar nu m-am unit cu mirele prin căsătorie; și cu toate că am bărbat după rânduiala logodnei, dar nu am bărbat după făgăduința fecioriei; îl cunosc pe Iosif, ca pe logodnic, îl recunosc ca pe un apărător, dar nu ca pe un bărbat”. Făgăduința fecioriei mele este îngăduită de el, și pe cât eu însămi nu doresc să calc această făgăduință, în aceiași măsură însăși legea poruncește să se împlinească toate cele făgăduite lui Dumnezeu. „Domnul nu-și calcă legile Sale, - dar cum se va săvârși această minune: că și făgăduința fecioriei se va păzi, și legea se va împlini, și fiul se va naște”? „Cum va fi aceasta de vreme ce eu nu știu de bărbat”? „Nu cumva natura mă va face numai pe mine singură mamă fără să fiu căsătorită și fără să cunosc bărbat? Nu cumva eu singură, contrar legilor naturii, voi arăta un nou chip al nașteri”?

Dar Arhanghelul după părerea sfântului Andrei Criteanul – parcă ar fi răspuns astfel la îndoiala Fecioarei pline de dar: „Pentru ce Tu, Preafericito, vestești toate acestea? Pentru ce rostești astfel de cuvinte? Eu am venit din cer să-ți vestesc un nou chip de zămislire, căci cel ce vorbește cu Tine nu este un fiu al pământului, în persoana mea. Eu am spus: Domnul este cu Tine; iar Tu vorbești cu îndoială: cum va fi aceasta cu mine? Eu îți vestesc pe Acela Care a fost mai înainte de venirea mea, iar Tu îmi vorbești de bărbat, de naștere pământească și mă întrebi: cum va fi aceasta cu Mine? Cum va fi aceasta cu Tine? - Gândește-Te cum a înflorit toiagul? Cum piatra a izvorât apă, și de unde s-a umplut piatra de apă? Cum au cuprins flăcările focului rugul, fără să-l ardă? Dacă crezi în aceste întâmplări, atunci și crezi și spuselor mele. Pricinuitoarea minunilor, atât al celor despre care povestește Moise, cât și a celor pe care ți le binevestesc, e unul și același. Tu îl vei hrăni pe Pruncul zămislit în pântecul Tău într-un oarecare chip deosebit și peste fire, cu totul altfel decât Elisabeta, sau Ana, mama Ta. Tu îl vei

naște pe fiu fără bărbat. Dacă vrei să cunoști însuși chipul întâmplării, atunci îți voi explica și acest lucru. „Duhul Sfânt se va pogori peste Tine și puterea Celui Prea Înalt Te va umbri”. Zămisirea se va săvârși nu în chip natural, ci în chip supranatural – prin pogorârea Sfântului Duh, Care într-un chip nepătruns de mintea omenească Te va face Mamă. „Pentru aceasta și sfântul care se va naște din Tine Fiul lui Dumnezeu se va chema”. El nu va fi asemenea oamenilor obișnuiți, „care sunt zămisiți într-o fărâdelegi și născuți în păcate”, ci va fi curat și neatins de păcat. „Acel Copil, născut mai înainte de veci, Care din Duhul Sfânt s-a înfiripat, prin Sfântul Părinte, în chip nepătruns de minte, va fi cu adevărat sfânt și Fiul Celui Preaînalt se va chema, ca unul ce este Cuvântul grăit din veșnicie de Cel Preaînalt.”

Descoperind în bunăvestirea Sa cea mai înaltă taină a unirii naturii Divine și omenești în persoana Dumnezeuomului, - taină, nepătrunsă de mințile cele mai înalte, - Arhanghelul, pentru a O convinge cu desăvârșire pe Preasfânta Fecioară de adevărul cuvintelor sale, a arătat exemplul Elisabetei, care a înfăptuit planul economiei Dumnezeiești: „Și iată Elisabeta, rudenia ta, a zămislit și ea fecior la bătrânețe, și luna aceasta este luna a șasea, pentru ea, cea zisă stearpă. Că la Dumnezeu nimic nu este cu neputință”! Pentru oameni pare cu neputință ca Fecioara neispățită de bărbat să nască și ca cea neroditoare și bătrână să zămislească; dar la Atotputernicul Creatorul este cu putință, căci dacă, după voia Lui, a zămislit și bătrâna cea stearpă, vei zămisli și Tu, care nu știi de bărbat. „căci unde voiește Dumnezeu se biruiește rânduiala firii”!

Preasfânta Fecioară, ascultând cuvintele Arhanghelului și luminându-se de lumina Duhului Sfânt, s-a bucurat de adevărul bunevestiri. Înfațișarea și demnitatea Îngerului s-au descoperit acum în fața Ei spulberându-i orice îndoială; prezicerea lui era hotărâtoare și Ea s-a încredințat că aude voia lui Dumnezeu! Preacuratul Ei suflet, pătruns de cea mai mare evlavie față de Creatorul Său și mereu preocupat de împlinirea exactă și indiscutabilă a voii Lui, acum mai mult ca oricând altădată, își dădea seama de infinita distanță de la Creatură la Creator și de nimicnicia desăvârșirilor și vredniciilor omenești în comparație cu sfințenia lui Dumnezeu. Pururi Fecioara i-a răspuns Arhanghelului: „Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău”. Aceste cuvinte smerite, aplecând cerurile, au coborât pe pământ Cuvântul Cel mai înainte de veci! Acest liniștit și ascultător „fie” a devenit ca un cuvânt creator: „Cuvântul trup s-a făcut”.

Odinioară dreapta Saara a primit cu multă fâstâceală vestea privitoare la nașterea lui Isaac, cu toate că această naștere, neobișnuită la anii ei, nu prezenta încă nimic supranatural; și totuși, la o asemenea veste privitoare la nașterea Înainte Mergătorului Domnului, dreptul Zaharia a cerut un semn pentru încredințare, dar cu cât mai presus de acești drepti s-a dovedit a fi Fecioara Maria cea plină de dar?! Însuși binevestitorul Arhanghel ca și cum ar fi bănuț

posibilitatea îndoielilor și clătinărilor în ale credinței; altminteri el n-ar fi adus exemple spre întărirea cuvintelor sale. Dar Preacurata Fecioară era mai presus de orice bănuială, căci credința Ei era tare și neclătinată; Ea era convinsă de adevărul făgăduințelor lui Dumnezeu, după cum o mărturisește aceasta rudenia ei Elisabeta.

Împlinind porunca lui Dumnezeu, Arhanghelul „a plecat de la Ea”, adică s-a întors din nou în împărăția luminii.

Astfel s-a săvârșit tainica întrupare a lui Dumnezeu Cuvântul; astfel Fecioara a devenit Mamă și Mama a rămas Fecioară. Semnificativă este cântarea sfintei Biserici, când proslăvește această mare întâmplare: „Astăzi este începătura mântuirii noastre și arătarea tainei celei din veac, căci Fiul lui Dumnezeu Fiul Fecioarei se face, iar Gavriil harul îi binevestește. Cu aceștia și noi Născătoare de Dumnezeu să-i strigăm: bucură-te, Cea plină de dar, Domnul este cu Tine”!

Fericitul Ieronim mărturisește că în Nazaret, exact în locul în care Arhanghelul a binevestit Fecioarei Maria zămisirea Mântuitorului, s-a construit, în veacul al IV-lea, o biserică în amintirea Bunei Vestiri. În vremea de acum pe locul Bunei Vestiri se află o mănăstire latină, înconjurată de un zid înalt, în timp ce însuși Nazaretul nu este apărat cu nimic, și numai numele Mariei îl păzește în mijlocul valurilor de popoare. Biserica din Nazaret este foarte frumoasă și chiar admirabilă. Marmura îi îmbracă pereții și pardoseala; altarul principal se ridică la 17 trepte, iar deasupra prestolului domnește icoana Bunei Vestiri de sus peste toată biserica. Tocmai sub această măreție care constituie rodul osârdiei creștinești, se tănuiește prima locuință modestă a Maicii lui Dumnezeu. Asemenea altor locuințe, sărace din Nazaret, care mai există până astăzi, această locuință a Preasfintei Fecioare se învecinează cu terasa unei stânci în care a fost săpată o peșteră, ce se compunea din trei odăi mici. Acum credincioșii coboară acolo, pe partea stângă a altarului, pe câteva trepte largi lucrate din marmură albă. Sub bolta acestui sanctuar este așezat un prestol catolic, iar placa de marmură sunt înșiruite câteva candelabre bogate, care ard neîncetat și care luminează sfânta dușumea, stropită cu miresme și înfrumusețată cu inscripția: „Hic Verbum caro fuit” – „Aici Cuvântul trup S-a făcut”! Pe prestol și sub el se află câteva vase de cristal cu crini albi, simbolul cereștii curății, proslăvită de însuși Mântuitorul. Icoana de deasupra prestolului este de asemenea împodobită, ca și cea din altarul principal. La intrarea în această sfințită peșteră, în partea dreaptă, este construit un prestol în numele sfintei Ana, mama Preacuratei Fecioare; iar mergând mai departe, pe partea stângă, atrag atenția două coloane de marmură, așezate de sfânta Elena exact pe locurile unde a stat binevestitorul Arhanghel și unde se afla,

în momentul apariției, Maica lui Dumnezeu. Partea de mijloc din a doua coloană este tăiată și nu mai există. Potrivit tradiției, păgânii, care au săvârșit furtul de cele sfinte, se gândeau că o să găsească în această coloană o comoară și de aceea au îndrăznit s-o mutilizeze așa de rău. Dar un lucru neobișnuit este că, după distrugerea părții din mijloc a coloanei, partea ei de sus, ușor întărită în bolta peșterii, se ține până acum nemișcată de boltă, în ciuda enormei sale greutate.

În partea dreaptă de la prestol, pe două trepte se intră în cealaltă parte a peșterii, unde este construit un prestol în numele sfântului Iosif. Localnici povestesc că Apostolii înșiși au sfințit toate aceste locuri pentru slujbele sfinte. În a doua parte a peșterii din biserica subterană a Bunevestiri, în dosul adăpostului Preacuratei Fecioare, în mijloc se află o ușă care duce, pe o scară cu vreo 15 trepte, în a treia peșteră mare, unde în afară de o încăpere destul de largă, se mai află încă două nișe laterale; unul dintre ele, după cum e lesne de ghicit, servește drept un modest cămin – se află și o deschizătură pentru ieșirea fumului – iar celălalt avea destinația de a păstra proviziile casnice. Două din aceste despărțituri ce se află în acest sfânt adăpost au fost lăsate cu înfățișarea de la început. În dosul altarului principal, construit deasupra tuturor acestor peșteri, se află o odaie imensă, iar pe ambele laturi din partea din față, înfrumusețată cu o mare și splendidă icoană a Bunevestiri, jos sunt amenajate două intrânduri, - una în numele dreptului Iosif și alta în cinstea Nașterii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. De partea dreaptă a bisericii mai există o cameră destul de mare, plină de veșminte preoțești.

În afară de aceasta, în Nazaret mai este o biserică arabă ortodoxă, care se află tocmai la capătul orașului, lângă drumul de ieșire pe calea ce duce spre muntele Taborului; ea este construită cu stăruința și ajutorul țărilor ruși peste dărâmăturile bisericii, înălțată aici încă de sfânta Elena. Acolo, chiar lângă biserică, există o fântână adâncă, din care Preabinecuvântata Fecioară Maria a sos apă și lângă care, cum se spune, a fost casa sfintei familii după ce s-a întors din Egipt. Tradițiile localnicilor nu se potrivesc între ele cu privire la locul Bunevestiri, indicându-l uneori acolo unde e biserica latină, iar alte ori unde e această biserică, și se împacă doar în presupunerea probabilă a celei mai vechi tradiții că au fost două bunevestiri: una pregătitoare la fântână, iar alta definitivă – în însăși odaia Preacuratei Fecioare. Această tradiție se ține tare și cu evlavie în mijlocul localnicilor și se transmite de preferință pelerinilor. În această biserică cu trei altare, în intrândul din stânga cu numele Bunevestiri, separat de principalele linii ale bisericii care înclină considerabil printr-o galerie, pelerinii ajung la fântâna, care se află sub altar. Apa acestei fântâni, proaspătă și limpede, are, potrivit convingerii absolute a celor ce o scot, o putere miraculoasă și dătătoare de viață. Pelerinii, care se află în intrând, o dobândesc prin mijlocirea unui vas mic, ce se lasă în jos cu o sfoară, printr-o deschizătură din pardoseala de

marmură, în fântână; dar fiecare dintre cei curioși poate coborî, deși cu anevoie, până la izvor printr-o ușă specială, care se află în colțul intrândului însuși. Acolo se poate vedea că fântâna, prin mijlocirea unui mic canal, comunică cu izvorul, ce curge prin niște maluri înguste și destul de abrupte sub biserică, în toată lărgimea ei. Mai departe, dincolo de ograda bisericii, izvorul iese printr-o mică conductă din care slobozindu-se în bazin, se face un bun comun pentru toți locuitorii Nazaretului. Dar, de data aceasta, una este puterea acestei ape în bazin și alta în fântână, căci aici ea este ca orice apă curată de izvor, dar acolo ea este ca un sfânt izvor de tămăduiri! Femeile și fetele arabe vin în număr mare să scoată apa dătătoare de tămăduiri. Maica Domnului se uită cu dragoste la locul unde a locuit odinioară pe pământ și îi binecuvintează cu har neîmpuținat pe cei ce cu credință aleargă acolo. În ziua de Bunavestire aici se săvârșește în mod solemn liturghia și se adună un număr enorm de pelerini, localnici și din împrejurimi, dimpreună cu închinători din toată lumea.

Dealtfel – după părerea unor învățați – locurile bisericilor latine și arabo-grecești au o însemnătate cu desăvârșire diferită. Iată ce spune un scriitor despre Nazaret: „orașul Nazaret este întemeiat pe munte și, asemenea Capernaumului, nu este înconjurat de ziduri, dar în el se cuprind clădiri mari de piatră și acolo se află două biserici mari: una în mijlocul orașului, zidită pe două bolți sau peșteri, unde odinioară se afla casa, în care a crescut Mântuitorul nostru; partea de jos a acestei biserici cuprinde un izvor limpede, unde toți locuitorii vin după apă, care se ridică prin mijlocirea unei pompe de asemenea și în biserica de sus. Cealaltă biserică din Nazaret este zidită pe locul unde a fost casa în care Arhanghelul a binecuvântat-O pe Preasfânta Maria”. Din această mărturie urmează că biserica greco-arabă este întemeiată pe locul unde a crescut Mântuitorul nostru, iar cea latină este înălțată acolo unde Arhanghelul a binevestit.

În vremea de acum Nazaretul este o localitate mică, numită de arabi Nazira; ea numără aproximativ 300 de case zidite din piatră cu acoperișuri plate și aproximativ 3000 de locuitori – greci, catolici, maroniți și mahomedani. Denumirea evreiască a orașului indică ori mica lui însemnătate ori împrejurimile lui acoperite cu tufișuri. Toți pelerinii apreciază în unanimitate că poziția lui este pe cât de frumoasă pe atât de riguros sugestivă, căci de pe vârful muntelui de care s-a alipit se deschide marea panoramă a văii Ezdrelon și muntele Tabor, precum și munții Ghilboa, Carmel, Hermon și, pe planul din spate, Marea Mediterană.

Orice pelerin-creștin, care vizitează sfintele locuri ale Palestinei, trebuie să se apropie cu un simțământ de evlavie de acest oraș, care până la nașterea lui Hristos era atât de puțin însemnat, dar care în Noul Testament este înscris cu trăsături de neșters. În Nazaret au trăit sfinții Dumnezeuieștii Părinți Ioachim și Ana; aici a sălășluit Preasfânta Fecioară în casa lui Iosif; aici s-a petrecut marele eveniment al Bunevestiri privitor la venirea în lume a Mântuitorului; aici

Domnul Iisus Hristos și-a trăit primii treizeci de ani din viața s-a pământească, așa încât acesta era un fel de oraș natal, de la care i s-a tras chiar Mântuitorului însuși denumirea de Nazarinean, iar urmașii Lui până în ziua de astăzi se numesc „Nazorei”

„Mărește suflete al meu pe Domnul, și s-a bucurat duhul meu de Dumnezeu, Mântuitorul meu”.

Cântarea Născătoarei de Dumnezeu
Luca I, 46-47.

Impresia bunevestiri a fost atât de puternică, adevărul tuturor celor văzute și auzite acum era atât de limpede și simțită, atât de măreață și plină de har, încât Preasfânta Fecioară s-a închinat cu desăvârșire în fața atotputerniciei Celui Preaînalt. La început, tăinuindu-și în adâncul inimii Sale smerite tot ce s-a săvârșit cu Ea, curând după aceasta Fecioara, după înclinarea firească a tuturor sufletelor generoase, nu putea să nu-și împartă bucuria de care era plină cu cineva din apropiații Ei, și cu atât mai mult că această bucurie era nu numai un bun al Ei, ci al întregii lumi. Când Arhanghelul i-a amintit despre neașteptata zămislire și sarcină pe care iubita Ei rudă Elisabeta o purta de câteva luni, precum și despre minunata amuțire întâmplată în templu cu bărbatul ei Zaharia, toate acestea au deșteptat în Cea plină de dar o atât de puternică participare la bucuria ei încât Preasfânta Fecioară, mișcată de o fierbinte dragoste de rudă, iar mai vârtos din îndemnul Duhului lui Dumnezeu, s-a hotărât să se întâlnească negreșit cu sfânta Ei rudă. Se înțelege că Preacurata voia nu numai să-i comunice bucuria Ei, ci să ia parte și la bucuria Elisabetei, iar din povestirile ei despre minunatele lucrări Dumnezeiești să scoată pentru Sine informații folositoare și trebuitoare. În felul acesta Ea s-a hotărât să se ducă în latura muntoasă a Iudei, în orașul levit Iutu (sau Ietu), unde trăiau Zaharia și Elisabeta. Preasfânta Fecioară a întreprins această cale destul de lungă singură, fără îndoială pentru că voia să păstreze taina ce i s-a încredințat prin iconomia lui Dumnezeu. Domnul, în înțeleptele Sale scopuri, pregătea în această întâlnire, atât pentru Preasfânta Fecioară cât și pentru Elisabeta, un eveniment nou extraordinar.

Curând în fața Preacuratei Fecioare s-a arătat de departe orașul Iutu, care era risipit pe povârnișul inferior al munților Iudeii și care se îneca în luxuriantele livezi pline de verdeață; mai departe spre apusul muntelui, se vedea sclipind izvorul Nafto, și pe malul lui s-au arătat zidurile ogrăzii care înconjoară casele preoților de rând, iar în cele din urmă, în apropierea izvorului și drumului, se

desena casa lui Zaharia și a Elisabetei, în fața căreia se înălța un mare platan, care își răsفira curtenitor umbroasele ramuri.

Preasfânta Fecioară s-a apropiat de țința călătoriei Sale și începu s-o salute pe rudenia Sa. Elisabeta, auzind glasul Mariei, a răspuns cu evlavie cuvintele ei de salut, nu numai ca unei iubite și bune rudenii, ci și ca unei pline de dar Maici A Domnului, care a cinstit-o cu milostivire cu cercetarea Ei și, în avântul unui simțământ de extaz, a rostit nu niște simple cuvinte de salut între rudenii, ci o cuvântare solemnă și inspirată, plină de un sens profund. Ea a exclamat: „Binecuvântată ești Tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelui Tău. Și de unde mie aceasta ca să vină la mine Maica Domnului meu? Că iată, cum ajunse la urechile mele glasul urării Tale, pruncul a săltat de bucurie, în sânul meu. Și fericită este care a crezut că vor fi împlinite întocmai cele spuse Ei de la Domnul”! Aceste cuvinte puteau s-O uimească pe Cea plină de dar, care ascundea în Sine taina Bunevestiri, și au obligat-O să se îndoiască de pricina ??????(pagina 88 rând 15) și însemnătatea lor: Ea se grăbea spre iubita Ei rudenie, dorind cu toată sinceritatea să se informeze despre situația acestei perechi care îi era atât de scumpă: demult și chiar în absența lor inima ????? Ei îi saluta pe dreptii soți, pregătindu-le o felicitare personală cu un semn plin de har asupra lor din partea milostivirii lui Dumnezeu; și dintr-odată, în locul unor cuvinte și convorbiri sincere și de la suflet la suflet, atât de obișnuite în obiceiurile Elisabetei, - iată acum o întâlnire plină de evlavie, cu astfel de proorocii cu cuvinte care, vădit lucru, izvorau dintr-o inspirație de sus! Unde să căutăm cauza tuturor acestora? Cauza o găsim în însăși venirea Maicii Domnului. Intrând în curtea unde era casa rudeniei Sale și rostind doar câteva cuvinte, Ea – prin prezența Celui ce este – a și împlinit prin harul Sfântului Duh și oarecum a sfințit și această casă și pe cei ce locuiesc într-însa! Tocmai acest har al Duhului Sfânt a și inspirat-o pe dreapta Elisabeta să rostească cuvinte atât de minunate. Lămuririle ei de mai departe au arătat că puterea acestui har a influențat în primul rând asupra pruncului ei, care – nevăzând încă cu ochii trupești nici un obiect – a cunoscut și a simțit apropierea Preacuratei Fecioare, care îl purta pe Domnul și cu săltările Lui de bucurie a făcut-o pe mama lui să-și dea seama de înalta vrednicie a Vizitatoarei Celei pline de dar. După cum, atunci când răsare soarele cel ce tuturor le dă viață, tot ce este capabil de ????? viață întâmpină și salută splendidul luminător, tot astfel și aici, odată cu ivirea „Soarelui” duhovnicesc, cu „Răsăritul cel dă??? sus, i se cuvenea pruncului, care – potrivit prezicerii – trebuia „să se umple de Duhul Sfânt încă din pântecelul mamei” și să fie, în întunericul lumii, Înainte Mergătorul acestei lumini, - să simtă el cel dintâi puterea Lui de viață, el cel dintâi să-L salute și, cu săltările lui pline de bucurie, să înceapă oarecum marea sa slujire, arătând lumii pe Mântuitorul care vine!

Numai cât s-a atins glasul salutării tale de auzul meu – astfel i-ar fi spus Elisabeta Preasfintei Fecioare – am simțit că pruncul a săltat cu bucurie în mine; înțeleptită cu această simțire și, în același timp, luminată de sus, eu am văzut vrednicia Ta și nimicnicia mea în fața Ta, care ești mărită până la fericire cu cinstea de a-L purta pe Cuvântul Cel mai înainte de veci al Tatălui ceresc! Ne găsim în mine nimic cu ce-aș fi putut merita cinstea vizitei Tale, eu cinstesc cu evlavie măreția și smerenia Ta, pentru că Tu, Cea aleasă de Dumnezeu, vii către o roabă pământească, ce i s-ar fi convenit, ea cea dintâi, să-ți dea o vrednică închinăciune! „Și de unde mie aceasta să vină Maica Domnului meu la mine”? Acum mă uit la Tine nu ca la o rudă ce-mi ești, ci ca la Maica Domnului! Eu văd în Tine nu o simplă fiică a lui Ioachim și Ana, ci pe Fecioara Maria, mărită de Dumnezeu până la neatinsa înălțime de a fi Maica Mântuitorului lumii! Puteam eu oare să aștept vreodată o asemenea fericire? Puteam oare nădăjdui că va veni la mine Cea care poartă pe Cel ce poartă toate, și că eu prima dintre oameni voi saluta pe Maica lui Dumnezeu? „Binecuvântată ești Tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelui Tău”! Multe femei în Israil, cinstite cu nașterea de fii, vestite prin faptele lor bune, „care așteptau mângâierea lui Israil”, adică venirea lui Mesia celui făgăduit; dar Tu le-ai întrecut cu desăvârșire pe toate, pentru că tocmai prin Tine apare în lume Mântuitorul cel demult așteptat. „Și fericită este care a crezut că vor fi împlinite întocmai cele spuse ei de la Domnul”. Ție ți s-a vestit deja de la Domnul despre marea taină a întrupării Fiului lui Dumnezeu; cu adevărat fericită este credința Ta, pentru că toate se vor înfăptui așa cum ți s-a vestit”. Auzind în salutarea Elisabetei repetarea cuvintelor cu care a binevestit-O Arhanghelul, Preasfânta Fecioară s-a convins că toate acestea vin din inspirația Duhului Sfânt și înclină spre liniștirea și proslăvirea Ei. Cu acest prilej inima Ei curată s-a pătruns de acea putere cerească care învie toate, care dă putința ca într-o clipă să cuprinzi cu privirea tot trecutul și viitorul și, pricepând cauzele tainelor trecute și viitoare, să definești toată măreția semnificațiilor de acum. Toate proorociile, toate cuvintele rostite în diferite timpuri și de către diferite persoane, acum au devenit pentru Ea cu desăvârșire clare, și tot viitorul îndepărtat i s-a prezentat, în toate amănuntele, ca și cum s-ar înfăptui în ochii Ei. Simțămintele – unul mai profund decât altul, senzațiile – una mai bucuroasă decât alta, au răsărit în mintea și inima Ei și, umplându-le, au obligat-O să-și strice rânduiala iubitei Sale tăceri. Slava necuprinsă a Maicii lui Dumnezeu, în smerita concepție despre Sine; bucuria și umilința cu gândul la izbăvirea lui Israil și la descoperirea împărăției spirituale a lui Dumnezeu pe pământ; convingerea că sfânta taină a întrupării Fiului lui Dumnezeu prin însuși Duhul Sfânt este vestită Elisabetei, au umplut-o pe Cea plină de dar de o bucurie atât de inexplicabilă, încât din gura Ei s-au revărsat minunatele cuvinte ale unei proorocii inspirate.

Înălțându-și cuvintele ca pe o tămâie cu bun miros către Domnul, Preasfânta Fecioară a rostit: „Mărește sufletul meu pe Domnul, și s-a bucurat duhul meu de Dumnezeu, Mântuitorul meu, căci a căutat spre smerenia roabei sale. Că, iată, de acum mă vor ferici toate neamurile”! Prin aceste cuvinte, Preasfânta Fecioară îi atribuie numai lui Dumnezeu toată măreția, în care a înveșmântat-O sfânta Elisabeta, numindu-o binecuvântată între femei și Maica Domnului, îi atribuie numai Lui care este marele Ei binefăcător; recunoscând că este numai o unealtă pentru ivirea slavei Lui, Ea își scufundă bucuria Ei duhovnicească, în întregime, în izvorul plin de har al bucuriei și al mântuirii – în „Dumnezeu Mântuitorul Său”, care odinioară se arăta în fașa poporului ce tremura de spaimă din pricina tunetelor și a fulgerelor, și care acum se arată ca Dumnezeu „Mântuitor”, ce se întrupează pentru cruce și suferință, spre mântuirea lumii. Respingând ideea tuturor vredniciilor Sale, Ea mărturisește că Cel Prea Înalt „a căutat doar la smerenia roabei Sale”, adică la acea stare urgisită în care se găsea până acum, precum și la absența oricărei dorințe de înălțare de sine.

Mărturisind puterea lui Dumnezeu, care în chip negrăit i-a înălțat smerenia, Preacurata Fecioară străbate cu un ochi profetic toate timpurile până la sfârșitul lumii și vede în ele credincioșii care fac din Ea obiectul evlavioase lor cinstiri: „de acum mă vor ferici toate neamurile”! Recunoscând în adevărul întrupării atotputernicia lui Dumnezeu, care a făcut din Ea un chivot însuflețit al lui Dumnezeu, fiica lui Dumnezeu Tatăl, Mamă aleasă pentru Dumnezeu Fiul și, printr-o tainică umbră, Mireasă nenuntită Sfântului Duh, - Ea, cu aceeași smerenie adaugă: „Că mi-a făcut mie mărire Cel puternic și sfânt este numele Lui”!

Dar întrucât ceea ce se săvârșește cu Preasfânta Fecioară n-O privește numai pe Ea, ci și întregul Israil; pentru că în întruparea Mântuitorului se înfăptuiesc așteptările de veacuri ale tuturor bărbaților drepti din poporul lui Dumnezeu; de aceea și cuvântarea Preabinecuvântatei se generalizează, iar privirea Ei se întinde asupra întregului popor. Ea recunoaște că mila lui Dumnezeu se revarsă asupra tuturor celor ce se tem de Dumnezeu, asupra oamenilor evlavioși, cari nutresc în inimile lor frica de Dumnezeu: „Mila Lui din neam în neam peste cei ce se tem de El”. Această milă se trimite acum de sus nu numai asupra Ei, ci prin Ea – tuturor compatrioților vrednici.

Mila lui Dumnezeu care s-a descoperit pe pământ prin apariția Mântuitorului îi aduce Preasfintei Fecioare în minte tot șirul de veacuri trecute ale Vechiului Testament și Ea, insuflată de cunoștințele vechilor Scripturi, într-o cuvântare scurtă explică toată istoria poporului ales al lui Dumnezeu: „Făcut-a lucruri tari cu brațul lui; risipit-a pe cei mândri în cugetul inimii lor. Răsturnat-a pe cei puternici de pe tronuri și a înălțat pe cei smeriți. Pe cei flămânzi i-a umplut

de bunătați și a scos afară, deșerti, pe cei bogați”. Astfel brațul cel tare al Domnului apare ca un distrugător al gândurilor zămislite de vrăjmașii infernali împotriva poporului lui Dumnezeu, întorcând propriile lor arme împotriva lor înșiși și făcând din cursele lor mijloace pentru scopurile sale înțelepte și mântuitoare. Cu prilejul ieșirii israelitenilor din Egipt și cu ocazia introducerii lor în pământul făgăduinței, nu l-a doborât oare Domnul pe Faraon și pe împărații Canaanului și nu i-a ridicat oare pe urmașii lui Avraam dintr-o robie umilitoare, potrivit făgăduinței, „în sfîntenie împărătească și limbă sfîntă”? Tot astfel, de asemenea, și poporul Său care a flămânzit în pustie nu l-a umplut oare de toate bunătațile pămîntești? Și apoi nu l-a umilit oare pe Saul ce se semețise, dându-i lui David celui smerit coroana împărătească? Oare nu l-a lăsat pe Roboam, care se înălțase în fața tatălui său, numai cu două seminții? Oare nu l-a obligat pe Aman să se închine în fața lui Mardoheu pe care îl disprețuia și să sufere ceea ce pregătise el pentru Mardoheu? Oare n-a dat El spre batjocură asediatei Vetulii cadavrul lui Olofern, care batjocorea fără nici o milă pe nenorociții acestui oraș? Dar când poporul lui Dumnezeu, dovedindu-se nerecunoscător și nevrednic de fericirea ce Le-a dăruit, a fost pedepsit cu o grea robie și, trecând de sub stăpânirea unui biruitor în stăpânirea altuia, se deznădăjduise deja de ajutorul lui Dumnezeu; când se putea socoti că Domnul i-a părăsit de acum pe oamenii Săi, oare nu s-a dovedit deodată că El, punând hotar mîniei, l-a primit din nou pe Israil în sânul iubirii Sale părintești și prin aceasta a împlinit făgăduința dată lui Avraam și altor sfinți strămoși? – și l-a primit pe acest popor în așa fel cum nu-l primise încă??? (pag 91 rînd 2) niciodată, chiar în vremurile cele mai fericite, și anume – a intrat în cele mai strânse legături cu el prin primirea trupului și sîngelui din seminția lui Avraam! Stăpîniile puternice din lumea veche: Babilonul, Persia, Grecia păgână și Roma, ca un corp politic, asemănător idolului profetic, alcătuit din diferite metale, au căzut și s-au risipit ca pulberea din pricina loviturii pe care a primit-o din partea unei pietre netăiată de mână omenească: „iar piatra era Hristos”; și cu toate acestea, oare împărăția duhovnicească întemeiată de Domnul pe pămînt n-a umplut tot pămîntul ca o nouă împărăție? Cei mândri în cugetele lor, cei trufași întru puterea lor, n-au fost oare aruncați jos, în timp ce credincioșii smeriți n-au fost ridicați la înălțimea slavei ca niște fii ai lui Dumnezeu și n-au fost umpluți de tot felul de bunătați duhovnicești? Astfel este pogorămîntul lui Dumnezeu față de Israil, care pentru păcatele sale nu numai că n-a fost lepădat de Dumnezeu, ci în mod deosebit a fost învrednicit, în fața altor popoare, să-L vadă în mijlocul său pe Mesia, lucru pe care Preasfînta Fecioară îl atribuie numai milostivirii Domnului, care și-a adus aminte de cele făgăduite strămoșilor: Avraam, Isaac, Iacov și urmașilor lor. „A sprijinit pe Israil, robul său, și și-a adus aminte de îndurările sale, față de Avraam și de seminția lui în veacul veacului, după cum a vorbit către părinții noștri”.

Iată cu ce cuvinte neobișnuite și profund semnificative răspundea Maria cea plină de dar la salutul Elisabetei! După toate acestea ne putem închipui cât de sfinte, pline de învățătură și de evlavie, erau convorbirile acestor două femei alese de Dumnezeu cu care își petreceau vremea, cu ce fel de subiecte nepământești erau ocupate gândurile lor, cât de înflăcărare și de curate erau rugăciunile și meditațiile lor comune! Cugetând la cele de sus și comunicând una alteia cu o sinceră încredere experiențele lui Dumnezeu efectuate asupra lor, întrecându-le așteptările, ele proslăveau cu bucurie numele Domnului, care le-a mărit atât de mult. Câte taine ascunse fost-au transmise de către ele de la una la alta, taine încredințate numai sincerei lor prietenii; câte dorințe, griji, bucurii și nădejdi fost-au exprimate din adâncul inimii lor! Pătrunse de o sfântă încredere în viitorul măreț, ele se zideau una pe alta și, cugetând la binefacerile lui Dumnezeu, săvârșite asupra lor, ajungeau mereu la un singur sfârșit: proslăvirea lui Dumnezeu. Astfel Preacurata Fecioară, transmițându-i Elisabetei întâmplările legate de Bunavestire, putea să afle și de la ea despre cel ce s-au întâmplat cu Zaharia în templu și să vadă de mai înainte ceea ce era încă o taină nedelegate pentru toți, din pricina amuțirii preotului, să vadă adică cele mai apropiate raporturi față de Ea însăși.

Supunându-se în mod absolut mării sale slujiri și pătrunzând cele viitoare cu o privire profetică, sfintele femei au văzut cu bucurie împlinirea tainei de mântuire a lumii, prin mijlocirea binecuvântatelor roade ale sarcinii lor. „Ce va fi pruncul acesta”? se gândeau ele amândouă, - acel prunc care, umplându-se de Duhul Sfânt încă din pântecul mamei, îl salută pe Mesia cu săltările, neavând putința să-L salute cu cuvintele. Acest lucru dovedește în mod vădit că „mâna Domnului este cu el”; dar ce va fi el mai târziu? Se știe că cine este mare la început, acela va fi mare în decursul vremurilor; dar ce va fi acest prunc, când el este deja foarte mare, fiind mic? Și cum trebuie să fie Acela Care va fi mai presus decât acest mare? Dacă este așa de mare acesta care numai a început să ființeze, ce va fi oare Acela Care a fost nu numai înaintea celui zămislit, ci înaintea tatălui său, înaintea părinților Avraam, Isaac și Iacov, înaintea cerului și a pământului? Ce va fi Acela Care de la început a fost? Iar „La început a fost Cuvântul, și Cuvântul a fost la Dumnezeu, și Dumnezeu era Cuvântul. Toate printr-însul s-au făcut”! Mâna Domnului este în mod vădit cu acest prunc, mare încă în pântecul mamei; dar ce va fi însuși Hristos Fiul lui Dumnezeu? Dacă-i așa de mare vestitorul, ce va fi atunci judecătorul? Cu toate că și vestitorul și judecătorul sunt oameni și dacă în felul acesta se exprimă marele văzut, atunci cine va putea zugrăvi pe marele nevăzut? Căci „Cuvântul trup s-a făcut”, dar *Cuvântul* nu s-a prefăcut în trup, ci a devenit trup, primind ceea ce n-a fost și nepierzând ceea ce a fost”!

Și ce minunate coincidențe ale împrejurărilor, ce uimitoare identitate ale întâmplărilor harice cu privire la netrândăvirea celor două sfinte femei! Vine Arhanghelul Gavriil – dar nu către Elisabeta, ci către Zaharia, pentru că Zaharia va fi pricinuitoarea nașterii fiului. Același Gavriil vine și către Maria, dar nu către Iosif, adică vine la Cea Cuvântul va primi trup fără de bărbat. În bunavestirea sa Arhanghelul îi spune lui Zaharia: „nu te teme, Zaharie, căci rugăciunea ta a fost auzită”; tot el îi spune și Mariei: „nu te teme, Mariam; căci ai dobândit har înaintea lui Dumnezeu”. Arhanghelul îi făgăduiește un fiu lui Zaharia, îi făgăduiește un fiu și Mariei. Zaharia îi răspunde Arhanghelului: După ce voi cunoaște aceasta? Căci eu sunt bătrân și femeia mea este înaintată în vârstă”? „Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu cunosc bărbat? – spune Cea plină de dar, cu toate că potrivirea acestor cuvinte nici nu exprima identitatea inimilor; căci Zaharia nu credea făgăduinței, iar Preasfânta Fecioară numai cât întreba despre felul cum ar putea zămisli, neîndoindu-se deloc de Atotputernicia lui Dumnezeu. Zilele treceau repede una după alta; și trecură trei luni de la întâlnirea binecuvântată cu ruda Ei; Preasfânta Fecioară Maria s-a pregătit de drum și s-a înapoiat în orașul ei natal Nazaret.

A mai trecut câțeva vreme și semnele sfintei sarcini ale Preacuratei Fecioare au devenit vizibile pentru dreptul logodnic Iosif. Potrivit părerilor sfinților Părinți, Iosif la început nu știa nimic despre taina întrupării Mântuitorului lumii ce se săvârșea în fața lui. „El nu cunoștea – spune sfântul Proclu – taina ce se petrecea în Fecioara; nu cunoștea, adică, taina al cărei slujitor va fi; nu știa că din Fecioara cu care s-a logodit se va naște Hristos, Cel prezis de prooroci; nu știa că Proorocul prezis de Moise va proveni din această Copilă neispită de nuntă; nu-și închipuia că poate deveni templul lui Dumnezeu alcătuită din coapse curate și din piept curat; ascuns i-a fost faptul că al doilea Adam va prinde chip prin curatele mâini ale Domnului din nou dintr-un rai feciorelnic”... Ne putem închipui ce se putea petrece în sufletul curat al sfântului stareț în momentul când s-a convins că Maria a zămislit? Sfânta Biserică, exprimând starea lui sufletească, spune că în sufletul lui s-a ridicat „o furtună de gânduri pline de îndoială”! El se uita la Preasfânta Fecioară și nu-și credea ochilor; începea să se gândească și alunga gândul; primea tot ce vedea ca pe un vis, dar nici în vis nu se aștepta să vadă așa ceva. Neștiind nimic despre Bunavestire, bătrânul se adresa pământului și cerului pentru a i se dezlega îndoiala și n-o găsea nicăieri. Stăpânit de o teribilă tulburare duhovnicească, el trecea de la o idee la alta – și dintr-odată s-a oprit cu groază la posibilitatea unei meschine seducții, gândind că „e furată de nuntă” – cum observă sfânta Biserică. „Văzând-O Iosif pe Maria – spune același sfânt Părinte – și pe loc i s-a rănit inima; cum a văzut efectele zămislirii, îndată a socotit că taina curăției este

pierdută; văzând-O că a luat în pântece, a și căzut în cea mai mare tulburare, presupunând că Ea a fost sedusă”...

Pentru inima lui Iosif cea plină de iubire și de curăție, nimic nu putea să fie mai chinuitor decât această presupunere. „Cu ce obraz mă voi uita acum la Domnul meu? – exclama el în plânsul lui – cum mă voi ruga pentru această Copilă? Eu am primit-O din templul Domnului Fecioară și n-am păzit-O? Cine m-a prins pe mine cu vicleșug? Cine a făcut acest rău în casa mea și a pângărit Fecioara? Ore nu s-a repetat cu mine ceia ce s-a întâmplat cu Adam? Căci în ceasul când acela se ocupa cu slavoslovie a venit șarpele și, aflându-o pe Eva singură a înșelat-o.” „Dar cine se putea aștepta, se gândea bătrânul în continuare – potrivit lămuririlor sfântului Dimitrie Rostovschi – ca aceeași Copilă, care a fost crescută în templu cu atâta grijă, Care se distingea cu o smerenie atât de neobișnuită, cu o atât de mare evlavie și credincioșie față de voia lui Dumnezeu; care a făgăduit să trăiască toată viața în feciorie, în pofida îndemnurilor preoților de a se căsători și Care cu atâta nerăbdare aștepta împărăția lui Dumnezeu cea viitoare; cine se aștepta ca duhul Ei blând și liniștit, care atât de scump pentru Domnul și atât de mult prețuit și respectat de către toți cei ce O cunoșteau, - să fie la un moment dat victima unei ispite și a unei seducții? Și Ce pe Care toți O socoteau drept un model de viață trăită în frica lui Dumnezeu, să rămână însărcinată în chip nelegitim”? Ce să fac? Cui să mă adresez? De la cine să aflu adevărul? Ar fi potrivit oare s-O întreb pe Ea însăși și să-I cer lămuriri? Dar ce să întreb? Păcatul se vede. La ce bun s-O mai tulbur și s-O mai torturez cu întrebările, când și fără toate acestea Ea cred că suferă din pricina situației Sale? Dar oare nu greșesc eu? – se întreba din nou bătrânul – oare nu în zadar greșesc împotriva castității Sale? Dar oricât își verifica observațiile, vrând să se convingă de neadevărurile lor, cu toate acestea ele îl încredințau de una și aceeași realitate care, după părerea lui, era tristă. În clipa aceea un roi de gânduri negre și grele au pus stăpânire asupra lui, și o mâhnire – cu intensitatea deznădăjduirii – a pătruns adânc în inima lui curată. „Marie! – astfel exprimă sfânta Biserică sentimentele dreptului Iosif – ce înseamnă asta? Ce s-a întâmplat cu Tine? Mă uit și rămân nedumerit! Mă mir și mă îngrozesc! Ce fel de schimbare văd eu în Tine? Marie! În loc de cinste Tu mi-ai adus rușinea; în locul - bucuriei tristețea: în locul laudelor – mustrarea! Cum aș putea să sufăr reproșurile oamenilor? Eu Te-am primit neprihănită din templu, din mâinile preoților, dar ce văd eu acum”?

În același timp și Preasfânta Maria nu putea să nu-l observe pe sfântul Iosif, și cu cât îl urmărea mai des, cu cât se uita mai atentă asupra lui, cu atât mai limpede I se descoperea starea lui lăuntrică, căci îi era cunoscută bunătatea sfântului bătrân; dar Ea nu se hotăra să-i lămurească taina Buneivestiri fără o specială învoire din partea lui Dumnezeu. Câtă rușine i-au pricinuit porumbiței neprihănite aceste bănuieli! Cât de mult roșea fața Ei nevinovată! Cum bătea

inima Ei neprihănită! Și cu toate acestea Ea nu îndrăznește să divulge taina lui Dumnezeu! Ea putea să-i spună lui Iosif doar atât: „Pentru ce te necăjești și te frământă, văzându-mă pe mine însărcinată? Tu nu cunoști marea taină care se săvârșește în mine”...

„Dacă Eu însămi voi mărturisi despre mine – îi exprimă gândul sfântul Dimitrie Rostovschi – atunci voi apare înaintea ta plină de slavă deșartă; mai rabdă puțin și păstorii te vor înțelepți. Un singur lucru pot să-ți spun: viu este Domnul Dumnezeu meu, care mi-a păzit fecioria, căci eu nu cunosc păcatul! Iar ceea ce vezi la mine s-a făcut cu făgăduința și cu lucrarea lui Dumnezeu”. Cum însă Ea acum nu avea de la cine să ceară vreun sfat sau o mângâiere decât numai de la Dumnezeu, pentru lucrarea căruia atât Ea cât și Iosif sufereau, atunci – punându-și toată nădejdea în Domnul – Ea era ferm încredințată că Dumnezeu, în adâncul nesecat al înțelepciunii Sale, va găsi cel mai bun mijloc s-o scoată dintr-o asemenea anevoioasă situație. Tăcerea – pe măsura tăcerii Domnului însuși cu privire la Ea – i-a devenit o necesitate; și Ea tăcea.

Astfel a petrecut sfânta pereche un oarecare timp sub apăsarea unei grele încercări, împărțându-se parcă de suferințele viitoare ale Mântuitorului lumii. Și în acea vreme, când El creștea în sânul Maicii cu trupul, Preasfânta Fecioară creștea cu duhul, cumpănind măreții-le lăuntrice ale sufletului cu negrita înălțime a Maicii Domnului. Dar și în sufletul sfântului Iosif situația lui penibilă i-a servit drept pricină care i-a dat pe față – odată cu cinstea lui ireproșabilă – neobișnuita lui bunătate. El s-a luptat multă vreme cu sine însuși, multă vreme a cugetat cum să procedeze cu Maria. El avea, în primul rând, dreptul de a O demasca în public pe această Fecioară însărcinată, supunându-O rigorilor legii lui Moise, rânduite în asemenea cazuri; dar o asemenea cruzime era cu totul potrivnică obiceiului său blând, precum și respectului pe care, în ciuda bănuielilor lui, el căuta să-l nutrească față de Preasfânta Fecioară. Și în al doilea rând, el putea să nu dea nici o atenție întregii afaceri și pe viitor, și să continue să poarte numele de soț al Celei Care, după părerea lui, a fost furată de nuntă; dar ultimul fel de a lucra era potrivnic conștiinței lui, care se îndepărta cu totul de orice îngăduință a necurăției și de orice părtășie la nedreptate; și de aceea, a O lăsa pe Maria, ca și mai înainte, lângă sine și, prin aceasta, a înlătura de la Ea necinstea, Iosif recunoștea că nu e conform legii lui Dumnezeu și contrar conștiinței sale. După multe chibzuiiri și îndoieli, el – care era pe cât de bun și milostiv tot pe atât de drept și de curat – s-a hotărât s-O elibereze pe Preasfânta Fecioară, însă să-I dea carte de despărțire pe ascuns, în care să nu scrie pricinile divorțului, dar că legea îi dădea un drept deplin. „În acest caz Iosif a dat dovadă de o surprinzătoare înțelepciune – observă sfântul Ioan Gură de Aur – căci el n-o acuza și nici n-o mustra pe Fecioară, ci se gândea numai s-o slobozească”.

Astfel dreptul Iosif, necunoscând tainele întrupării Domnului, se tulbură, se tânguiește și născocește un mijloc mai delicat pentru a ieși din încurcătură, adică dorește să păstreze cinstea Fecioarei și, izbăvind-o de urmărirea legii, să-și satisfacă glasul conștiinței, care este atât de gingașă și sensibilă. „Dar această necunoaștere a tainei lui Dumnezeu – spune sfântul Proclu – nu poate fi considerată ca o vină a dreptului bărbat, căci el este nevinovat și din neștiință a suspectat dumnezeiasca zămislire. Dacă Dumnezeu mărturisește despre cineva că e om drept, ar mai putea fi învinuit acela de nehibzuință? Taina a fost atât de inaccesibilă pentru mintea omenească și nașterea tainică atât de uimitoare, încât însăși Preasfânta Fecioară, purtându-L pe Dumnezeu Cuvântul, s-a îndoit de cuvântul Arhanghelului; Ea în sinea Ei se bucura de Cel ce se întrupa, dar vorbea împotriva celui ce îi binevestea”.

Chibzuind mereu la întristătoarea măsură pe care se hotărâse s-o ia, sfântul bătrân s-a lăsat cuprins de somn, nădăjduind ca măcar în el să-și găsească liniștea simțurilor sale. Și iată ce s-a petrecut în somn, după spusele Evanghelistului: „Căcugetând el aceasta, iată îngerul Domnului i se arată în vis”, adică chiar în momentul când gândul de a O îndepărta în ascuns pe sfânta Logodnică prinsese rădăcini în sufletul bătrânului, Îngerul apăruse în vis și l-a liniștit. Înseamnă că Pronia dumnezeiască, deși ascundea din fața lui Iosif marea taină printr-o perdea de neînțelegere, în același timp însă îi urmărea toate mișcările sufletului său curat; și de îndată ce s-a ivit într-însul un gând, care nu era de acord cu prea înțeleptele țeluri ale lui Dumnezeu, - atunci Providența a dat la o parte în aceeași clipă această perdea și i-a luminat mintea alesului său. Îi apare în vis același vestitor al bucuriei care, dintre toate puterile cerești, era păstrătorul tainei lui Dumnezeu – Arhanghelul Gavriil, și îl liniștește. Sufletul bun și supus al lui Iosif – potrivit observației lui Ioan Gură de Aur – n-a mai avut nevoie ca Îngerul să apară în chip minunat aievea, pentru că exactitatea copleșitoare a visului de noapte cu împrejurările faptului însuși și descoperirea Arhanghelului cu privire la astfel de lucruri, care nu puteau să fie cunoscute nimănui dintre muritori, adică cu privire la gândurile tainice ce-i frământau sufletul lui Iosif, puteau să-l încredințeze cu prisosință, că cele auzite nu vin decât din glasul lui Dumnezeu și că porunca este cerească. „El nu-i spunea nimănui, ci numai se gândea în sufletul său – remarcă sfântul Ioan Gură de Aur – și iată când a auzit că Îngerul vorbește despre aceeași taină, o asemenea împrejurare i-a slujit drept semn neîndoios că Îngerul a venit să spună toate acestea potrivit poruncii lui Dumnezeu; pentru că tainele inimii numai lui Dumnezeu îi sunt cunoscute.

Îngerul îi spune: „Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria, femeia ta, că ce s-a zămislit într-însa este din Duhul Sfânt”. Aici chiar însăși denumirea de Iosif ca „fiu al lui David” nu este întrebuintată de Arhanghel fără un scop vădit, căci Iosif, un dulgher sărac și un îndepărtat urmaș al lui David, se numește

fiu, adică cel mai apropiat urmaș al întregii lui măreții, și în felul acesta într-o clipă se ridică pe înălțimea situației sale de acum, din care căzuse din cauza întunecatei bănuieli în legătură cu Preasfânta Fecioară. Prin aceste cuvinte Îngerul ca și cum i-ar fi vestit: „urmașule al lui David! Pentru ce te împrăștii cu sufletul atât de mult? De ce nu-ți reamintești slava veche și inalienabilă a case tale și de ce te tulburi de ceea ce ar trebui să te umple numai de bucurie? Cu toate că neamul strămoșului tău împărătesc este înjosit și tăiat până la rădăcină, dar oare nu dintr-însul trebuie să se răsară Împăratul slavei, Mântuitorul lumii? Și oare nu trebuia să se nască dintr-o Fecioară? „Nu te teme a lua pe Maria femeia ta”. Aici Îngerul O numește pe Preacurata Fecioară de-a dreptul „femeia lui Iosif”, pentru ca să nimicească bănuiala cu privire la căderea Ei și să întărească gândul că Ea este femeia *lui*, iar nu a altui bărbat, că Ea este nevinovată și că n-a aparținut niciodată altuia. „Ce înseamnă „a lua” – întreabă sfântul Ioan Gură de Aur – înseamnă a O ține în casă, întrucât el – cu gândul – i-a și dat drumul să plece. Această Fecioară pe care ai slobozit-O și care și s-a dat nu de către părinți, ci de Dumnezeu, s-O ții, pentru că nu ți s-a dat pentru căsătorie, ci pentru împreună viațuire”. Dezvoltând ultima idee, un alt sfânt Părinte observă: „Fecioara a fost logodită cu bărbat pentru ca și fecioria să se cinstească și căsătoria să nu se nimicească. Fecioria este aleasă cu desăvârșire, necesară pentru viață, când aceasta este închinată lui Dumnezeu: iar logodna, care este începutul căsătoriei, ca un lucru cu desăvârșire cerut de lege, a avut loc pentru ca oamenii să nu poată măcar să se gândească că Cel născut ar putea fi rodul fărădelegii”.

Continuându-și convorbirea cu Iosif în vis, Îngerul ca și cum i-ar fi spus: „nu te mai lăsa pradă gândurilor negre, nu te mai chinui, - cunoaște dar adevărul și bucură-te, căci ceea ce se va naște și ceea ce te-a tulburat atât de mult nu este de la om, ci de la Duhul Sfânt. „Ea va naște fiu, și vei chema numele lui: Iisus; căci el va mântui poporul său de păcate”. „Minunat cuvânt – exclamă sfântul Ioan Gură de Aur – care urcă mai sus de gândul omenesc și care depășește legile naturii”! „Da! – ca și cum ar fi grăit Îngerul către Iosif – femeia ta e după logodnă și Fecioara după făgăduință, pe care a rostit-o înaintea Domnului, va naște un Fiu de la Duhul Sfânt; și tu, deși nu ești tatăl Lui, însă vei avea cinstea, după dreptul părinților, să-i pui numele *Iisus*, care i se potrivește atât de bine, pentru că El va mântui întregul neam omenesc de păcat și de moarte veșnică”! Sfântul Ioan Gură de Aur, punând în gura Îngerului cuvintele ce se potrivesc cu acestea se exprimă astfel: „Cu toate că tu ești tată numai cu numele, iar Fecioara rămâne mai departe Fecioară, totuși eu îți dau ceea ce este propriu părintelui: tu îi vei pune numele Pruncului; cu toate că el nici nu-ți este fiu, dar tu te vei îngriji te el ca un tată”. „Acestea toate s-au făcut ca să se împlinească ceea ce s-a zis de Domnul prin proorocul care zice: Iată, fecioara va avea în pântece și va naște fiu, și vor chema numele lui: Emanuil, care se tâlmăcește: cu noi este Dumnezeu”. O

asemenea trimitere la proorocul Isaia din parte Îngerului – după părerea sfântului Ioan Gură de Aur – trebuia să servească drept un fir de ață pentru Iosif și în cazul dacă el n-ar fi memorizat toate amănuntele visului său de acum. „Îngerul i-l arată lui Iosif pe Isaia ca, în cazul când el ar uita cuvintele ce i s-au vestit acum, să și le poată reaminti, aducându-și aminte de cuvintele proorocului, cunoscute încă din vremea de demult. Pe de altă parte, o indicație spre o atât de veche profeție despre nașterea lui Mesia din Fecioară – după părerea aceluiași sfânt Părinte – l-ar fi putut mai ușor dispune pe Iosif către convingerea că Maria este fecioară” căci el a auzit de la prooroc un cuvânt privitor la un subiect cunoscut asupra căruia el însuși a meditat vreme îndelungată”. Pe deasupra, în cuvintele Îngerului nu se exprima nimic din cel ce ar fi putut trezi neapărat credința în sfântul Iosif, ci se cuprindea doar vestirea – contrară păreri lui – despre Preasfânta Fecioară, și în plus o vestire de așa fel al cărei adevăr încă nu se confirma prin nimic; iar ca urmare se putea presupune că, deșteptându-se, se va îndoi, ori va cere, spre confirmare, un semn oarecare. Dar nu s-a întâmplat nici una, nici alta. A se îndoi de cuvintele Îngerului, deși i-a vestit în vis, nu se potrivea cu inima curată a lui Iosif; a cere un semn care să-i poată confirma bunăvestirea el, de asemenea, nu avea nevoie, căci sufletul lui curat, prea plin de credință în Dumnezeu, a primit vestirea Îngerului ca pe un adevăr neîndoielnic, pentru care n-a avut nevoie de dovezi. Și de aceea el – după mărturia Evanghelistului – „deșteptându-se din somn, Iosif făcu așa precum i-a poruncit Îngerul Domnului, și luă la el pe femeia sa. Și n-a cunoscut-o pe ea până ce a născut pe fiul său cel întâi născut”, adică a primit-O din nou cu sufletul și cu inima plină de iubire, ca pe logodnica sa, și cu o profundă stimă, ca pe o Fecioară care îi aparține lui Dumnezeu; ca să-I slujească cu o teamă plină de evlavie, ca Maicii lui Dumnezeu și cu o ascultare fără de cârtire, ca Doamnei sale și ca Stăpânei lumii întregi.

În felul acesta, Fiul lui Dumnezeu, încă înainte de a se naște, a devenit subiectul unei întunecoase neîncrederi și a pășit pe calea suferinței și înjosirii, cale pe care El trebuia s-o urmeze până la capătul vieții lui pământești! Pentru sfinții slujitori ai acestei taine – pentru Maria și Iosif – încercarea prin care au trecut și-a dat, fără îndoială, marele și bunul său rod duhovnicesc: Preasfânta Fecioară a devenit acum în ochii lui Iosif din Logodnică – binecuvântata Maică a lui Dumnezeu Cuvântul; el însuși trebuia să se numească tatăl Lui! O slavă cât de măreață pentru amândoi ar fi putut să fie, pentru amândoi, și o mare primejdie pentru smerenia lor, pentru această adevărată temelie a tuturor faptelor bune; și iată că tocmai împotriva acestei primejdii de preamărire omenească, înțelepciunea dumnezeiască a socotit de trebuință să ridice o încercare pentru a-i întări în credință și bărbăție.

Drumul către orașul de sus al lui Iuda merge din Ierusalim peste dealuri pietroase, între Betleem și Iafa, pe lângă bazinul de apă din Ghihon, în direcția satului „abagiului”. După o cale de trei sferturi de ceas se începe urcușul spre prima creastă a munților Iudeii, care este acoperită de măslini și de vii; spre stânga, într-o vâlcea prelucrată, se vede satul lui Malhus, și aproape imediat se deschide valea roditoare a orașului de sus a Iudeii, unde acum este satul sfântului Ioan. Orașul Iuta sau Iette este așezat într-o largă vâlcea de munte, pe povârnișul inferior al munților, în mijlocul îmbelșugatelor livezi și poienilor cultivate. În sat este construită o biserică de toată frumusețea, după gustul europenilor, pe locul unde s-a născut Înaintemergătorul Domnului. Pictura tuturor icoanelor este foarte bună; marmura este risipită cu îmbelșugare pe pereți și pe jos. Această biserică a fost zidită în anul 1621 cu darurile catolicilor. Ea este împărțită în trei părți: altarul de mijloc este umbrat de o cupolă; de o parte și de cealaltă parte sunt două încăperi. Încăperea din stânga este întemeiată pe locul nașterii aceluia om mai presus de care nimeni din cei născuți de femei nu s-a ridicat. Locul nașterii Înaintemergătorului Domnului este tot atât de modest ca și locul nașterii Mântuitorului; acesta nu este decât o peșteră, dar nu subterană;?????(pag 100 rând 15) locul ar fi fost la nivelul altor case, dacă nu ar fi fost acoperit de estrada bisericii. Credincioșii coboară acolo șapte sau opt trepte de marmură prin spatele unui grătar aurit. Sub bolta peșterii, îmbrăcată în marmură și cu bogate țesături, este zidit un mare prestol, care este deschis dedesubt. Acolo, pe estradă, se vede un cerc de marmură, împodobit cu sculpturi, cu o inscripție latină: „Hic Praecursor Domini natus est)” (aici s-a născut Înaintemergătorul Domnului). Niște splendide basoreliefuri în marmură albă, care reprezintă toată viața lui Ioan Botezătorul, înfrumusețază pereții bisericii, pereții altarului. În jurul bisericii se află o mănăstire catolică, înconjurată de un zid, înăuntrul căruia se află două ogrăzi. În mănăstire se află aproximativ douăzeci de frați, iar satul este alcătuit din arabi musulmani, în număr de peste 500 locuitori, care nu-i privesc cu simpatie pe creștini și care nu sunt ospitalieri.

La ieșirea din sat se vede, la umbra smochinilor, un bazin de apă; el se numește izvorul Preasfintei Fecioare Maria. Se spune că Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, în timpul celor trei luni cât a stat la rudenia ei Elisabeta, venea aici ca să scoată apă; acesta este vechiul izvor Nafto, care este amintit în cartea lui Iisus Navi. Casa lui Zaharia și a Elisabetei se află pe povârnișul muntelui, învecinat cu acest izvor. „Ridicându-ne acolo – spune un pelerin rus – noi am ajuns repede la dărmăturile pictate ale acestui sfânt locaș, care este numit de arabi Ain-Carin. El se găsește pe un povârniș brusc. Intrând pe poartă, am văzut o curte, în mijlocul căreia creștea un bătrân platan rămuros; rădăcinile lui și baza

lui găunoasă sunt înconjurate de două trepte de piatră. În față, pe o platformă de piatră cu bolți, se înalță niște dărâmături considerabile. Resturile celor două ogive arată arhitectura gotică. Pereții clădirii de jos sunt formați din pietre uriașe; această clădire de jos aparține, cum se spune, casei lui Zaharia. Sub boltă este amenajat un prestol, unde se adună frații din mănăstirea sfântului Ioan, odată pe an, să slujească liturghia. Tradiția povestește că lângă această boltă și lângă aripa de piatră, a avut loc mișcătoarea întâlnire dintre Elisabeta și Preasfânta Născătoare de Dumnezeu; aici s-a revărsat din gura Elisabetei și a Maicii lui Dumnezeu solemnă convorbire inspirată de Dumnezeu, pe care ne-a transmis-o sfântul Evanghelist Luca”.

VIII

NAȘTEREA LUI HRISTOS

„Betleeme gătește-te ca să întâmpini pe Fecioara Maria și Maica lui Dumnezeu. Că iată, vine la tine aducând Prunc pe Hristos, Cel pururi fără de început, cu Tatăl și cu Duhul. Pe care vine să-l nască în peșteră și după naștere Fecioară iarăși se va arăta”.

Slujba 21 decembrie sedeaalna.

Până la venirea Fiului lui Dumnezeu cu trupul, toate coborârile lui Dumnezeu pe pământ nu erau decât o pregătire pentru cea mai desăvârșită și cea mai mare dintre coborâri. Domnul a coborât din rai după căderea omului, pentru a-i vesti judecata dreptății și, odată cu aceasta, judecata milostivirii și făgăduința despre viitoarea și biruitoarea „Sămânță a femeii”; a coborât în apele potopului, pentru nimicirea omenirii învechită în fărâdelegi și pentru renașterea Bisericii în mijlocul ei; a coborât pentru amestecarea limbilor, ca să separe Biserica Sa de împreuna cugetare a trușilor ziditori ai turnului Babel; a coborât în semnele și descoperirile făcute strămoșilor; a coborât în tunetele și fulgerele de pe Sinai; și toate acestea le-a făcut pentru a pregăti calea lui Hristos. „Legea – zice Apostolul – pedagog a fost întru Hristos”. „Acelea au fost manifestările lui – observă un sfânt Părinte – iar nu o petrecere împreună cu oamenii; iar aici se vestește petrecerea Lui cu oamenii, iar nu o simplă manifestare”.

Și în ce vreme Părintele ceresc a binevoit să trimită pe pământ pe Unul Născut Fiul Său? „În zilele cele mai de pe urmă”, - în vremea stăpânirii Cezarului păgân peste toată lumea, când neamul omenesc a coborât până la cea mai mare adâncime de nelegiuire și fărădelege, când păcatul s-a înmulțit și s-a răspândit pe toată fața pământului. Râuri de fărădelege se revărsau pe pământ și mândria își ridica până la cer capul ei; oamenii îi slujeau diavolului, uitându-L și părăsindu-L pe Creatorul său; peste tot se ridica fumul de la jertfele idolești și, se părea, însuși văzduhul se spurcase de fumul acestor jertfe. Surprinzătoare sunt trăsăturile prin care sfântul Apostol Pavel zugrăvește lumea înaintea venirii Domnului Iisus Hristos. Domnul parcă aștepta până se va umple măsura răutății, pentru ca prin intruparea Sa să tămăduiască toate aspectele ei în omenirea ce suferea.

În acea vreme, când lumea păgână, înnoirându-se în patimi rele, s-a convins prin proprie experiență de neputința ei de a se ridica din adâncul căderii morale, lui Israil, poporului ales de Dumnezeu, din vreme în vreme i se dădeau profeți și făgăduințe cu privire la Răscumpărătorul ce avea să vină. În aceste proorocii, printre altele, erau de mai înainte indicate vremea și locul venirii Lui. „Șaptezeci de săptămâni sunt hotărâte pentru poporul tău și pentru cetatea ta cea sfântă până fărădelegea ta va ajunge la culme – spune Arhanghelul sfântului proroc Daniil – și păcatul va covârși măsura și se va ispăși fărădelegea, până ce dreptatea cea veșnică va veni și vedenia proorocului se va adevăra și se va unge Sfântul Sfinților. (adică Mesia, Hristos). Să știi deci și înțelege că, de la ieșirea poruncii (decretului împărătesc) pentru zidirea din nou a Ierusalimului și până la Cel Uns (Hristos) – voievodul – sunt șapte săptămâni și șaiszeci și două de săptămâni; și vor fi zidite din nou pietele și zidul cel dinafară în vremi de strâmtorare. Iar după cele șaiszeci și două de săptămâni, Cel Uns va pieri fără să se găsească vreo vină într-însul, iar poporul unui principe va veni și va dărâma cetatea și templul. Și sfârșitul cetății va veni prin potopul mâniei lui Dumnezeu și până la capăt va fi război: prăpădul cel hotărât. Atunci el va încheia un legământ cu mulți într-o săptămână, iar la mijlocul săptămânii va înceta jertfa și prinosul, și în templu se va așeza urâciunea pustiirii, până când pedeapsa nimicirii cea hotărâtă se va vărsa peste locul pustiirii”. Înțelegând sub cele șaptezeci de săptămâni anii, avem de la ieșirea „poruncii până la venirea lui Mesia = 486 $\frac{1}{2}$ ani. După robia babilonică au fost date trei decrete pentru zidirea Ierusalimului: în timpul lui Cyrus, Împăratul Perșilor, în primul an al domniei lui în Babilon în anul 217 de la zidirea Romei; în timpul lui Artaxerxe Longimanul, împăratul Perșilor, în anul al 7-lea an al cărmuirii lui, în anul 295 de la zidirea Romei; și în timpul aceluiași Artaxerxe, în al 20-lea an al conducerii lui, în anul 308 de la zidirea Romei. În felul acesta israilitenii mai atenți au putut să cunoască cu aproximație vremea venirii lui Mesia, adăugând la datele amintite anii săptămânilor lui Daniil.

Sfântul Proroc Miheia a prezis locul nașterii lui Mesia în următoarele cuvinte: „Și tu, Betleeme Efrata, deși ești cel mai mic dintre neamurile lui Iuda, însă din tine va ieși stăpânitor peste Israil, a căruia obârșie este dintru început, din veșnicie. Proorocul arată lămurit că Stăpânitorul lui Israil se va naște în Betleem, din seminția lui Iuda. Această proorocie vechii Iudei o înțelegeau despre Mesia, așa cum se vede din istoria evanghelică.

Aceste proorocii, precum și multe altele, arătau lămurit pe Mesia. Dintre ele cea care s-a înrădăcinat mai puternic în memoria popoarelor răsăritene este proorocia lui Valaam, pe care acesta a rostit-o cu ocazia invitației lui Valac, împăratul Moabitenilor: „O stea va răsări din Iacov și un sceptru va ieși din Israil”. Tâlcuitorii iudei din vechime, explicând această profetie despre Mesia, îi dau următorul înțeles: „Se va ridica un prinț din casa lui Iacov și uns va fi Mesia din casa lui Israil”. Cum însă în această proorocie nașterea lui Mesia se înfățișează sub chipul unei stele ce va apare, în așteptările populare răsăritene putea să apară tradiția și cu privire la steaua lui Mesia. Din cele mai îndepărtate timpuri venirea Mântuitorului se punea în legătură cu oarecare tainică cu schimbările periodice în mișcarea luminătorilor cerești și cu ciclurile de bază ale vremurilor. Astfel exista credința că venirea lui Mesia nu va avea loc decât după trecerea unei anumite perioade, spre sfârșitul marelui an care se alcătuiă din mai mulți ani lunari și că, odată cu aceasta, va urma apariția unei neobișnuite stele pe cer, ca un semn cresc ce vestește nașterea lui Mesia. E greu de spus unde se află izvorul acestor tradiții răsăritene; dar rabinii iudei presupun, că descoperirile primordiale privitoare la toate acestea au fost comunicate de Dumnezeu încă din vremea patriarhilor, celor care iubeau să se cufunde cu gândul într-o evlavioasă contemplare a măreței priveliști ce i-o oferea cerul înstelat, iar de la ei, potrivit tradiției, au trecut la late popoare. Dar aceste popoare ale lumii vechi atribuiau prezicerile privitoare la Mântuitorul vestiților și învățaților bărbați din neamul lor; Perșii și Caldeii – lui Zoroastru, Chinezii lui Confuciu etc. De altfel, oricui i-ar fi atribuit ei prezicerile despre viitorul Izbăvitor, este de netăgăduit că la felurile popoare ale lumii, împărțite într-un spațiu enorm, se afla virtual ??? (pag 104 penult4 rând) așteptarea unui Răscumpărător.

Când s-a apropiat vremea Nașterii lui Iisus Hristos, atât de precis prezisă de proorocul Daniil, atunci nu numai Iudeii, ci și toți viețuitorii Răsăritului erau agitați de așteptarea unor neobișnuite schimbări în lume. Suetoniu spune că: „în tot Răsăritul circula o veche și permanentă tradiție, exprimată, zice-se, în profetii, că în această vreme Iudeii vor pune stăpânire peste toate popoarele”. Aproape cu aceleași cuvinte se exprimă și istoricul roman Tacit: „convingerea tuturor era că în vechile scripturi sfinte se spune cum că tocmai în această vreme Răsăritul va pune mâna pe putere și Iudeii vor stăpâni peste toată lumea”.

Și despre locul apariției Răscumpărătorului așteptat știau nu numai Iudeii, ci și alte popoare, deși aveau noțiuni foarte obscure și nedefinite. În această privință e de remarcat că nici un popor, cu excepția Iudeilor, nu îndrăznește să-și atribuie sie-și slava venirii lui Mesia, în ciuda mândriei populare, după care unele își descopereau chiar proveniența din dumnezei. Europeanii și Americanii așteptau venirea Mântuitorului din răsărit, iar Indienii și Chinezii – din apus; toți însă înțelegeau în chip nebulos, prin această noțiune, Iudeea.

Intrunirea tuturor popoarelor sub stăpânirea Romei era în acea vreme un semn din partea Proniei lui Dumnezeu. Dacă stăpânitorii acestor popoare nu toți erau în stare să mărturisească – asemenea lui Cyrus – că împărățiile pământești le-a dat lor Domnul Dumnezeu ceresc, și cu atât mai puțin să înțeleagă că această uimitoare intrunire a popoarelor într-o singură împărăție era o pregătire și o trecere spre formarea unei „singure turme” în duhovniceasca împărăție a păcii și a iubirii, „care în veac nu se va dărâma”: cu toate acestea ei au văzut clar că evenimentele duc lumea spre o oarecare unitate și că măreția Romei se întocmește potrivit hotărârilor unei judecăți negrăite a lui Dumnezeu. Conducerea unipersonală a lui August – după cum remarcă sfânta Biserică – contribuia cu atât mai mult la „abolirea idolatriei politeiste” și „o singură împărăție mondială” – la afirmarea „unei singure stăpâniri a Dumnezeirii”.

Zadarnic căutau înțelepții și lingușitorii să le facă pe plac oamenilor și să atribuie tradițiile și profețiile privitoare la venirea Răscumpărătorului diferiților împărați și puternici ai imperiului roman; privirile tuturor erau îndreptate spre Iudeea, de unde îl așteptau pe Împăratul care avea să stăpânească toată lumea. În Roma însăși, un oarecare Marat, cu puțin timp înainte de nașterea lui Hristos, spunea că „natura naște un împărat, căruia trebuie să se supună poporul Roman”. Senatul din Roma, îngrozit de această declarație, a recurs la măsuri care se potriveau cu acelea pe care le-a luat mai târziu Irod, când a aflat de nașterea Mântuitorului, și anume: a poruncit ca toți copii născuți în acel an să nu fie educați în școală.

Sfinții Părinți în Învățătorii Bisericii fixează vremea Nașterii lui Hristos – raportând la acest timp evenimentele contemporane – în felul următor: sfântul Iustin Filosoful spune că Hristos s-a născut cu 150 de ani până la vremea lui, pe timpul lui Quiriniu, care era, după părerea lui Iustin, cel dintâi procurator al Iudeii. Irineu, vorbind despre conducerea lui August, contemporană cu nașterea lui Hristos, raportează data ei al 41-lea an de guvernare. Eusebiu fixează acest timp ca Irineu. Clement Alexandrinul, numărând ultimii 15 ani din guvernarea lui August și 15 ani ai lui Tiberiu, găsește că acești ani coincid cu cei 30 de ani ai vieții lui Hristos și fixează anul nașterii Lui la al 751-lea an de la zidirea Romei. Tertulian observă că Hristos s-a născut în al 42-lea an al domniei lui August; sfântul Epifanie socotește aproximativ aceeași vreme. Sfântul Ipolit, în canonul

de Paști, recunoaște anul 752 de la zidirea Romei drept anul nașterii lui Hristos, tot astfel socotește și Ieronim.

Cel mai important loc pentru fixarea timpului Nașterii lui Hristos se găsește în Evanghelia de la Luca. Întrucât Domnul nostru a pășit spre obșteasca slujire la vârsta de aproximativ 30 de ani, atunci la anii lui Tiberiu se mai adaugă 15 din ultimii ani ai lui August, iar neînsemnatele deosebiri în concluziile mai sus expuse se explică printr-un calcul diferit al începutului și sfârșitul domniei lui Tiberiu. Luând în considerare și alte locuri din istorisirile evanghelice, de obicei se presupune că Nașterea lui Hristos a avut loc în anul 749 de la zidirea Romei.

Din aceste calcule reiese o foarte mică diferență față de calculul anilor acceptat în vremea noastră de toate popoarele creștine. Această fixare a datei nașterii lui Hristos o datorăm monahului roman Dionisie cel Mic.

Luna și ziua Nașterii Domnului Iisus Hristos se fixează cu următoarele considerente. Evanghelistul Luca spune că, atunci când Mântuitorul s-a botezat, avea în jur de 30 ani. În felul acesta, El a ieșit la predică (socotind vremea ce-a trecut de la botezul Lui și până la sărbătoarea Paștilor), cu 3 luni până la Paștile anului 780 de la întemeierea Romei; în acest an Paștele a căzut la 11 aprilie, ceea ce confirmă însăși tradiția privitoare la botezul Lui, după care el a avut loc la 6 ianuarie. Așadar, dacă Iisus Hristos a avut 30 ani în ianuarie, în vremea botezului, atunci nici ziua nașterii Lui nu putea fi departe de această dată. Aceasta noi o putem fixa mai bine din altă indicație dată de Evanghelistul Luca, din care se vede, că Iisus Hristos a fost, omenește vorbind, mai tânăr cu 6 luni decât Ioan Botezătorul; iar vremea nașteri lui Ioan stă în legătură cu vremea în care Arhanghelul Gavriil i s-a arătat lui Zaharia în templu. Zaharia era din ceata lui Abia, ar ceata lui Abia era a opta. Acum trebuie să socotim data săptămânilor de la timpul distrugerii templului de către Titus, care avut loc în a 9-a zi a lunii Av, ori la 5 august 823 de la întemeierea Romei, când, după calcul iudaic, în templu i-a venit rândul cetei lui Godolie, până la anul 748 de la zidirea Romei, când s-a petrecut evenimentul descris de sfântul Luca, cu scopul să fixăm timpul slujirii cetei lui Abia în acest din urmă an. 75 ani solari, care conțin 3.913 săptămâni și 3 zile, arată că în această vreme ceata lui Godolie s-a repetat de 163 de ori, și că în anul căutat 748 ea era de serviciu între 14 și 21 august; iar ceata lui Abia a intrat de serviciu cu 7 luni mai târziu și, de aceea, slujea între 2 și 9 octombrie 748 de la întemeierea Romei, astfel încât la 10 octombrie sfântul Zaharia putea deja să se întoarcă acasă. Dacă am socoti din acest timp zămislirea Elisabetei, atunci vremea zămislirii Preasfintei Fecioare Maria, care s-a săvârșit cu șase luni mai târziu, trebuie să presupunem după data de 10 martie (când a început a șasea lună de sarcină pentru Elisabeta) și nu devreme de 10 aprilie, și anume, pe temeiul celei mai vechi tradiții, la 25 martie anul 749 de la zidirea Romei. Dacă am

continua de la această dată numărătoarea înainte, atunci la 25 decembrie 749 de la zidirea Romei apare ziua Nașterii lui Hristos.

„Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și
pe pământ pace între oameni cei ce-L
iubesc” *Luca 2, 14.*

În istorisirea evanghelică de la sfântul Luca se spune că, înainte de Nașterea lui Hristos, a ieșit o poruncă împărătească cu privire la recesământul popurului și că acest recesământ a fost cel dintâi sub August, în vremea când Quiriniu cârmuia Siria. Fără îndoială, suveranul Romei se călăuzea în acest caz de convingeri bazate pe calcule politice, de nevoi financiare etc.; dar nu se poate să nu ne mirăm cum aceste îndemnuri conlucrau cu vechile proorocii privitoare la Nașterea Mântuitorului în Betleem care s-a împlinit în toată puterea lor, fără cea mai mică constrângere a libertății omenești. Închinându-ne cu toată evlavia în fața negrăitelor căi ale Proniei lui Dumnezeu, nu putem, totodată, să nu recunoaștem marea înjosire de sine a Răscumpărătorului întrupat, la care El trebuia să se supună în urma acestui recesământ. Numele Iisus, nume prea dulce și vrednic de închinare, în fața măreției căruia, după cuvintele Apostolului, se închină tot genunchiul celor cerești, celor pământești și celor mai de jos ale pământului, din chiar momentul nașterii trebuie să se înscrie în rândul celor supuși stăpânitorului păgân, în rând cu numele ultimilor dintre fii lui Israil. Mândrul Cezar, care nu de bună voie a conlucrat la împlinirea proorociei inspirate de Dumnezeu și care nu știa că Cel înscris în numărul supușilor lui, are puterea să-i înscrie pe toți credincioșii în cartea vieții veșnice, poate că n-a binevoit nici măcar să arunce o fugară privire pe lista numelor, trimisă din Iudeea; dar cei care au avut sarcina recesământului au citit, desigur, nu numai odată – printre numele urmașilor lui David – preaslăvitul nume Iisus. Iată primul titlu de „slugi și robi”, pe care a binevoit să-L primească, după naștere, Fiul ui Dumnezeu, pentru ca pe noi, robii păcatului, să ne facă liberi.

Întrucât la Evrei era obiceiul să se facă recesământul poporului după seminții, generații și neamuri; iar orice seminție, generație și neam își aveau orașele lor stabilite și locurile lor strămoșești. Porunca Cezarului a pus în mișcare toată Iudeea: „deci, toți mergeau să se înscrie, fiecare în cetatea sa de obârșie”. Betleemul, aflându-se în seminția lui Iuda, ar din această pricină se numea, spre deosebire de Zabulon, al lui Iuda, a fost locul nașterii ui David și se socotea orașul de familie al urmașilor lui; tocmai aici trebuia să-și îndrepte pașii Iosif

pentru recesământ, ca unul ce era urmașul lui David. Maria însă, ca femeie, nu era obligată să vină la recesământul poporului, putea, se vede, să rămână acasă, lucru pe care îl cerea și starea Ei. Dar Ea, după mărturia tradiției, era singură din neamul Ei și nu avea nici frați, nici surori; iar astfel de femei în calitate de moștenitoare ale numelui și ale tuturor averilor neamului, erau obligate să vină la recesământ la fel ca bărbații. Și de aceea Fecioara plină de dar, ca una ce se trăgea de asemenea din neamul lui David, fără să țină seama de ultimile zile ale sarcinii, trebuia să părăsească acoperământul pașnic al casei și să meargă în Betleemul său din care se trăgea, ca să-și treacă și numele Său pe lista supușilor Cezarului. „Atunci s-a suit și Iosif din Galileia, din orașul Nazaret, în Iudeea, la orașul lui David, care se numește Betleem, pentru că era din casa și din neamul lui David, ca să se înscrie împreună cu Maria, cea logodită lui, și care era grea”.

Prin aceste din urmă cuvinte Evanghelistul parcă ar spune că Preasfânta Maria, cu toate că era „grea”, din care pricină i-ar fi fost mai bine să rămână acasă, cu atât mai mult cu cât călătoria spre Betleem, în decurs de câteva zile, ar fi putu să fie însoțită, pentru Ea, cu cele mai anevoioase incomodități și greutate; totuși Ea a plecat la drum, supunându-se decretului stăpânitorului Romei, căci „nu este stăpânire decât numai de la Dumnezeu” Sfântul logodnic, probabil, se mângâia cu gândul că rămânerea lor în Betleem nu se va prelungi și că el, dându-i „Cezarului ce e al Cezarului”, va reuși să se mai întoarcă acasă pentru a-i da „lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu”. Dar oare îi putea veni curând rândul săracului tâmplar din Nazaret, care cu toate că – împreună cu așa numita lui femeie – se trăgea în linie dreaptă din împăratul David, acum însă nu avea late distincții, în afară de bătrâneștile lui căruntețe ale părului alb și de lăuntrica curăție a sufletului, cunoscută numai lui Dumnezeu?

Pentru a face un drum obișnuit de la Nazaret la Betleem e nevoie mai mult de trei zile, iar în împrejurările arătate în care călătorea perechea sfântă, putea să facă această cale mult mai încet. Și de aceea nu-i de mirare că după terminarea unei călătorii atât de îndelungate prin locuri muntoase, și în această situație în care se afla sfânta Fecioară, Ea a obosit și, apropiindu-se de Betleem, a simțit nevoia să se odihnească. Tradiția spune că nu departe de Betleem, Preabinecuvântata - obosită de drum – a coborât de pe asina pe care se așezase numai când era frântă de oboseală, și văzând alături de drum o piatră mare, s-a culcat pe ea și s-a odihnit, iar după ce s-a odihnit a pornit din nou la drum spre Betleem. „Dar pe când ei erau în Betleem s-au împlinit zilele ca ea să nască”. Căci de abia ajunsese sfânta pereche în oraș, că i-a și venit vremea Mariei să nască. Iosif a căutat cu grijă în oraș o locuință potrivită și n-a putut găsi nici un fel de adăpost. Orașul era mic; iar o mare mulțime de popor, sosit pentru recesământ, a umplut toate casele în așa măsură încât nu se găsea în ele nici un colțișor liber pentru sfinții călători. Toate hanurile publice, cu încăperi destul de

zgomotoase și agitate, au fost de asemenea cercetate de sfântul bătrân; dar în ici una din ele nu s-a găsit un adăpost. Și de bună seamă, care dintre locuitorii orașului, în asemenea împrejurări, ar fi putut primi cu bucurie, sub acoperământul lui, un sărac bătrân și o Fecioară? „Nu mai era loc, pentru ei, în casa de popas”. Nu le mai rămăsese decât o singură ieșire: să caute un adăpost oarecare prin împrejurimile orașului. Nu departe de poarta Betleemului, spre răsărit de oraș, aproape de izvorul lui David, se afla o peșteră săpată într-un munte de piatră. În această peșteră, pe vreme de furtună, se adăposteau vitele, iar păstorii, în ceasuri de arșiță și de vreme rea, puteau găsi în ea un adăpost; peștera se mărginea cu câmpiile, iar înăuntrul ei, în perete, era săpată o adâncitură, care servea drept iesle pentru vite. Sfânta Fecioară și Iosif erau nevoiți, în lipsa altui adăpost, să se folosească de această peșteră și într-însa să-și găsească scăparea în frigul iernii, și acoperământul pentru ei și pentru Pruncul așteptat.

Dar Pronia Tatălui ceresc veghea în chip văzut asupra soartei iubitului Său Fiu, pentru că de s-ar fi găsit pentru sfânta pereche, înainte de nașterea lui Iisus Hristos, un oarecare loc liber în locuințele Betleemului, atunci, în schimbul acestui avantaj, ar fi apărut o sumedenie de neplăceri pricinuite de zgomotul mulțimilor, de curiozitatea oamenilor trândavi, de zvonuri și iscodiri. Pe câtă vreme aici în această peșteră, dincolo de oraș, Sfânta Fecioară și Iosif erau singuri, într-o deplină liniște și libertate, departe de agitația omenească și numai în prezența nevăzută a ui Dumnezeu și a sfinților Îngeri! În felul acesta, perdeaua tainică, care acoperea leagănul Fiului lui Dumnezeu de la ochii lumii, a rămas neatinsă în toată puterea ei.

În această peșteră Pururea Fecioară Cea plină de dar a născut, la 25 decembrie, singură, fără vreun ajutor din afară și fără durere, pe Cuvântul Cel întrupat – pe Domnul nostru Iisus Hristos. Despre nașterea fără de durere a Domnului de către Preasfânta Fecioară astfel mărturisește sfântul Andrei Criteanul: „Mama n-a cunoscut durerile nașterii, dureri ce sunt proprii celor ce nasc...Fecioara, născând fără de sămânță pe Cel zămislit, a rămas Fecioară neprihănită și-a păstrat nevătămate cheile fecioriei”. De acord cu această învățătură, sfântul Ioan Damaschin observă: „(Hristos) se naște la timpul potrivit, după împlinirea celor nouă luni, la începutul celei de a zecea, după obișnuita lege de sarcină firească, dar fără dureri, mai presus de legea nașterii...și nici după naștere n-a urmat durerile”. După nașterea Mântuitorului, ca și după nașterea Lui, ???????? Preasfânta Maică a lui Dumnezeu a rămas Fecioară, din care pricină sfânta Biserică o mărturisește Pururi Fecioară.

Nașterea Domnului Iisus Hristos de către Cea care a zămislit din umbrirea Duhului Sfânt n-a fost asemănătoare nașterii altor femei omenești; nefiind înjugată cu greutate și boli, ea n-a avut nevoie de ajutor străin, care este de obișnuit în asemenea cazuri. Evanghelistul spune că Preasfânta Fecioară” a

născut pe Fiul Ei Cel întâi născut și l-a înfășat și l-a culcat în iesle”. Asta înseamnă că Sfânt Fecioară Însăși a primit în preacuratele Sale mâini pe Pruncul Dumnezeiesc, Ea însăși l-a înfășat în scutece și l-a așezat în iesle și, deci, Ea însăși, fără nici o îndoială, cea dintâi a căzut în genunchi în fața Aceluia Care a învrednicit-O să-i fie Mamă. Unul din sfinții Părinți, meditând asupra cuvintelor Evanghelistului citate mai sus, spune: „Privește, cât de tainic naște Fecioara: Ea singură naște – și tot Ea singură îl înfășoară pe Prunc în scutece! La femeile obișnuite acest lucru se face altfel: ele nasc cu ajutorul altora și pruncii lor sunt înfășați de alte femei; dar așa se întâmplă cu Preasfânta Fecioară, căci Ea este o Mamă ce naște fără nici o greutate și fără chinuri; Ea este și moașa Ei înseși, neînvățată de nimeni; Ea nu i-a îngăduit nimănui să se atingă cu mâini necurate până la nașterea Preacuratului Prunc, ci Ea însăși îi slujește Celui ce s-a născut dintr-însa și care este mai presus de Ea; Ea singură îl înfășă și îl culcă în iesle”!

Cântarea bisericească, amintind întâmplarea din peșteră, astfel exprimă simțămintele Maicii Domnului: „ținând în brațele Sale pe Domnul care s-a îmbrăcat în chip omenesc și s-a întrupat, și sărutându-L, ca o mamă, Ea îi spunea: Prea dulcele meu copil! Cum te țin pe mâinile mele pe Tine care Ții cu mâna Ta zidirea”? Cu cutremur și cu tăcere pioasă s-a închinat Iosif în fața Preacuratei Maici și a Fiului Ei dumnezeiesc și, cu o uimire plină de bucurie contemplând minunea cea mai presus de fire, a cunoscut în chip netăgăduit, că Cel ce s-a născut este cu adevărat de la Duhul Sfânt” „Taină străină și preaslăvită văd! Cer – peștera; scaun de Heruvimi Fecioara; ieslea sălășluire în care s-a culcat Cel neîncăput Hristos Dumnezeu”: astfel sunt gândurile pioase ale sufletului credincios la vederea întâmplării din Betleem”! Iosif încă nu știa și n-O cunoștea pe Preasfânta Fecioară – observă sfântul Părinte – până când Ea nu L-a născut pe Fiul Ei Cel întâi născut; până atunci până atunci îi erau ascunse pentru el toate cele în chip tainic s-au întocmit într-însa. Dar când Ea a născut, atunci Iosif a cunoscut ce-a fost Ea și de ce s-a învrednicit să fie. Văzându-O pe Fecioara, hrănind cu lapte, a cunoscut că, odată cu aceasta, și-a păstrat nestricată floarea fecioriei Sale; văzându-O pe Fecioara, născând, dar neîncercând obișnuitele dureri ale nașterii. Tocmai atunci a înțeles el că anume despre această Fecioară a și scris Isaia: „iată Fecioara în pânțece va lua”!

Îngerii – cântă sfânta Biserică – au înconjurat ieslea ca pe un tron de heruvimi și, văzându-L pe Stăpânul care era culcat în ea, în peșteră au văzut cerul”. Lămurind ideea sfintei Biserici, sântul Grigorie al Neocezarei spune: „Acela, Care a împlinit cu toată exactitatea sfatul ascuns al Dumnezeirii, care a avut loc în cer, sa culcat în peșteră, în brațele Maicii și în iesle; cete de îngeri îl înconjurau... El ședea în cer de-a dreapta Tatălui și, în aceeași vreme, se odihnea în iesle, oarecum mai presus de heruvimi... Dar cu adevărat, și aici, în iesle, era atunci un tron de heruvimi, un prestol împărătesc, Sfânta Sfintelor, un prestol

unic, slăvit pe pământ, un prestol preasfânt; pentru că pe el odihnea Hristos Dumnezeu nostru”.

Dar ce făcea în acest timp restul pământului, luminat de slava lui Dumnezeu? Ce făceau ceilalți fii ai lui Israil, Ierusalimul și lumea păgână? Cu toții erau cufundați într-un somn adânc – somn moral și fizic. Nimeni nu știa că s-a săvârșit evenimentul cel mai mare și mai plin de bucurie, nimeni nu se grăbea să se închine Mântuitorului care s-a născut! Iudeii, cu cărturarii și cu fariseii lor care dormeau cu capul pe lege, îl așteptau pe Mesia înconjurat de slavă; iar lumea păgână se îneca în vicii la picioarele mincinoșilor săi Dumnezei.

În Betleem și în împrejurimile lui lumea de asemenea dormea, dar nu toți dormeau, căci în valea Betleemului, înconjurată din toate părțile de munți și aflându-se la o distanță de o jumătate de ceas de peșteră, se afla un stâlp, numit „Ederom”, unde, după obiceiul acelor vremuri, păstorii se opreau să înnopteze cu turmele lor; Aici, în acest timp păstorii făceau de strajă lângă turmele lor; tot aici în apropiere păștea cândva turmele tatălui său cel mai mare dintre împărații lui Israil, slava cea mai bună a norodului său, amintirea cea mai plină de bucurie pentru urmașii lui – sfântul David. Aici el își compunea și își cânta unele din minunatele sale cântări de psalmi; aici au venit după el trimișii proorocului Samuil ca să-l ungă ca împărat; aici, probabil, venea el mai târziu, plin de strălucirea puterii sale. Da, au trecut aceste luminoase și fericite vremuri, - vremurile slavei poporului lui Israil Înfricoșătorul Cezar din îndepărtata Romă trimite acum în pământul făgăduinței, poporului lui Israil – urmașilor lui David – porunca sa de a se înscrie în numărul robilor unui păgân! Sălbaticul Idumeu, un rob meschin și lingușitor la curtea Romană și mândrul Roman între Iudei, stă pe tronul lui David!

„Și iată că Îngerul Domnului a stătut lângă ei și mărirea Domnului i-a învăluit în lumină”. Apariția Îngerului care strălucea cu o lumină cerească, în bezna unui miez de noapte, care acoperea împrejurimile Betleemului, trebuie să prezinte una din cele mai mărețe priveliști. La vederea unei întâmplări atât de minunate, păstorii „s-au înfricoșat spune Evanghelistul – cu frică mare”. Ciobanii erau deprinși demult cu fenomenele zgomotoase ale naturii și chiar cu primejdiile, dar cele ce li se înfățișau acum aieva treceau dincolo de limitele tuturor celor pământești; sufletul lor simplu era aproape de cele cerești, dar trupul neputincios s-a cutremurat. Neștiind ce să gândească despre minunata arătare, ei puteau să-și înfățișeze vechiul grai înfricoșat: „nu va vedea omul fața Mea și să rămână viu”; și de aceea înainte de a primi vestea cea plină de bucurie trebuia nimicită frica. „Dar îngerul le-a zis: nu vă temeți! Căci iată vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul”. Nu vă temeți! Eu nu sunt vestitorul mâniei și necazurilor, ci al veseliei și al bucuriei, - al unei asemenea bucurii care acum se vestește numai vouă, iar cu timpul trebuie să umple de bucurie pe toți și

pe fiecare. „Că, în orașul lui David, astăzi vouă s-a născut un Mântuitor, care este Hristos, Domnul”; Acest Mesia făgăduit, pe care L-a așteptat toată lumea, al cărui nume e în stare să liniștească și să veselească pe fiecare israilitean sincer, s-a și născut în orașul Betleem, care este atât de slăvit cu amintirile lui despre David. „Dar cum L-am putea găsi pe Cel născut și pe cea care a născut într-un oraș plin de o mulțime de popor”? – se gândeau păstorii uimiți și îmbucurați. Îngerul i-a înștiințat, spunând: „Și acesta e semul pe care vi-l dau: veți găsi un prunc înfășat culcat în iesle”! Abia își terminase vestitorul ceresc vestea cea bună „și deodată s-a făcut împreună cu îngerul mulțime de oaste cerească, lăudând pe Dumnezeu și zicând: Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace între oamenii cei ce-L iubesc”!

Uimitoare priveliște! Cântare plină de har! Dar pentru ce s-au arătat în fața păstorilor? Pentru ce o atât de mare mulțime de oști cerești, când era suficient un singur vestitor pașnic? Locuitorii cerești au apărut aici, pentru că bucuria lor în legătură cu cele ce se săvârșiseră nu încăpea nici în cerul întreg. Ei L-au văzut pe Cărmuitorul lumii coborât pe pământ pentru crearea din nou a lumii, pentru întemeierea păcii. Până la El n-a fost pace pe pământ – nici înăuntru, nici în afară de om, nici pe suprafața pământului, nici în raportul lui cu cerul, căci peste tot nu era decât dușmănie și neamul omenesc era înstrăinat de Dumnezeu. Norii mâniei lui Dumnezeu atârnavă deasupra lui, - și cu toate acestea Dumnezeu, care era atât de mult ofensat de oameni, dintr-odată vine singur la ei, le aduce pacea și revarsă asupra lor râuri de iubire și de milostivire! Toate acestea le văd Îngerii; le văd, se miră, se bucură – și cu multă evlavie strigă: „slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace între oamenii cei ce-L iubesc”!

În felul acesta, Domnul a descoperit mântuitoarea Sa taină din nou nu în fața învățătorilor ai legii și înțelepților, nu în fața mai marilor și puternicilor lui Israil, căci toți aceștia dormeau, însă singurii care vegheau erau păstorii cei simpli. „Mulțumescu-ți Ție, Părinte, Doamne al cerului și al pământului – a spus El însuși în cele din urmă – că ai ascuns acestea de la cei înțelepți și de cei pricepuți și le-ai descoperit copiilor”! Păstorii cei cu inimile simple devin cei dintâi vestitori ai Nașterii Mântuitorului; iar această naștere nu se slăvește nici în templul din Ierusalim, nici între pereții sinagogilor, ci sub cerul liber, ca semn că bucuria mântuirii a răsărit nu numai pentru Iudei, ci pentru toată lumea.

După plecarea Îngerilor, păstorii s-au îndreptat spre Betleem: „și grăbinduse au venit și au aflat pe Maria și pe Iosif și pe Prunc, culcat în iesle”. Așa cum acolo, odată cu arătarea Îngerilor, totul era măreț, tot astfel aici, dimpotrivă, i-a întâmpinat pe păstori numai simplitatea și sărăcia. Dar după vedenia și buna vestire îngerească, Pruncul Dumnezeiesc, cu toată sărăcia de care era înconjurat, li s-a părut mai sfânt și mai vrednic de cinste!

Închinându-se Mântuitorului Său și Preabinecuvântatei Sale Maici, păstorii, vrând parcă să recompenseze neajunsurile exterioare ale nou născutului Împărat al lui Israil, s-au grăbit să povestească toate cele văzute și auzite de ei de la Îngeri. Aceste povestiri au adus o bucurie în sufletele Maicii nenuntite și sfântului bătrân, care în aceste momente atât de importante pentru ei erau, se vede, la voia întâmplării. „Maria – observă Evanghelistul – păstra toate aceste lucruri și le cumpănea în inima ei”, adică medita la cele auzite de Ea de la Înger în timpul Bunevestiri și le cumpănea cu cele ce s-au săvârșit acum și – văzând că întâmplările confirmă cuvintele Îngerului – se bucura cu duhul. Dar nici în toiul acestei bucurii, Ea nu și-a schimbat smerenia Ei, ci în timpul când asculta povestirile păstorilor, bucuria Ei cea mai curată a fost pătrunsă de simțământul profund de mai înainte prin care s-a lăsat cu totul în voia lui Dumnezeu. Mintea Ei cea luminoasă scotea din întâmplările săvârșite o călăuză pentru vremurile viitoare, care o făceau să se aștepte la întâmplări noi și extraordinare în soarta Pruncului Ei Dumnezeiesc.

Potrivit tradiției sfinților Părinți, Preasfânta Fecioară cu Pruncul Dumnezeiesc și cu Iosif au rămas 40 de zile în peștera din Betleem; aici, în virtutea vechiului testament, încheiat oarecând de Dumnezeu cu Avraam, Pruncul – ca unul ce se trăgea după trup din seminția lui Avraam – într-a opta zi după nașterea sa, a fost tăiat împrejur, cu care prilej i s-a pus numele „Iisus”, - acel nume pe care Arhanghelul i l-a binevestit Preasfintei Fecioare și pe care i l-a spus lui Iosif în vis, pentru lămurirea îndoielilor lui neliniștitoare.

Această rânduială sfântă consta din tăierea unei margini din trupul pruncului cu o piatră sau cu un cuțit de piatră, ceea ce constituia semnul legământului veșnic făcut de Dumnezeu cu urmașii lui Avraam, asemănător cu botezul din Biserica creștină. Potrivit cu înalta ei semnificație, tăierea împrejur a devenit obligatorie pentru toți cei ce intră în societatea poporului lui Dumnezeu, fără să se excludă robi și copii născuți în casă. Tăierea împrejur o putea face orice evreu, dar mai ales capul familie; în caz de nevoie, o puteau face chiar și femeile. Iar cei ce n-o executau erau amenințați cu moartea. Tăierea împrejur servea drept semn distinctiv al poporului ales de Dumnezeu, deosebindu-l de toate celelalte popoare, și evreii îi acordau un profund respect, ca unui semn al superiorității poporului. Odată cu aceasta, rânduiala tăierii împrejur mai avea o altă însemnătate, adică o însemnătate morală, care indica o necesitate lăuntrică de duhovnicească curăție și sfințenie, care trebuiau să-l deosebească pe poporul ales de celelalte popoare. Primindu-și începutul în persoana lui Avraam, legea tăierii împrejur a fost întărită pe Sinai; și Moise însuși a cunoscut necesitatea ei prin

propria experiență, pentru că Dumnezeu l-a amenințat și pe el cu moartea pentru netăierea împrejur a fiului său.

Numele, primit de Pruncul Dumnezeiesc în timpul tăierii împrejur, însemna că cel născut este Mântuitorul sau Răscumpărătorul neamului păcătos al oamenilor, cum a lămurit Îngerul. Cu ce putere a fost îmbrăcat acest nume plin de har se vede atât din făgăduințele Mântuitorului însuși, cât și din faptele sfinților Apostoli, care au făcut cu acest nume semne și minuni și care au găsit în el puterea necesară pentru predica lor mântuitoare. În felul acesta – cum cântă sfânta Biserică – „nu s-a rușinat preabunul Dumnezeu să se taie cu tăierea împrejur a trupului, ci a dat El însuși pildă și chip tuturor spre mântuire, căci Creatorul legii împlinește cele legale”, și „Domnul tuturor rabdă tăierea împrejur și, ca un bun, taie păcatele oamenilor”.

În afară de vestea cea bună adusă de Îngeri păstorilor din Betleem, Nașterea lui Hristos a fost mai înainte vestită, într-un chip nu mai puțin minunat, și în Orientul îndepărtat – păgânilor magi. Acești magi, înaintea multor Iudei, s-au învrednicit să se închine Domnului ce s-a născut, să-I slujească cu darurile lor și chiar să se facă înainte vestitorii venirii Lui pe pământ pentru întreg Ierusalimul și pentru înșiși mai marii preoților Iudei. Copii îndepărtatului Orient au și salutat venirea zilei de bucurie și de pace pentru oameni; în timp ce Iudeii, care mereu citeau legea, tot se mai aflau cufundați într-un somn adânc, ba chiar însăși capitala care îi lumina pe Iudei a primit prima veste despre Mesia de la niște înțelepți de la alt neam!

„Iar dacă s-a născut Iisus în Betleemul Iudeii, în zilele lui Irod împăratul, iată magii de la răsărit au venit în Ierusalim”. O asemenea coincidență între timpul venirii magilor cu nașterea Mântuitorului arată că în calea lor totul a fost dinainte hotărât și prevăzut de sus, și că această călătorie a început cu mult timp înainte de nașterea lui Hristos. Dar cine erau acești cei dintâi chemați din întunericul idolatriei spre minunata lumină plină de har? Sfântul Evanghelist Matei îi numește „magi”. La proorocul Daniil acest nume înseamnă un înțelept observator al naturii, și care este mai aproape de un astronom. E foarte probabil că și magii, veniți să se închine Mântuitorului ce s-a născut, făceau parte din numărul observatorilor naturii și mai ales al cerului înstelat; ei erau suflete curate și evlavioase, capabile să primească inspirațiile divine și să li se supună, astfel încât însuși Dumnezeu îi învrednicește de povețe în vis. „Ei se numesc magi – observă sfântul Dimitrie Rostovschi – nu pentru că s-ar fi ocupat cu magia, ci pentru că așa se numeau la Perși, la Etiopieni și la diferite popoare răsăritene oamenii înțelepți și observatorii stelelor”.

Sfântul Evanghelist Matei nu precizează, în particular, țara din care au venit magii la Ierusalim, ci zice în general: „magii de la răsărit au venit”, ceea ce a și dat temei să se afirme că provin din Caldeea, Persia, Arabia și chiar din India.

Dar tradiția veche a Bisericii, confirmată prin mărturiile lui Vasile cel Mare, Ioan Gură de Aur, Clement, Chiril al Alexandriei, Teodorit și Leon cel Mare, afirmă că patria magilor este Persia. Această tradiție aruncă o lumină și asupra însușirii pe care o avea înțelepciunea magilor, ce era străină de superstiții, și asupra modului cum niște oameni ce trăiau în mijlocul unui întuneric păgân puteau să știe ceva despre Împăratul Iudeilor. Se știe că proorocul Daniil a trăit multă vreme în Persia și a fost acolo căpetenia înțelepților. Cu multă probabilitate putem să ne gândim că el a transmis colaboratorilor și subalternilor săi o descoperire mângâitoare cu privire la venirea lui Mesia, care de asemenea alcătuia așteptarea păgânilor și – mai ales – că profetica lui carte era vestită înțelepților Cladei și Perși. După aceasta „cele șaptezeci de săptămâni” ale lui Daniil puteau fi la ei, succedându-se din neam în neam, obiectul unei deosebite atenții și așteptări. Pe de altă parte, era proaspătă în memoria lor și proorocia lui Valaam cu privire la steaua ce avea să răsară din Iacov. Și iată când s-a apropiat sfârșitul acestor săptămâni, iar apariția unei stele neobișnuite i-a convins pe Înțelepți că Răscumpărătorul, așteptat cu nerăbdare și de păgânii înșiși, s-a ivit pe pământ, ei și-au îndreptat privirile spre Iudeea și Ierusalim. Cei mai aleși dintre acești înțelepți (poate din mijlocul societății de învățați risipiți în diferite locuri) s-au îndreptat spre Ierusalim pentru ca să se închine Împăratului ce s-a născut.

Această neobișnuită arătare cerească a constituit diferitelor presupuneri ale sfinților Părinți și învățători bisericești. Sfântul Ioan Gură de Aur observă că aceasta a fost o oarecare putere îngerească nevăzută, care a apărut în chipul unei stele și care se numește în Sfânta Scriptură stea în sensul în care Îngerul, conducând tabăra lui Israil în pustie, se numește stâlp de nor și stâlp de foc. O asemenea părere se primește cu respect și de sfântul Dimitrie Rostovschi. Unii însă socotesc steaua, care i-a condus pe magi spre Mântuitorul, un corp ceresc, sau o stea în sens propriu. Nu arareori marile evenimente din lumea morală erau precedate sau erau însoțite prin semne în natura văzută, potrivit unei oarecare corelații dintre lumea duhovnicească și cea materială, necunoscută pentru oameni; astfel în ceasul morții Răscumpărătorului soarele s-a întunecat și pământul s-a cutremurat; și la viitoarea și slăvita Lui venire pe pământ vor fi semne în soare, în lună și în stele. Nu e de miare, dacă și înțelepții din răsărit, văzând că se termină săptămânile lui Daniil și că apar stele neobișnuite, au dedus de aici că toate acestea sunt semne care arată nașterea Mântuitorului lumii cel așteptat.

Intrând în Ierusalim, magii au început să întrebe: „unde s-a născut împăratul Iudeilor, a Cărui stea au văzut-o la răsărit”? Sfântul Dimitrie Rostovschi cugetă despre aceasta astfel; dacă steaua călăuzitoare ar fi strălucit în Ierusalim, atunci poporul, văzându-o, s-ar fi luat numaidecât după ea, pe urmele magilor, spre Hristos. Atunci și Irod, cu căpeteniile invidioase ale sinagogilor, ar

fi aflat de nașterea Pruncului și, înflăcărat de zavistie, L-ar fi omorât înainte de vreme. Se părea că această predică a magilor privitoare la nașterea Izbăvitorului atât de mult așteptat de lume va produce o bucurie generală în Ierusalim; dar s-a întâmplat cu totul altceva: „Auzind de acestea, împăratul Irod s-a tulburat și tot Ierusalimul împreună cu el”. Irod a auzit cu multă neliniște de tainica stea, pentru căci cu puțin timp mai înainte fariseii i-au prezis căderea lui de pe tron. „Irod, fiind împărat – spune sfântul Ioan Gură de Aur – s-a spăimântat pentru sine și pentru copii săi”. Iar Ierusalimitenii s-au înfricoșat, neștiind cum și asupra cui își va răzbuna neliniștea. Dar acest tiran șiret nu s-a hotărât, totuși să-și dea dintr-odată în vileag adevăratele lui simțăminte ce le nutrea față de anunțatul Împărat al Iudeilor. Aflând de mai înainte de la mai marii preoților și de la cărturarii evrei, unde, - după părerea lor – trebuie să se nască Hristos, el i-a chemat în taină pe magi la sine, a aflat de la ei vremea când a apărut steaua și, ticluind în sufletul său planul său cel ucigător de Dumnezeu, i-a trimis în Betleem, rugându-i, din partea sa, să cerceteze cu luare aminte despre Pruncul căutat. „Mergeți și cercetați cu deamănuntul despre Prunc și, dacă îl veți afla, vestiți-mă și pe mine, ca să vin și eu să mă închin Lui”.

Ascultându-l pe împărat, magii au mers de la Ierusalim la Betleem. Și iată steaua, pe care ei au văzut-o la răsărit, a strălucit din nou și a mers din nou în fața lor, până când s-a oprit deasupra locului unde era Pruncul. Văzând că s-a oprit steaua, magii au înțeles că aici se găsește Pruncul căutat și „s-au bucurat cu bucurie mare foarte”; s-au mai bucurat printre altele și de faptul că, odată cu nașterea acestui Prunc, s-a încheiat definitiv cu lumea veche, lume de așteptări și de îndoieli, lume plină de neliniște și de tulburări, de minciună, de păcat și de blestem – lumea păgână!

Și intrând în casa, unde era Pruncul, magii „căzând la pământ s-au închinat Lui, și deschizând vistieriile lor i-au adus lui daruri: aur, tămâie și smirnă”. Ei și-au exprimat nu numai o închinăciune exterioară, ci – potrivit cu o veche poruncă a Domnului – „să nu te înfățișezi înaintea Domnului Dumnezeului tău deșert”, i-au adus ceea ce era mai de preț la ei și ceea ce se socotea vrednic de Acela Căruia i se aduceau darurile: tămâie – semnul preoției – ca unui Dumnezeu, pentru că mireasma tămâiei întotdeauna se întrebuița în timpul slujbelor și rugăciunilor, înălțate către Domnul; aurul – ca unui Împărat al veacurilor, după obiceiul dărilor pe care supușii le dădeau împăratului lor; și smirnă – semnul vieții și al morții – ca unei jertfe de răscumpărare de moarte pe cruce pentru păcatele lumii întregi. Tradiția ne spune că bătrânul Melcheor din Caldeia i-a adus Domnului tămâia, Baltazar Persul – aurul, iar Gaspar Etiopianul – smirna. Aceste daruri ale magilor corespundeau în chip profetic întreitei slujiri ale lui Mesia, ca Arhiereu, Împărat și Proroc.

Preacurata Maică și sfântul Ei logodnic se uitau cu mirare și cu bucurie la această pioasă închinare și ascultau cu luare aminte cuvintele magilor privitoare la stea, la credința lor plină de har și la îndepărtata călătorie. „Oamenii, care au umblat prin întuneric, au văzut lumină mare”! „Toate limbile, bateți din palme”! căci „Prunc s-a născut nouă, Fiu s-a dat nouă”!

Atingându-și scopul călătoriei sale și primind în vis poruncă de la Înger să nu-l înștiințeze pe Irod despre locul unde se află Pruncul, magii s-au întors fiecare în țara sa, unde au și început să propovăduiască despre venirea în lume a lui Hristos Fiul lui Dumnezeu. Există o tradiție că acești înțelepți și luminați de harul ceresc închinători ai Domnului celui născut au fost în cele din urmă botezați de Apostolul Toma, în timpul când predica în Persia. Ei sunt trecuți în ceata sfinților și moaștele lor, aflate pe locurile dreptului lor sfârșit, au fost transportate în Constantinopol, apoi în Mediolan și, în sfârșit, în Koln (Viețile sfinților 25 decembrie).

Încercarea lui Irod, care își pusese în gând să împiedice împlinirea intențiilor lui Dumnezeu, era șireată și vicleană; dar această șiretenie era o nebulie înaintea lui Dumnezeu. Irod știa să dirijeze cu iscusință toate mijloacele pe care le inventau patimile lui pentru atingerea scopurilor lui pământești. Pentru el nu era nici o virtute atât de sfântă pentru ca să n-o scarifice, dacă ar fi nădăjduit să scoată din ea vreun profit oarecare; de asemenea nu era nici o virtute atât de anevoioasă că să n-o îmbrace în chip fățarnic, dacă o asemenea mască putea să contribuie la intențiile lui. Astfel, în Roma el îi cinstea pe zeii păgâni, iar în Ierusalim păzea obiceiurile strămoșilor săi și se ruga adevăratului Dumnezeu și când avea nevoie de bunăvoința Iudeilor, el nu-și cruța comorile pentru a înfrumuseța templul lor, după cum – atunci când voia să-i facă pe plac lui August – vizita templele zidite în cinstea lui. Cu purtări de felul acesta, el izbutea să-și împlinească planurile sale și să înlăture piedicile întâmpinate în cale; și în ciuda deselor schimbări ce aveau loc în conducerile locale ale imperiului Roman, el a deținut multă vreme toată puterea ????? (pag 119 ultim rând) de partea sa. Dar cât de neputincioasă este șiretenia, care se întraramează împotriva lui Dumnezeu! Cât este ea de slabă și de nimic în comparație cu înțelepciunea lui Dumnezeu! Când magii, din porunca lui Dumnezeu, au plecat din Betleem pe altă cale, disprețuind în chip văzut porunca dată de împărat, atunci Irod a încercat, poate pentru prima oară în viață, că subtila lui șiretenie nu l-a înșelat decât pe el însuși. Dar în sufletul înrăutățit al tiranului batjocoritor îndată a luat naștere altă intenție mult mai îngrozitoare, prin care el, din dorința de a atinge ceea ce este de neatinș, a uimit lumea cu cruzimea sa.

Pelerinii noștri ne comunică suficiente informații atât despre drumul din Ierusalim către Betleem cât și despre cel mai sfânt loc al nașterii lui Hristos.

Ridicându-se din Ierusalim pe calea către muntele „de rău augur”, călătorind vede în fața sa șesul Retaim, și înaintea lui înălțimile sfântului Ilie, prin care se așterne calea spre Betleem. În vremurile biblice, valea Retaim era acoperită cu pomi de terebint, din care cauză se și numea valea terbinților; dar acum ea este pustiită. Ici-colo se mai văd, de-a lungul drumului, vechile dărâmături ale curților, străjuite de turnuri, sau de stâlpi, care aparțin stăpânilor viei; ruinele uneia din ele se numește aici casa lui Simeon de Dumnezeu primitorul. Nu departe de drum se văd vlăstarii pomilor de terebint, sub care – potrivit tradiției – Preasfânta Născătoare de Dumnezeu se odihnea în calea ei din Betleem spre Ierusalim. Acest pom se bucură de un mare respect la Arabi. Se spune că unul din ei l-a văzut în flăcări, însă fără să se mistuie.

Nu departe de înălțimile sfântului Ilie se vede, la poalele lor, de partea dreaptă a drumului, o fântână rotundă de construcție veche și, pe lângă ea, un vad pentru adăpat vitele. Ea se numește fântâna „celor trei magi”; se spune că steaua binevestitoare, aducându-i pe magi în Ierusalim, din nou i-a luminat în acest loc, când mergeau ei în Betleem. Judecând după dărâmăturile care se văd în jurul acestui izvor trebuie să presupunem că fântâna a fost împodobită de arhitectură, ba chiar unii spun că aici a existat o biserică. Arabii se opresc întotdeauna lângă acest izvor ca să bea apă sfântă.

De pe înălțimile muntelui, la mari depărtări, se vede de data aceasta mănăstirea sfântului Ilie; iar dincolo de mănăstire se deschide priveliștea spre Betleem, ce se întinde pe o creastă de munte, ce înclină spre sud în vale, unde o clădire mare, întărită cu contraforturi și domnind peste localitatea din jur, acoperă cu zidurile ei sfântul punct de pe globul pământesc, unde s-a oprit steaua binevestitoare a răscumpărării noastre. Dincolo de Betleem se desenează la orizont un munte, care are înfățișarea unui con tăiat; el se numește „muntele francilor” pentru căci cruciații au construit aici, pe dărâmăturile anticului Irodium, o întăritură, care le servea ca o apărare împotriva musulmanilor. Pe stânga, dincolo de o vale adâncă, se văd munții de lângă Marea Moartă; iar pe dreapta muntele Betleemului se unește cu lanțul munților Iudeii. Înainte de a coborî în vale se află o casă de rugăciune musulmană, care acoperă mormântul Rahilei și tot aici, nu departe, se văd rămășițele dărâmăturilor casei patriarhului Iacob; dar dincolo de o vâlcea se zăresc ruinele vechii Rama, locul nașterii și înmormântării proorocului Samuil. Astfel este înfățișarea exterioară a Betleemului.

Biserica din Betleem, ridicată peste peștera Nașterii lui Hristos, aparțin, după cum se presupune, vremurilor lui Iustinian. Primii creștini aveau o mică biserică pe acest loc; cel dintâi monument asemănător se atribuie chiar celor trei

magi, care au venit să se închine Pruncului Dumnezeuiesc. Se știe că împăratul roman Adrian a zidit aici o capiște și le-a interzis Iudeilor să locuiască în Ierusalim și Betleem. Dar sfânta împărăteasă Elena i-a nimicit pe idoli și a ridicat o biserică deasupra locului Nașterii lui Hristos.

Biserica, ridicată peste peștera Nașterii Domnului, are hramul Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu și este zidită în formă de cruce; fațada are uși înguste, prefăcute din alte uși mai mari, artistic lucrate, dar tocite de vreme, pentru o mai bună apărare de năvălirea Arabilor și pentru împiedicarea necredincșilor de a-și mai aduce animalele în Biserică, ceea ce, spre regret s-a mai întâmplat. La intrarea în Biserică se deschide un pridvor larg, unit cu o lungă galerie, iar de ambele părți se înalță două rânduri de coloane în marmură de ordinul Corintean. Aceste coloane mai târziu a fost pictate după asemănarea vechilor noastre catedrale, iar pe unele dintr-însele se mai văd până astăzi chipurile sfinților. Tavanul este alcătuit din grinzi uriașe, lucrate din copaci de cedru și chiparos, doborâți de pe vârfurile Libanului. La început pereții erau îmbrăcați cu marmură și mozaic, ale căror rămășițe se văd încă până acum; dar marmura în cea mai mare parte este luată pentru împodobirea curților califilor în Cairo și pentru Moscheea lui Omar în Ierusalim. Dușumeaua de marmură pe alocurea s-a păstrat, iar pe alocurea a fost înlocuită cu plăci. Altarul principal, închinat Nașterii lui Hristos, care aparține Grecilor închipuiește partea de sus a crucii, cu extremitățile rotunjite, și se ridică pe câteva trepte; pe ambele lui laturi, în fața treptelor de coborâre în peșteră, sunt aranjate două altare: închinat Tăierii Împrejur și celor trei magi. Mozaicul de pe pereții acestui altar în multe locuri s-a mai păstrat bine și conținutul lor e luat din Noul Testament, precum și din istoria sinoadelor bisericești; după resturile inscripțiilor grecești, care au mai rămas, se vede că s-au scris pe timpul împărăției lui Emanuil I Comneanul și, de aceea, este de crezut că au o vechime de aproximativ 700 de ani.

În afară de biserică merită a fi remarcată o clădire lungă, care se găsește de partea dreaptă la intrare, ale cărei bolți sunt susținute de patru coloane. Asta-i școala fericitului Ieronim, unde veneau sihaștrii și învățații să audă învățăturile sfântului.

De ambele părți ale altarului principal coboară credincioșii pe 15 trepte de marmură în biserica subterană. Pe pardoseala de marmură este fixată o stea de argint, luminată de candelă, care indică locul nașterii Răscumpărătorului. În jurul ei se află următoarea inscripție latină: „Hic de Virgine Maria Christus natus est” – „aici s-a născut Hristos din Fecioara Maria”. Acest loc se găsește într-o nișă săpată în semicerc. Pardoseala din peștera Nașterii, închipuind de asemenea un semicerc, este împodobită cu 16 candelă bogate, care atârnă deasupra, iar peste candelă atârnă o scândură de marmură care servește de prestol unde se săvârșește liturghia. În nișă, care se află mai sus de prestol, se introduce de către Greci

icoana Nașterii lui Hristos; dar peretele cel dintru început al peșterii era împodobit cu reprezentări în mozaic.

Pășind înapoi de la locul Nașterii Mântuitorului, de partea dreaptă, se găsește o peșteră deosebită „a ieslei”, în care s-a odihnit Pruncul cel mai înainte de veci și unde pentru prima oară i s-au închinat Lui păstorii și magii; aici credincioșii coboară pe două sau pe trei trepte. Ieslea este tăiată în piatră naturală și, având înfățișarea unei lăzi mai lungi, este căptușită cu marmură albă. Acest loc sfânt este de asemenea iluminat, ca și peștera Nașterii, cu candelă prețioasă; icoana care se găsește aici, un mănunchi din Palmierul lui Iacov, închipuiește închinarea păstorilor. În fața ieslei de leagăn a Mântuitorului este aranjat în aceeași peșteră un prestol, pe același loc în care Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, cu Pruncul Iisus la sânul Ei, a primit închinarea celor trei magi. Toți pereții peșterii, atât aici cât și în sanctuarul Nașterii, sunt îmbrăcați cu țesături, iar o mare mulțime de candelă de argint și aurite atârna de-a lungul bolții naturale și pe de lături. Mai înainte toți pereții erau împodobiți cu mozaic bizantin.

Multe late peșteri depind de peștera Nașterii și de iesle. De aici credincioșii coboară în peștera în care locuia Iosif și unde este aranjat în numele lui un prestol. După ea urmează peștera care în care sunt îngropați mulți din cei uciși, din porunca lui Irod, adică mulți prunci; osemintele lor se păstrează în dosul unui grilaj de fier, căci leagănul pașnic la Pruncului ceresc a primit pulberea lor sub acoperământul său! De această peșteră ține alta, luminată de sus, unde se nevoia fericitul Ieronim și traducea Sfânta Scriptură în limba latină. Tabloul de deasupra prestolului îl reprezintă în această îndeletnicire.

ÎNTÂMPINAREA DOMNULUI ÎN TEMPLU, FUGA SFINTEI FAMILII ÎN EGIPT.

„Astăzi sfințita Maică și cea mai
înalță decât biserica a venit, arătând
pe Dătătorul de lege și Făcătorul
lumii”.

Slujba 2 febr. Vecernia mică.

Din Egipt l-am chemat pe Fiul Meu”.

*Osea, cap 11, vers.1.*⁴*

⁴ /Biblia 1914 Osea 11, 2.

Potrivit proorociilor, Îngerul Legământului trebuia să vină în templu și să-l umple de o nouă slavă; și iată, după ce s-au împlinit patruzeci de zile, Preacurata Fecioară, însoțită de Iosif, a purces cu Dumnezeiescul Său Fiu din Betleem spre Ierusalim, pentru ca acolo în templu să împlinească tot ce este prescris de lege. După legea lui Moise, mama, eliberându-se de sarcină prin nașterea unui prunc de sex bărbătesc, se socotea necurată timp de 7 zile și, în afară de aceasta, vreme de 33 zile nu avea voie să intre în templu, să ia parte la slujbele religioase și să se atingă de ceva sfințit; dar după trecerea celor 40 de zile de curățire, venea la templu și aducea o jertfă de curățire. Dacă femeia avea o bună stare, aducea un miel ardere de tot și un pui de porumbel sau o turturea ca jertfă pentru păcat; iar dacă femeia era săracă, aducea două turturele sau doi pui de porumbel. Dacă pruncul era primul născut, atunci – în afară de această rânduială de curățire săvârșită asupra mamei – se mai făcea asupra pruncului o rânduială de înfățișare înaintea Domnului. Această poruncă privitoare la cei întâi născuți a fost dată poporului Iudeu în amintirea binefacerilor lui Dumnezeu, pe care le-a arătat în timpul ieșirii lui din Egipt, când Îngerul, pierzând într-o singură noapte pe toți cei întâi născuți ai Egiptului, nu s-a atins de pruncii evreiești.

Consacrați, în felul acesta, lui Dumnezeu cei întâi născuți erau numiți spre slujirea Lui în templu, devenind oarecum proprietatea Lui. Cum însă la slujirea cortului și templului erau dinainte numiți leviții, pe care Domnul i-a primit de la fiii lui Israil în locul întâilor născuți, pentru aceștia din urmă, aduși din toate celelalte seminții, s-a rânduit o răscumpărare care consta din cinci sicli sfințiți de argint.

Pentru împlinirea acestor rânduieli Maica lui Dumnezeu a venit în templul din Ierusalim, deși – ca una ce era neispită de nuntă și Preacurata Fecioară – potrivit observației sfântului Vasile cel Mare – „nu era supusă legii curățirii”. Cum însuși Domnul zicea, că n-a venit să strice legea, ci s-o împlinească și s-o înalțe către o mai bună înțelegere, tot astfel și Preacurata Lui Maică a binevoit să se supună prescripțiilor rânduite din respect față de lege. Fără să se mândrească cu curăția Ei, Ea – dintr-o profundă smerenie – s-a numărat în rândul femeilor obișnuite și, apropiindu-se de porțile templului, a stat pe locul fixat pentru femeile care au născut. Ea a adus cu sine și jertfa, dar nu asemănătoare cu cea pe care o aduceau oamenii bogați, ci jertfa Ei era jertfa săracilor; și ceea ce îi lipsea acestei smerite jertfe ca valoare materială a fost răsplătit cu prisosință prin cele mai curate sentimente ale sufletului Maicii Domnului. Sfântul Dimitrie Rostovschi o reprezintă, în acest caz, adresând către Dumnezeu Tatăl asemenea cuvinte: „acesta este Fiul Tău, Părinte Cel mai înainte de veci! Acesta este Fiul Tău, pe care Tu L-ai trimis ca să se întrupeze din Mine pentru mântuirea oamenilor! Tu L-ai născut mai înainte de veci fără mamă; iar Eu, cu bunăvoința

Ta, L-am născut fără bărbat! Acesta este singurul Meu rod, zămislit în Mine prin Duhul Tău cel Sfânt; și Tu singur cunoști, cum s-a născut El din Mine! El este întâiul Meu născut; dar întâiul Tău născut este de o ființă cu și împreună fără de început cu Tine, ieșit din Tine, dar nu îndepărtat de Dumnezeuzeirea Ta! Primește dar pe Întâiul Tău născut, cu care ai făcut veacurile și ai poruncit să strălucească lumina! Primește Cuvântul Tău Care s-a întrupat din Mine, cu care Tu ai întărit cerurile, ai așezat pământul și ai adunat apele mărilor! Primește pe Fiul Tău de la Mine, care sunt Mama lui pământească! Rânduiește-ne – pe El și pe Mine – după voia Ta cea sfântă, și să fie răscumpărat, cu trupul și cu sângele Lui, tot neamul omenesc”!

În timpul când Preacurata Fecioară Maică s-a înfățișat în templu pentru îndeplinirea rânduiei potrivit legii de curățire și de răscumpărare a întâiului născut, a venit aici și bătrânul Simeon cel albit cu cărunteți-le, reprezentând acum în persoana sa Vechiul Testament, care aștepta cu atâta ardoare venirea lui Mesia.

Evanghelia nu arată din ce neam se trăgea Simeon; dar bazându-ne pe faptul că el L-a primit în brațe, în templu, pe pruncul Iisus și, cu acest prilej, I-a adus laude lui Dumnezeu și i-a binecuvântat pe Maria și Iosif, putem presupune că a fost unul din preoții templului din Ierusalim. În cântările bisericești el se numește „lucrător al preoției”, „preot”, chiar „arhiereu”, „care aduce jertfe potrivit legii” și care „îi curăță pe oamenii din Israil cu jertfele de sânge”. Însă Evanghelia, trecând sub tăcere profesiunea lui Simeon, zugrăvește calitățile lui morale, spunând că el era un om „drept și temător de Dumnezeu”, își îndeplinea toate îndatoririle în raporturile lui cu Dumnezeu și cu aproapele și nutrea o credință vie în Izbăvitorul ce va veni, așteptând cu nerăbdare ziua venirii Lui; din care cauză a și devenit vas ales al Sfântului Duh, căci „Duhul Sfânt era asupra lui”. Asemenea altor drepti din Vechiul Testament, Simeon se pregătea să moară cu credința într-o totală îndeplinire a făgăduințelor lui Dumnezeu; dar Duhul Sfânt i-a vestit că a primit o soartă mai bună și nu va muri fără să-l vadă pe Hristos Domnul. După o asemenea descoperire el a trăit în nădejdea de a-L vedea pe Mântuitorul și se uita cu bucurie la îndelungatele sale zile ce se prelungeau.

În ziua aducerii Pruncului Celui-mai-înainte-de-veci în templu, Duhul Sfânt i-a poruncit lui Simeon să meargă acolo și i-a dat putere să înțeleagă însemnătatea tuturor celor ce se săvârșesc. Apropiindu-se de Cea plină de dar, Simeon a luat în brațele Ei Pruncul nou născut și, binecuvântându-l pe Dumnezeu, într-o sfântă răpire a exclamat: „Acum slobozește pe robul tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace”. Multă vreme Te-am așteptat – astfel parcă vorbea el – vrând să văd venirea Ta; și iată a sosit acel ceas fericit despre care mi-ai zis de mai înainte, Stăpânul vieții și al morții! Acum nu mai sunt motive să mă mai ții pe pământ; după cum nici pentru mine nu mai sunt de acum înainte alte scopuri în viață, căci scopul meu cel mai principal este atins, căci Te-am

văzut și acum pot să mă liniștesc. Plin de bucurie, mă duc să binevestesc bucuria strămoșilor și părinților mei, „căci văzură ochii mei mântuirea Ta”! Eu l-am văzut pe Acela pe Care cu atâta ardoare doreau să-L vadă patriarhii și împărații noștri! Oare nu sunt eu mai fericit chiar decât părintele celor credincioși, Avraam, care aici, pe muntele Moria, a văzut numai chipul Hristosului Tău? Oare nu sunt mai fericit decât marele dătător de lege Moise, care de pe muntele Nabab a văzut numai țara, unde urma ca să vii Tu? Iar eu în brațele mele văd – nu chipul și nu umbra – ci însăși mântuirea Ta, „pe care ai pregătit-o înaintea feței tuturor popoarelor”! O, dacă toți oamenii ar cunoaște că Acesta este Acela despre Care Tu, Dumnezeuule, vorbeai prin gura sfântului Tău proroc: „Te-am făcut legământ poporului meu și luminează noroadelor, ca să-ți fie întru mântuire, chiar până la marginile pământului”. Mântuirea Ta nu numai pentru Iudei, ci pentru tot neamul omenesc. O, preabunule Părinte al luminilor! În fața întunericului morții care vine la mine eu văd lumina Ta mântuitoare. Ea a strălucit aici, dar se va revărsa în toată lumea și va lumina toate popoarele; aceasta-i „luminează spre descoperirea neamurilor”, care va risipi întunericul lor pierzător. Ea Te va arăta lor pe Tine, adevăratul Dumnezeu și Mântuitor, și ieșind din mijlocul poporului păzit de Tine va sluji” spre slava poporului Tău Israil”! De la răsăritul soarelui și până la apus, popoarele tuturor țărilor și semințiilor, de acum și până în veac, vor ferici pe patriarhii noștri, care cred în Răscumpărătorul ce vine; vor proslăvi pe Proorocii, care au prezis venirea Lui; vor proslăvi și vor ferici pe Preasfânta Maica Ta; vor cinsti cu toată evlavie și Dumnezeiasca, veșnica Ta slavă, o ,Iehova! Așa, Stăpâne Doamne, eu văd acum și simt viața și lumina întregii lumi, slava lui Israil și mângâierea tuturor credincioșilor. Simt că, primind în inima mea această comoară, m-am unit cu El în duh, și de aceea nu mai există pentru mine o viață pământească, ci e deschisă o viață nouă, nesfârșită! Slobozește dar, Stăpâne, pe robul Tău, după cuvântul Tău, în pace”!

Minunate au fost cuvintele sfântului bătrân, adresate lui Iisus, nu ca unui prunc, ci ca Celui ce este „Vechi de zile”, și nu ca unui om, ci ca „Dumnezeului ceresc”, care are putere asupra vieții și morții și care poate slobozi spre altă viață, ori să mai rețină în viața de acum. Dar Preasfânta Fecioară înțelegea bine însemnătatea lor și le păstra în inima Ei.

După aceasta Simeon, înapoind Pruncul în mâinile Maicii și binecuvântându-O pe Ea și pe Iosif, văzând de mai înainte, cu puterea aceluia-și Duh Dumnezeiesc care pe toate le luminează, patimile crucii suferite de Dumnezeu-omul, precum și lacrimile și durerile Preacuratei Lui Maici, i-a prezis Ei cele ce vor veni, cele ce O vor atinge personal. „Iată Acesta este pus spre căderea și spre ridicarea multora din Israil și ca un semn de tăgadă (obiectul prezicerii), iar prin sufletul Tău va trece sabie – ca să se dea pe față gândurile multor inimi”. „Dar de ce tu, bătrânule, - întreabă sfântul Teodot al Ancirei –

amesteci cele vesele cu cele triste? Până acum ai vorbit despre lumină și slavă, iar acum vorbești despre cădere și prezici o sabie pentru Ceea ce a zămislit? Da – zice – toate vor fi la vremea lor”. „Nu se vor folosi de mântuirea, adusă pe pământ de Dumnezeiescul Tău Fiu, căci pentru cei ce vor crede întru Dânsul și îl vor urma, El va fi o ridicare din cădere; dar pentru cei care, împietriți fiind în rău, îl vor respinge, El va sluji drept pricină de căderea și de pieirea lor. Asupra Lui se vor împlini cuvintele Scripturii: Iată Eu pun la temelia Sionului o piatră de mare preț, aleasă, piatra din capul unghiului, cinstită; și cel ce va crede nu se va rușina; „pentru credincioși, ea va fi de mare preț, ar pentru necredincioși – piatră de poticnire și de sminteală, de care ei se vor împiedica, nesupunându-se Cuvântului. În toată viața El va fi semn de tăgadă, în care se vor și descoperi gândurile oamenilor, căci la unii se va descoperi dragostea de adevăr, iar la alții – o evlavie mincinoasă, deșertăciunea slavei deșarte și răutatea plină de invidie. Necredința celor din urmă va ajunge până acolo încât ei îl vor da la moarte pe Mântuitorul lor; „Tu vei fi o martoră plină de durere a chinurilor și morții Lui, și prin sufletul Tău va trece sabie”. Spinii din cununa Lui, cuiele, sulita, care îl va străbate; rănilor Lui, strigătul Lui plin de durere și ochii Lui care se sting – vor pătrunde adânc inima Ta de mamă. Tot atât de puternic Te vor răni nenumăratele și sfâșietoarele gânduri, care vor trece rând pe rând prin sufletul Tău apăsător de durere.

În acest timp, când dreptul Simeon vorbea astfel cu Preacurata Fecioară, s-a apropiat de ei sfânta Ana, care de asemenea a început, din inspirația Duhului Sfânt, să-I aducă Pruncului laude și să-I mulțumească lui Dumnezeu pentru El în numele tuturor, care așteaptă venirea Lui. Evanghelistul spune despre Ea: Ana proorocița... ”În ceasul acesta, venind și ea acolo și aducând de față cu toți, slavă lui Dumnezeu, vorbea despre Prunc tuturor celor ce așteptau mântuirea lui Israil”. Ana – potrivit mărturiilor sfintei Scripturi – era fiica lui Fanuil, din seminția lui Așer, care se distingea prin bogăție, putere și, odată cu aceasta, cu blândețea și cu iubirea de pace. Rămânând văduvă, după șapte ani de viață singuratecă, ea și-a închinat restul zilelor în întregime în slujba lui Dumnezeu în templul din Ierusalim și petrecea acolo toată vremea în post, în rugăciune și în osteneli. Ostenindu-se în aceste nevoințe pline de evlavie, ea a ajuns la vârsta de 84 de ani, și Domnul i-a dat marea fericire de a-L vedea să proslăvească Dumnezeiasca Lui întrupare.

Sfinții Părinți povestesc că Zaharia, tatăl Înainte Mergătorului, slujind în acest timp ca întâi stătător în templu, introducându-O înăuntru pe Preacurata împreună cu Pruncul, a așezat-O nu acolo unde era locul femeilor care primeau rânduiala curățirii, ci pe locul rezervat fecioarelor, unde nu aveau voie să stea cele măritate. ”Luminat de Duhul lui Dumnezeu și cunoscând taina fecioriei nestricate din naștere – spune sfântul Grigorie de Nissa – Zaharia n-a îndepărtat-

O pe Fecioara Maică din locul ce-l ocupa în templu, care după lege era rezervat fecioarelor, iar pe Iudei îi învăța că firea omenească și toată zidirea este supusă Creatorului său și este condusă de El, și nu invers. Și de aceea era în puterea voii Lui să arate un nou chip de naștere, care n-o împiedică pe Mamă să rămână Fecioară”.

Irod, văzând că magii nu s-au întors în Ierusalim și nu l-au vestit cu privirea la locul unde se găsește Pruncul și că acest Prunc parcă se strecoară printre degete, pline de furie a dat o aspră poruncă de a ucide în Betleem și prin împrejurimi pe toți pruncii, începând cu cei nou născuți și până la vârsta de doi ani inclusiv, fiind convins că în numărul lor îl va pierde și pe noul născut Împărat al Iudeilor. Această poruncă barbară a fost adusă la îndeplinire, și 14 mii de copii nevinovați au devenit victimele ambițiosului stăpânitor. Această îngrozitoare ucidere a fost unul din cele mai însemnate evenimente care au însoțit nașterea Mântuitorului. Acest eveniment, ca unul ce era săvârșit pentru Mesia care venise, dimpreună cu evenimentele ce i-au precedat, a servit acum drept semn hotărât al ivirii Lui în lume și i-a dat acestui eveniment, vestea vărsării de sânge în Betleem, o și mai mare publicitate. Odată cu aceasta, el aducea semnificația că Pruncul-Cel-ma- înainte-de-veci, Cel urgisit chiar de la nașterea Sa, a început să sufere – la început cu suferințele celor uciși pentru El; ba chiar înșiși pruncii Betleemului, botezați nu cu apă, ci cu sânge, au apărut în tinda Bisericii creștine ca înainte mergătorii acelor mucenici, care au sfințit cu sângele lor pământul spurcat, pentru ca el să devină vrednic spre primirea învățăturii divine.

„Cine poate descrie nenorocirea din Betleem? Care povestitor este în stare să zugrăvească suferința? – astfel meditează unul din sfinții Părinți – să illustreze aceste bocete generale, acest jalnic plâns al copiilor, al mamelor, al rudelor, al părinților, care scot gemete pătrunzătoare în fața amenințărilor ce vin din partea călăilor? Cum l-am putea zugrăvi pe călău, care stă asupra copilului cu sabia goală? Privirea lui este aspră și împrăstie uciderea; cuvântul lui este îngrozitor; cu o mână îl târăște pe copil la sine, cu alta întinde sabia; între timp mama, pe de altă parte, își trage copilul la sine, și-și pune propriul ei piept sub ascuțișul săbiei numai să nu vadă cu ochii ei, cum sărmanul ei copil va fi omorât de mâinile călăului! Cum am putea descrie starea părinților? Suspinele lor, vaietele, ultimul rămas bun de la copiii lor? Și toate acestea se petrec în aceeași vreme?! Cine-și poate imagina această groaznică nenorocire sub toate înfățișările ei, cu toate amănuntele, întreitele dureri ale mamelor care abia au născut, chinurile crunte ale naturii, cum nenorocitul copil, exact în momentul când se lipea de pieptul mamei, primește lovitura de moarte? Cum sărmana mamă îi dă pruncului sânul și, în același timp, îi primește sângele în măruntaiele ei? Un alt călău, dintr-o singură

lovitură spintecă cu sabia pe prunc și pe mamă; și sângele, scurgându-se din rănilor mamei și al copilului, se contopește într-un singur pârâiaș”. Evanghelistul, istorisind această întâmplare și citând cuvintele proorocului Ieremia, o înfățișează pe Rahila, femeia lui Iacov, înmormântată nu departe de Betleem, plângându-și copiii, pe fiii lui Israil, uciși de un cumplit păgân. Dar curând tăcerea s-a așternut peste toate împrejurările Betleemului, căci nu s-a mai auzit nici bocetele mamelor, nici plânsetele pruncilor.

Irod și-a pătat mâinile nu numai cu această groaznică vărsare de sânge, căci – în furia lui – i-a ucis pe toți consilierii lui, pe bătrâni, pe cărturari, pe farisei, pe preoți, pe fratele său, pe sora cu soțul ei, pe femeia sa Mariamna cu fiul său Antipat și pe mulți alți oameni cu care era înrudit.

Dar oricât de mari au fost stăpânirea și mânia monstrului înfuriat, totuși ținta intențiilor lui ucigașe de Dumnezeu, prin paza Celui de Sus, a rămas în afară de orice vătămare, în ciuda vicleșugurilor lui. Iosif a fost prevenit în vis de către Înger care i-a zis: „Scoală-te, ia pruncul și pe mama lui și fugi în Egipt și stai acolo până ce-ți voi spune; fiindcă Irod are să caute pruncul ca să-l omoare”. De aceea, luând toate cele trebuincioase pentru o lungă călătorie, el a pornit imediat cu Preasfânta Fecioară și cu Iisus spre Egipt.

Ce cale și-a ales dreptul bătrân către Egipt, nu ni se arată nici în sfânta Scriptură, nici în vechile tradiții. Acest drum trecea prin munții Iudeii spre Gaza, după cum putem deduce din indicațiile după care s-a întors eunucul împărătesei Candachia din Ierusalim în țara sa; iar de aici, prin pustia de lângă mal, printr-un loc șes, până în Egipt. O veche tradiție ne spune că, atunci când sfânta Familie călătorea spre Egipt, într-un loc au înconjurat-o tâlharii și au vrut să-i fure asinul și acele lucrșoare care alcătuiau cele necesare ale sfinților călători. Unul dintre tâlhari, minunându-se de frumusețea Pruncului Iisus, a spus: „dacă Dumnezeu ar lua trup omenesc, n-ar fi mai frumos decât acest copilăș”; și apoi nu le-a îngăduit tovarășilor și, în deosebi, unuia care insista să fure, ca să le facă vreun rău călătorilor. Atunci Maria i-a zis; acest Copil îți va răsplăti printr-o plată plină de milostivire”. Acesta a fost același tâlhar care – mai târziu – fiind răstignit de partea dreaptă a Mântuitorului, s-a învrednicit să audă din gura Lui făgăduința plină de har: „Astăzi vei fi cu Mine în rai”.

Cât despre timpul cât a stat sfânta Familie în Egipt, nu se poate spune nimic pozitiv, pentru că sfânta Scriptură nu ne dă nici o informație. Există totuși diferite tradiții privitoare la această chestiune, pe care le și adunăm aici pentru cititorii care ar dori să le cunoască.

Prima localitate în care sfânta Familie a poposit după o călătorie atât de grăbită a fost satul Mataria ce se află dincolo de granița Egiptului. Iosif, intrând în sat să caute o locuință pentru o vremelnică odihnă, a lăsat pe Preacurata Fecioară cu Dumnezeiescul Prunc sub un copac mare ce se afla aproape de

drumul ce dădea în sat; ramurile dese ale pomului i-au umbrit pe sfinții călători, dându-le putința să se răcorească la umbra frunzelor care îi apăra de arșița zilei și să se odihnească după o călătorie atât de istovitoare prin nisipurile pustiei. După ce sfinții călători s-au odihnit, acest copac a rămas mereu în acea stare aplecată pe care o căpătase pentru odihna lor, și dobândise o putere tămăduitoare în așa măsură încât frunzele lui s-au dovedit în stare să vindece orice soi de boală. În afară de această minune cu copacul, nu departe de el a țâșnit un izvorăș cu apă curată, cristalină, cu care Maica Domnului Și-a potolit setea. Acest izvorăș există și astăzi plin de apă gustoasă care, asemenea frunzelor copacului ce s-a aplecat în chip minunat, dă tuturor tămăduiri. Însușirea lui est surprinzătoare și prin faptul că toate izvoarele și fântânele acestei localități, ca și în majoritatea localităților din Egipt, au un gust sălciiu, în timp ce acest izvorăș are o apă dulce. Nu departe de acest loc, Iosif a găsit o casă în care sfinții călători au trăit o vreme oarecare până când au purces mai departe.

Păstrarea pomului miraculos și a izvorășului minunat îi surprinde nevrând pe toți cei ce îi vizitează, căci de atunci au trecut aproape două mii de ani, iar pomul și izvorul există, pe câtă vreme fortărețele vecine, Memfis și Iliopolis, s-au transformat în pulbere și numai după dărâmăturile lor se poate ghici locul unde se aflau aceste uriașe cetăți din vechime.

Din istorisirile istoricului bisericesc Sozomen se poate conchide că sfânta Familie a străbătut Egiptul până la Hermopolis, care se fala la hotarele Tebaidei sau ale Egiptului de sus. Cu acest prilej Sozomen transmite, din spusele altora, povestirea despre un pom tot atât de minunat ca și cel care până astăzi se află în Mataria. „Se istorisește – scrie el – că în orașul Hermopolis din Tebaida multă lume alungă bolile cu pomul ce se numește Persis, aplicând pe trupul celor bolnavi o rămurică, o frunză, sau o bucățică de coajă din acest pom; căci la Egipteni există tradiția că, atunci când Iosif, luându-L pe Hristos și pe Sfânta Născătoare de Dumnezeu Maria, ca să fugă de urgia lui Irod, a sosit în Hermopolis, iar când ei au intrat în acest oraș, pomul amintit, fiind înalt, n-a îndrăznit să stea semeț în fața lui Hristos care sosise, ci s-a aplecat până la pământ și i s-a închinat Lui. Eu am spus – adaugă autorul – despre acest copac ceea ce am auzit de la mai mulți. Iar eu însumi mă gândesc că el a slujit ori ca semn al prezenței lui Dumnezeu în oraș ori, ceea ce e mai de crezut, distingându-se prin înălțimea și frumusețea lui, după legea păgână, era idolatrizat de locuitorii de acolo și, de aceea, când – odată cu apariția nimicitorului său – diavolul ce era în acest copac s-a cutremurat, atunci s-a cutremurat și copacul însuși. După cuvântul proorocului Isaia, în acea vreme la venirea lui Hristos s-au cutremurat în Egipt și toți idoli.

Dar în amintirea izgonirii demonilor și ca mărturie privitoare la această întâmplare, pomul amintit din acea vreme a început să dea credincioșilor

tămăduiri. În Egipt și în Palestina fiecare știe și povestește despre aceste întâmplări. „În vremea de acum, în tradițiile locale privitoare la rămânerea sfintei Familii în Egipt, numele Hermopolis este trecut sub tăcere; se vede că îndelungatul timp care pe toate le dărmă l-a șters din memoria băștinașilor.

La Copti există o veche tradiție că Maica Domnului împreună cu Pruncul cel mai înainte de veci a poposit în orașul Beniusef, care se afla la o depărate de trei zile plutire pe Nil de la fostul Babilon (sau vechiul Cairo). Ci ce au fost acolo confirmă această istorisire vrednică de crezare, zicând că pe locul sfânt arătat se găsesc până astăzi rămășițele bisericii creștine; și dacă am judeca toate acestea din punct de vedere filologic, am putea primi spusele Coptilor, pentru că numele lui Iosif (pe evreiește Ben-Iusef), putea să slujească drept denumirea locului unde s-a ascuns dreptul bătrân.

În vechiul Cairo creștinii egipteni – potrivit unei tradiții moștenite de la părinți – arată de asemenea o casă sau, mai bine zis, o peșteră, care din vremurile de demult e transformată în biserică creștină, unde trăia Pruncul Cel-mai-înainte-de-veci cu Preacurata Maică și cu Iosif. În vremea de acum, ea este metoc copt, în numele sfinților mucenici Serghie și Vah. În acest sanctuar, în partea superioară din fața iconostasului, din partea dreaptă și stângă a altarului, se află în dușumea două uși mobile prin care credincioșii coboară în peșteră, acolo unde a locuit sfânta Familie. În sfântul întuneric al acestei peșteri există unele adaptări pentru viața de toate zilele, și anume: în mijlocul ei, în partea din față, se află o adâncitură în perete, unde Preasfânta Fecioară L-a odihnit pe Dumnezeiescul Prunc. Acest loc se numește „leagănul lui Iisus”. Iar însăși Preabinecuvântata Maică s-a odihnit pe pat de piatră, alături de această adâncitură. Pe partea stângă, după un mic perete, într-o adâncitură pătrată, se găsește o trapeză destul de largă pentru mica familie de sfinți călători, în jurul căreia se află un îngust pasaj, ce trece prin strâmtoarea acestei despărțituri a peșterii. Nu departe de trapeză, în nișa unui perete longitudinal, este amenajată o plită cu o adâncitură, a cărei necesitate corespunde unui vechi obicei: înainte și după masă, precum și dimineața ei se spălau. De partea dreaptă a leagănului, de asemenea după un mic perete, se afla o scăldătoare pentru Preacuratul Prunc și, în sfârșit, pe alt perete longitudinal, este săpată o nișă, în care, este de presupus, se păstrau hainele. Măsurată ca un pătrat, peștera nu are mai mult de trei stânjeni.

Sfinții Părinți spun că venirea lui Iisus Hristos în Egipt înseamnă căderea idolilor în toată țara. Judecându-le după vechimea și sensul acestor tradiții, trebuie să le primim cu respect. Dacă oarecând chivotul legii, care cuprindea numai lucruri sfinte, fiind introdus în capiștea idolească a Filistienilor, a răsturnat și a sfărâmat în bucăți idolul lor, oare nu cu atât mai mult trebuiau să se zguduie toate „lucrurile făcute de mâini omenești ale Egiptului” în fața Domnului însuși, care a venit în trup?

Nu se știe câți ani au trăit sfinții călători în Egipt. Dar Tatăl ceresc a binevoit să-L cheme de acolo pe Fiul Său, pentru descoperirea tainei din veac hotărâtă mai înainte, - cum a prezis despre aceasta sfântul proroc: „din Egipt L-am chemat pe Fiul Meu”. Îngerul i s-a arătat în vis lui Iosif și i-a zis: „Scoală-te, ia pruncul și pe mama lui și mergi în pământul lui Israil, căci au murit cei ce căutau să ia viața pruncului”. Iosif s-a sculat, a luat Pruncul și pe mama lui, și s-a dus în pământul lui Israil. La întoarcere drumul sfintei Familii, potrivit tradiției palestinienilor, trecea prin valea Ascalon, care amintește de duelul lui David cu Goliat, unde drumul, înainte de a ajunge până la Iuta, se îndreaptă spre izvorul Preasfintei Fecioare (în satul lui Malhus) și merge pe valea Uriașilor. Dincolo de această ultimă vale, nu departe de Ierusalim, se află de asemenea un izvor de munte cu apă curată și bună, despre care tradiția spune că aici sfânta Familie a rămas noaptea la întoarcerea din Egipt, iar în vremea când se odihneau, Dumnezeu i-a vorbit lui Iosif în vis din nou, zicându-i să nu se stabilească în Iudeea, ci mergând în Galileia să se sălășluiască în Nazaret, - ceea ce el a și făcut: „ca să se împlinească ceea ce s-a spus prin profeți: că Nazareu se va chema”.

În felul acesta, Iosif și Preacurata Maică, potrivit indicațiilor date de Tatăl ceresc, prin fuga în Egipt au izbăvit pe Pruncul-Cel-mai-înainte-de-veci de vicleșugurile lui Irod. Luând asupra Sa firea omenească, Domnul a binevoit să-i încerce neputința ei, în afară de păcat, și aflându-se în stare înjositoare, a renunțat și n-a făcut uz de autoritatea și puterea Sa Dumnezeiască împotriva vrăjmașilor Săi.

Venind să sufere pentru lume și să mântuiască oamenii, din chiar primele momente ale vieții pământești El a și început să îndure acele prigoniri și ocări, care mai târziu urmau să se termine prin moartea de cruce. Fuga în Egipt nu poate fi privită altfel decât ca un model preliminar după care trebuia să se săvârșească întreaga viață pământească a lui Hristos. „El trebuia – potrivit cuvintelor sfântului Apostol – să se asemene întru totul fraților, pentru ca să fie un Arhiereu milostiv și credincios în raport cu Dumnezeu, ca să fie îndurător față de păcatele poporului; căci după cum El însuși a răbdător, fiind ispitit, tot așa îi poate ajuta și pe cei ce sunt ispitiți”.

Rămânerea Mântuitorului în Egipt se mai poate numi, de asemenea, o predică pregătitoare privitoare la împărăția Lui cea nouă și plină de har, pregătind această țară pentru o mai prielnică primire a Evangheliei. Țara, care mai înainte era plină de idoli, oferind adăpost Pruncului Dumnezeiesc prigonit de răutate, tot cu harul Lui mai târziu a devenit adăpostul nevoitorilor evlaviei creștine și, în

pustietățile ei, a educat cetele luminătorilor, alungând întunericul rătăcirilor de acolo. „Dacă cineva – spune sfântul Ioan Gură de Aur – ar pătrunde în pustietatea Egiptului, ar vedea acolo o țară vrednică și mai presus de orice rai; acolo el ar vedea nenumăratele coruri ale oamenilor asemenea Îngerilor, și adunările de mucenici și de mărturisitori, și cetele fecioarelor, și puterea diavolului călcată în picioare, și împărăția Lui Hristos, care strălucește întru slavă; ar vedea toate acestea și în orașe și în pustietăți, iar în acestea din urmă mai multe decât cele dintâi. Nu strălucește cerul atât de puternic prin mulțimea și felurimea stelelor, cum strălucesc pustietățile Egiptului prin cetele oamenilor care sunt asemenea Îngerilor.

TRĂSĂTURILE VIEȚII DE MAI TÂRZIU A PREASFINTEI NĂSCĂTOREI DE DUMNEZEU.

„Cuvintele pe care mi le-ai dat, le-am
dat lor, iar ei le-au primit și au cunoscut
cu adevărat că de la Tine am ieșit și
au crezut că Tu m-ai trimis”.

Ioan 17, 8.

Nazaretul apare în chip pitoresc de pe creasta munților Galileii, care îl înconjoară din toate părțile; înălțimile de piatră acopăr ca o perdea de peste tot locul întrupării lui Dumnezeu. Călătorul, care se ridică pe o potecă pieptiș pe vârful muntelui, nu bănuiește nici o clipă cât de aproape este acel loc sfânt; însă dacă mai face un pas dedesubt se deschide vederea binecuvântatului Nazaret, care se lipește smerit de povârnișul muntelui, ce se coboară într-o vâlcea. Tocmai aici, nevăzută de ochii lumii și descoperită numai în fața cerului, sfânta Familie, după întoarcerea din Egipt, și-a petrecut zilele, într-o adâncă stare de anonimat până la vârsta de treizeci de ani ai Mântuitorului.

De aici a răsărit o lumină mare oamenilor care ședea în umbra morții, mai întâi în pământul Neftalimului și în pământul Zabulonului, în Galileia neamurilor, iar mai târziu și în toată lumea, când în toată lumea a ieșit vestirea Apostolilor și până la capătul pământului graiurile lor!

Viața sfintei Familii curgea liniștită după întoarcerea Ei din țara robiei de altădată a lui Israil și după așezarea Ei în Nazaret. Dreptul Iosif și-a reluat îndeletnicirile de dulgher; și Domnul, fiind El însuși „pâinea vieții ce s-a coborât din cer”, care dă viață și hrană tuturor făpturilor, se hrănea, dimpreună cu

Dumnezeiasca Sa Maică aleasă din toate noroadele, din osteneala mâinilor unui lemnar sărac! Dar în schimb și Fiul lui Dumnezeu, Domnul celor ce domnesc și Împăratul celor ce împărătesc, din frageda copilărie se supunea acestui tâmplar sărac până într-atât încât împărțea ostenelele lui și, pe deasupra, cu atâta smerenie și stăruință, încât oamenii îl numeau nu numai fiul „tectorului” (lemnarului), ci pur și simplu „lemnarul”. Și cu câtă râvnă, cu câtă credincioșie, cu câtă dragoste înflăcărată erau însuflețite toate acțiunile dreptului logodnic cu privire la Domnul și la Preacurat lui Maică? Iosif era un tutore atât de grijuliu al lui Iisus încât însăși Preasfânta Fecioară îl numea pe bătrân „tată” al Dumnezeiescului Ei Fiu.

După întoarcerea sfintei Familii din Egipt, viața Preabinecuvântatei Fecioare decurgea ce aceleași îndeletniciri și cu aceeași smerenie și evlavie ca și mai înainte. Ca și mai înainte, Ea era neobosită când se ocupa cu lucrurile de mână, iar în ceasurile libere, când nu se ruga și nu medita, se îndeletnicea cu grijă de rucodelie, pregătind îmbrăcămintea pentru Sine și pentru Fiu. În felul acesta, printre alte ocupații, Ea a țesut pentru Iisus un minunat hiton, lucrat cu multă artă, care mai târziu i-a și fost îmbrăcămintea Lui de toate zilele.

Pentru Ea, cea mai dulce mângâiere era, fără îndoială, să vadă măreția Fiului Ei care îi descoperea treptat Dumnezeirea. Evanghelistul spune hotărât că Dumnezeiescul Copil, în liniștea vieții casnice, în ochii Maicii pline de har și în mijlocul îngrijirilor neadormite din partea părutului tată, „creștea și se întărea cu duhul, umplându-se de înțelepciune”. Desigur, potrivit unirii firilor – divină și omenească – prin cea mai strânsă legătură nedespărțită în persoana Lui, El nu avea nevoie nici de pază, nici de povețe, dar potrivit cu smerenia și cu pogorământul Lui la măsurile omenești, EL le primea cu cea mai mare dragoste și prețuia toate îngrijirile privitoare la liniștea Lui cu care Mama cea mai gîngășă îl înconjura neîncetat, stăruindu-se ca la tot pasul să-I preîntâmpine dorințele Lui. Cu blânda Lui supunere de Fiu, El lua aminte la prevenirile Ei și îi urma sfaturile ca pe cuvintele celui mai bun prieten, devotat Lui cu toată inima. În adâncul Dumnezeirii lui Iisus, cele mai înalte desăvârșiri ale înțelepciunii, sfințeniei și bunătății rămăneau, desigur, egale, fără să crească sau să scadă; dar în firea lui omenească ele se dădeau pe față treptat: „Iisus sporea în înțelepciune, creștea cu trupul, și har avea de la Dumnezeu și la oameni. Preasfânta Lui Maică era în întregime cufundată într-o evlavioasă luare aminte la cele ce a văzut în persoana Fiului Ei plin de har și la cele ce a auzit de la El și despre El și „păstra toate aceste lucruri și le cumpănea în inima Ei”.

Simplitatea felului de viață pe care sfânta Familie o ducea în Nazaret și măsura smereniei ei erau atât de mari încât Natanail, care trăia în satul vecin Cana Galileii, la o distanță de un ceas de Nazaret, nici n-a auzit măcar de Iisus, și n-a aflat decât de la Filip că el a aflat pe Iisus, fiul lui Iosif din Nazaret pe Acela despre care au scris Moise și Proorocii în lege. Din aceasta se poate judeca cât de

modeste au fost atât viața Preasfintei Fecioare cu Dumnezeiescul Ei Fiu cât și însăși locuința sfântului Ei logodnic.

Deși casa dreptului Iosif se sfințea în permanență prin prezența Celui care este mai presus de templul însuși, cu toate acestea, Preabinecuvântata Fecioară Maria, dintr-un profund sentiment de evlavie, împlinea cu exactitate legea lui Dumnezeu. În numărul poruncilor acestei legi era una care poruncea fiecărui israilitean să meargă de trei ori pe an – la sărbătorile Paștelui, Cincizecimii, și Corturilor – la templul din Ierusalim pentru a se închina și a aduce jertfă Domnului. Este adevărat – cum mărturisesc vechile tradiții evreiești – femeile puteau să vină la Ierusalim, dar puteau să și rămână acasă – iar porunca amintită îi cuprindea, cu toată puterea, numai pe bărbați; iar pe deasupra Preasfânta Fecioară poate că încă mai avea teamă să nu se ridice o nouă prigoană împotriva Dumnezeiescului Copil din partea lui Arhelau, un vrednic urmaș al viciilor tatălui; când însă era vorba de credință, nici gândul unei comodități, nici tema de primejdii n-O puteau opri. Vrând să dea un exemplu, cu câtă exactitate credincioșii trebuie să împlinească legea lui Dumnezeu și cu câtă grijă părinții sunt obligați să aibă grijă de copiii lor, punând evlavia la temelia educației lor, Ea mergea în fiecare an de sărbătoarea Paștelui, împreună cu logodnicul Său, la Ierusalim și de fiecare dată îl lua pe Iisus în anii copilăriei Lui.

Una din aceste călătorii ale Maicii Domnului a fost însemnată printr-o deosebită întâmplare. Iisus Hristos avea atunci doisprezece ani; iar la Israiliteni era obiceiul ca la această vârstă să-i învețe pe băieți ca – încetul cu încetul – să se deprindă a împlini poruncile legii lui Dumnezeu. De data aceasta, după ce s-a terminat sărbătoarea Paștelui, Dumnezeiescul Copil a rămas la Ierusalim, fără să-și dea pe față intenția înaintea Mamei Sale și înaintea lui Iosif, căci în caz contrar dragostea lor nu le-ar fi îngăduit să se despartă de El. Plecând din Ierusalim cu un grup de modești închinători, compuși, desigur, din locuitorii Nazaretului și ai localităților din jur, Preacurata Maică și Iosif erau încredințați să prea-scumpul lor Fiu merge cu cineva dintre cunoscuți sau din rude și, de aceea fără să se alarmeze, își continuau calea până la primul popas, care se afla în satul Mahmas. Dar aici, ocolind toate grupurile de închinători care se odihneau și nevăzându-L pe Iisus în mijlocul lor, ei au început să se neliniștească Să-l caute peste tot cu grijă și, negăsindu-L, au pornit îndată înapoi spre Ierusalim. Ne putem închipui în ce stare se afla inima îndurerată a Preacuratei Fecioare, neștiind unde se afla copilul Iisus. Obosită de atâta încordare și vlăguită de întristare și frică Ea, însoțită de Iosif, au intrat în templu ca să-și reverse în fața lui Dumnezeu durerea și neliniștea lor. Și ce credeți că li s-a înfățișat înaintea ochilor? Înconjurat de venerabili bătrâni și de renumiți învățați ai poporului, tânărul Iisus ședea în mijlocul lor și, cu smerenia unui copil, asculta, și cu puterea Domnului îi întreba. Înțelepciunea Lui îi făcea să se mire și chiar să se înspăimânte până și cei mai

bătrâni dintre învățători. Cuvintele pline de umilință ale gingașelor reproșuri materne, pline de iubire grijulie, cu care Preasfânta Fecioară i-a adresat lui Iisus: „Fiule, de ce ne-ai făcut nouă astfel? Iată tatăl tău și eu îngrijorați te căutăm”! Oare nu această durere a închipuit-o înțeleptul Solomon în Cântarea Cântărilor când descria galeșele gânguriri ale curatei porumbițe: „Căutat-am pe acela după care inima mea tânjește, căutatu-l-am, însă nu l-am aflat. Și m-am sculat atunci și am cutreierat cetatea, ulițele și răspântiile largi, și am căutat pe acela după care inima mea tânjește, l-am căutat, însă n-am dat de el”! Iisus Hristos, ascultând cuvintele Maicii, i-a răspuns: „Ce este de mă căutați? Oare nu știati că întru cele ale Părintelui meu se cădea ca eu să fiu”? Iată care sunt cele dintâi cuvinte, auzite prin Evanghelia, din prea dulcea gură de copil a Mântuitorului! Cuvinte care sunt prea pline de învățătură și mângâiere: prin acestea El, ca Fiul, a răspuns cu dragoste Maicii Sale, și ca Domn și Mântuitor o povățuia parcă spunându-i: „În deșert m-ați căutat printre închinători, rude și cunoscuți; Mie mi se cuvine să fiu în templu, care este casa Părintelui meu ceresc, și să mă îndeletnicesc cu lucrarea mântuirii oamenilor, pentru care sunt trimis de la Tatăl”! Întâmplarea din templu a servit ca o expresie foarte naturală a acelei speciale relații pe care Iisus Hristos o are față de Dumnezeu Tatăl și pe care a exprimat-o în ultimele Sale cuvinte, și care nu înlătura nicidecum, după cum arată urmările, supunerea Lui față de Iosif și de Maria. Evanghelistul spune că, după această întâmplare, sfânta Familie s-a întors acasă, iar Dumnezeu Copil „a plecat cu ei și a venit în Nazaret și le era supus. Iar mama Lui păstra, în inima Ei, toate aceste lucruri și cuvinte”. Ultima observație confirmă limpede că Preasfânta Fecioara Maria n-a socotit deloc purtarea Fiului Ei ca o nesupunere, ci a văzut de mai înainte sensul înalt, ascuns în cuvintele și lucrările Celui a cărui naștere și pruncie au fost înconjurate de un șir întreg de minuni mari.

Din momentul întoarcerii Preasfintei Fecioare cu Fiul Ei din Ierusalim în Nazaret, istorisirile evanghelice și tradiția trec sub tăcere amănuntele privitoare la conviețuirea lor aici în continuare. Se știe numai că, după câțiva ani de la această întâmplare, logodnicul Preasfintei Fecioare, Iosif, a trecut în altă lume, la strămoșii lui, cu vestea mult dorită, că așteptatul Mesia a venit pe pământ. Cel ce a văzut ochii și a fost martorul nașterii Lui Dumnezeu-omul nu i-a fost dat să vadă suferințele, moartea și învierea Lui! Tradiția spune că el a murit la o sută zece ani. După care Maica Domnului, rămânând fără protectorul și apărătorul Ei Iosif, s-a lăsat în întregime în mâinile Tatălui ceresc și aștepta cu mai multă ardoare descoperirea Împărăției Fiului Său. Acest timp, în sfârșit, a sosit, căci având „treizeci de ani” Domnul Iisus Hristos s-a botezat de către Ioan în Iordan, iar după aceea a petrecut 40 de zile în post și rugăciuni în pustia Iordanului

După postul cel de patruzeci de zile în pustia Iordanului și după înfrângerea diavolului care L-a ispitit, Hristos s-a întors la Dumnezeuiasca Sa

Maică „întru puterea Duhului” și însoțit de ucenicii și de poporul, care i-au urmat de la Iordan. Invitat la solemnitatea unei cununii din învecinata Cana Galileii, El s-a dus acolo cu Preacurata Fecioara Maria și cu ucenicii, și aici a făcut cea dintâi minune pentru adevărarea ultimilor Lui misiuni cerești. Dar aici s-a arătat într-o lumină deplină atât credința neîndoielnică a Preacuratei Lui Maici în atotputernicia divină a Fiului Ei cât și preînchipuirea viitoarelor Ei mijlociri înaintea Lui pentru toți necăjiții și îndurerații. Această căsătorie ce s-a învrednicit de prezența Domnului și a Preasfintei Sale Maici, după cât se pare a avut loc într-o familie săracă, ale cărei mijloace sărăcăcioase, apărute pe neașteptate prin lipsa vinului, i-au amărât pe stăpâni. Dar Maica Domnului cea iubitoare de oameni, plină de milă față de toți cei lipsiți, n-a trecut cu vederea această împrejurare, și – participând la durerea și situația grea în care se aflau noii căsătoriți – s-a adresat cu o caldă mijlocire pentru ei către Dumnezeu-Isusul Ei Fiu: „vin nu au”. spuse Ea, făcând prima experiență de mijlocire în fața cerescului Mântuitor pentru amărății fii ai pământului. Prin aceste puține cuvinte Ea parcă i-ar fi spus: „ei pot avea necazuri într-o zi de bucurie; dar Tu atotputernice Iubitorule de oameni, ajută-i, înlătură de la ei necazul și dă-le mângâiere”! Iisus Hristos a numit-O cu respectuosul nume de „femeie” și i-a zis: „Ce este mie și ție, femeie? Ceasul meu n-a venit până acum”. Potrivit observației sfântului Ioan Gură de Aur, prin acest răspuns, Hristos – fără să desființeze supunerea pe care o datora Maicii Sale – i-a dat să înțeleagă că în lucrarea trimiterii Lui în lume El este condus numai de Tatăl ceresc, a cărei voie a venit s-o împlinească, și că manifestările demnității Lui divine au un alt scop, mai înalt decât o ușurare, fie chiar supranaturală, privitoare la nevoile materiale ale oamenilor. Dar mama era atât de neîndoios încredințată în milostivirea Fiului, încât neslăbind în nădejdea că-și va împlini mijlocirea a spus celor ce serveau la ospăț: „Faceți ceea ce vă va spune”. Acolo se aflau șase vase mari de piatră, care luau câte două sau trei vedre de apă: pentru că iudeii obișnuiau să facă spălări rituale. Hristos a poruncit slugilor să umple vasele și, apoi, scoțând apă din ele, să le aducă starostelui ospățului. Cu voia Atotputernicului Părinte, apa s-a prefăcut în cel mai bun vin și, în felul acesta, lipsa vinului și tristețea gazdei au fost cu desăvârșire înlăturate, spre bucuria Preabunei Mijlocitoare. Credința puternică a Maicii Domnului în atotputernicia Fiului Său izvora, fără îndoială, atât din ideea despre Răscumpărătorul întrupat, înfîrpată de către Ea din spusele profetice cât și din observațiile asupra întâmplărilor neobișnuite, care au precedat nașterea Lui și care au însoțit-O.

Rămânând în Cana un oarecare timp, Hristos a plecat cu Mama, cu frații și cu ucenicii Lui la Capernaum. Sfântul Ioan Gură de Aur spune că scopul acestei călătorii era dorința Fiului Divin să-i facă loc aici Preacuratei Maicii Sale pentru tot timpul călătoriilor Lui ce vor urma. Așa cum El a ales Betleemul ca pe un loc de naștere și Nazaretul ca pe un loc de educație, tot astfel și-a ales Capernaumul

ca pe un loc permanent de refugiu. Iar ca urmare acest oraș se numește în Evanghelie orașul Lui.

În Capernaum, Mântuitorul pentru prima oară și-a început propovăduirea publică despre Împărăția lui Dumnezeu, cu care s-a și împlinit proorocia lui Isaia despre lumina mare care a apărut în „Galileea Neamurilor”. Domnul nostru Iisus Hristos a săvârșit multe minuni pentru a dovedi misiunea Lui divină în fața ochilor concetățenilor nerecunoscători ai Capernaumului; dar acești oameni, prin necredința și prin orbirea inimii lor împietrite, sleind milostivirea Lui, au atras asupra patriei lor o groaznică pedeapsă din partea dreptei Lui judecăți și L-au făcut să rostească următoarele cuvinte: „Și tu, Capernaume, n-ai fost înălțat până la cer? Până la iad te vei pogori. Căci în Sodoma de s-ar fi făcut minunile ce s-au făcut în tine, ar fi rămas până astăzi. Dar zic vouă că pământului Sodomei îi va fi mai ușor în ziua judecății decât ție”. Acestea fiind urmările, ce reprezintă acum Capernaumul? În zilele fericitului Ieronim, el se mai nume oraș, iar în veacul al XIII-lea se vorbește despre el ca despre un sătuc neînsemnat, în care au existat vreo șapte bordeie pescărești; însă în vremea de astăzi, nici o cărăuie nu duce întra-acolo! Cât despre locul însuși unde era așezat, părerile învățaților sunt împărțite: atât de mult s-a pustiit orașul necredincios! Părerea cea mai vrednică de crezut fixează locul fostului oraș la o distanță de jumătate de oră de satul Tabghe pe colina Tangum. Dealurile învecinate, în loc de a fi plantate cu vii, erau acoperite de brusturi deși înalți, printre care numai anevoie puteai să treci; și dincolo de această pădure de spini, la capătul unei depresiuni se zăresc numai mormane negre de pietre.

A trecut primul Paști din slujirea obștească a Domnului Iisus Hristos și El, întorcându-se în Galileea, a venit în Nazaret. Intrând, ca de obicei, într-o zi de sâmbătă în sinagogă, Iisus a început să învețe poporul care se mira de cuvintele harului ce ieșeau din gura Lui. Dar când El le-a spus celor ce se sminteau neștiind de unde este, zicându-le că: „nici un proroc nu este bine primit în patria sa”, atunci toți cei ce se aflau în sinagogă s-au înfuriat, s-au ridicat din locurile lor, L-au alungat afară din oraș și L-au suit pe vârful muntelui pe care era zidită cetatea lor cu scopul ca de acolo să-L arunce jos, însă El, trecând (în chip nevăzut) prin mijlocul lor, s-a îndepărtat. Tradiția ne spune că în această vreme era în Nazaret și Preasfânta Născătoare de Dumnezeu care, de îndată ce a auzit de ceea ce se petrece în sinagogă, s-a dus cu grabă spre mulțimea de popor, însă văzând furia lui pe sprânceana muntelui către care L-au suit pe Iisus a leșinat de spaimă.

Când un creștin își ridică privirea spre acest munte simte o durere la aducerea aminte de această întâmplare. Muntele se găsește în partea de sud a Nazaretului și spre acest munte, aproape până la vârful lui, duce un drum pe albia unui pârau aproape uscat. Ca să te urci pe acest munte până la vârful lui, până pe locul de unde voiau fariseii să-L arunce, trebuie să părăsești drumul drept de pe

vale, pe la capătul pârauului, și să te apropii de creasta lui, pe o ridicătură puțin pieptișă. Dar aici el se lasă într-o prăpastie verticală de vreo cincisprezece stânjeni, până la o treaptă îngustă, de unde cade într-o nouă prăpastie în adânc, la vreo cincizeci de stânjeni de pildă, unde se oprește cu talpa ei deschisă în valea Ezdrelonului. Pe treapta amintită fusese zidită de creștinii de altădată o bisericuță, care acum zace sub dărâmături; ea se chema „biserica Maicii înspăimântate” (del’ tremore). În prezent, în locul ei este zidit aici un altar catolic, săpat în talpa stâncii de sus. Tufele sălbatice de aloe ce-au crescut aici acopăr aproape cu desăvârșire intrarea spre jertfelnic, iar evlavia pelerinilor care vin mereu aici se mărginește doar la cruciulițele tăiate pe tulpinile ghimpoase ale acestor plante, din care cauză aceste tufe, de sus până jos, sunt crestate cu cruci. Cum că aici și nu în altă parte a avut loc întâmplarea amintită în Evanghelie, asta o dovedește, în chip neîndoios, amplasarea celor două cisterne chiar pe treapta muntelui (una plină de apă, de-a dreapta jertfelnicului catolic, iar cealaltă – mare, dar fără apă – de-a stânga) Se vede că aici în vremurile de demult veneau închinători în număr mare, pe când biserica nu era încă transformată în dărâmături. În afară de aceasta, în Nazaret, aproape de marginea orașului, se află o clădire foarte veche, a cărei estradă se adâncește în pământ; această clădire, cu bolți antice, nu are ferestre, e foarte încăpătoare înăuntru și, după cum se vede, a avut în dosul ei o fântână și clădiri speciale, adică acea sinagogă în care s-a întâmplat înspăimântătorul eveniment.

După al doilea Paște, Domnul – văzând iritarea crescândă a fariseilor, - s-a îndepărtat de Ierusalim spre Marea Galilei și acolo, alegând din mijlocul ucenicilor Săi doisprezece Apostoli, s-a întors în Capernaum, unde a și făcut multe vindecări miraculoase. Dar încăpățânarea și necredința vrăjmașilor Lui erau așa de mari, încât cele mai surprinzătoare minuni nu acționau cu nimic asupra lor. Din cauza orbirii duhovnicești, cărturarii și fariseii afirmau că minunile lui Iisus Hristos, pe care nu le putea face un om obișnuit, își au izvorul în puterea lui Belzebul, prințul demonilor, care lucra în el. Auzind aceste cuvinte și prevăzând ce influență nefastă pot avea ele asupra poporului, Hristos s-a aprins de indignare împotriva clevețitorilor și a numit o asemenea rătăcire drept un greu păcat săvârșit împotriva Duhului Sfânt, care nu se iartă nici în veac. Preacurata Maică, iar împreună cu Ea și alte rude ale Lui după trup – frații și surorile – s-au grăbit să meargă spre locul adunării, cu scopul să-L cheme și să-L scoată din mijlocul mulțimii; dar neavând posibilitatea să ajungă la El din cauza mării mulțimi de oameni, ei I-au trimis vorbă că Mama, frați și surorile au sosit și îl așteaptă afară. Desigur, răutăcioșii vrăjmași ai lui Hristos, care se sileau să răspândească în popor neîncrederea în cereasca Lui proveniență, ascultau cu plăcere când se spunea despre legăturile pământești ale rudeniei Lui, când cineva a spus: „iată Mama Ta și frații Tăi și surorile Tale, stau afară, întreabă de Tine”!

și Domnul, vrând să încredințeze poporul că El, fiind Fiul Mariei după trup, în același timp este Fiul lui Dumnezeu, care a venit în lume să-i mântuiască pe păcătoși, și fiind obligat în fața Maicii Sale cu supunerea, are totodată obligații neasemuit mai mari – să propovăduiască Evanghelia, să facă voia Tatălui ceresc care L-a trimis, a răspuns: „Cine este Mama Mea și frații Mei”? și cuprinzându-i cu privire pe cei ce ședeau în jurul Lui, a zis: „iată Mama Mea și frații Mei”! „Ei (adică rudeniile lui Hristos) – spune sfântul Iona Gură de Aur – ar fi trebuit să intre și să asculte împreună cu poporul, ori să aștepte sfârșitul predicii, și numai după aceasta să se apropie de Domnul...

Dacă ei voiau să vorbească despre adevărul învățaturii, atunci trebuia să-l spună pentru folosul obștesc; dar dacă voiau să vorbească despre altceva, care îi privea pe ei atunci nu trebuia să insiste atât de mult”. Lăsând să vadă într-însul pe Trimisul Tatălui ceresc, care cinstește mai presus de orice lucrarea mântuirii oamenilor și care înlătură tot ce L-ar putea împiedica pe această cale, Domnul așează cele duhovnicești mai presus de cele trupești și unirea sufletească mai presus de rudeniala trupească. Sfântul Ambrozie, explicând cuvintele Domnului, observă că într-însule „nu există nimic jignitor pentru rudele Lui, ci se deduce ideea că „unirea spirituală este superioară rudeniei trupești”.

„Cu ce vorbe să te ogoiesc? Ce asemănare
să-ți găsesc, fiica Ierusalimului? Cu cine
să te pun alături, ca să te pot să te mângâi,
o, fecioară, fiica Sionului? Căci nețărnut ,
ca marea, este prăpădul tău! Cine să te
tămăduiască?

Plângerile lui Ieremia 2, 13.

Cu puțin timp înainte de al patrulea Paști, Domnul a auzit despre boala prietenului Său Lazăr și s-a îndreptat spre Iudeea. În acest Paște, după cum se vede în evenimentele ce au urmat se afla în Ierusalim și Preasfânta Fecioară. Pentru a zugrăvi starea îndurerată a Preacuratei Maria din ultimele zile de viață pământească a Divinului Ei Fiu, este necesar să urmărim înfricoșătoarele întâmplări petrecute în Vinerea cea Mare.

Ura Iudeilor față de Domnul a atins treapta cea mai de sus; și împlinirea sfatului mai înainte de veci al Domnului cu privire la mântuirea oamenilor s-a exprimat prin osânda Dreptului Preasfânt la moartea de cruce. Odată cu suferințele Dumnezeiescului Fiu au început și suferințele Dumnezeieștii Maici.

Nespus de greu. Negrăit de greu era pentru inima Ei curată să vadă triumful vrăjmașilor vicioși și mincinoși, care au biruit adevărul Dreptului curat de păcat. Ea suferea cu multă durere când îl vedea pe Fiul Ei, pe care îl iubea mai mult decât viața, înconjurat de necinste și de necazuri; dar totodată, fiind întotdeauna cea mai apropiată martoră a faptelor lui bune, Ea, fără îndoială, voia să I se asemene în suportarea cu tărie a acestor necazuri. Începutul profunde Sale amărăciuni a fost o nemiloasă luptă ce se dădea în inima Ei: pe de o parte, din dragoste către Fiul cel dumnezeiesc, Ea n-ar fi vrut să-I vadă suferințele Lui; iar pe de altă parte supunerea față de voia lui Dumnezeu care vrea mântuirea oamenilor o îndemna să primească tot ce este hotărât în sfatul cel mai înainte de veci al lui Dumnezeu pentru răscumpărarea lumii păcătoase. Mila față de neamul omenesc, pentru care Ea a rămas o apărătoare plină de osârdie, pleda în favoarea primirii unei doftorii cerești de către lumea care boala de moarte. Însă dragostea de mamă către Fiu, pentru Care această doftorie costa atât de scump, nu putea să se gândească fără groază la mijlocul de vindecare. Și inima Ei, sfâșiata de această luptă, nu găsea decât un singur reazem în neclintita credință în Dumnezeu și în nădejdea ce o avea în El. În felul acesta, Preacurata Maică cu gândul putea să calce pe urmele Dumnezeiescului Său Fiu, pe calea înfricoșătoarelor Sale patimi, fiind părtașă la tulburările Lui lăuntrice și la simțămintele Lui pline de amărăciune, care I-au cuprins sufletul Lui. Desigur, groaznicele evenimente din prima noapte după ce Domnul a fost luat de dușmani, când El a fost adus din grădina Ghetsimani în fața mai marilor preoți și bătrânilor spre cercetare, au fost adânc și puternic simțite de către Maica Domnului în rugăciunile Ei singuraticice. Nu i-a fost dat să-L vadă pe Divinul Purtător de Patimi decât în momentul când Pilat L-a înfățișat înaintea poporului, - însângerat, desfigurat, acoperit de răni și îmbrăcat în haină de batjocură, cu o cunună de spini pe cap și cu o trestie în mână, când a fost scos în fața norodului cu cuvintele: „iată omul”! Cât de mult trebuie să se fi mărit durerea în inima Maicii când a auzit pe martorii mincinoși, care torturau slava Fiului Său! Și mai ales, când a auzit răcnetele furioase ale mulțimii, îl prefera pe tâlhar în locul Mielului curat și nevinovat, care dorea să-i dea viața ucigașului, iar pe Începătorul vieții să-L ucidă! Zdrobită de durere, Ea stătea lângă casa lui Pilat și cu inima sfâșiată aștepta să se isprăvească înfricoșătoarea judecată. Aflându-se aici, Ea putea să audă glasul crainicului, care anunța sentința rostită de Pilat, și să vadă cum Mântuitorul își ridică crucea atât de grea, pe care trebuia s-o ducă în spate până a locul de chinuri, pentru ca acolo să fie răstignit. Calea crucii a început. După ce a făcut vreo sută de pași, la cotitura drumului, când începe urcușul, Mântuitorul a slăbit și a căzut sub greutatea crucii. Tradiția completează că Preasfânta Fecioară, în momentul când Hristos a început să pășească cu crucea în spate, s-a întors spre Pilat și l-a rugat să-L cruce pe Fiul Ei; însă fiind refuzată, Ea s-a grăbit să ajungă din urmă, pe

drumul cel mai scurt, tristul alai și, trecând printr-o stradă îngustă, prin spatele curții lui Pilat, s-a întâlnit în acest loc cu Divinul Purtător de cruce și, cu inima distrusă de durere, L-a văzut pe Fiul Ei sleit de puteri. Proorocul Ieremia, văzând de mai înainte suferințele atât de grele ale Maicii Domnului, a exclamat insuflat de Dumnezeu: „ce asemănare să-ți găsesc, fiica Ierusalimului”?... Cu cine să te pun alături, ca să pot să te mângâi, o, fecioară, fiica Sionului? Căci nețărnut, ca marea, este prăpădul tău! Cine să te tămăduiască”? Nu departe de acest loc drumul o cotește la dreapta, spre un povârniș mare. Aici Mântuitorul a căzut din nou; dar Simon, pe care L-a întâlnit, s-a învrednicit să-I împartă povara grea pusă asupra Lui de omenirea întreagă. În acest loc s-a adresat El către femeile care plângeau, spunându-le ce soartă amară le așteaptă. Mai departe, unde drumul merge tot mai sus, a ieșit din casa ei sfânta Veronica și a șters fața plină de suferință a Mântuitorului, înlăturându-i sângele și sudoarea cu mahrama. Din acest loc tristul alai s-a îndreptat spre un suiș brusc spre „Poarta Judecății”, pe care se afișau sentințele celor condamnați și cu care se isprăvea, din această parte Ierusalimul. Mai departe se începea „valea morților” sau „Locul căpățanii”, „Golgota”. Ajungând pe Golgota și văzând toate pregătirile pentru nemiloasa și, totodată, rușinoasa moarte a Fiului Său, auzind loviturile ciocanului, care îi pironeau pe cruce mâinile și picioarele Lui, văzându-l înălțat pe cruce și înfățișându-și în culori vii suferințele Lui nemărginite, Maica Domnului, fără îndoială ar fi căzut sub greutatea unei dureri nimicitoare, dacă harul lui Dumnezeu n-ar fi întărit-o dinăuntru. Ea s-a apropiat de Fiul Ei răstignit și cu o negrăită durere în suflet contempla suferințele Lui. Astfel, Ea care nu s-a văzut în timpul slavei lui nici pe Tabor, nici când se striga „Osana”, acum - când în jurul Lui nu s-au adunat, în afară de Ioan, nici unul dintre numeroșii Săi Ucenici și Apostoli, când și cei străini, care veniseră să vadă rușinoasa răstignire nu puteau să suporte cu sânge rece trista priveliște și se întorceau acasă, „bătându-i piepturile lor” – Ea, în văzut tuturor, stătea fără frică la picioarele crucii, scufundată în adâncul judecăților lui Dumnezeu, potolindu-și furtuna durerilor sufletești cu o neobișnuită putere de umilință și o lăsare în voia lui Dumnezeu. Evanghelistul nu spune că Maica Domnului ar fi bocit asemenea femeilor din Ierusalim. Bocetele Ei ar fi tulburat ultimele momente ale Persoanei pe care o iubea cu atâta gingășie, Ba chiar amărăciunea Ei era mai presus de lacrimi, căci cel ce poate plânge încă nu este pătruns de puterea întregii dureri de care e capabilă inima omului. Dar sabia, prezisă de Simeon în momentele Ei fericite de mărire, acum a străpuns tot sufletul Ei. Mântuitorul a văzut de pe cruce, ce durere a străbătut inima Mamei Sale; și privindu-o de pe cruce, Mântuitorul a încercat un nou chin. Trecând mereu dintr-o țară în alta pentru propovăduire, El nu și-a putut îndeplini obligațiile casnice de fiu, dar cu toate acestea nu înceta să fie o nădejde și o mângâiere pentru Mama Sa chiar în raporturile pământești. Acum

Preasfânta Maria rămânea singură în această lume, rămânea Mama nu a Lui Iisus cel iubit de toți, cel de toți cinstit, de Care se temea sinedriul însuși, Care constituia obiectul nădejdilor întregului Israil, - ci a lui Iisus Cel părăsit de toți, Cel batjocorit, Cel răstignit împreună cu răufăcătorii. Se cuvenea să i se dea o oarecare mângâiere, - să i se dea, totuși, în așa fel încât, slujindu-i ca o bucurie pentru toată viața, să n-o expună acum pe cea Mângâiată batjocurilor și jignirilor vrăjmașilor, dintre care mulți, silindu-se încă lângă cruce și-ar fi permis, desigur, diferite obrăznicii, dacă ar fi aflat că printre ei se află Mama lui Iisus. Și Domnul n-a întrebuintat acest nume, ci – îndreptându-și privirea spre Ea, o privire plină de iubire și de gingașă grijă, a spus, arătând spre iubitul Său ucenic Ioan: „Femeie, iată fiul Tău”! Prin aceste cuvinte El parcă spunea: „Eu mor, dar în locul Meu Ți-l las pe iubitul Meu ucenic, și Te dau în grija lui, iar pe el iubirii Tale.

„Iată Mama ta” – continua El întorcându-se spre Ioan și mutându-și privirea spre Preacurata Maică, - privire care de data aceasta era cel din urmă rămas bun pe care Fiul cel mai înainte de veci îl lua de la ea. „Iată Mama ta, iubitul meu ucenic! – spunea parcă El. Dându-i Ei, ca Mamei Mele, cinstea pioasă de fiu; o ajut cu serviciile și grija ce i-o port cu privire la nevoile vieții; îi împlinesc cu sfințenie voia Ei întru toate: ascultă de povețele Ei; când vei avea necazuri și amărăciuni cere-i îndrumări; aleargă la Ea, rugându-o să se roage pentru tine în vreme de prigoană, și tu vei dobândi ajutor, mângâiere, apărare și vei trăi neprimejduit în toate împrejurările vieții tale! Fiți uniți printr-o sfântă iubire”!

Ucenicul a împlinit cu toată exactitatea voința Învățătorului și prietenului care murea; și chiar din acel ceas – cum mărturisește el însuși în Evanghelia sa, - a primit-O pe Maica Domnului în casa sa, îi procura toate cele necesare vieții, și până la sfârșitul vieții lui – cum spune tradiția – a rămas față de Ea ca un fiu. Pentru sfântul Ioan era cu atât mai ușor s-O primească pe Maica Domnului în familia lui cu cât casa lui era bogată și bine plăcută.

Cine poate măsura adâncimea durerii Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, stând în fața crucii, pe care era pironit trupul iubitului Ei Fiu? Scufundându-se în această adâncime de simțăminte pline de durere, care au cuprins sufletul curat al Maicii Domnului pe Golgota, sfânta Biserică le zugrăvește în următoarele cântări mișcătoare:

„Te văd acum, iubitul meu Fiu, atârând pe cruce și inima mi se rănește de durere”.

„Acum sunt lipsită de nădejde, de bucurie și de veselie, de Fiul și de Domnul meu: vai Mie! Bolesc cu inima”.

„Vai mie, Fiule! Scăpând de dureri la nașterea Ta, acum sunt sfâșiată de dureri”.

„Eu am fost mărită mai mult decât toate mamele, Fiul meu, când Te-ai născut în chip înfricoșat și minunat, dar vai mie! Acum văzându-te pe lemn îmi ard cele dinăuntru meu”.

„Iată lumina Mea dea dulce, nădejdea și viața mea cea bună, Dumnezeuul Meu, s-a stins pe cruce”.

„Sabie trecut-a prin inima Mea, o Fiule, nesuferind să Te văd atârnat pe lemn”!

„O singură nădejde și viață am avut Eu, roaba Ta, în lumina ochilor, Stăpâne, Fiul și Dumnezeuul Meu, iar acum sunt lipsită de Tine, dulcele și iubitul meu Fiu”.

„Durerile și necazurile și suspinurile M-au aflat pe Mine, vai Mie! Văzându-Te, iubitul meu Fiu, gol și singur și uns cu miresme ca un mort”.

„Oare nu-i vei spune roabei Tale un cuvânt, Cuvântule al lui Dumnezeu? Oare nu vei avea milă, Stăpâne, de Cea care Te-a născut”?

“Fiule Cel fără de păcat! Cât de nedrept ai fost pironit pe Cruce ca un rău făcător”?

„Vai Mie, preadulcele Meu Fiu, mă rănesc la suflet, văzându-Te pironit pe cruce în mijlocul celor doi răufăcători, printr-o judecată rău-făcătoare”.

„Dulcele Meu Fiu! Unde s-a ascuns bunătatea Ta de lumină purtătoare?... Vai Mie! Unde s-a ascuns bunătatea Ta, Cel ce ești Preadulce, unde s-a ascuns frumusețea care îți lumina fața Ta, Fiul Meu Cel Prea iubit”?

Când ucenicii de taină ai lui Iisus Hristos, Iosif din Arimateia și Nicodim, voind să scape din ghearele batjocoritorilor măcar rămășițele Învățătorului lor, au cerut de l-a Pilat voie să le ia, atunci, după luarea preacuratului trup a-l lui Iisus de pe cruce, „l-a primit cu lacrimi Maica neispită de bărbat – potrivit cuvintelor din cântările bisericești – le-a așezat pe genunchi, rugându-se și sărutându-L cu plângere, strigând și bocind”.

„Durerile și necazurile și suspinele m-au copleșit, vai mie, văzându-te, Fiul meu iubit, gol și singur și uns cu miresme ca un mort”.

„Mort te văd, iubitorule de oameni, cel ce dai viață morților și cel ce ții toate, mă rănesc cumplit în cele dinăuntru; aș fi vrut să mor cu Tine, căci nu rabd să Te văd mort fără suflare”.

„Mă minunez văzându-Te pe Tine, preabunule Doamne și preaînduratele Dumnezeu, fără slavă, și fără suflare, și fără chip; și plâng ținându-Te pe Tine, căci nu nădăjduiam să Te văd, vai Mie, Fiul Meu și Dumnezeuul Meu”.

„Mă gândesc, Stăpâne, că de acum înainte nu voi mai auzi dulcele Tău glas, nici nu voi mai vedea bunătatea feței Tale, ca altădată, Eu roaba Ta, căci Te-ai ascuns, Fiul Meu, de la ochii Mei”.

Iar cu prilejul mutării preacuratului trup al Domnului, cu prilejul punerii lui în mormânt și îngropării sfânta Biserică zugrăvește plângerea Preasfintei

Născătoarei de Dumnezeu cu următoarele cântări: „Vai Mie! Ce văd? Unde mergi acum, Fiul Meu, iar pe Mine mă lași singură”?

„Plângeți-mă și vărsați lacrimi împreună cu mine, căci iată dulcea Mea lumină și Învățătorul vostru se predă mormântului”.

„Văd o taină străină și preaslăvită: cum se pune într-un mormânt rău Cel ce îi scoală din morminte prin porunca Sa”.

„Nici de la mormântul Tău nu mă voi ridica, Fiul Meu, nici lacrimile nu se vor curma de la roaba Ta, căci nu pot suferi despărțirea de Tine, Fiul Meu”!

„De aici înainte bucuria nu se va mai atinge niciodată de Mine, căci lumina Mea și bucuria Mea au apus în mormânt; dar nu-L voi lăsa singur, voi muri aici și mă voi îngropa împreună cu El”!

„Vindecă-Mi, Fiul Meu, acum rana sufletului Meu; învie, și potolește-mi durerea și întristarea, căci poți, Stăpâne, dacă voiești, și dacă faci, căci Te-ai și înmormântat bunăvoie.”

„Dar înviază a treia zi din morți, Cuvântule, după cum ai grăit, ca să ne bucurăm de slava Ta”!

„În sfârșit, mormântul, în care au încăput rămășițele muritoare ale lui Iisus, a fost pecetluit cu pecetea sinedriului. Dar această pecete s-a topit de focul dreptății lui Dumnezeu, căci trupul Dreptului n-a văzut putrezirea. Mântuitorul neamului omenesc a înviat în chip preaslăvit din mormânt”!

„Nicăieri în Sfânta Scriptură nu se spune că Preasfânta Născătoare de Dumnezeu să-L fi văzut înviat pe Domnul. Însă Ea l-a văzut și s-a bucurat de El, chiar mai mult decât toți ceilalți credincioși, asta o arată și cântările bisericești și Sfinții Părinți. Cine ar fi putut să aibă în chip deosebit mai multă bucurie la vestea Învierii Domnului, dacă nu Cea Care putea s-o primească cu multă vrednicie decât alții? Sufletul Preasfintei Fecioare, care a fost mai adânc rănit de durere la vederea suferințelor și morții Fiului Său, oare nu avea mai multă nevoie de mângâiere? Și nu era oare mai capabilă să primească această mângâiere? Și în care suflet, din sânul cetei mici de aleși, dacă nu în sufletul Maicii Domnului, se putea afla totalitatea faptelor bune ale desăvârșirilor duhovnicești? Și astfel, potrivit cu înalta vrednicie a Preasfintei Fecioare, Ei îi aparținea în chip deosebit bucuria învierii Mântuitorului, îi aparținea nu numai ca Mamei Celui Înviat, ci și ca celui mai vrednic membru din ceata credincioșilor.

În cântările bisericești găsim următoarele expresii:

„Văzându-L înviat pe Fiul Tău și Dumnezeu, bucură-Te cu Apostolii Tu Cea-plină-de-dar, Curată”!

„Pe Dumnezeu, pe Care L-ai născut cu trupul, L-ai văzut înviat din morți, după cum a spus, Curată veselește-Te”!

„Hristos pe Care L-ai născut, astăzi a înviat frumos din morți spre mântuirea tuturor, iar Tu Curată, Bună și Neprihănită între femei și Frumoasă, Te bucuri cu Apostolii, proslăvindu-L pe Acela”.

„Văzând, Născătoarea de Dumnezeu, înviat din morți pe Fiul și Dumnezeuul Tău, Te-ai umplut de bucurie”.

„Armă a trecut prin sufletul Tău, Curată, Fără de prihană, când L-ai văzut răstignit pe Hristos, dar Te-ai bucurat, văzându-L înviat din mormânt”.

„Răsăritul Soarelui dreptății s-a arătat, Maică Fecioară, pe Care văzându-L înviat din morți, după cum a zis, și lumea toată luminându-o, Te-ai bucurat”.

„Stăpână Cu-totul-fără-de-prihană, L-ai născut în chip negrăit pe Cuvântul, Care cu sfat nelegiuit a fost răstignit și pus în mormânt și, văzându-L înviat din morți, Te-ai umplut de bucurie”.

„Văzând pe Fiul Tău mort și gol spânzurat pe lemn, Te-ai îndurerat; dar văzându-L peste trei zile înviat, Te-ai veselit, ceea ce ești cu totul fără de prihană.”

În sinaxar de sfintele Paști se spune: „și cea dintâi care a aflat despre înviere a fost Maica Domnului, ce ședea lângă mormânt cu Magdalena”. În felul acesta, alcătuitorul sinaxarului, evident, înțelege sub „altă Marie”, despre care amintește Evanghelistul Matei, pe Preasfânta Fecioară. Sfântul Dimitrie Rostovschi chiar presupune că arătarea Domnului înviat Maicii Sale a precedat arătarea Lui Mariei Magdalenei: „ea a fost atât de iubită de către Domnul – remarcă sfântul Părinte cu privire la Maria Magdalena – încât înaintea tuturor, după ce s-a arătat Preacuratei Sale Maici, după înviere, a cinstit-o cu arătarea”. Sfântul Grigorie Palama, arhiepiscopul Tesalonicului, în omilia din săptămâna sfintelor Mironosițe, spune de asemenea, că Preasfânta Născătoare de Dumnezeu a văzut pe Domnul înviat înaintea tuturor. „Cea dintâi dintre toți oamenii, după cum era cuviincios și drept, - spune sfântul Părinte – Născătoarea a primit de la Domnul vestea cea bună despre învierea Lui, înaintea tuturor L-a văzut înviat și s-a desfătat de Dumnezeiasca convorbire cu El; și nu numai cu ochii L-a văzut pe El, și L-a auzit, dar Ea cea dintâi și singură s-a atins cu mâinile de preacuratele Lui picioare, cu toate că Evangheliștii nici nu vorbesc lămurit despre toate acestea, nevoind s-O facă martoră pe Mamă, ca să nu dea credincioșilor un motiv de bănuială”. Și acest sfânt Părinte înțelegea sub „altă Marie” de la Evanghelistul Matei – pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și e de părere că Ea a fost martora celor descrise la Matei, adică a învierii înseși și „a asistat la această priverșă fără nici o frică”. După părerea sfântului Părinte, Preasfânta Fecioară, luându-o înaintea Mariei Magdalenei, a venit prima la mormânt și s-a învrednicit să vadă înseși învierea; îndată după aceasta s-a apropiat și însoțitoarea Ei, iar curând după aceasta s-au apropiat și celelalte femei Mironosițe. Maica Domnului a înțeles mai lămurit și mai bine toate cele ce se întâmplaseră. „Mie mi se pare –

spune sfântul Părinte – că frica a cuprins-o pe Maria Magdalena, precum și pe femeile ce s-au apropiat, pentru că ele n-au înțeles cuvintele îngerului, nici sensul lor și n-au putut să vadă lămurit și să înțeleagă toate, dar Maica Domnului, umplându-se de o mare bucurie, vestită de înger, și umplându-se de lumină ca una ce era Preacurată și plină de har, a înțeles cu tărie adevărul tuturor celor întâmplare și a crezut celor spuse de înger, încredințându-se mai demult că cele vestite de el se vor îndeplini”. „În ce fel – întreabă sfântul Părinte – de Dumnezeu înțeleptăta Fecioară, fiind de față la cele întâmplare, n-ar fi putut înțelege cele întâmplare, văzând cutremurul de pământ care – pe deasupra – era mare, pe înger coborând din cer – pe deasupra – purtător de lumină, pe străjeri căzuți ca niște morți pe pământ, răsturnarea pietrei de pe mormânt, golirea mormântului, marea minune întâmplată cu giulgiurile, care erau nedesfăcute, pline de smirnă și aloe și care nu mai aveau trupul, și peste toate acestea – priveliștea cea plină de bucurie și vestea cea bună adusă de înger”? – Ieșind din mormânt – continuă sfântul Părinte – Maria Magdalena, care nu l-a auzit pe înger, n-a vorbit cu el și care a văzut numai mormântul gol, aleargă la Simon Petru și la celălalt ucenic, cum spune Ioan; iar Maica Domnului Fecioara se alătură celorlalte femei, care veniseră deja, și iată cum spune Matei „Iisus le-a întâmpinat și le-a zis „Bucurați-vă”. „După cum Născătoarea de Dumnezeu – spune același sfânt Părinte – auzind de la înger, împreună cu Maria Magdalena, vestea cea bună despre înviere, Ea singură a înțeles sensul cuvintelor, tot astfel întâlnindu-L cu celelalte femei pe Fiul Ei și Dumnezeu, Ea cea dintâi dintre toate L-a văzut și L-a cunoscut pe Cel înviat și căzând la pământ s-a atins de picioarele Lui, și a devenit Apostolul Lui în fața Apostolilor”.

După cele patruzeci de zile de rămânere pe pământ, după înviere, Domnul s-a arătat Apostolilor în Ierusalim și, ridicându-i pe muntele Eleonului, le-a dat ultimele îndrumări și, binecuvântându-i, s-a înălțat la cer.

Proslăvindu-L pe Cel înălțat, sfânta Biserică o înfățișează pe Maica Domnului ca fiind de față la întâmplarea de pe muntele Eleonului. „Doamne! Taina cea din veac ascunsă și din neam în neam, împlinindu-o, ca un bun, ai venit cu ucenicii Tăi pe muntele Eleonului, „avându-o pe Cea Care Te-a născut pe Tine”, Creatorul și făcătorul tuturor; pe Cea care, în timpul patimilor Tale a suferit mai mult decât toți ca o mamă, acum se cuvenea ca, întru slava trupului Tău, să se îndulcească cu mai multe bucurii”. Fiind de față pe muntele Eleonului și văzând slăvita înălțare a Fiului Sau și Dumnezeu, Preasfânta Fecioară se bucura de săvârșirea lucrării mântuitoare a neamului omenesc și de faptul că Ea însăși s-a învrednicit să slujească tainei economiei lui Dumnezeu.

„Din Sion va ieși Lega și cuvântul

Sionul alcătuia ridicătura sudică a muntelui, pe care era așezat Ierusalimul. Sfântul Împărat David, luând acest munte de la Iebusei și întărindu-l, l-a ales ca loc de permanentă locuință. Acolo a fost așezat noul cort, în care a fost mutat chivotul legământului, care până atunci se afla la Cariatirim. De atunci toți Israilitenii au început să privească Sionul ca un munte a lui Dumnezeu, au început să se uite la el ca la un munte sfânt, ca la casa lui Dumnezeu. Și cu toate că mai târziu templul din Ierusalim, care a înlocuit cortul, a fost construit pe alt vestit munte biblic (Moria), totuși numele de Sion a rămas sfânt pentru Israel și continua să însemne locul locuinței lui Dumnezeu.

Și în Noul Testament sfântul munte al Sionului a primit o deosebită însemnătate. Despre viitoarea lui slavă astfel au prezis Isaia și Miheia: „Iar în zilele cele de apoi muntele templului Domnului va fi mai înalt decât toate vârfurile munților și piscul lui se va înălța deasupra culmilor și către el vor curge popoarele; și neamuri multe vor porni spre el zicând: „Veniți să ne suim în muntele Domnului, în templul Dumnezeului lui Iacob, ca el să ne învețe căile sale, și să mergem pe cărările sale, căci din Sion va ieși legea și cuvântul Domnului din Ierusalim”! Pentru Biserica Noului Testament acest munte, ca printr-o succesiune din biserica Vechiului Testament, a devenit moștenitoarea darurilor înmulțite ale Harului și a legat cu numele lui sfintele amintiri cu privire la evenimentele care au avut cea mai mare importanță pentru întreaga omenire. Când începi să urci muntele și se arată locul unde a fost casa Arhiereului Anna, la judecata căruia, în fruntea tuturor, a fost înfățișat supremul Judecător al lumii. Mai departe, pe Sionul însuși, în casa celui alt arhiereu Caiafa, adunarea nelegiuitorilor a îndrăznit să-L osândească pe Cel Atotsfânt; și tot acolo, biruit de ispită, un ucenic s-a lepădat de Divinul său Învățător, pe care îl iubea din tot sufletul. Nu departe de această locuință și se arată și simpla „cămară a Sionului”, această primă biserică creștină și locul marilor evenimente creștine. Într-însa Domnul, după înviere, s-a arătat de două ori ucenicilor Săi intrând prin ușile încuiate; într-însa, după înălțarea Sa, a fost ales Apostol Matia în locul trădătorului Iuda; tot într-însa Preabinecuvântata Maică și Apostolii au primit Duhul Sfânt.

Lângă această slăvită cămară (foișor) – după mărturia vechilor tradiții – se afla casa sfântului Ioan Teologul – în care, potrivit testamentului Domnului, a trăit într-o liniște adâncă și într-o singurătate pătrunsă de rugăciune Preacurata lui Maică. Aici Ea povestea ucenicilor despre minunatele întâmplări ce s-au întâmplat până la nașterea și după nașterea Mântuitorului și care s-au întipărit în inima Ei, își aducea aminte și de groaznicele zile din vremea suferințelor și morții

Domnului, - și toți credincioșii, împreună cu Apostolii, erau cu luare aminte la cele istorisite de Ea, ca și cum le-ar fi auzit din gura Domnului însuși. Ascultând porunca Domnului, Apostolii au rămas în Ierusalim cu Preacurata Fecioară, cu mironosițele și cu alți ucenici, în număr de 120 de inși, pregătindu-se într-o unică și neîncetată rugăciune spre primirea Mângâietorului celui făgăduit. Foișorul din Sion era ca o biserică, iar cei ce se aflau într-însa alcătuiau cea dintâi Biserică a lui Hristos.

Trecuseră zece zile de la înălțarea Domnului și cincizeci de zile de la preaslăvita Lui Înviere. În această zi a marelui praznic al „Cincizecimii”, când Preacurata Maică se afla împreună cu Apostolii și cu alți credincioși, în al treilea ceas din zi, deodată în văzduh s-a auzit un vuiet puternic, ca de vijelie care trece, și s-a umplut toată casa în care se aflau ei; și li s-au arătat împărțite niște limbi ca de foc și deasupra fiecăruia din ei s-a oprit câte una – și s-au umplut toți de Duhul Sfânt.

Luminați de Duhul lui Dumnezeu, Apostolii multă vreme nu părăseau Ierusalimul, lucrând la mântuirea lui Israel; și chiar dacă se mai îndepărtau de aici, totuși nu lipseau multă vreme, căci se grăbeau să se întoarcă din nou la frați. În tot acest timp Preacurata Fecioară, Maica Domnului, se afla în casa lui Ioan care i-a fost înfiat și care, fiind credincios testamentului Domnului Iisus, a rămas în permanență pe lângă Ea, ca un gingaș fiu adevărat, și îi slujea cu devotament și cu osârdie. Numai o singură dată el a fost nevoit să se despartă de Ea, fiind trimis cu Apostolul Petru în Samaria, pentru chemarea Sfântului Duh asupra noilor luminați. Dar după ce s-a întors în Ierusalim, el nu s-a mai despărțit de Preasfânta Născătoarea de Dumnezeu până la sfârșitul Ei.

Sfânta Scriptură amintește de Preasfânta Născătoare de Dumnezeu pentru ultima dată în istorisirea despre stăruința în rugăciune a primilor credincioși în foișorul din Sion. Dar tradiția creștină istorisește multe alte întâmplări din viața Maicii Domului care au urmat după aceasta. Astfel tradiția spune că, spre împlinirea prezicerilor Ei, toate marginile pământului au răsunat curând de slava Ei; că mulți dintre creștini noi botezați veneau în Ierusalim din cele mai îndepărtate țări, pentru ca s-O vadă pe Maica Domnului și să se îndulcească de sfintele Ei cuvinte. Cum așteptau creștinii îndepărtați această fericire se poate vedea din scrisoarea sfântului Ignatie Teoforul, trimisă din Antiohia către Ioan Teologul: „multe femei de la noi doresc s-O viziteze pe Preasfânta Fecioară – scria sfântul Teofor – ca să audă de la Ea câte ceva din multele și minunatele taine cerești. La noi a mers veste și slava despre Ea, că această Fecioară și Maica Domnului este plină de har și de toate faptele bune. În altă epistolă către Ioan același sfânt Teofor spunea despre el însuși: „mai mult decât orice doresc s-O văd pe Mama lui Iisus, despre Care se spune că trezește în toți cei ce o văd sentimente de mirare, de respect și de iubire, așa încât toți ard de dorința s-O vadă. Și cum să

nu dorești s-O vezi pe Preasfânta Fecioară și să stai de vorbă cu Cea care L-a născut pe adevăratul Dumnezeu”? Din aceste cuvinte se vede, cât de puternică era dorința bărbaților apostolici să vadă această însuflețită sfințenie divină. Înălțimea sfințeniei și măreția Maicii Domnului iradiau dintr-însa prin acoperământul profunde Sale smerenii. Cel ce s-a învrednicit s-O vadă, acela a simțit o negrăită fericire și o inexplicabilă bucurie. În trimiterea Sfântului Dionisie Areopagitul către Apostolul Pavel, Ea este numită cu Chip dumnezeiesc, mai sfântă decât toate duhurile cerești; o singură privirea aruncată asupra Ei îndulcea sufletul evlavios în așa măsură încât cu acest sentiment nu se putea compara nici una dintre plăcerile pământești.

Când Irod Agripa (anul 44 după Hristos), începând să-i persecute pe creștini, i-a tăiat capul lui Iacov, fratele lui Ioan, l-a închis în temniță pe Petru și voia să-l dea și pe el morții, atunci Apostolii cu încuviințarea Maicii Domnului, au recunoscut că e mai bine să părăsească Ierusalimul și au hotărât să arunce sorții între ei, ca să știe fiecare încotro s-o pornească pentru propovăduirea Evangheliei. Plină mai mult decât toți ceilalți de râvnă dumnezeiască, Preacurata Maica lui Dumnezeu a dorit să aibă și Ea parte la tragerea sorților și să primească un loc pentru propovăduirea Evangheliei. Ei i-a căzut pământul Iveriei (Gruzia de astăzi). Primind cu bucurie această parte, Ea a început să se pregătească de drum către Iveria, dar Îngerul, înfățișându-se înaintea Ei, i-a vestit Ei că țara, care i-a căzut la sorți pentru propovăduire va fi luminată în vremurile de mai târziu; cât despre Ea însăși, Îngerul I-a spus că trebuie să rămână acum în Ierusalim, pentru că Ei îi este sortită osteneala de a lumina o altă țară, despre care voia Fiului și Dumnezeului Ei își va spune cuvântul la vremea sa. Ascultând ca întotdeauna de voia lui Dumnezeu, Preacurata Fecioară a făcut așa cum i-a vestit Îngerul și, în vremea când Apostolii au purces fiecare către țara pe care le-a arătat-o sorții, Ea a rămas în Ierusalim cu Ioan și cu Iacov fratele Domnului.

Și câte bucurii i-a adus Preacuratei Fecioare Maicii Domnului rămânerea Ei în Ierusalim! Aici au rămas atâtea amintiri neșterse privitoare la dumnezeiescul Ei Fiu, - erau atâtea locuri sfințite de prezența Lui, de învățăturile Lui, în sfârșit de patimile, de moartea, de preaslăvită înviere din morți și de înălțarea la cer! Dacă toate aceste sfinte locuri ar vorbi către sufletul fiecărui credincios lămurit și viu, atunci Maica Domnului Însăși s-ar uita cu un simțământ mai profund la ele. Ea adeseori cerceta aceste locuri și, mai ales, îi plăcea să rămână singură acolo unde Mântuitorul a suferit patimile de bună voie și moartea. Cu lacrimile dragostei de mamă Ea își reamintea aici acele dureroase întâmplări, care, la început străpungându-i inima ca o sabie, în cele din urmă au devenit un izvor de slavă pentru Fiul Ei și o negrăită mângâiere pentru Ea însăși. Aici prea scumpul Ei Fiu a fost bătut și a primit ocări, pentru ca diavolul să fie ocărat! Aici a fost încununat cu cununa de spini, pentru ca să primească cununa

împărăției veșnice! Aici El a dus crucea în spate, ca să răstignească pe ea păcatele omenirii; iar aici a fost înălțat pe cruce, pentru ca pe mulți să-i atragă la sine! Iar la mormântul Lui, inima Ei s-a umplut de o negrăită bucurie, căci aici, ca Dumnezeu, El a înviat, nimicind moartea prin moartea Lui!..

Tradiția adaugă că unii din Iudei, care îi urau pe creștini și care urmăreau cu atenție toate mișcările lor, au pârât arhierilor și cărturarilor că Maria Mama lui Iisus, se duce în fiecare zi la Golgota și acolo, în fața fostului mormânt al lui Iisus, își apleacă genunchii, plânge și aprinde tămâie. Arhierii au rânduit străjeri la mormânt și le-au poruncit să supravegheze cu strășnicie ca nici unul dintre creștini să nu îndrăznească să vină la locul acesta; iar dacă vor vedea acolo pe mama lui Iisus s-o omoare imediat. Agerii străjeri o urmăreau cu atenție pe Preacurata Fecioară; dar puterea lui Dumnezeu O acoperea din fața ostașilor, ne îngăduindu-le să vadă fața Celei pline de dar, astfel încât ei n-au văzut-o niciodată, cu toate că Ea, după obiceiul Ei, continua să vină zilnic la mormânt. Rămânând astfel multă vreme lângă mormânt străjerii au raportat, sub prestarea de jurământ, că nimeni nu vine la mormânt și că, în tot acest răstimp, n-au văzut pe nimeni acolo. În general, mâna lui Dumnezeu O păzea pe Preasfânta Fecioară de urgia sinedriului celui de Hristos urător și de urgia cărturarilor, zdrobind toate cursele lor fără ca ei înșiși să observe. Și cu toate că, trăind în Ierusalim, Maica Domnului era ca o oaie în mijlocul lupilor și ca un crin în mijlocul spinilor, totuși – fiind trup și suflet predată voii Fiului Ei – Ea își petrecea viața cu trezvie, fără teamă și cu mângâiere, fără să se ascundă de popor, ci lucrând spre propășirea și zidirea turmei lui Hristos.

Aceeași tradiție ne dă amănuntele cu privire la călătoria Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu spre insula Cipru, unde trăia Lazăr cel înviat în chip minunat de Domnul. Lazăr, fiind hirotonit de către Apostolul Varnava ca Episcop, se zdrobea cu inima că de multă vreme este lipsit de fericirea de a vedea fața Maicii Domnului, cu atât mai mult cu cât el însuși nu îndrăznea să vină la Ierusalim, temându-se de persecuțiile Iudeilor care pe vremuri au vrut să-l omoare. Maica Domnului, aflând acest lucru, i-a scris i-a scris o epistolă mângâietoare, cerându-i să trimită o corabie. Lazăr s-a bucurat nespus, primind această epistolă, și cu multă evlavie se mira de marea smerenie a Celei pline de dar. Corabia a fost imediat pregătită și trimisă către Preasfânta Fecioară; și Maica Domnului, cu Ioan și cu alți oarecare ucenici, au înotat spre insula Cipru. Călătoria a început cu bine și corabia a fost dusă de vânt peste adâncurile Mării Mediteraniene. Rămăsese numai o mică distanță până la Cipru, când deodată a

început să sufle un puternic vânt neprielnic și corăbierii în ciuda tuturor eforturilor și iscusinței lor, n-au putut fi stăpâni pe corabie. Întărindu-se, vântul s-a prefăcut în furtună; și corabia, ne-mai supunându-se cârmaciului pământesc, s-a lăsat condusă de degetul lui Dumnezeu și a luat-o în altă direcție, departe de Cipru. Mănată de puterea furtunii spre Marea Egee, a luat-o la goană printre numeroasele ostroave ale arhipelagului și, fără vre-o vătămare și fără cea mai mică pierdere, s-a oprit pe malurile Muntelui Athos.

Preasfânta Fecioară, văzând că în această neașteptată întâmplare se vede voia lui Dumnezeu cu privire la soarta prezisă Ei de Înger, a ieșit din corabie și a călcat pe malul unei țări necunoscute pentru Ea. Muntele Athos, care aparține Macedoniei, în acea vreme era plină de temple idolești, în mijlocul cărora se ridica uriașul templu al lui Apollo, unde se săvârșeau tot felul de ghiciri, vrăji și alte magii păgâne. Elinii socoteau că acest loc este sanctuarul lor ales, și de aceea venea aici o mare mulțime de păgâni ca să se închine zeilor și să-i întrebe, prin prezicătorii lor, de soarta lor. Dar de îndată ce corabia, care a adus-o pe Preacurata Fecioară, s-a apropiat de malurile Athosului, duhurile rele, care se aflau în idoli, au strigat, siliți fiind de puterea de sus: „oamenilor, cei ce sunteți înșelați de Apollo! Grăbiți-vă să coborâți de pe munte, și mergeți la limanul lui Climent s-O întâmpinați și s-O primiți pe Maria, Maica marelui Dumnezeu Iisus”. Poporul s-a îndreptat spre malul mării și acolo au văzut o corabie ancorată și pe Femeia de Dumnezeu aleasă coborând din ea. Păgânii s-au apropiat cu evlavie de Preasfânta Fecioară, și au început s-O întrebe: cum L-a născut pe Marele Dumnezeu, care este numele Lui și unde se descopere? Maica Domnului le-a vestit taina întrupării Domnului Iisus Hristos; le-a descoperit puterea învățaturii Evanghelice; a tâlcuit scopul venirii lui Dumnezeu pe pământ și a descris patimile Lui, precum și slava Învierii și Înălțării Lui la ceruri. Toți O ascultau cu sufletele cutremurate și, proslăvind-L pe Dumnezeu și pe Maica Lui, și-au exprimat dorința să se boteze fără nici o întârziere. Sfânta Predicatoare a săvârșit aici multe minuni, cu care a întărit credința noilor botezați. Lăsând pe unul din bărbaii apostolici împreună călători pentru îndrumarea noilor convertiți, Maica Domnului – înainte de plecarea Ei din Athos – a binecuvântat norodul, zicând: „acest loc va fi soarta Mea, pe care mi l-a dat Fiul și Dumnezeul Meu! Harul Lui să se odihnească peste acest loc și peste cei ce locuiesc aici cu evlavie și cu credință, și peste cei ce păzesc poruncile Fiului și Dumnezeului Meu! Toate cele de trebuință vieții pământești ei le vor avea din belșug și cu puțină osteneală; și li se va pregăti viața cerească, și nu se va împuțina mila Fiului Meu față de ei până la sfârșitul veacului. Eu voi fi apărătoarea acestui loc și mijlocitoare caldă pentru ei înaintea lui Dumnezeu”! După aceasta Preasfânta Fecioară a intrat în corabie cu Ioan și cu ceilalți împreună călători, și a înotat spre Cipru.

Și într-adevăr, sfântul Munte Athos, s-a învrednicit să devină soarta Fecioarei Născătoarei de Dumnezeu însăși, iar potrivit făgăduinței Sale, rămâne pentru totdeauna obiectul iubirii și purtării Sale de grijă. Nenumăratele experiențe ale veacurilor îndreptătesc făgăduința dată de Ea, căci privind la sfântul Munte Athos ca la moștenirea Sa divină, Ea nu încetează să poarte grijă de el. Revărsând în chip arătat îndurările Sale prin semnele și minunile ce se fac prin sfintele Sale icoane, Ea mai mult decât orice este ajutătoare în nevăzuta și duhovniceasca propășire pentru cei ce își petrec aici calea vieții sub crucea jertfirii de sine în viața monahală.

Lazăr, primind informații privitoare la timpul plecării Pururi Fecioarei din Ierusalim, și neavând acum nici un fel de știre despre Ea, se frământa într-o mare durere. Neștiind nimic despre cele ce s-au întâmplat pe Muntele Athos, lui îi era teamă ca nu cumva Preacurata să fi suferit vreo nevoie grea din pricina furtunii care bântuise, și – cuprins de teamă și dor – sufletul lui era nerăbdător s-O vadă venind. Dar în curând tristețea lui s-a prefăcut într-o mare bucurie, când în cele din urmă a văzut-O pe mult dorita vizitatoare plină de dar. Preasfânta Fecioară i-a adus în dar un omofor și mânecutele, lucrate pentru el cu mâinile Sale; i-a povestit despre toate cel întâmplate pe cale din momentul plecării din Ierusalim, și – cu un deosebit simțământ de bucurie și de recunoștință față de Dumnezeu – i-a istorisit despre succesul predicii Sale pe Muntele Athos.

Mângâindu-l pe Lazăr și binecuvântând biserica de acolo, Maica Domnului s-a întors în Ierusalim, spre mângâierea și bucuria tuturor credincioșilor care o așteptau cu nerăbdare. Aici a vizitat-O sfântul Dionisie Areopagitul, care de asemenea dorea să primească de la Ea binecuvântare și îndrumări. Fiind un vestit cetățean al Atenei păgâne, ajungând, din naștere, prin învățătura și darurile sale, la cele mai înalte trepte de conducere, el de îndată ce-a auzit cuvintele vieții din gura sfântului Apostol Pavel, și-a însușit Evanghelia cu toată inima și cu mintea. Năzuind încă din momentul convertirii spre credința în Hristos s-o vadă pe Preacurata Fecioară, Dionisie a întreprins o lungă călătorie. Când a văzut-O pe Cea-plină-de-dar, a fost cuprins de o bucurie nemăsurată și i-a mulțumit lui Dumnezeu. Și alți credincioși, ca și altădată, veneau în mare număr la Maica Domnului; și Ea îi primea pe toți, îi bucura și îi înzestra cu binecuvântări. Celor neputincioși le reda sănătatea; pe cei întristați îi mângâia; pe cei păcătoși îi îndrepta, și îi întărea pe toți în credință, în nădejde și revărsa în inima fiecăruia dulceața iubirii divine.

Dar Pururi Fecioară, care era fericită și proslăvită de toți, Ea însăși ardea de dorința ca, mutându-se de pe pământ la cer, să se îndulcească de contemplarea Fiului și Dumnezeului Ei. Ea aducea rugăciuni calde și pline de lacrimi, ca Domnul să binevoiască s-O ia din această vale pământească la locașurile cerești. „Când – se ruga Ea – îl voi vedea pe preaiubitul Meu Fiu? Când mă voi înfățișa

înaintea tronului slavei Lui? O, preadulcele Meu Fiu și Dumnezeu, a venit vremea să mă miluiești pe Mine, Mama Ta, care suspină aici pentru că nu-Ți vede fața Ta! Scoate din temnița trupului sufletul Meu, căci precum dorește cerbul izvoarele apelor, așa însetează sufletul Meu de Tine, Dumnezeul și Fiul Meu! Când mă voi sătura de slava Ta”? Din momentul învierii și înălțării Domnului, când Dumnezeirea Lui s-a descoperit în toată puterea ei, și lumea a început să se închine în fața numelui Celui Răstignit, Preasfintei Fecioare îi stătea înainte în chip firesc cea mai mare slavă și închinăciune ca Maicii Fiului lui Dumnezeu, mântuitorului oamenilor. Desigur, nimeni nu era mai vrednic de această slavă, precum nimeni n-ar fi întrebuințat această slavă în chip atât de sfânt ca Ea. Dar această slavă și închinăciune au lipsit-O pe Ea de cel dorit, de cea apropiată asemănare cu Fiul Dumnezeiesc, Care a răbdat pe pământ numai necinste. Acum când s-a așezat temelia și întocmirea primei biserici și creștinismul a început să se răspândească în toată lumea, iar odată cu aceasta și slava Ei, Maica Domnului, din simțământul unei nemărginite smerenii, se simțea împovărată de această slavă și începu să-L roage pe Fiul Ei s-O ia de pe pământ. Dar cununa slavei, în întregime depusă de Maică la Tronul Fiului, în curând i-a împodobit cu toată slava capul Ei. Și după cum, potrivit cuvintelor Apostolului, Tatăl ceresc „L-a preaînălțat pe Fiul și i-a dăruit Lui numele care este mai presus de orice nume”, tot astfel și Fiul a preaînălțat-O pe Preacurata Maica Sa mai presus de toate faptele cerești, pământești și cele dedesubt. Vizitând adeseori muntele Eleonului, la poalele căruia se află grădina lui Zevedei, care alcătuiește moștenirea sfântului Ioan Teologul, Preasfânta Fecioară multă vreme s-a rugat acolo. Aici de asemenea, ca și pe Golgota, totul îi vorbea inimii prin aduceri aminte: și grădina Ghetsimani, care a păstrat amintirea rugăciunii de pe urmă și sudoarea cu sânge a divinului Ei Fiu și pârâul Chedronului, care L-a adăpat cu apele Sale și valea Iosafat care se întindea mai departe și care era presărată cu mormintele lui Israil, păstrând în însuși numele lui o mare însemnătate; și cripta din grădina Ghetsimani, unde se odihnea pulberea părinților Ei și dreptului Ei logodnic; și pe deasupra tuturor acestora muntele, de pe vârful căruia s-a înălțat le cer prea scumpul Ei Fiu! Pe acest loc, ca și pe Golgota, se ruga Ea mai des, ridicându-și ochii înlăcrimați spre cer, ca și cum așteptând de acolo chemarea dorită.

Odată, în timpul unei astfel de rugăciuni înflăcărate, pe care o înălțase în vederea unei grabnice dezlegări de trup, s-a înfățișat înaintea Pururi Fecioarei Arhanghelul Gavriil și cu o față care iradia de bucurie i-a vestit Ei voia lui Dumnezeu privitoare la adormirea Ei, care urma să se întâmple peste trei zile. „Fiul Tău și Dumnezeul nostru – spunea vestitorul ceresc – Te așteaptă cu toți Arhanghelii și Îngerii, Heruvimii și Serafimii, cu toate duhurile cerești și sufletele dreptilor ca să Te ia pe Tine, Maica Lui, în împărăția de sus, unde Tu vei trăi și

vei Împărăți cu El în veci”! Iar ca semn al triumfului Celei-pline-de-dar asupra morții trupești, care nu va avea putere asupra Ei și din care Ea trebuia să se trezească ca dintr-un somn liniștit, spre o viață și slavă nemuritoare în lumina feței Domnului, Arhanghelul i-a înmănat o ramură de finic din rai, care strălucea cu o lumină crească, spunându-i ca această ramură să fie purtată în fața mormântului Preabinecuvântatei în ziua înmormântării Preacuratului Ei trup. Preasfânta Fecioară s-a bucurat nespus la această veste și i-a mulțumit din toată inima pentru aceasta Creatorului și Fiului său. Căzând în genunchi în fața Lui, Ea spunea: „N-aș fi putut să fiu vrednică să te primesc pe Tine, Stăpâne, dacă Tu însuși n-ai fi arătat această milă roabei Tale! Dar Eu am păstrat comoara ce mi-ai încredințat; și Te rog pe Tine, Împărate al slavei, ferește-mă de gheena, ca să nu mi pricinuiască vreun rău! Cerurile și Îngerii întotdeauna se cutremură în fața Ta; cu atât mai mult omul care este făcut din pământ și care nu are nimic bun, în afară de ceea ce primește de la bunătatea Ta”!

Dacă Domnul – potrivit cuvintelor Scripturii – le descoperă sfinților și Apostolilor Săi sfârșitul lor, oare nu era mai cu vrednicie și mai cu dreptate ca Binecuvântata și Preacurata Lui Maică să se învrednicească de o asemenea vestire de mai înainte? Și apoi cine, ar fi putut aduce mai repede și mai cuviincios această veste plină de bucurie, dacă nu acel mare Înger care totdeauna „stând înaintea Domnului”, a fost înainte vestitorul tuturor tainelor cerești în fața Pururi Fecioarei. Și cu toate că viața Ei putea să se termine și altfel, pentru că dacă Enoh și Ilie au fost luați la ceruri, fără să guste moartea, oare i-ar fi fost refuzată această preferință Maicii Aceluia Care a zis: „Eu sunt învierea și viața; cel ce crede în Mine, chiar de va muri, viu va fi”? Asemenea Mântuitorului, Ea trebuia să moară, să stea în mormânt și a treia zi, cu puterea nemărginită, să învie, ca să se împlinească cuvintele Cântătorului de Psalmi: „Scoală-Te, Doamne, întru odihna Ta, Tu și chivotul sfințeniei Tale”! Și în sfârșit, Ea trebuia să aibă o ieșire omenească obișnuită, spre bucuria tuturor oamenilor, pentru ca nici ei să nu se îndoiască să treacă la cer prin porțile morții prin care a trecut și Împărăteasa cerească, împărțind soarta celor născuți pe pământ.

După săvârșirea ultimei rugăciuni pe muntele Măslinilor și după primirea vestei bune privitoare la adormirea Sa, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu s-a întors acasă. Toate s-au cutremurat din cauza puterii dumnezeiești, care o înconjură și din cauza slavei care O ilumina. Fața Ei,, care și așa întotdeauna strălucea de mai mult har decât fața lui Moise, acum s-a luminat de o și mai mare strălucitoare slavă.

XI

ADORMIREA PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU.

„O, preaslăvită minune! Izvorul vieții în
mormânt se pune, și scară către Cer
mormântul se face; veselește-te Ghetsimani,
a Născătoarei de Dumnezeu sfântă casă”.

August.15. Vecer. Mare la Doamne strigat-am.1.

Coborând de pe muntele Măslinilor, Maica Domnului a început să se pregătească pentru ieșirea Sa din trup. Mai întâi de toate i-a povestit Apostolului Ioan, care i-a fost înfiat, despre vestea cea bună pe care a primit-o și i-a arătat ramura adusă de Arhanghel, spunându-i ca, în timpul înmormântării, s-o poarte înaintea sicriului. Înștiințându-i pe toți ai casei de sfârșitul care îi stă înaintea, Ea a poruncit să-i împodobească locul de odihnă și patul Ei, - să-l tămâieze, să aprindă lumânări și să pregătească toate cele necesare pentru înmormântare. Ioan a trimis îndată pe cineva la sfântul Iacov, fratele Domnului, cel dintâi episcop al Ierusalimului și la toți cei cu care era înrudit și mai apropiat, ca să le ducă vestea despre apropiata mutare a Maicii Domnului, cu indicația precisă a zilei sfârșitului; iar sfântul Iacov i-a înștiințat la rândul lui pe toți credincioșii nu numai din Ierusalim, ci și pe cei din satele și orașele din împrejurimi. Toate rudele Maicii Domnului și mulțimea de creștini de ambele sexe au venit din toate părțile în casa lui Ioan.

Preasfânta Stăpână a descoperit tuturor cele ce a auzit de la Înger și, pentru a-și întări cuvintele, le-a arătat ramura adusă din rai, care strălucea cu o lumină cerească. Toți cei ce au venit la Ea, plâneau cu amar și, cu plânsetele și bocetele lor, au umplut toată casa, implorându-O pe Stăpâna, ca pe mama tuturor, să nu-i lase orfani. Preasfânta Fecioară îi povățuia să nu plângă, ci mai degrabă să se bucure pentru ieșirea Ei, spunându-le că, stând în fața prestolului lui Dumnezeu și vorbind cu Fiul Ei, Ea îl va ruga ca să-și reverse bunătatea asupra tuturor celor ce trăiesc pe pământ și nu numai că nu-i va lăsa orfani, ci dimpotrivă îi va cerceta și îi va păzi pe ei ca și lumea întreagă, ajutându-i întotdeauna pe cei ce sunt în nevoi.

Printre făgăduințele pline de mângâiere pentru omenire, Maica Domnului n-a lăsat să se facă o rânduială privitoare la averea Ei și la înmormântare. Ea a rânduit să se dea două haine celor două văduve sărace care i-au slujit cu osârdie și cu dragoste și care primeau de la Ea hrana de toate zilele; de asemenea le-a spus că voia Ei este ca trupul Său să fie înmormântat în peștera din Ghetsimani, unde se odihneau sfinții Ei părinți și dreptul logodnic.

În acest timp, când Maica Domnului își exprima dorința și spunea cuvinte de mângâiere pentru cei ce erau de față, toți au auzit un zgomot și au văzut nori care înconjurau casa. Aceștia erau norii pe care potrivit poruncii lui Dumnezeu,

Apostolii, răpiți de Îngeri din diferite țări, unde propovăduiau Evanghelia, au fost aduși la Ierusalim, în casa Maicii Domnului, pentru a-i da cinstea cuvenită în vremea înmormântării. „Se cuvenea – cântă Sfânta Biserică – ca și cei ce au văzut Cuvântul cu ochii și slugile să vadă și adormirea Maicii Lui cu trupul, cea din urmă taină săvârșită asupra Ei, pentru ca să vadă nu numai Înălțarea Mântuitorului de la pământ la cer, ci să mărturisească de asemenea Adormirea Celeia ce L-a născut; iar cu acest prilej, adunați fiind de puterea Dumnezeiască, au ajuns la Sion”. Această minune nu pentru prima oară s-a săvârșit de puterea nemărginită a lui Dumnezeu. Astfel și Apostolul Filip, după ce l-a botezat pe eunucul Împărătesei din Etiopia, întorcându-se din Ierusalim în Gaza, a fost răpit de puterea nevăzută și adus în Azot; tot astfel și proorocul Avacum a fost ridicat de Înger și dus în Babilon, în groapa cu lei, unde se afla Daniel. În raport cu persoana Maicii Domnului, această minunată aducere prin văzduh a Apostolilor a fost foarte semnificativă, căci – lămurește sfânta Biserică – „Adunându-i din toate colțurile lumii pe Dumnezeieștii Apostoli în jurul trupului Tău, Curată Te-a arătat tuturor Născătoare de Dumnezeu și înfricoșata cămară prea împodobită”. Ei au venit în zbor – spune sfântul Ioan Damaschin – „asemenea norilor și vulturilor, ca să slujească Maicii Domnului”.

Apostolii, văzându-se unii pe alții s-au bucurat, dar se întrebau cu nedumerire unii pe alții: pentru ce Domnul i-a adunat într-un singur loc? În acest timp a ieșit în fața lor sfântul Ioan Teologul și, salutându-i cu lacrimi de bucurie, le-a spus că i-a venit vremea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu să plece către Domnul. Sfinții Apostoli au înțeles că Domnul i-a adunat pentru a fi de față în vremea fericitului sfârșit al Preacuratei lui Maici și pentru slăvita înmormântare a preasfântului Său trup; ei au înțeles și îndată i-a cuprins o nespusă durere. Intrând în foișor, au văzut-O pe Maica Domnului șezând cuviincios pe pat, plină de o veselie duhovnicească, și au salutat-O astfel: „Binecuvântată ești Tu de Domnul care a făcut cerul și pământul”! Preacurata le-a răspuns: „Pace vouă, fraților, aleșii Domnului”! și i-a întrebat pe Apostoli în ce chip au ajuns aici? Ei i-au povestit, cum Duhul lui Dumnezeu a răpit pe fiecare din ei din locul propovăduirii și cum i-a înfățișat aici, aducându-i pe nori prin văzduh. Preasfânta Fecioară, proslăvindu-L pe Dumnezeu, pentru că I-a auzit rugăciunea și I-a împlinit dorința inimii – de a-I vedea pe Sfinții Apostoli la adormirea Ei, le-a spus: „Domnul v-a adus la Mine pentru a-mi liniști și mângâia sufletul, căci pentru el a sosit timpul hotărât de Creatorul Meu să se despartă de trup, după legea firii omenești, care este supusă morții”. La aceste cuvinte sfinții Apostoli, cu durere în inimă, i-au răspuns: „Stăpână, noi ne uităm la Tine ca la însuși Stăpânul și Învățătorul nostru. Tu ai fost pentru noi adevărata mângâiere. Cum am putea acum să suportăm mâhnirea și amărăciunea inimilor noastre, când ne lipsim pe pământ de împreuna noastră petrecere? După voia lui Hristos

Dumnezeu Cel născut din Tine, Tu treci de la pământ la cele cerești; ne bucurăm de împlinirea hotărârii lui Dumnezeu cu privire la Tine, dar ne întristăm că rămânem orfani și că aici nu Te vom mai vedea, pe Tine Mama și Mângâietoarea noastră”. În acest timp sfinții Apostoli plângeau cu amar. Cea plină de dar astfel îi mângâia: „Nu plângeți, prietenii și ucenicii lui Hristos! Nu-mi tulburați bucuria cu amărăciunea voastră; ci mai bine bucurați-vă împreună cu mine, pentru că mă duc la Fiul și Dumnezeul Meu. Voi însă să-mi duceți trupul în Ghetsimani, acolo să-i faceți obișnuita înmormântare și întoarceți-vă la propovăduirea Evangheliei care vă stă înaintea. Iar pe Mine, dacă îi va fi plăcut Domnului, mă puteți vedea și după adormirea Mea”. În timpul acestei convorbiri s-a înfățișat și sfântul Apostol Pavel, vasul ales al harului lui Dumnezeu; el a sosit mai târziu, cu toate că venise pe aceiași cale miraculoasă. Căzând la picioarele Preasfintei Fecioare, el s-a închinat și i-a vorbit astfel de cuvinte: „Bucură-te, Maica vieții și obiectul predicii mele! Cu toate că eu nu m-am învrednicit de contemplarea în trup a lui Hristos Domnul meu până la înălțarea Lui la cer, dar văzându-Te pe Tine, îl văd parcă pe El”. Împreună cu sfântul Apostol Pavel s-au înfățișat și ucenicii lui: Dionisie Areopagitul, Ierotei minunatul, Timotei și alți Apostoli din numărul celor 70. Pe toți i-a adunat Sfântul Duh, pentru ca toți să se învrednicească de binecuvântarea Preacuratei Fecioare Maria și pentru ca mai frumos să se desfășoare înmormântarea Mamei lui Hristos.

Ea i-a chemat pe fiecare în parte pe nume, i-a binecuvântat, și le-a lăudat credința și ostenele lor în lucrarea propovăduirii Evangheliei lui Hristos, i-a dorit fiecăruia fericirea veșnică și s-a rugat împreună cu ei pentru pacea și bunăstarea întregii lumi.

Dar iată că a sosit ziua de 15 august, precum și acel dorit și binecuvântat ceas al treilea din zi în care era hotărâtă mutarea Maicii Domnului. Multe lumânări ardeau în foisor; și sfinții Apostoli, slăvind-L pe Dumnezeu în cântări, înconjurau cu evlavie patul, pe care s-a culcat Născătoarea de Dumnezeu, rugându-se în așteptarea ieșirii Sale, precum și veniri doritului Său Fiu și Domn. La un moment dat a strălucit o lumină negrăită a slavei Dumnezeiești, în fața căreia au pălit lumânările ce pâlpâiau. Cei ce au văzut lumina s-au înfricoșat; turnul foisorului parcă dispăruse în razele luminii necuprinse, și în acest moment a coborât însuși Împăratul slavei Hristos, înconjurat de nenumărați Îngeri, Arhangheli și de alte puteri cerești, precum și de sufletele dreptilor, Strămoșilor și Proorocilor care, în vremurile de demult, au proorocit despre Preasfânta Fecioară, și apoi s-a apropiat de Preacurata Sa Maică. Văzându-L pe Fiul Ei, Preacurata a rostit cu multă bucurie cuvintele cântării Sale de Dumnezeu insuflate: „Mărește sufletul Meu pe Domnul și s-a bucurat duhul meu de Dumnezeu, Mântuitorul Meu, căci a căutat spre smerenia roabei Sale”, și, ridicându-se din pat, ca pentru a-l întâmpina pe Domnul, i s-a închinat. Dar El, uitându-se la Ea cu ochii plini de

dumnezeiască iubire, i-a spus: „Vino, scumpa Mea; vino, iubita Mea; vino, prețiosul Meu mărgăritar; vino de intră în locașurile vieții veșnice”. Sfântul Ioan Damaschin, în omilia despre Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, explică astfel aceste cuvinte: „Vino, preafrumoasa Mea, scumpa Mea, care strălucești cu frumusețea fecioriei mai puternic decât însuși soarele! Tu mi-ai dăruit trupul; fii părtaşă de acum cu Mine în toate. Vino Maică la Fiu; vino și împărățește cu Acela Care a ieșit din Tine și Care împreună cu Tine a răbdat sărăcia. Vino, Stăpână; dar să vii nu ca Moise, care s-a înălțat și a murit; nu, mai întâi să mori și apoi să te înalți. Așează-ți sufletul în brațele Fiului Tău, întoarce pământului cele pământești, pentru ca și ele să se înalțe cu Tine”. – „Binecuvântat este slăvitul Tău nume, Doamne Dumnezeu meu! – i-a răspuns Preasfânta Fecioară, închinându-se Lui – Tu ai binevoit să mă legi pe Mine, smerita roaba Ta, pentru ca Eu să slujesc tainei Tale! Pomenește-Mă, Împărate al slavei, în nesfârșita Ta împărăție! Tu știi că Eu Te-am iubit din toată inima Mea și am păzit cu credincioșie comoara ce mi-a fost încredințată. Primește dar acum duhul meu în pace, și păzește-Mă de puterea întunericului, pentru ca nici o pornire vrăjmașă să nu se atingă de Mine”. Domnul a Mângâiat-O cu cele mai dulci cuvinte, ca să nu se teamă de puterea satanică, care deja era călcată în picioare de Ea, și O chema cu dragoste să treacă cu îndrăzneală de la pământ la cer. Ea îi răspunse cu bucurie: „gata este inima mea”, și spunându-și mai întâi cuvântul Ei,: „Fie Mie după cuvântul Tău” -, s-a culcat pe pat; și uitându-se spre fața prealuminoasă a Domnului, a scumpului Său Fiu, cu o negrăită iubire pentru El și plină de o bucurie duhovnicească, Ea, - fără nici o suferință trupească și parcă răpită de un somn dulce, și-a dat sufletul în Măinile Lui preasfinte. Acela, pe Care Ea l-a zămislit fără sămânță și l-a născut fără durere, a luat preacuratul Ei suflet care s-a despărțit de trup fără nici o suferință și nu i-a dat sfântului Ei trup să vadă putreziciunea. Atunci s-a început o cântare plină de bucurie și prea dulce din partea Îngerilor și adeseori au fost auzite, repetate de îngeri, cuvintele din salutarea lui Gavriil: „Bucură-te, cea plină de dar, Domnul este cu Tine, binecuvântată ești Tu între femei”! Și astfel Preasfântul Ei suflet a fost însoțit solemn de toate cetele cerești.

Dacă sufletul dreptului Lazăr a fost dus de Îngeri în sânul lui Avraam, oare nu cu atât mai mult i-a fost pregătită o mai slăvită înălțare la cer preacuratului suflet al Maicii lui Dumnezeu? Cu adevărat această priveliște a fost minunată nu numai pentru Apostoli, ci și pentru înseși puterile cerești. „Ceea ce ai născut Viața la viața cea fără de moarte ai trecut; într-o cinstită Adormirea Ta, înconjurându-Te Îngerii, Domniile și Puterile, Apostolii și Proorocii și toată făptura. Iar Fiul Tău a primit cu preacuratele mâinile Sale sufletul Tău cel fără prihană, Fecioară Maică, Mireasă dumnezeiască”⁵. Însoțind sufletul curat al

⁵ Minei 15 August, la Laude.

Miresei lui Dumnezeu, cu o pioasă frică, cum se cuvine unei Împărătese a Cerului, Îngerii cântau: „Bucură-te, Cea-plină-de-dar, Domnul este cu Tine; binecuvântată ești Tu între femei”! „Spăimântatu-sau puterile îngerești, văzând în Sion pe Stăpânul lor, luând pe mâini suflet de femeie. Căci către ceea ce l-a născut întru curăție, El ca un Fiu a strigat: Vino, curată, și cu Fiul și cu Dumnezeul Tău împreună te preaslăvește”⁶. „Iată Împărăteasa tuturor, dumnezeiasca Fiică, a venit. Ridicați porțile și în chip frumos primiți pe aceasta, pe Maica Luminii celei pururi fiitoare. Că printr-însa, spre care a căuta nu putem, s-a făcut mântuire la tot neamul omenesc”. „Și acesteia a-i da cinstire după vrednicei cu neputință este, căci slava Ei covârșește toată mintea”. „Să se abată duhurile din văzduh, să dea înapoi însăși stăpânitorul lumii, să cadă rușinat, văzându-O pe Maica Domnului înălțându-se la cer”. „Ridicatu-sau porțile cerești, îngerii au lăudat și a primit Hristos visteria fecioriei Maicii Sale. Heruvimii Te-au ridicat cu veselie, și Serafimii te slăvesc bucurându-se”.

Apostolii, învrednicindu-se să vadă această slăvită înălțare la cer a Maicii Domnului, plini de cutremur O urmăreau cu ochii, cum odinioară L-au urmărit pe Domnul care se înălța de pe muntele Măslinilor. Venindu-și în sine, ei au înconjurat patul și cu o pioasă umilință se uitau la Preacuratul trup al Născătoarei de Dumnezeu. Sfântul Petru – cum se arată în cântările bisericești – glăsuia: „O, Fecioară! Te văd lămurit întinsă, întinsă cu adevărat și mă mir; dar, o, Preacurată, roagă-Te cu osârdie Fiului și Dumnezeului Tău ca să mântuiască turma Ta nevătămată”. „Ceata Apostolilor vestea cu umilință: îndepărtându-Te către cămările cerești spre Fiul, Tu ești întotdeauna gata să mântuiești, Născătoare de Dumnezeu, moștenirea Ta”. Cu gingașa Ei iubire de Mamă a întregii lumi creștine, Preasfânta Fecioară se uita din înălțimea cerească la credincioșii rămași pe pământ și „ridicându-și mâinile, - acele mâini cu care L-a purtat pe Dumnezeu în trup, cu îndrăznire se ruga cu glasul Ei de Mamă către Cel ce s-a născut dintr-însa: pe aceia pe care i-ai rânduit să fie partea Mea păzește-i în veci”.

Fața plină de har a Maicii Domnului „iluminată de bunătatea dumnezeiască, strălucea de slava fecioriei dumnezeiești, iar din trupul Ei se răspândea o minunată mireasmă. Minunată a fost viața Preasfintei Fecioare, minunată și adormirea Ei, după cum cântă sfânta Biserică: „Dumnezeul lumii întregi Te arată pe Tine, Împărăteasă, Te arată minunile care covârșesc legile firii, căci și în vremea nașterii El Ți-a păstrat fecioria, și în mormânt Ți-a păzit trupul nestrucăturat”. Apostolii sărutând preacuratul trup cu evlavie și cu frică, s-au sfințit prin atingerea cu el și, simțind în inimile lor lucrarea negrăitului har, s-au umplut de o bucurie duhovnicească. Pentru o mai mare proslăvire a Maicii Domnului, nu au întârziat să se arate semnele atotputerniciei lui Dumnezeu în

⁶ Minei 15 August, Cântarea 9-a.

vindecarea surzilor, mușilor, orbilor, șchiopilor și a diferiților neputincioși care cu credință și cu dragoste se atingeau de sfântul pat.

„Veniți – îi cheamă sfântul Ioan Damaschin pe cei credincioși, care stăteau de strajă la mormântul Maicii Domnului – veniți să ne mutăm toți cu mintea împreună cu Cea care se mută. Veniți să ne coborâm toți cu dragoste cu Cea care se pogoară în mormânt. Să stăm în jurul preasfântului pat; să cântăm cântări sfinte; să proslăvim pe Născătoarea de Dumnezeu cu cuvintele: „Bucură-te Cea plină de dar, Domnul este cu Tine”!... Acest sicriu este mai important chiar decât vechiul cort: pentru că el a primit în sânul lui candela gândită, însuflețită, de Dumnezeu luminată, precum și masa de viață purtătoare, pe care s-au păstrat nu pâinile punerii înainte, ci pâinea cerească; nu focul material, focul nematerial al Dumnezeirii. Acest sicriu este mai sfânt decât chivotul lui Moise, pentru că el a cuprins în sinea lui nu umbrele și chipurile, ci adevărul însuși. El a încăput în sine un vas curat și cu înfățișare de aur, care conținea mana cerească; au încăput tablele însuflețite, în care s-au păstrat și închis cu degetul lui Dumnezeu, adică cu atotputernicul Duh Cuvântul întrupat, Cuvântul ipostatnic; a încăput cădelnița de aur, care a aprins cărbunele Dumnezeirii și a înmiresmat toată făptura... Veniți, să purtăm pe ramele sufletului trupul pururi fecioresc; să intrăm în mormânt și să murim împreună cu Ea, - să murim pentru patimile trupesti, dar să trăim cu Ea printr-o viață fără patimă și fără prihană. Să aplecăm urechea la dumnezeieștile cântări, care purced din gurile nemateriale ale Îngerilor. Să intrăm și să ne închinăm și să cunoaștem o preaslăvită minune: să cunoaștem cum Maica Domnului este luată și înălțată de pe pământ, cum a intrat în locașurile cerești, cum stă în fața Fiului său, mai presus de toate cetele Îngerești, pentru că nu este nici un perete despărțitor între Maică și Fiu”.

I-a fost plăcut Domnului ca Preacurata lui Maică să guste moartea asemenea tuturor celor născuți pe pământ. „Trebuie – observă sfântul Ioan Damaschin – ca ceea ce este alcătuit din pământ să se și întoarcă în pământ, și după aceasta să se înalțe la cer, primind în pământ viața cea mai curată prin îndepărtarea trupului de la ea; trebuie ca trupul, curățindu-se de tot ce este întunecos și de greutatea grosolană pieritoare prin moarte, asemenea aurului care se curăță în cuptorul de foc, să se ridice din mormânt nepieritor, curat și luminat de strălucirea nemuririi”. Plângându-și pierderea pe pământ, dar duhovnicește mângâindu-se prin dobândirea unei atotputernice Apărătoare și Rugătoare către Dumnezeu la cer, Apostolii s-au apropiat ca să înmormânteze trupul de Dumnezeu primit al Preasfintei Fecioare. Sfântul Petru, Pavel și Iacov, cu ceilalți principali Apostoli, au dus pe năsalie patul pe care era culcat preacuratul trup; sfântul Ioan mergea înainte cu ramura luminoasă din rai, iar ceilalți sfinți și o mare mulțime de credincioși însoțeau patul cu lumânări și cu cădelnițe, cântând cântări sfinte. Apostolul Petru a început să cânte psalmul: „Ieșind Israil din Egipt,

precum și alte imne solemne; și toți ceilalți își uneau vocile cu glasurile lor, repetând după fiecare stih: „Aliluia”! Dar – spune un scriitor din vechime – „pe toți sfințitorii de taină i-a întrecut marele Ierotei care cânta ca și cum ar fi ieșit din trup, topindu-se în cântări de psalmi așa încât toți – și cunoscuții și necunoscuții – văzând simțirea cu care cânta – au socotit că este inspirat de Dumnezeu”. În această rânduială acest alai măreț a pornit din Sion, a trecut prin Ierusalim și s-a îndreptat spre Ghetsimani. De îndată ce mulțimea s-a mișcat din loc, deasupra preacuratului trup al Maicii Domnului și deasupra tuturor celor ce îl petreceau a apărut deodată a apărut un cerc în chipul unui nor, larg și luminos, asemenea unei cununi, și la ceata Apostolilor s-a unit ceata Îngerilor, iar cântarea puterilor cerești care proslăveau pe Maica Domnului, era auzită de cei față și se unea cu glasurile pământești. Acest cerc cu cântăreți cerești și cu lumină purtată prin văzduh a și însoțit-O pe Maica Domnului până la locul înmormântării.

Locuitorii necredincioși ai Ierusalimului, mirați de neobișnuita măreție a acestui alai de înmormântare și înrăiți din cauza deosebitei cinstiri ce i se dădea Maicii lui Iisus, au raportat toate acestea arhierilor și cărturarilor; iar aceștia, arzând de zavistie și de răzbunare față de tot ce le amintea de Iisus, au trimis slugile și ostașii lor, ca să-i alunge pe însoțitori, iar trupul Mariei să-l ardă cu foc. Poporul întărit și ostașii s-au repezit înfuriați asupra creștinilor; dar cununa în chipul norilor, care însoțea în văzduh alaiul, s-a lăsat la pământ și a înconjurat alaiul ca și cu un perete. Următorii auzeau pașii și cântarea, dar nu vedeau nici un însoțitor: mulți dintre ei, fiind loviți de orbire, se îndreptau direct spre case și pereți și-și spărgeau capetele. După cum stâlpul de nor din vechime umbrea și păzea poporul lui Dumnezeu și Biserica Vechiului Testament de urmărirea Egiptenilor, tot astfel și acum norul purtător de lumină, înconjurând Biserica Noului Testament și preasfântul templu al Dumnezeirii – trupul Maicii Domnului - a stăvilit năvala necredinței înrăite.

Tradiția mărturisește și o altă întâmplare minunată, care a însoțit înmormântarea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu. Pe acea cale pe care mergea alaiul trecea unul din preoții iudei, cu numele Atonie. Când norul s-a ridicat în sus, el a văzut lămurit pe sfinții Apostoli și pe toți credincioșii, care petreceau în chip solemn pe Născătoarea de Dumnezeu. Inima lui s-a umplut de zavistie. Răutatea veche îndreptată împotriva lui Hristos a clocotit în inima lui și iudeul a exclamat: „Iată ce cinste i se dă trupului, care l-a născut pe amăgitorul ce a nimicit legea părinților noștri”! și cu aceste cuvinte, fiind voinic, s-a aruncat furios asupra patului, cu intenția să-l răstoarne la pământ; dar de îndată ce s-a atins cu mâinile de pat, un Înger, înarmat cu sabia nematerială a răzbunării lui Dumnezeu, i-a tăiat amândouă mâinile, și în acest moment mâinile tăiate s-au lipit de pat, iar însuși Atonie a căzut la pământ strigând: „vai mie”! Sfântul Petru, oprind alaiul, i-a spus lui Atonie: „ai primit ceea ce ai meritat; și acum

încredințează-te că Domnul este Dumnezeu răzbunător și că nu întârzie să pedepsească! Noi nu putem să-ți vindecăm rănilile tale; am putea numai dacă va binevoi să te vindece Domnul nostru Iisus Hristos, împotriva căruia v-ați răzvrătit pe nedrept și pe care L-ați omorât! Dar nici El nu va voi să te vindece până când nu vei crede într-însul cu toată inima ta și până când nu vei mărturisi cu gura că El este adevăratul Mesia – Fiul lui Dumnezeu”! Atunci Atonie, sculându-se de jos, a rostit plin de bucurie: „Cred că Iisus Hristos Cel mai înainte vestit de către prooroci ca Mântuitorul lumii, Mesia! Noi am văzut și mai înainte că El este Fiul lui Dumnezeu, dar – fiind întunecați de zavistie și răutate – n-am vrut să recunoaștem în El măreția lui Dumnezeu și L-am târât pe nedrept până la o moarte rușinoasă. Dar El, prin putere dumnezeiască, a înviat a treia zi și ne-a dat de rușine pe noi cei ce-L uram! În zadar căutam să-i tăinuim învierea, plătind bani mulți străjerilor, căci noi n-am fost în stare să oprim slava răspândită peste tot despre El”! Sfinții Apostoli, auzind această mărturisire publică și văzând sinceritatea căinței din partea unui păcătos, s-au bucurat duhovnicește, și sfântul Petru i-a poruncit lui Atonie ca, odată cu o rugăciune stăruitoare către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, să lipească restul mâinilor de părțile care atârnavă de pat. După ce Atonie a făcut așa, mâinile s-au lipit și s-au vindecat, iar pe locul unde au fost tăiate a rămas numai un semn subțire. Atunci Atonie s-a închinat în fața patului Maicii Domnului și, stând în genunchi, a început s-O fericească cu multe laude, aducând din sfânta Scriptură profeții privitoare la Ea și la Fiul Ei. Alăturându-se alaiului, Atonie i-a urmat până în Ghetsimani, cântând din adâncul inimii deschise cântări de laudă Maicii Domnului. De asemenea ostașii și poporul loviți cu orbirea, atingându-se cu pocăință de patul Născătoarei de Dumnezeu, căpătau vederea duhovnicească și trupească. Fecioara cea plină de dar, la adormirea Ei, nu voia să supere pe nimeni, ci pe toți îi mângâia și îi bucura, fără să excludă chiar pe vrăjmașii Ei!

O intangibilitate de acest fel o avea Vechiul în Testament sfântul chivot. Istoria sfântă ne istorisește că în timpul mutării chivotului din casa lui Aminadav în Sion Oza a întins mâna cu intenția de a-l sprijini să nu cadă, însă Dumnezeu l-a pedepsit pe cutezător cu moartea. Dar cu atât mai puțin s-ar fi putut atinge cineva „cu o mână necurată de chivotul însuflețit a lui Dumnezeu”, care „cu adevărat este mai cinstit decât chivotul din vechime”, întrecându-l în măsura în care adevărul întrece întunericul, în care originalul întrece fotografia.

Când alaiul a ajuns la Ghetsimani, acolo au început noi plânsete și suspine odată cu sărutarea cea mai de pe urmă ce se dădea Preacuratului trup; abia către seară sfinții Apostoli au putut să-l pună în mormânt și să închidă intrarea în peșteră cu o piatră mare. Ei nu s-au îndepărtat trei zile de la locul înmormântării, săvârșind neîncetate rugăciuni și cântări de psalmi, și în tot acest timp ca și mai

înainte se auzeau în văzduh cântări îngerești, care o fericeau pe neprihănită Fecioară!

I-a fost sortit aceluiași Apostol Toma, care cu îndoiala sa a contribuit la încredințarea slăvitului adevăr al Învierii lui Hristos, să slujească de data aceasta și la descoperirea învierii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Potrivit cu înțeleapta rânduială a lui Dumnezeu, Toma nu s-a aflat la înmormântarea Maicii Domnului. Sosind a treia zi în Ghetsimani acest curios ucenic al lui Hristos a ingenuncheat cu plânsete deznădăjduite în fața mormântului din peșteră, exprimându-i cu glas tare părerea de rău că nu s-a învrednicit de cea din urmă binecuvântare și iertare din partea Maicii Domnului. Apostolii compătimentându-l din toată inima au hotărât ca, deschizând peștera, să-i facă o mângâiere, - să se închine sfintelor rămășițe ale Pururi Fecioarei. Dar mare le-a fost mirarea lor, când au văzut că acolo nu mai era preacuratul trup al Născătoarei de Dumnezeu, ci zăceau numai singurele pânze de înmormântare, din care se revărsa o minunată bună mireasmă! Sărutând cu evlavie sfântul giulgiu care a rămas în mormânt, ei L-au rugat pe Domnul să le descopere voia Lui cu privire la preacuratul al Născătoarei de Dumnezeu. Și iată în aceeași zi seara, când Apostolii și cei împreună cu dânșii s-au adunat să se întărească cu hrană, însăși Împărăteasa cerească le-a dezlegat nedumerirea. Potrivit tradiției, în trapeza Apostolilor, din ziua învierii Domnului, a rămas neocupat un loc, și pe acest loc se puneau o parte de pâine în amintirea lui Iisus Hristos, care se numea „partea Domnului”: După terminarea mesei, toți cei ce luau parte la ea se ridicau, îi mulțumeau lui Dumnezeu pentru hrană și înălțând partea Domnului, slăveau marele nume al Preasfintei Treimi, rostind către sfârșit aceste cuvinte de rugăciune: „Doamne Iisuse Hristoase, ajută-ne nouă”! și apoi mâncau partea Domnului, primindu-o ca pe o binecuvântare de la Dumnezeu. În continuarea mesei din Ghetsimani Apostolii se gândeau și vorbeau cum de nu s-a găsit în peșteră sfântul trup al Maicii Domnului; și, înălțând ca de obicei partea Domnului, începură să cânte laude Sfintei Treimi. La un moment dat s-a auzit o cântare îngerească; și când ei și-au ridicat ochii în sus, au văzut-O pe Preacurata Fecioară stând în văzduh, înconjurată de puterile cerești și strălucind de o negrăită slavă. Ea le-a spus: bucurați-vă! Eu sunt cu voi în toate zilele”! Această apariție i-a bucurat atât de mult pe Apostoli și pe toți cei ce erau cu ei încât cu toții au exclamat: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, ajută-ne nouă”!

După toate acestea n-a mai rămas nici o îndoială că mormântul Preasfintei Fecioare a devenit „scară către cer” și că însuși trupul Ei – după cum se exprimă sfânta Biserică – „înălțându-se la cer înălțat a fost de către Iisus Fiul Ei și Mântuitorul sufletelor noastre”. Toți s-au încredințat că Maica Domnului a treia zi a fost înviată de Domnul și înălțată cu preacuratul Ei trup în slava cerească. Luând sfântul giulgiu care a fost lăsat în mormânt pentru încredințarea celor ce

au lipsit și pentru mângâierea celor necăjiți, sfinții Apostoli s-au întors cu vestea cea bună în Ierusalim, după care din nou s-au împărștiat în diferite părți ale lumii pentru propovăduirea Evangheliei.

Sfârșitul Maicii Domnului se numește de către sfânta Biserică „Adormire”, iar nu moarte, pentru că moartea ca o întoarcere

***** 172 ???????

ghirlande de candelă aprinse, de aur și de argint; lumina lor lină este deosebit de potrivită unui asemenea loc de odihnă. Într-o separată, de piatră, se află patul Împărătesei cerului. El este îmbrăcat cu o marmură albă și este luminat cu mai mult de douăzeci de candelă prețioase. Interiorul peșterii mormântului nu este înfrumusețat cu nimic și piatra naturală este acoperită numai de țesături atârinate de mătase. Înșiși mahomedanii și, mai ales, mahomedancele, pentru care este îngrădit un loc deosebit de partea dreaptă a cuvucliului, vin să se roage Preasfintei Fecioare. „Iată de acum mă vor ferici toate neamurile”.

Peștera mormântului Maicii Domnului se află sub stăpânirea Grecilor și Armenilor. Sfântul pat servește drept prestol pe care se săvârșește sfânta liturghie; iar jertfelnicul este lipit de peretele dinafară al peșterii mormântului, lângă intrare. Galeria subterană se continuă mai departe dincolo de peștera mormântului; la capătul ei se mai află un prestol, care aparține Grecilor. Aici odinioară a fost o comunicare cu peștera în care s-a rugat Mântuitorul; dar un perete o desparte din vremea când această sfântă peșteră a devenit proprietatea catolicilor.

În exteriorul peșterii cu mormântul Maicii Domnului existau odinioară o superbă biserică și mănăstirea Adormirii care, începând de la râul Chedronului, ocupa tot spațiul larg dintre amândouă peșterile, greacă și latină, până la locul unde acum s-a întins grădina; dar, după cum se vede, platforma dinaintea intrării în peșteră a fost întotdeauna deschisă, pentru căci coloanele și arcele, care împodobesc ușa, sunt foarte elegante și se potrivesc mai bine cu podoabele exterioare ale bisericii decât cu subteranele întunecoase. Chiar în fața intrării în peșteră se află un copac mare, care aparține Turcilor. Ceva mai demult aici a existat o mică moschee, care în parte s-a ruinat din cauza vechimii și care nu mai astupă platforma care se află în fața ușilor peșterii. Latinii au înconjurat grădina Ghetsimani cu un zid, pe care s-au fixat opt măslini, aproape de acele pietre, unde se arată patul celor trei Apostoli și înspăimântătorul loc în care Iuda L-a sărutat pe Iisus.

ÎNFĂȚIȘAREA EXTERIOARĂ ȘI ÎNĂLȚIMEA MORALĂ A PREASFINTEI NĂSCĂTOAREI DE DUMNEZEU.

„Cât ești de frumoasă, draga mea,
cât de frumoasă ești”!
Cântarea Cântărilor 4, 1.

Istoricul bisericesc Nichifor Calist a păstrat pentru noi o tradiție privitoare la înfățișarea din afară a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. „Ea era – citim în cartea lui – de statură mijlocie; sau cum spun alții, puțin mai înaltă decât statura mijlocie; părul era auriu; ochii ageri, cu pupilele parcă de culoarea măslinelor; sprâncenele arcuite și de un negru temperat; nasul un pic mai lung; buzele înfloritoare, pline de cuvinte dulci; fața nu era nici rotundă, nici ascuțită, ci puțințel prelungită; mâinile și degetele lungi”.

Dar – vom spune odată cu sfântul Părinte – „ceea ce ne uimește la Preasfânta Fecioară nu este numai grația neprihănită și curată a trupului, ci mai ales desăvârșirea sufletului Ei”. Și poate fi oare altfel, când „pe fața Ei sunt concentrate toate comorile harului”? „Îmbrăcămintea modestă, departe de orice lux și desfătare; mersul măsurat, ferm; privirea severă, unită cu o nuanță plăcută; blândă și supusă părinților; vorba dulce, ce se revărsa dintr-o inimă fără răutate”. „Mintea Ei era îndreptată către Dumnezeu și numai spre El înălțată; toată dorința Ei năzuia numai către Cel ce era vrednică fi dorit și iubit, iar ura Ei se aprindea numai împotriva păcatului și pricinuitoare acestui păcat. Toate gândurile Ei erau folositoare de suflet, slobode de tot ce este de prisos, îndepărtându-se de tot ce era păgubitor de suflet; ochii Ei erau întotdeauna îndreptați spre Domnul, contemplând lumina veșnică și neapropiată; urechile Ei erau gata spre ascultarea cuvântului lui Dumnezeu și se îndulceau la auzul fluierului cu dulce viers al Duhului; gura î-l laudă pe Domnul; limba cugetă la cuvântul Domnului și revarsă o dumnezeiască dulceță; inima Ei, curată și fără prihană, îl vedea și îl dorea pe preacuratul Dumnezeu. Ea toată era un palat al Duhului; toată era cetatea Dumnezeului celui viu; toată era bună; toată era în fața ochilor lui Dumnezeu, căci fiind mai presus de Heruvimi și fiind mai slăvită decât Serafimii, Ea s-a unit cu Dumnezeu”. „Ea – spune istoricul Nichifor Calist despre Cea plină de dar, potrivit unei vechi tradiții – când vorbea cu alții păstra buna cuviință, nu râdea, nu se tulbura, dar mai ales nu se mânia; fiind cu desăvârșire simplă, fără artificii, Ea nu se gândea deloc la Sine și, fiind departe de orice dezmierdare, se distingea printr-o deplină smerenie. Cu privire la îmbrăcămintea pe care o purta, Ea se mulțumea cu culoarea Ei naturală, ceea ce o dovedește și acum sfântul Ei acoperământ de pe cap. Ca să spunem pe scurt, în toate acțiunile Ei se manifesta un har deosebit”. „La noi toată lumea știe – scria sfântul Ignatie Teoforul – că

Pururi Fecioara Maica lui Dumnezeu este plină de dar și de toate faptele bune. Se spune că în timpul prigoanelor și necazurilor Ea era întotdeauna veselă; în nevoi și sărăcie nu se amăra; asupra celor ce o ofensau Ea nu numai că nu se mânia, ci chiar le răsplătea cu binele; în stare bună era blândă; față de săraci milostivă și le ajuta lor, cum putea și cu ce putea; în ale evlaviei era învățătoare și îndrumătoare spre tot lucrul bun. Ea îi iubea în chip deosebit pe cei smeriți, pentru că Ea însăși era plină de smerenie. Cei ce au văzut-O îi aduc multe laude. Oameni vrednici de toată încrederea ne-au povestit că, potrivit cu sfințenia Ei, într-însa s-au unit în chip văzut firea îngerească și cea omenească. Toate acestea trezesc în noi o nemăsurată dorință de a vedea această cerească minune și o sfințenie atât de uimitoare.” Sfântul Dionisie Areopagitul, care după trei ani de la convertirea lui la creștinism, s-a învrednicit, s-O vadă pe Preasfânta Fecioară Maria către față în Ierusalim, descrie astfel această întâlnire: „Când am fost adus înaintea feței cu chip dumnezeiesc, înaintea Prealuminatei Fecioare, m-a străluminat, din afară și dinăuntru, o lumină atât de mare și nemăsurată din partea lui Dumnezeu și s-a revărsat în jurul meu o atât de minunată mireasmă de felurite arome încât nici trupul meu neputincios, nici însuși duhul, n-au fost în stare să suporte niște arome atât de mari și de numeroase, precum nici acest început de veșnică slavă și fericire. Inima și duhul meu n-au putut suporta atâta slavă și atâta har dumnezeiesc care iradiau din Ea! Mintea omenească nu-și poate închipui nici un fele de slavă și cinste (care să iradieze chiar din oamenii proslăviți de Dumnezeu) mai presus de acea fericire pe care am avut-o atunci eu, nevrednicul, dar care m-am învrednicit și am fost fericit mai presus de orice pricepere din mila Celui de sus”.

Faptele bune ale Maicii Domnului și harul Sfântului Duh, purificându-O de mai înainte pentru marea misiune de a fi Maica lui Dumnezeu, au așezat-O mai presus de toți dreptii, mai presus de toți oamenii sfinți și chiar decât toate puterile cerești. Râvna Ei pentru rugăciune și pentru îndeletniciri pioase, curăția și castitatea Ei pururi feciorească, credința în făgăduințele lui Dumnezeu, luarea aminte de totdeauna la căile proniei lui Dumnezeu, lăsarea în voia lui Dumnezeu, suportarea cu inimă bună a anevoioaselor împrejurări ale vieții, bărbăția neclintită în mijlocul celor mai mari ispite și necazuri, grija de mamă, căldura față de rude și, mai ales, smerenia fără cuvânt de împotrivire în toate: iată desăvârșirile morale, care mereu se manifestau într-însa, din pruncie până la adormire.

„Una este slava soarelui, alta a lunii și alta este slava stelelor, iar stea de stea se deosebește într-o slavă” – spune Apostolul. Dar Preacurata Maică a întrecut și slava soarelui, - fiind fără pereche ca soarele”; - și slava lunii – fiind „ca luna de frumoasă”; - și slava stelelor – fiind ca „revărsatul zorilor”, adică precum luceafărul de dimineață. Ea are cununa curatelor *fecioare*, și o cunună mai bună decât toate sfintele fecioare, pentru că prin curăția Ei i-a întrecut pe

Îngeri. Ea are cununa *femeilor* bine roditoare, ca Saara, Elisabeta și altele, dar o cunună prea împodobită față de cununile lor, pentru că precum Cel născut din Ea este mai presus de toți, tot astfel și Ea este mai fericită decât toate femeile. Ea are cununa *mucenicilor* căci stând la piciorul crucii cu sufletul străbătut de sabie, Ea a suferit mai mult decât toți mucenicii. Ea are cununa *Proorocilor*, căci cu adevărat a proorocit că O vor fericii toate neamurile! Ea are cununa *Evangelistilor*, pentru că este cartea Cuvântului ipostatnic. Ea are cununa *Apostolilor*, căci Apostolul se laudă zicând: „oare nu L-am văzut pe Hristos Domnul nostru? „dar cine L-a văzut mai limpede, dacă nu Preasfânta Maică? Ea are cununa *mărturisitorilor*, căci a mărturisit cu tărie zicând: „Mărește sufletul meu pe Domnul... mi-a făcut mărirea Cel puternic”. Ea are cununa *smeriților*, căci a zis despre Sine: „Căci a căutat la smerenia roabei Sale”. Ea are cununa *preacuvioșilor*, căci adormirea Ei în fața Domnului a fost mai cinstită decât moartea tuturor preacuvioșilor Lui. Ea are cununa *pustnicilor*, pentru că și-a supus trupul duhului Său. Ea are cununa *celor milostivi*, căci sfânta Biserică o roagă, ca pe un izvor al milostivirii, zicând: „Ușa milostivirii deschide-ne nouă”! Ea are cununa *celor fără de arginți*, căci L-a născut pe Doftorul, care i-a dat puterea vindecării și Care a zis: „În dar ați luat, în dar să dați”! și Ea însăși dă în dar harul divin celor ce-l cer. Ea, în sfârșit, are o cunună mai mare decât toți sfinții, pentru că toți sfinții stau înaintea prestolului lui Dumnezeu cu frică, iar Ea stă cu îndrăzneala Ei de Maică; și – „mult poate rugăciunea Maicii spre împlânzirea Stăpânului”.

XIII

MINUNILE PREASFINTEI NĂSCĂTOAREI DE DUMNEZEU.

„Nu avem alt ajutor, nu avem altă nădejde,
decât numai în Tine, Stăpână. Tu ajută-ne
nouă, în Tine nădăduim și cu Tine ne lăudăm,
căci noi suntem robii Tăi, să nu ne rușinăm”.

Slujba Iulie 23 Utrenie, condac.

Întru Adormirea Sa, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, potrivit cu făgăduința Sa, „lumea nu o a părăsit”, ci totdeauna mijlocește pentru credincioși înaintea Fiului și Dumnezeului Său. Iar această mijlocire se exprimă în chip minunat și rodnic pe pământ prin rugăciunile Maicii Domnului în fața milostivirii Domnului! Ca o împărăteasă a cerului și a pământului, Ea îi întărește pe împărați și întemeiază împărățiile; ca o apărătoare, mântuiește cetățile de năvălirile vrăjmașe; ca mijlocitoarea lumii, se îngrijește de întoarcerea celor rătăciți pe

calea pocăinței și a virtuții; fiind Bucuria scârbiților, se grăbește spre ajutorul omenirii în suferință; fiind Mijlocitoarea celor obidiți, îi apără pe cei fără ajutor. Să cuprindem cu ochii minții noastre mileniile, să citim scrierile bărbaților vrednici de crezare din vremurile trecute și de acum, să înconjurăm sfintele locașuri și biserici, ridicate în Biserica creștină în cinstea și slava Preabinecuvântatei Stăpâne și să vedem câte semne ale bunătății și puterii Sale vom găsi, câte dovezi de iubire maternă vom afla în neamul omenesc izvorâte din inima Ei! Cât de des Ea, potrivit cu milostivirea Sa, reține mîna Domnului, întinsă pentru pedepsirea păcătoșilor! Cât de des întorcea nenorocirile de la țări și popoare întregi, potolea certurile, curma focul războiului, îi biruia pe vrăjmași, oprea molima pustiitoare, înlătura foametea! Aceste binefaceri ale Ei sunt scrise în letopisețele Bisericii ortodoxe și fără îndoială, și au constituit motivele pentru care ea O cinstește pe Maica Domnului în chip deosebit, proslăvindu-O mai mult decât Heruvimi și mai presus decât pe Serafimi.

Potrivit unei vechi tradiții primită de Biserica ortodoxă, sfântul Evanghelist Luca, antiohian de neam, ucenicul și colaboratorul Apostolului Pavel, pe lângă meșteșugul doftoricesc, mai cunoștea și arta picturii. Satisfăcând dorința pioasă a credincioșilor de a vedea fața Maicii Domnului și după plecarea Ei din viața pământească, i-a pictat chipul și, când l-a înfățișat Pururi Fecioarei, Ea a grăit: „Harul Celui născut din Mine, să fie cu el”. Acest chip a fost trimis la început în Antiohia, unde credincioșii s-au înmulțit în chip deosebit și unde pentru prima oară au primit numele de creștini, și unde locuia „puternicul Teofil”, pentru care sfântul Luca a scris Evanghelia și cartea Faptele Apostolilor. Din Antiohia, după ce a trecut mai mulți ani, această icoană a fost transportată la Ierusalim, și mai târziu Eudochia, soția împăratului grec Teodosie cel Mic (408-4050), călătorind pe la sfintele locuri, a dus-o la Constantinopol, dând icoana sfintei împărătese Pulheria, ca pe un prețios dar al iubirii creștine.

Sfânta Pulheria, fiica împăratului Arcadie, care la început a împărășit împreună cu fratele său Teodosie cel Mic, apoi împreună cu soțul ei Marcian, avea o deosebită evlavie pentru Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. În cinstea Ei sfânta împărăteasă a ridicat în Constantinopol o frumoasă biserică în Halcopratei, sau pe piața arămarilor, Odighitria și Vlaherna. Nichifor Calist observă că împăratul Marcian și împărăteasa Pulheria, oarecum din râvnă, nu cruțau economiile lor pentru biserica cea din urmă, căci ea era minunat de măreață și strălucea cu cele mai frumoase podoabe. Dar mult mai de preț erau sfintele comori cu care sfânta Pulheria a împodobit bisericile ridicate de ea, căci în Halcopratei ea a așezat brâul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, adus din Palestina în Constantinopol încă pe vremea tatălui ei Arcadie. (În veacul al X-lea, împărăteasa grecoaică Zoe, soția împăratului Leon filosoful, fiind bolnavă, a visat că se va vindeca, dacă va așeza pe trupul ei brâul Maicii Domnului. Așa s-a și

întâmplat: brâul a fost scos din chivotul unde se păstra, așezat pe trupul Zoei, care s-a vindecat în chip minunat, și apoi a fost așezat din nou în chivot). În amintirea acestei minuni Biserica prăznuiește „Așezarea cinstului brâu al Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu”, la 31 august. În vremea de astăzi, o însemnată parte din brâul Maicii Domnului se află în muntele Athos în mănăstirea Vatoped. În biserica Odighitria, sfânta Pulheria a așezat icoana Maicii Domnului, pictată de Evanghelistul Luca, iar Bisericii din Vlaherna i-a dăruit giulgiurile de înmormântare a Maicii Domnului, trimise din Ierusalim de către arhiepiscopul Iuvenalie. Mănată de inima ei pioasă, sfânta împărăteasă a rânduit să se facă în biserici priveghere de toată noaptea și rugăciuni, astfel în Halcopratei în zilele de vineri, iar Odighitria în zilele de miercuri.

Împăratul Leon Macedoneanul, pe la jumătatea secolului al V-lea, și-a împodobit capitala cu biserici noi întru cinstea și slava Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu. Cea dintâi a fost ridicată pentru a așeza acolo veșmintele Maicii Domnului, aduse în Constantinopol de patricienii Candid și Galus. Călătorind prin sfintele locuri ale Palestinei, ei au venit în Galileea, și aici au văzut la o evreică chivotul cu veșmântul Maicii Domnului, care i-a adus la închinare pe mulți creștini. Continuându-și calea spre Ierusalim, ei și-au pus în gând ca prin vicleșug să pună stăpânire pe neprețuita comoară. Pregătind un chivot, care se potrivea întru totul cu cel ce l-au văzut, la întoarcere l-au așezat în locul celui care cuprindea în sine veșmântul Maicii Domnului, iar pe acesta l-au adus cu grabă în Constantinopol. Aici, ei la început l-au ascuns într-un loc de la periferia orașului, numit Vlaherna, iar mai târziu, când știrea a ajuns până la urechile împăratului, -a fost ridicată o biserică deosebită în care a fost așezat veșmântul împreună cu chivotul. Din acea vreme Biserica ortodoxă prăznuiește la 2 iulie „Așezarea în raclă a veșmântului Maicii Domnului”, mulțumind Maicii Domnului, pentru că Ea a dăruit veșmântul trupului Său, ca pe un zid nebiruit, ca pe o comoară de tămăduiri, ca pe un izvor pururi curgător, ca pe un liman de mântuire pentru cei înviforați”. Cât despre Biserica însăși se observă că ea a devenit „ca o tămăduitoare fără plată pentru bolnavi” și că chivotul a devenit izvor din care au pornit „râuri de tămăduiri”.

Același împărat a mai construit o biserică în cinstea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu. Nichifor Calist povestește că odinioară în împrejurimile capitalei se afla un loc minunat, umbrat de o pădurice plină de platani și chiparoși și rourat de un izvor curat și luminos: dar cu vremea el s-a uscat și chiar izvorul s-a astupat. Leon, nefiind pe atunci decât un om particular, se plimba pe locul acesta unde s-a întâlnit cu un orb din naștere. Fiind de la natură compătimitor și blând, viitorul împărat i-a întins orbului mâna și l-a condus; dar soarele ardea și orbul se plângea că e chinat de o mare sete. Așezând orbul la umbra copacilor, Leon a străbătut în zadar toată păduricea căutând apă, căci apa nu se găsea nicăieri. Dar

când, obosit, s-a întors la orb, după ce a căutat în zadar o picătură de apă, dintr-odată a auzit un glas minunat din cer: „Nu te întrista, Leone; apa este lângă tine”. Dar în acel moment parcă Leon însuși devenise orb, căci se uita de jur împrejur, - și apa nu se vedea. Și iată că din nou se aude vocea blândă și plăcută, care nu numai că îi spune pe nume, dar îi mai prezicea vrednicia de împărat: „Împărate Leone, intră în această pădurice umbroasă și deasă și, scoțând apă, potolește setea acestui neputincios și apoi unge-i ochii cu tina de lângă izvor. În curând vei afla cine sunt Eu care locuiesc aici. Să-mi zidești pe acest loc o biserică, căci într-însa Eu voi asculta rugăciunile și voi da cele dorite tuturor celor care vor alerga aici; nimic nu va fi stare să se împotrivescă stăpânirii Mele, fie vreun demon, vreo boală ce nu se poate lecu, ori altceva de acest fel, - numai să ceară de la Mine cu evlavie”. Supunându-se acestei indicații dată de Maica Domnului, Leon i-a adus orbului tină și apă, și i-a uns ochii; ochii i s-au deschis și cel orb din naștere vedea de data aceasta limpede și deslușit.

Urcându-se pe tron, Leon a poruncit să curețe minunatul izvor de pământ și de gunoi și a ridicat deasupra lui o splendidă biserică. Nichifor Calist descrie astfel frumusețea clădirii: „Din cele patru portice, două – cel de răsărit și de apus – se înălțau sus de tot, ar celelalte două se alăturau de pereții vecini. În jurul porții superioare a clădirii se vedeau semicercurile, care se rezemau pe coloane, care se înșiruiau pe distanțe egale, și în aceste intervale erau prevăzute niște ocnite prin care lumina puternică cobora în cădere peste izvor. Deasupra tuturor acestora se înălța turla, ca un acoperiș rotund și înalt; el era frumos ca cerul și strălucea asemenea focului”. Frumusețea exterioară a clădirii corespundea cu așezarea lăuntrică, „căci bolta bisericii era splendid împodobită cu aur, iar pereții cu marmură, așa încât lumina, intrând prin ferestre și reflectată prin boltă și prin pereți, lumina toată biserica, asemenea fulgerului. Izvorul însuși se găsea aproape în centrul bisericii; către el duceau douăzeci și cinci de trepte, iscusit lucrate de către arhitect; grătarul de marmură pe cât servea spre împodobirea întregului, pe atât îi apăra de cădere pe cei ce coborau în jos pe calea alunecoasă. Lărgimea izvorului se întindea până la șase picioare și încăperea de marmură, pătrată, construită pentru a scoate mai ușor apa, îl înconjura din toate părțile. În partea de sus a izvorului se afla o firidă rotundă săpată în marmură, în care mai întâi curgea lichidul și numai după aceea, printr-o deschizătură, se vărsa într-un bazin de marmură. Deasupra, în mijlocul bisericii, se afla o cupă mare, rotundă; iar o altă încăpere, alungită și îngustă, se afla în altar și din această încăpere, oameni anume rânduiți scoteau apa sfințită și dătătoare de viață cu un vas făcut în formă de lingură (căuș). Această biserică a primit denumirea de „Izvorul de viață dătător”, și într-adevăr el a devenit un izvor nesecat de minunate lucrări ale harului Dumnezeiesc, cu rugăciunile Maicii Domnului, care este Mijlocitoarea neobosită a creștinilor. Minunile ce s-au săvârșit aici au fost atât de multe încât

Biserica ortodoxă, încă din vremurile de demult, a rânduit ca în Vinerea din săptămâna luminată să se fixeze o sărbătoare în cinstea Maicii Domnului, precum și spre aducere aminte a minunatelor tămăduiri ce s-au făcut la izvorul Ei cel de viață dătător. În cântările bisericești se proslăvesc următoarele minuni săvârșite la sfântul izvor: învierea unui mort, tămăduirea mușilor și surzilor, canceroșilor, leproșilor, a celor cu felurite aprinderi, fracturi, slăbănogiri; în general se observă că acest izvor „în fiecare zi izvorăște tămăduiri”, tuturor credincioșilor – fie ei împărați, oameni simpli, cerșetori, prinți, săraci sau bogați”.

După ce au trecut o sută de ani de la întemeierea bisericii Izvorului de viață dătător, împăratul Iustin s-a vindecat de nemiloasa boală a pietrei, potrivit cuvântului Maicii Domnului, care într-o vedenie de noapte l-a trimis la izvorul Ei, iar el a ridicat aici o biserică nouă, mult mai frumoasă, precum și o mănăstire pentru călugări. Această biserică nu era mai prejos, în ce privește frumusețea, decât cea din Vlaherna, dar în vremurile din urmă a suferit din cauza unui groaznic cutremur. Unul din puternicii stăpânitori, Vasile Macedoneanul, a înnoit cu vrednicie bisericile lui Leon și Iustinian, așa cum mărturisește nepotul lui puternicul cronicar Constantin Porfirogenitul. Biserica a fost dărâmată până la temelie prin ocuparea Țarigradului de către Turci; totuși și după distrugerea împărăției și bisericilor lor, ortodocșii n-au lăsat ca Izvorul Dătător de Viață să fie acoperit de molozul dărâmurilor, pentru că din vreme în vreme, tămăduirile ce se săvârșeau îi arătau puterea tămăduitoare chiar în fața Turcilor înșiși. După câțiva ani s-a dat aprobarea de a ridica o mică capelă deasupra izvorului, și a fost rânduit acolo un paznic Turc, ca să adune danii de la creștini în folosul unui spital mahomedan. În nenorocita epocă a răscoalei grecești s-a dărâmat și capela, pe care au incendiat-o tâlharii, iar de data aceasta izvorul aproape că s-a astupat sub bolovanii de piatră, însă alte zece tămăduiri importante, însemnate acum pe o tablă de marmură de lângă izvor, i-au reînnoit slava de altădată; în numărul celor tămăduiți era un tâlhar Turc, care a prădat locașul sfânt și apoi a căzut în neputință. În sfârșit, în anul 1830 râvnitorul patriarh Constantin a obținut de la sultan permisiunea de a restaura din dărâmături vechea biserică și de a o zidi din nou cu strălucirea cuvenită sfînțeniei locului și slavei lui de altădată. Dar cu toate că au fost aflate temeliile vechi ale bisericii, totuși ele n-au slujit drept plan pentru noua construcție după lărgimea lor, ci numai mica biserică a agheasmei, adică a izvorului însuși stă pe temelia de altădată; tot ea este biserica principală, care se prăznuiește în Vinerea Paștilor în cinstea Izvorului Tămăduirii; ea este înfrumusețată cu marmură gri, cu elegante sculpturi pe iconostas și cu pardoseala de mozaic. Printre cele mai noi clădiri grecești nici una nu se poate compara cu biserica Balucla. Când muncitorii au început să sape pământul pentru a pune temelia bisericii, ei au găsit în pridvor două morminte vechi, dintre care unul este al celui Tetala care, fiind bolnav, a venit să-și caute tămăduirea la Izvorul de

Viața Dătător și, murind pe cale, i-a legat cu jurământ pe cei de față, ca – chiar de va muri – să-l ducă până la apele dătătoare de viață și – înainte de a-l îngropa – să-i toarne de trei ori din această apă peste trupul lui. Atunci el a înviat și apoi și-a ales locul de odihnă, atât în viață cât și după moarte, această mănăstire. Celălalt mormânt a fost al femeii unui demnitar de la curte pe care o chema Magistra Elena. Ea a luat cu sine două icoane de mozaic din locul sfânt, în vremea cutremurului, și apoi a fost nevoită, potrivit unui glas tainic, să întoarcă proprietatea bisericii. Lipsindu-se de cei trei copii ai săi, ea cu dragoste i-a dat în mâinile Domnului iar apoi, împreună cu întreaga familie, și-a exprimat dorința că vrea să se liniștească sub acoperământul mănăstirii. Aceste morminte se află și acum în pridvorul bisericii. Vrednice de reținut sunt unele întâmplări ce s-au petrecut în timpul zidirii bisericii Balucla. Astfel, o piatră uriașă a căzut pe picioarele unui muncitor care cu greu a putut fi tras de sub enorma greutate; dar de îndată ce a fost stropit cu sfânta apă din izvor – durerea a dispărut și chiar picioarele au rămas cu totul nevătămate. Alți doi au căzut de pe o scară înaltă, în timpul când se construia biserica, dar nici unul din ei n-a suferit ceva, întrucât amândoi erau ocupați cu pictura și cu sculptura în folosul bisericii, iar pentru dovedirea acestui caz există încă mulți martori în viață. Astfel este binecuvântarea lui Dumnezeu asupra locului sfânt, care din vremuri străvechi atrage la sine dragostea și osârdia bine credincioșilor creștini și chiar a mahomedanilor.

Dar Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, revărsând cu îmbelșugare asupra credincioșilor darurile bunătății sale, dându-le tămăduiri grabnice și desăvârșite din diferite neputințe grele, a devenit o ajutoare nebiruită și a împărăției ortodoxe din toată Grecia, apărându-o de vrăjmașii care năvăleau asupra ei. În anul 626, în timpul împăratului Ilariu, voievodul Persiei al împăratului Hozroe, Servar a pătruns dincolo de granițele împărăției și, ca o furtună pustiitoare, nereținut de nimeni, a ajuns până la Calcedon, distrugând pe cale orașe și omorând pe locuitori. Spre o mai mare nenorocire, Cahan al Sciților s-a îndreptat de asemenea asupra Constantinopolului și a acoperit Marea Neagră cu bărcile lor. Dar în acea vreme, când conducătorul cetății întârea zidurile cetății, „patriarhul Serghie – spune istoricul cel de demult – luând sfintele icoane ale Maicii Domnului, a trecut cu ele pe ziduri, pregătind orașului izbăvirea, iar dușmanilor – frica, pieirea și fuga”. Sciții, așezându-se pe mal, și-au făcut drum spre locul unde se găsea biserica Izvorul Dătător de Viață; dar „Căpetenia oștilor creștine și Apărătoarea, Grabnica Ajutoare a celor ce O cheamă în ajutor, prin ostașii aleși, a nimicit mulți Sciți și, în același timp, le-a arătat că această înfrângere servește drept o cheazășie pentru o desăvârșită pieire, care îi amenință pe dușmani”. În timpul când Cahan a umplut golful Rog cu bărci, iar prin mijlocirea armatei de uscat căuta să distrugă pereții cetății, pe uscat atacul a fost respins, iar pe mare

inamicul, care năvălise asupra orașului în fața bisericii din Vlaherna, au fost înecați împreună cu bărcile de către furtună. „Valurile Mării – spune istoria – se înălțau ca munții, și marea se sălbăticea și se înfuria ca o fiară sălbatică, năvălind înspumată asupra dușmanilor Maicii Domnului și înghițindu-i fără milă.” Bucuria și puterea, trezite în popor, precum și frica, care i-a cuprins pe dușmani erau atât de mari încât chiar copii și femeile năvăleau asupra lor și îi urmăreau chiar până la lagăr. Dar când soarele a apus și a căzut umbrele nopții, barbarii și-au incendiat toate mașinile aduse de ei cu carăle în vederea distrugerii zidurilor cetății. După aceasta, cahanul Sciților și voievodul Perșilor s-au retras cu necinste și cu mari pierderi.

După 36 de ani de la prima izbăvire, Constantinopolul a fost izbăvit pentru a doua oară prin apărarea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu din mâinile Agarenilor, în timpul împăratului Constantin al IV-lea Pogonatul și Leon Isaurul (sec. VII). Cu o flotă mare dușmanii se apropiau de Constantinopol și, timp de șapte ani întregi, au pustiit periferiile capitalei, întorcându-se de fiecare dată cu pierderi imense. În cele din urmă s-au gândit să ia cetatea cu asalt. Poporul ortodox, luând preacinstitul lemn al Crucii Domnului, a mers în procesiune pe zidurile cetății și se ruga cu lacrimi lui Dumnezeu ca să aibă milă de el. Agarenii au rezervat o parte din armată pentru înfrângerea Bulgarilor: dar această rezervă de armată a fost distrusă și s-a întors în Constantinopol cu mari pierderi. Aici corăbiile Agarenilor, strâmtorate într-un loc îngust, în limanul Sostan, în parte au fost sfărâmate de o furtună puternică, iar în parte au fost incendiate de Greci; restul corăbiilor, cătând să iasă în Marea Egee, au fost întâmpinate de o groaznică grindină și s-au scufundat, așa încât din 1800 vase, care au venit de la început în Tărigrad, n-au rămas întregi decât zece.

În timpul Împăratului Mihail al III-lea, în anul 866, Constantinopolul a fost salvat pentru a treia oară cu puterea Împărătesei cerurilor din mâinile Agarenilor și din mâinile vitejilor ruși Ascolda și Dira. Acest întreit ajutor dat de Maica Domnului credincioșilor este pomenit de sfânta Biserică în sâmbăta din săptămâna a cincea a marelui post, săvârșindu-se slujba acatistului” pe care ortodocșii trebuie să-l asculte stând în picioare. Această cântare a acatistului, alcătuită din cele mai mari laude aduse Maicii Domnului, se începe cu stihul care îl cunoaște orice ortodox: „Apărătoare, Doamnă, pentru biruință mulțumiri aducem Ție noi robii Țăi, Născătoare de Dumnezeu; ci ca ceea ce ai stăpânire nebiruită din toate nevoile ne izbăvește pe noi care strigăm: Bucură-te, Mireasă, Pururi Fecioară”! Un scriitor antic, expunând istoria minunatei izbăviri a Constantinopolului din mâinile vrăjmașilor, se adresează Maicii Domnului cu astfel de cuvinte: „Stăpână Născătoare de Dumnezeu! Tu având iubire de oameni din fire nu încetezi să porți grijă de noi; ci ca o Mamă de obște, iubitoare de copii și plină de milă pentru toți creștinii, reverși asupra noastră binefacerile Tale,

mântuind, acoperind, păzind, eliberând, din primejdii și izbăvind din ispite. Noi îți mulțumim, preamărim milele Tale, vestim binefacerile Tale, cântăm cu putere minunile Tale, proslăvim purtarea Ta de grijă, mărim pronia Ta, slavoslovim mijlocirea Ta, cinstim dumnezeiescul Tău ajutor, doxologim milostivirea Ta”.

O asemenea ocrotire a neamului creștinesc din partea Maicii Domnului s-a arătat în vedenie, în Constantinopol, în anul 911, în timpul împărăției lui Leon cel Înțelept, sfântul Andrei cel nebun pentru Hristos și ucenicul său Epifanie. Aceștia aflându-se într-o zi de duminică în biserica din Vlaherna, la privegherea de toată noaptea, au văzut în văzduh pe Maica Domnului cu cetele Proorocilor, Apostolilor și Îngerilor, rugându-se pentru lume și, cu acoperământul sau cu omoforul Ei, umbrindu-i pe creștini. Învrednicindu-se de această vedenie, sfântul Andrei l-a întrebat pe Epifanie: „Oare o vezi, frate, pe Împărăteasa și pe Doamna tuturor, rugându-se pentru toată lumea”? „Văd, sfinte Părinte – răspunse Epifanie – și mă înspăimânt”. Locuitorii Țarigradului, auzind de această minune, s-au umplut de bucurie și de nădejde, iar Biserica rusă, chiar de la întemeierea ei, a rânduit o sărbătoare în Amintirea Acoperământului Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu și cântă cu evlavie până acum: „Fecioara astăzi stă înaintea în Biserica și, împreună cu cetele Sfinților, în chip nevăzut se roagă lui Dumnezeu pentru noi”.

Potrivit voii Celui Care „a așezat vremurile și anii într-o stăpânire Sa”, Care „omoară și învie, coboară în iad și scoate din iad, care îi face pe oameni săraci și îi îmbogățește, care îi smerește și îi înalță”, împărăția greacă ortodoxă a căzut sub loviturile mahomedanilor, dar – cu milostiva apărare a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu – partea Ei pământească sfântul munte Athos, care aparține împărăției grecești, a rămas și rămâne până astăzi ca o pavază neclintită a ortodoxiei în Răsărit. Sfântul Athos este populat numai cu călugări ortodocși, care în vremea de acum sunt în număr de 7000. „Istoria Athosului – spune un călător rus – este un fel de letopiseț al vieții pământești de după moarte a Preacuratei Fecioare; la fiecare pas, în fiecare mănăstire există icoana Ei făcătoare de minuni și o oarecare tradiție cu privire la văzuta Ei mijlocire”. Co o dragoste de mamă supraveghind sfântul Munte, Maica Domnului în unele cazuri se arată și se arată spre ajutorarea celor ce îi cer apărarea: iar în unele cazuri dădea semne, înțelepțitoare pentru toți, de la fața Ei Dumnezeiască, zugrăvită pe sfintele icoane; iar mai mult decât orice revărsa și revarsă în chip nevăzut și tainic darurile Sale pline de har asupra celor ce s-au învrednicit să-și treacă drumul vieții pe pământul care este partea Ei cea sfântă, sub crucea monahiceștii lepădări de sine.

În mănăstirea Hilandar se păstrează sfânta icoană a Maicii Domnului care are trei mâini, după tradiție este aceeași în fața căreia se ruga și s-a tămăduit sfântul Ioan Damaschin. Sfântul Ioan, care combătea cu putere – și prin scris și prin viu grai – erezia iconoclastă, pentru râvna sa în această sfântă lucrare a fost clevetit de către împăratul grec Leon Isaurul (în sec. VIII) în fața emirului Damascului, unde sfântul Ioan ocupa o slujbă însemnată. Emirul, fără să lămurească lucrurile, a dat crezare clevetirilor și a poruncit să-i taie mâna, care ar fi scris lui Leon scrisori înșelătoare. Mâna tăiată, spre spaima tuturor, a fost expusă în târg. Către seară, când și-a potolit mânia prințul Damascului, sfântul Ioan a mijlocit în fața lui, prin prietenii săi, ca să-i dea voie să-și ia laba mâinii care a fost atârnată spre batjocură în piață. Prințul a arătat bunăvoință față de mijlocirea curtenilor săi, care erau prietenii lui Ioan, și mâna tăiată i-a fost înapoiată celui suferind. Când s-a lăsat noaptea, sfântul Ioan s-a închis în capelă și, alipind laba moartă la mâinii la brațul ei, a căzut în fața icoanei Maicii Domnului, izbucnind în plâns și – cu toată puterea lui de credință și de dragoste – cerea de la Ea tămăduirea mâinii sale, spre apărarea dreptei credințe și spre combaterea ereziei iconoclaste care creștea din ce în ce mai mult. După o lungă rugăciune, sfântul Ioan a ațipit și – într-un vis subțire – a văzut-O pe Maica Domnului, care se uita la el cu ochi luminoși și plini de milă. „Iată mâna ta acum este sănătoasă – i-a spus Maica Domnului lui Ioan – să nu mai fii îndurerat”. Ioan s-a trezit din somn; își pipăie mâna și nu-i vine să creadă ochilor, căci mâna lui era întreagă ca și mai înainte. Nu avea nici o urmă de durere. Și numai în realitate, sau oarecum ca o mărturie a întâmplării, acolo unde mâna a fost tăiată a rămas un semn al sângeroasei amputări asemenea unui fir de ață. Mișcat de un sentiment de negrăită recunoștință față de Maica Domnului pentru mila Ei, sfântul Ioan – în amintirea minunatei întâmplări – a făcut laba unei mâini de argint și a lipit-o de icoană din care cauză ea a și primit mai târziu denumirea de icoana cu trei mâini. După ce această icoană sfântă a fost adusă în mănăstire, a fost așezată în altar. Dar atunci s-a întâmplat ca în Hilandar să moară starețul, iar alegerea noului stareț a iscat printre frățime puternice tulburări și neînțelegeri. Dar Maica Domnului a intervenit personal în această tulburare și a rezolvat-o cu pace. Adunându-se în biserică în timpul utreniei, frații au văzut că icoana cu Trei mâini nu se afla la locul ei, ci pe tronul egumenului. Frații au luat-o și au dus-o în altar, iar a doua zi au găsit-o din nou pe tronul egumenului. Ducându-o iarăși în altar, au pecetluit ușile bisericii, iar peste trei zile se afla pentru a treia oară pe tronul egumenului. Atunci ei și-au dat seama că însăși Maica Domnului dorește să ocupe acest loc cu icoana Ei. Și de atunci în acea mănăstire nu se mai alege egumenul, ci numai un locțiitor.

În minunile de care până astăzi își amintesc evlavioșii viețuitori ai sfântului munte Athos, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu se arată când ca o Apărătoare

și Ajutătoare împotriva relelor intenții din partea vrăjmașilor dinafară, când ca o Purtătoare de grijă în ce privește satisfacerea nevoilor vieții și a bunelor rânduieli în viața călugărească.

Mănăstirea din Iveria își datorează izbăvirea ei din ghearele năvălirilor dușmane mijlocirilor Pururi Fecioarei. Perșii sub conducerea lui Amira, au ancorat cincisprezece corăbii la malul sfântului Munte și au înconjurat mănăstirea Iveria. Îngroziți, călugării au luat din biserici sfintele vase și sfânta icoană din Iveria și s-au ascuns într-un turn puternic, iar dușmanii au pătruns în mănăstire, și au pustiit-o, au legat cu funii stâlpilor din biserica principală și se căzneau să-i dărâme, iar odată cu stâlpilor să dărâme întreaga biserică, cu toate că nu puteau să facă acest lucru. Monahii, văzând aceasta, strigau din adâncul inimii cu lacrimi către Preacurata Fecioară și atotputernica Stăpână le-a ascultat rugăciunile lor, Din porunca Ei dintr-odată s-a ridicat o furtună puternică din cauză căreia toate corăbiile Perșilor și toți dușmanii care se aflau în ele s-au înecat în adâncul mării. A rămas în viață Amira, comandantul lor, care văzând pieirea corăbiilor și ostașilor lui, s-a căit de cutezanța lui, presărându-și capul cu cenușă, îi ruga pe călugări ca aceștia să se roage adevăratului Dumnezeu ca să-l izbăvească de pieire, dându-le mult aur și argint pentru construirea unor ziduri noi în jurul mănăstirii, care s-au și ridicat mult mai sus decât cele vechi.

În vremurile de demult, o bandă de tâlhari s-a apropiat de sfântul Munte Athos cu gândul ca, în zori de zi, de îndată ce se vor deschide porțile mănăstirii Vatopedului, care era una din cele mai bune mănăstiri, să pătrundă înăuntru, să-i bată pe călugări și să prade bogăția mănăstirii. Tâlharii, după ce au poposit spre seară pe mal, s-au ascuns până dimineața în tufișurile mănăstirilor din jur. Dar supraveghetoarea întregului Munte sfânt, Preasfânta Fecioară Născătoarea de Dumnezeu, n-a îngăduit să se realizeze gândul barbarilor fără de Dumnezeu. A doua zi, după terminarea utreniei, când frații s-au răzlețit pe la chiliile lor pentru o vremelnică odihnă, starețul acelei mănăstiri, rămânând în biserică, a început să-și facă pravila de dimineață. La un moment dat el aude un glas de la icoana Maicii Domnului: „Să nu deschideți astăzi porțile mănăstirii, ci urcați-vă pe zidurile mănăstirii și alungați pe tâlhari”. Tulburat, egumenul și-a îndreptat ochii spre icoana Maicii Domnului din care s-a auzit același glas și, în acest moment, i s-a descoperit o minune ieșită din comun: el a văzut că fața Maicii Domnului a prins viață, precum și fața Pruncului Iisus pe care îl ținea în brațe. Pruncul cel mai înainte de veci, întinzându-și mânuța dreaptă și astupând cu ea gura dumnezeieștii Sale Maici, și-a întors fața spre Ea și i-a spus: „nu, Maica Mea, să nu le spui aceste cuvinte, ci să-și primească pedeapsa”! Dar Maica Domnului, căutând să rețină cu mâna Ei mânuța Fiului și Domnului Ei și aplecându-se cu fața spre dreapta, a rostit din nou, de două ori, aceleași cuvinte:” să nu deschideți astăzi porțile mănăstirii” și celelalte. Mirat și îngrozit de această minune,

egumenul a adunat imediat toată frățimea, le-a povestit toate cele întâmplate, toate cuvintele pe care Maica Domnului i le-a adresat, precum și cuvintele Domnului Iisus, rostite către Ea, și toată lumea a observat cu cea mai mare mirare că fața Maicii Domnului și a Domnului Iisus, precum și toate trăsăturile acelei icoane în general s-au schimbat față de poziția de mai înainte a chipului Ei, căci fața Pruncului a luat o înfățișare amenințătoare. Cu sentimentul unei vii recunoștințe, ei au proslăvit apărarea și purtarea de grijă pe care Preasfânta Născătoare de Dumnezeu o are de ei, precum și pe Domnul care îi miluiește pentru rugăciunile Ei; și tot atunci s-au urcat pe zidurile mănăstirii și au respins atacul bandei de tâlhari cu armele care se găseau în mănăstire.

Când împărăția de răsărit trecea prin vremuri grele, iar Roma, folosindu-se de neputința împăraților, căuta să subjuge sfânta Biserică, un stareț se nevoia singur în apropierea mănăstirii Zografu. Odată, când în gura starețului suna închinarea Preasfintei Fecioare: „Bucură-te”, la un moment dat el a auzit și din partea icoanei sale cuvintele: „Bucură-te și tu, starețule lui Dumnezeu”! Starețul s-a cutremurat de spaimă. „Nu te teme – continua cu blândețe glasul Maicii Domnului din icoană – ci du-te repede în mănăstire și anunță frățimea și pe egumen că dușmanii Mei și ai Fiului Meu sunt aproape, Cine este slab cu duhul, să se ascundă până când va trece ispita; dar cei ce doresc cununi de suferință să rămână. Deci grăbește-te”! Ascultând de voia și de glasul Preacuratei Stăpâne, starețul în aceeași clipă a ieșit din chilie și a alergat din toate puterile la mănăstire, ca să le dea fraților posibilitatea și timpul să-și adune gândurile și duhul cu privire la primejdia care le stă înaintea fiecăruia. Dar de îndată ce starețul a intrat pe porțile mănăstirii a văzut că icoana Maicii Domnului care se afla în chilia lui, în fața căreia citise adeseori acatistul și auzise glasul, și care a rămas în chilie, acum se afla la porțile mănăstirii. El a căzut în fața icoanei cu o evlavie plină de umilință și împreună cu ea s-a înfățișat înaintea egumenului. Știrea despre apropiata primejdie i-a alarmat puternic pe frați. Cei mai slabi dintre ei s-au ascuns în munți și în prăpăstii, iar douăzeci și șase de oameni au rămas în mănăstire și s-au încuiat în turn, în așteptarea dușmanilor. Latinii n-au zăbovit. La început ei au căutat ca – și cu toată puterea oratoriei apusene – să-i convingă pe călugări să le deschidă porțile mănăstirii și să-l recunoască pe papa drept cap al Bisericii universale, făgăduindu-le mila lui și grămezi de aur... „Dar cine v-a spus că papa al vostru este capul Bisericii? – au întrebat din turn călugării pe latini – la noi capul Bisericii este Hristos! Suntem gata mai degrabă să murim decât să îngăduim să se pângărească sfințenia acestui loc cu violența voastră. Nu vom deschide porțile mănăstirii... Plecați de aici”!

-Dacă e așa, atunci o să muriți”! au răcnit veneticii furioși, și înconjurând turnul cu uscături și cu găteje, - i-au dat foc. Focul a izbucnit cu putere, revărsându-se sus în văzduh; dar călugării nu și-au pierdut prezența de spirit, căci

binecuvântându-l pe Dumnezeu, în rugăciunile lor pentru vrăjmași, și-au dat sufilele lor, în liniștea și curăția inimii, lui Dumnezeu. Aceasta s-a întâmplat la 10 octombrie 1276. În sinodicul de la Zograf și în mineile Bulgare sunt însemnate și numele acestor răbdători de chinuri. Icoana din care starețul a auzit glasul Maicii Domnului, care i-a înștiințat pe călugării din Zograf cu vestea apropierei dușmanilor, a rămas în turn; dar în cele din urmă călugării au găsit-o nevătămată printre dărâmături, sub cenușa rămasă din incendiu.

Preasfânta Născătoare de Dumnezeu s-a arătat ca o gingașă Purtătoare de grijă a marelui stareț Atanasie, ziditorul lavrei, îngrijindu-se de nevoile zilnice ale călugărilor sfântului Munte. Într-un an s-a făcut în lavră o foamete așa mare încât frățimea sfântului Atanasie, nesuferind ispita venită asupra lor, s-au împrăștiat unul câte unul. Deși era tare în nevoie, deși era puternic cu duhul răbdării, totuși foametea l-a biruit și pe sfântul Atanasie; tăria duhului i se clătina, el s-a hotărât să părăsească lavra și să se ducă undeva în alt loc. În zori de zi, sfântul Atanasie – cu toiagul de fier în mână – cu sufletul tulburat, pășea deznădăjduit pe calea Careii. Făcuse două ore de mers pe jos și când – obosit – căuta în cele din urmă să se așeze, iată că deodată o femeie oarecare, învăluită de un aerian acoperământ albastru, i-a ieșit în întâmpinare. Sfântul Atanasie s-a tulburat și – fără să creadă ochilor – și-a făcut cruce. „De unde și-a făcut apariția aici femeia? – s-a întrebat pe sine însuși – căci aici este oprită intrarea femeilor”. Mirându-se de vedenie, sfântul Atanasie s-a apropiat de femeie. „Unde mergi bătrânule”? – l-a întrebat Ea cu smerenie pe sfântul Atanasie, întâlnindu-se cu el. Sfântul Atanasie măsurându-o din tălpi până în creștet, dintr-un involuntar simțământ de respect, a plecat ochii în jos. Îmbrăcămintea modestă, vocea liniștită și mișcătoare, privirea feciorelnică – toate acestea arătau că femeia care apăruse nu este o femeie simplă. „Cine ești și cum ai intrat aici? – a întrebat-o starețul – și de ce vrei știi unde mă duc? Vezi doar că sunt un călugăr de aici. Ce vrei să știi mai mult”? – „Dacă ești călugăr răspunse Necunoscuta – tu ar trebui să răspunzi altfel, nu ca oamenii obișnuți, și ar trebui să fii mai naiv, mai încrezător și mai smerit. Eu vreau să știu unde te duci; îți cunosc necazul, precum și tot ce ți se întâmplă, dar pot să te ajut; dar mai întâi vreau să te aud unde te duci”? Mirat de vorbele femeii tainice, sfântul Atanasie ia povestit tot necazul său. „Și n-ai putut suporta toate acestea? – i-a răspuns Cea care apăruse. Pentru o felie de pâine părăsești mănăstirea, care trebuie să fie slăvită din neam în neam? Oare toate acestea le faci în duhul călugăriei? Unde îți este credința? Întoarce-te – continua ea – Eu am să-ți ajut; toate îți vor fi dăruite cu îmbelșugare numai să nu-ți părăsești singurătatea, care se va proslăvi și va ocupa primul loc printre toate mănăstirile care au răsărit aici”. „Dar cine ești Tu”? o întreabă Atanasie. „Eu sunt Cea în numele căreia ți-ai închinat mănăstirea, Cea căreia îi încredințezi destinele ei, precum și propria ta mântuire. Eu sunt Maica Domnului tău”. Sfântul Atanasie s-

a uitat la Ea cu neîncredere și cu îndoială, și apoi a spus: „Mie teamă să cred, pentru că și diavolul se preînchipuie în îngerul luminii”. „Cu ce mă vei convinge că vorbele tale sunt adevărate”? adăugă starețul. „Vezi această piatră? A răspuns Cea care apăruse: - lovește-o cu toiagul tău și atunci vei afla Cine vorbește cu tine. Să știi că de aici înainte Eu voi rămâne pentru totdeauna econoama lavrei tale”. – Atanasie a lovit cu toiagul în piatră. Piatra s-a despicat ca lovită de trăsnet, iar din crăpătura ei a pornit să curgă un zgomotos izvor de apă, care a sărit de pe povârnișul muntelui și s-a rostogolit în vale până la mare. Uimit de o asemenea minune, sfântul Atanasie s-a întors ca să se arunce la picioarele Dumnezeieștii Femei, dar Ea nu mai era, căci Ea s-a ascuns imediat din fața privirilor lui pline de mirare. Întorcându-se în lavră, sfântul Atanasie a găsit vasele goale și camera pustie pline de toate cele ce erau de trebuință.

În toate mănăstirile Athonite se găsesc icoanele, cinstite cu evlavie ale Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Noi le vom enumera pe cele care sunt mai cunoscute. În mănăstirea Iveriei se află icoana „Portaitisa” sau Portărița; în mănăstirea sfântului Atanasie – icoana Cucuzelisa; în mănăstirea Dohiarului – icoana Grabnic Ascultătoarea; în mănăstirea Hilandarului – icoana cu Trei Mâini, Hrănitore cu Lapte. Acatistului, Popească, Înțelepciunea Ecclesiarhului, Nearsă în vremea focului; în mănăstirea Vatopedului – Ctitoriceasca, Bucuria sau Mângâiere, Junghiata, Curgătoarea de ulei, Viață Plăcută sau Înainte Vestitoare, aflată deasupra porții; în mănăstirea Zografului – a Acatistului Ascultătoarea; în mănăstirea Pantocratorului – Gherontisa; în mănăstirea Filoteu – Dulcea Sărutare; în mănăstirea Costamonitului – Mai înainte vestitoare; în mănăstirea Xenoviei – Odighitria; în mănăstirea Dionisiului – Laudele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu: în mănăstirea Gregoriană – Cea nearsă de foc; în mănăstirea rusă – Ierusalimteană; Mântuitoarea; în schitul moldovenesc – Cea în chip minunat închipuită.

Dar în mod deosebit se cinstește în sfântul Munte Athos icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu numită *Vrednică ești*, potrivit următoarelor împrejurări. Nu departe de Careia, pe un povârniș, printre colibele călugărilor se află o chilie cu o mică biserică cu hramul Adormirii Maicii Domnului. În această chilie trăia un ieromonah cu poslușnicul său. S-a întâmplat că starețul a dorit să asculte privegherea de toată noaptea, de ziua învierii, în biserica din Careia, și s-a dus acolo. Iar evlaviosul ucenic, primind de la el porunca să săvârșească slujba acasă, a rămas să păzească chilia. Odată cu căderea nopții el a auzit la un moment dat o bătaie în ușa chiliei și, deschizându-o, a văzut un călugăr necunoscut, pe care l-a și primit cu tot respectul și cu toată bunăvoința. Când a venit vremea de a se săvârși slujba, ei amândoi au început să înalțe cu frică și cu evlavie cântări de rugăciuni către Domnul. Slujba de noapte a decurs după rânduiala ei. După ce au terminat canonul, stând în fața icoanei Maicii Domnului, ei au început să cânte

Ceea ce ești mai cinstită decât Heruvimii și mai slăvită decât Serafimii. Călugărul rămas acasă, plin de-o evlavie pornită din adâncul inimii, cânta obișnuita și vechea cântare a sfântului Cosma, episcopul de Maiuma. „Ceea ce ești mai cinstită decât Heruvimii” și celelalte până la capăt, iar minunatul său musafir, făcând un alt început imnului de umilință, cu un glas de înger cânta așa: „Vrednică ești a te ferici cu adevărat pe Tine, Născătoare de Dumnezeu, Cea pururi fericită și Preanevinovată și Maica Dumnezeului nostru”, - și la aceste cuvinte adăuga: Ceea ce ești mai cinstită decât Heruvimii” și celelalte. „Minunat! – exclamă cântărețul poslușnic, care a fost mișcat până la lacrimi de noua cântare și, totodată, mirat de imnul neobișnuit auzit pentru prima oară – minunat! Dar noi cântăm numai: Ceea ce ești mai cinstită, iar o astfel de cântare: Cuvine-se cu adevărat, nici noi, nici strămoșii noștri n-au auzit-o până astăzi. De altfel - îi spunea el minunatului necunoscut – te rog scrie-mi această cântare pentru ca și eu să pot mări în același chip pe Născătoarea de Dumnezeu”. – Bine, răspunse necunoscutul; dă-mi hârtie și cerneală și-ți voi scrie această cântare ca s-o ții minte. – „Iartă-mă, frate” – îi spuse plin de smerenie și de simplitate călugărul rămas acasă. Noi, ocupându-ne cu rugăciunea și cu rucodelia, rareori avem nevoie de hârtie și de cerneală și, de aceea, acum n avem nici una, nici alta”. – „Atunci să-mi aduci măcar o lespede de piatră”, continua oaspetele. Când călugărul i-a adus lespedea, necunoscutul a început să scrie cu degetul pe ea toată cântarea Maicii Domnului amintită mai sus. Însemnând pe piatră în mod citeț și clar toate cuvintele cântării, el i-a dat-o călugărului și i-a spus: „De acum înainte așa s-o cântați și voi, și toți creștinii ortodocși”; și deodată s-a făcut nevăzut. Acesta era Arhanghelul Gavriil. Un cutremur plin de bucurie l-a cuprins pe smeritul călugăr la vederea lepezii de piatră scrisă în chip minunat. Citind de câteva ori cuvintele sfintei cântări, el le-a memorizat, și când s-a luminat de ziuă în gura lui răsună o cântare nouă frumos intonată de evlaviosul pustnic. Când s-a întors acasă, starețul s-a mirat de noutatea cântării și l-a întrebat pe poslușnicul său: de la cine ai învățat această frumoasă cântare? Atunci el i-a povestit starețului tot ce s-a întâmplat, i-a arătat și lespedea cu minunata însemnare. Starețul a ascultat cu luare aminte neobișnuita povestire a ucenicului său cu privirea la apariția oaspetelui necunoscut în chila sa, a examinat îndelung și cu uimire lespedea scrisă de Arhanghel și a recitat de câteva ori minunatele însemnări. Apoi amândoi, luând piatra, au arătat-o soborului bătrânilor și le-au vestit lor cu amănuntul minunata întâmplare. Atunci toți într-un glas și cu o inimă L-au proslăvit pe Domnul și pe Preacurata Sa Maică și i-au cântat cântarea cea nouă: „Cuvine-se cu adevărat”. Și de atunci cântarea Îngerească: „Cuvine-se cu adevărat” a intrat în uzul obștesc al Bisericii ortodoxe, iar acea icoană, în fața căreia a fost cântată de către Arhanghel, a fost transportată în Biserica principală din Careia, unde ea se vede până astăzi în altar pe locul cel mai înalt. Lespedea de

piatră, pe care a fost însemnată cântarea Îngerească, a fost dusă patriarhului și împăratului din Constantinopol odată cu raportul privitor la cele întâmplate. Chilia, în amintirea acestei întâmplări minunate este vestită până astăzi în sfântul Munte sub denumirea: „Vrednică” *Axionița*, iar întâmplarea însăși se pomenește și se prăznuiește în Athos la 11 iunie.